

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**STK'LARIN INSTAGRAM PAYLAŞIMLARININ
GÖRSEL İÇERİK ANALİZİ YÖNTEMİYLE SOSYAL
SERMAYE BAĞLAMINDA İNCELENMESİ: 6 ŞUBAT
DEPREMLERİ**

Gözde BENT

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Emrah AYAŞLIOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM ANABİLİM DALI

HAZİRAN 2024

**STK’LARIN INSTAGRAM PAYLAŞIMLARININ GÖRSEL İÇERİK
ANALİZİ YÖNTEMİYLE SOSYAL SERMAYE BAĞLAMINDA
İNCELENMESİ: 6 ŞUBAT DEPREMLERİ**

Gözde BENT

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM ANABİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN 2024

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Gözde BENT

10/06/2024

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Gözde BENT tarafından hazırlanan “Stk’ların Instagram Paylaşımlarının Görsel İçerik Analizi Yöntemiyle Sosyal Sermaye Bağlamında İncelenmesi: 6 Şubat Depremleri” başlıklı tez çalışması, 26/06/2026 tarih ve 11:00 saatinde yapılan tez savunması sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak **KABUL** edilmiştir.

	Kabul	Ret
Başkan:	☒	☐
Dr. Öğr. Üyesi ÖMER FARUK ZARARSIZ		
Danışman:	☒	☐
Dr. Öğr. Üyesi Emrah AYAŞLIOĞLU		
Üye:	☒	☐
Doç. Dr. Can CENGİZ		

6 ŞUBAT DEPREMLERİNDE ARAMA KURTARMA ÇALIŞMALARI YAPAN
STK’LARIN INSTAGRAM PAYLAŞIMLARINA YÖNELİK GÖRSEL İÇERİK ANALİZİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Gözde BENT

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Haziran 2024

ÖZET

Bu araştırma, STK'ların görsel paylaşımlarının toplumun sosyal sermayesini güçlendirmede ve sivil toplumun gelişimine katkı sağlama konusundaki kritik rolünü vurgulamaktadır. Türkiye’de 6 Şubat 2023’te gerçekleşen depremlerden sonra arama kurtarma ve her türlü yardım faaliyeti yürüten STK’ların Instagram görsel paylaşımlarının sivil toplum ve sosyal sermaye üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu kapsamda görsellerin sosyal ağlar, normlar ve güven unsurları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Deprem sonrası ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR’ın 553 fotoğraf paylaşımı analiz edilmiştir. Bu platform üzerinden yapılan paylaşımlar, sosyal ağları genişletmeye, güven oluşturmaya ve toplumsal normları desteklemeye yönelik stratejik bir iletişim aracı olarak değerlendirilmiştir. İncelenen görsellerde korku, kaynak akışı, dayanışma ve yardımlaşma temaları incelenmiştir. Geniş kitlelerle paylaşılan söz konusu görsellerin amaca uygun mesajlar içerdiği belirlenmiştir. Korku unsurlarını içeren görsellerin, toplumun ortak acılara katlanma birlikteliğini desteklediği ve empati ile harekete geçme dürtüsü yaratma amacı taşıdığı belirlenmiştir. Yardımlaşma ve dayanışma ruhunu yansıtan görsellerin, sosyal ağlar arasında güven oluşturmaya ve toplumsal normları desteklemeyi amaçladığı saptanmıştır. Ancak, kaynak akışını gösteren görsel ipuçlarının yetersiz olduğu tespit edilmiş ve STK'ların yardım süreçlerini daha şeffaf bir şekilde yönetmeleri gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu tez, STK'ların Instagram üzerinden yaptıkları görsel paylaşımların toplumla etkili iletişim kurarak yardımlaşma ve dayanışma ruhunu desteklediğini ve sosyal sermayenin oluşumuna olumlu katkılar sağladığını ortaya koymuştur. Bulgular, STK'ların kriz dönemlerinde görsel içeriklerini daha etkili kullanmaları ve özellikle kaynak akışını daha belirgin göstermeleri gerektiğine işaret etmektedir. Bu kapsamda çalışma, STK'ların görsel içeriklerini geliştirmelerine ve sosyal sermayeyi güçlendirme stratejilerine rehberlik etmektedir.

Bilim Kodu :115503

Anahtar Kelimeler : Sosyal Sermaye, Sivil Toplum, Görsel İçerik, Güven, Sosyal Ağlar, Normlar, Korku, Yardımlaşma ve Dayanışma, Güven

Sayfa Adedi : 153

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Emrah AYAŞLIOĞLU

VİSUAL CONTENT ANALYSIS OF INSTAGRAM POSTS BY NGOS ENGAGED IN SEARCH AND RESCUE OPERATIONS DURING THE FEBRUARY 6 EARTHQUAKES

(M.Sc. Thesis)

Gözde BENT

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

June 2024

ABSTRACT

This study highlights the critical role of NGO's visual content sharing in strengthening social capital and contributing to the development of civil society. It examines the impact of Instagram visual posts by search and rescue organizations and various aid efforts following the earthquakes in Turkey on February 6, 2023, on civil society and social capital. The influence of these posts on social networks, norms, and trust elements is investigated. A total of 553 photo shares from ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA, and NESAR were analyzed. The posts on this platform were evaluated as a strategic communication tool aimed at expanding social networks, building trust, and supporting societal norms. The themes of fear, resource flow, solidarity, and mutual assistance were examined in the analyzed visuals. It was determined that the visuals shared with wide audiences contained messages aligned with the intended purposes. Visuals containing elements of fear were found to support collective coping with shared grief and aimed to evoke empathy. Visuals reflecting mutual assistance and solidarity were identified as aiming to build trust between social networks and support societal norms. However, it was observed that visual cues indicating resource flow were insufficient, leading to the conclusion that NGOs need to manage their aid processes more transparently. This thesis demonstrates that NGO's visual posts on Instagram effectively support communication with the community, foster a spirit of mutual aid and solidarity, and positively contribute to the formation of social capital. The findings suggest that NGO's should enhance the effectiveness of their visual content during crisis periods, particularly by making resource flow more prominent. Accordingly, this study provides guidance for NGO's to improve their visual content and strengthen social capital.

Science Code :115503

Key Words: Social Capital, Civil Society, Visual Content, Trust, Social Networks, Norms, Fear, Mutual Assistance and Solidarity.

Page Number: 153

Supervisor: Assist. Prof. Üyesi Emrah AYAŞLIOĞLU

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde başta yapıcı değerlendirmeleriyle bana ve tezime yön veren değerli hocam ve danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Emrah AYAŞLIOĞLU'na, değerli görüşleri ile tezime katkı sağlayan sayın Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ZARARSIZ'a, her zaman yanımda olan ve beni destekleyen annem Gamze BENT'e, beni motive eden ve desteğini hiç esirgemeyen babam Tansel BENT'e, varlığı neşe kaynağım olan kardeşim Görkem BENT'e, araştırma sürecinde bana büyük yardımları bulunan Can AYDIN'a, beni tecrübeleriyle yönlendiren AFAD Başkanlık Eğitim ve Farkındalık Daire başkanı sayın Recep ŞALCI'ya, tezimin başlangıç aşamalarında bana yardımcı dokunan AFAD Başkanlık Müdahale Planları ve Tatbikatlar Daire başkanı sayın Yusuf AYSU'ya, çalışma sürecinde bana çalışma esnekliği sunup yardımcı olan grup başkanım sayın Ahmet TURUNÇ'a, bana fikir vererek destekte bulunan arkadaşım Emine Şeyma GÜRBÜZ'e teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLoların LİSTESİ	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ	1
2. SOSYAL SERMAYEYE GENEL BAKIŞ: ORTAK FAYDA İÇİN BİR ARADALIK	7
2.1. Sosyal Sermayenin Çağdaş Tanımlarına Doğru.....	11
2.1.1. Pierre Bourdieu Perspektifinde Sosyal Sermaye Kavramı	11
2.1.2. James Coleman Perspektifinde Sosyal Sermaye Kavramı	14
2.1.3. Francis Fukuyama Perspektifinde Sosyal Sermaye Kavramı	16
2.1.4. Robert David Putnam Perspektifinde Sosyal Sermaye Kavramı	19
3. BİR TOPLUMSAL YAPI OLARAK SİVİL TOPLUM	25
3.1. Türkiye’de Sivil Toplum Tartışmaları ve STK’lar	38
3.2. STK’ların Afetlerdeki Rolü	43
3.2.1. ANDA Derneği: Mazlumun İhtiyaç Duyduğu Anda Biz Oradayız	48
3.2.2. KURT-AR Derneği: Durmak Yok!	50

	Sayfa
3.2.3. BAKUT Derneği: Birlikte Birçok Hayat Kurtarıyoruz	51
3.2.4. SAR Derneği: Birlikte Daha Güçlüyüz	52
3.2.5. TAKED Derneği: Biz Buradayız	53
3.2.6. GEA Derneği: Birlikte Çalışmaktan Onur Duyuyoruz	54
3.2.7. NESAR Derneği: Biz Varız Ya Siz!	56
3.3. Doğal Afet Durumlarında STK'lar İçin Yeni Çalışma Alanı: Dijital Mecralar	57
3.3.1. Geniş Kitlelere Ulaşmada Sosyal Medyanın STK'lar Açısından Önemi	58
3.3.1.1. Afet, acil durum ve kriz anlarında sosyal medyanın STK'lar açısından avatajları	61
3.3.1.2. STK'lar için halkla ilişkiler uygulamaları	63
3.3.1.3. STK'ların görsel paylaşımları için bir platform: Instagram	65
3.3.1.3.1. Bir birlik ve dayanışma örneği: 6 şubat depremleri....	67
4. YÖNTEM VE ÖRNEKLEM	75
5. ARAŞTIRMA BULGULARI	81
5.1. ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR' ın Instagram Görsel Paylaşımları	81
5.2. Görsellerin Kodlanması ve Derecelendirilmesi	82
5.3. Kodların ve Derecelendirmelerin Grafikleri	92
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	107
KAYNAKLAR	113
EKLER	123
EK-1. ANDA Kod Çizelgesi	123
EK-2. BAKUT Kod Çizelgesi	132

EK-3. GEA Kod Çizelgesi	134
EK-4. KURT-AR Kod Çizelgesi	138
EK-5. NESAR Kod Çizelgesi	140
EK-6. SAR Kod Çizelgesi	143
EK-7. TAKED Kod Çizelgesi	144
ÖZGEÇMİŞ	153

TABLolarIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 4.1. Instagram'daki paylaşımları incelenen STK'ların görsel içerik kodlamalarına ait derecelendirmeleri	79
Tablo 5.1. STK'ların 1 ay boyunca yaptığı toplam fotoğraf paylaşım sayıları ve incelenen fotoğraf sayıları	82
Tablo 5.2. Instagram paylaşımları incelenen STK'ların kodlamalara ve derecelendirilmelerine göre sınıflandırılması	83

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1. 6 Şubat depremlerinden etkilenen iller	67
Şekil 3.2. 6 Şubat depremlerinden etkilenen Hatay'ın bir görüntüsü	68
Şekil 3.3. Hatay'da yürütülen enkaz çalışmalarının bir görüntüsü	70
Şekil 5.1. Deprem bölgesinde BAKUT gönüllülerinin çalışmalarına ait bir görüntü	85
Şekil 5.2. Deprem bölgesi için gelen yardımlarla ilgilenen gönüllülerin bir görüntüsü	87
Şekil 5.3. Bir depremzedenin enkazdan çıkarılma anı	90
Şekil 5.4. Görsellerin korku kodu çerçevesinde derecelendirmeleri	93
Şekil 5.5. Deprem bölgesinde afetzede çocuklarla ilgilenen GEA gönüllüleri	95
Şekil 5.6. Deprem bölgesinde arama kurtarma çalışmaları yürüten gönüllüler	96
Şekil 5.7. Deprem bölgesinde yürütülen arama kurtarma çalışmalarına ait bir görüntü	98
Şekil 5.8. Görsellerin yardımlaşma ve dayanışma kodu çerçevesinde Derecelendirmeleri.....	99
Şekil 5.9. Enkaz üstünde olduğu görünen ANDA gönüllüleri	100
Şekil 5.10. Görsellerin kaynak akışı kodu çerçevesinde derecelendirmeleri....	102
Şekil 5.11. Deprem bölgesine giden yardım tırının önünde duran gönüllüler....	104
Şekil 5.12. KURT-AR gönüllülerinin yardım malzemeleri taşıdığı bir görüntü...	105

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AKUT	Arama Kurtarma Derneği
ANDA	Eğitim Araştırma Yardımlaşma ve Arama Kurtarma Derneği
BAKUT	Bursa Arama Kurtarma Spor Kulübü Derneği
BM	Birleşmiş Milletler
GEA	GEA -Toprak Ana- Arama Kurtarma Derneği
KURT-AR	Kurt-Ar Uluslararası İnsani Yardım Derneği
NESAR	NESAR Ulusal Acil Durum Arama Ve Kurtarma Derneği
SAR	Search and Rescue Arama Kurtarma ve Acil Yardım Derneği
STGM	Sivil Toplum Geliştirme Merkezi
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TAKED	Tire Arama Kurtarma ve Eğitim Derneği
vb.	Ve Benzeri

1. GİRİŞ

Tarih boyunca insanlığın karşılaştığı en yıkıcı afet olaylarından biri olan depremler aynı zamanda insanların dayanışma ve yardımlaşma gücünü ortaya çıkarmıştır. Dünya geneline bakıldığında depremler jeolojik ve tektonik faktörlere bağlı olarak farklı yer ve düzeylerde gerçekleşmiştir. Günümüz modern toplumları oluşana kadar yeryüzünde sık sık depremler meydana gelmiş; bunlar geçmişten bugüne kadar büyük can kayıplarına, altyapı hasarlarına ve ekonomik kayıplara sebep olmuştur. Fakat bunun sonucunda hem yerel hem de küresel düzeylerde insanların birbirlerine destek olma, birlik olma ve yardımlaşma kapasiteleri ön plana çıkmıştır (Fırat, 2022: 48).

Türkiye’de 1950’lerden sonra gittikçe artmaya başlayan kırsaldan kentlere nüfus hareketleri, sanayileşmenin ve ekonominin büyümesi, yatırım ve inşaatların yapılmaya başlanması gibi süreçler kentleşmeyi hızlandırmıştır. Deprem durumları bu noktada Türkiye’de yaşayan insanlar için büyük bir sorun haline gelmeye başlamıştır. Çünkü bu süreçler sonucunda yapılaşma sorunları ortaya çıkmaya başlamış, belirli bölgelerde, özellikle kentlerde nüfus yoğunluğu oldukça yüksek düzeylere ulaşmış, altyapı sorunları meydana gelmeye başlamış, plansız bir genişleme ile birlikte dayanıksız konutların inşa edilmeleri ve bunun sonucunda büyük yıkımlar söz konusu olmaya başlamıştır (Çetin, 2012:297-299).

Bu kapsamda deprem ülkesi olduğu kabul gören Türkiye’de depremlerle mücadele etmek amacıyla birçok kurum ve kuruluş oluşturulmuştur. Devletin yanında birey veya grupların belirli bir amaç veya hedef doğrultusunda kendi inisiyatifleriyle bir araya gelip faaliyet gösterdiği bir toplumsal olgu olan sivil toplum yapısı, Türkiye’de meydana gelen afet durumlarında da aktif bir şekilde gelişim göstermiştir (Gül, 2021: 1613-1616).

Özellikle depremleri kapsayan afet durumlarında yardıma ihtiyacı olan kişileri kurtarmak ve onlara destek olmak üzere faaliyet gösteren Sivil Toplum Kuruluşları (STK)’lar, Türkiye’de çalışmalarını sürdürmeye devam etmektedir. Bahsi geçen STK’lar olağanüstü durumlarda afetle başa çıkma sürecinde devlete destek olmaktadır. Zira sivil toplumun yapısı gereği toplumun demokratik değerlerini ön plana çıkartan, insan haklarına saygı gösteren, hukukun üstünlüğünü gözetten bir toplum anlayışı ile hareket edilmektedir (Cengiz, 2022). Aslında bu da genel olarak toplumun her

üyesinin bireysellikten ziyade topluluk duygusunu ve birlik olma halini karşılayan bir kavram olan sosyal sermaye ile ilişkilendirildiğinde oldukça anlamlı hale gelmektedir.

Günümüz toplumlarını tarif etmede sıkça kullanılan bireyselleşme, teknolojik gelişmeler, dünya çapındaki siyasal ve ekonomik etkileşimler, güven ve dayanışmanın toplumsal zemindeki yok oluşu gibi pek çok olgu, modern toplumsal teorilerde ele alınan başlıca unsurlardandır. Modern toplumları tasvir etme noktasında ön plana çıkan bir başka konu ise yavaş yavaş gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. O da modern toplumsal yapıya ilişkin incelemelerde ve bu toplumlarda var olan güvensizlik durumunu anlamlandırabilmekte altı çizilen bir kavram olan sosyal sermayedir. Bu terim bireyselleşme krizinin ve toplumdaki güvensizlik durumunun gittikçe görünür olmaya başladığı modern toplumlarda güvenin yeniden oluşturulması, dayanışma ve birlik bilinci ile paralel şekilde kullanılmaya başlanmış ancak birçok disiplinde farklı tartışma konularını kapsayabilecek bir yapısı olduğundan ötürü tek bir tanımı yapılamamıştır (Aydemir, 2011: 7-9).

Sosyal sermaye olgusu Türkiye’de 2023 yılında gerçekleşen 6 Şubat depremlerinde arama kurtarma faaliyetlerinde bulunan STK’lar özelinde düşünüldüğünde, toplumun ortak acılarına katlanma birlikteliği yaratması noktasında oldukça önemli bir işlevselliğe sahiptir. Bu STK’lar deprem durumlarında ihtiyacı olan herkese yardımcı olabilmek için daha fazla insan ve finans kaynağına ihtiyaç duymaktadır. Bu husus, bu tür STK’ların destekçi ve bağışçı kazanmak, etki ve değişim yaratabilmek ve iş birliği içinde hareket edebilmek gibi konularda iletişim stratejileri oluşturup uygulamaya koymalarını gerektirmektedir (Türkal, 2022: 288-293). Bu yüzden büyük kitlelere ulaşabilmek adına büyük bir avantaj sağlayan dijital teknolojiler ve sosyal medya oldukça önemli bir noktada durmaktadır. Zira çevrimiçi platformlar, toplumları bir araya getirerek insanların fikir alışverişinde bulunmalarını, ortak konular üzerine tartışmalarını ve dayanışma içinde olmalarını sağlayabilmektedir. Örneğin, sosyal medya platformları toplulukları bir araya getirerek çeşitli grupların ortak amaçlar için bir araya gelmelerine olanak tanımaktadır. İnsanlar, bu platformlarda benzer ilgi alanlarına sahip oldukları gruplarla buluşabilmekte, bilgi paylaşabilmekte ve birbirlerine destek olabilmektelerdir. Bu da sosyal sermayenin oluşumuna ve güçlenmesine katkıda bulunabilmektedir.

Bu çerçevede düşünüldüğünde STK'lar geniş kitlelere verilmek istenen mesajları iletmek, etkileşim ve katılımı artırmak, görsel paylaşımların ön planda olmasından dolayı insanlar üzerinde daha güçlü bir etki bırakabilmek, daha fazla kişiye ulaştıkça ortak bilgi ve dil seviyesini artırmak gibi nedenlerden dolayı Instagram platformu vasıtasıyla amaca ve hedefe uygun paylaşımlar yapabilmektedir (Gürgen, 1997: 32-34). Fakat bu noktada önemli olan bir ayrıntı; paylaşılan görsellerin iletilmek istenilen mesajları verip verememesidir. Çünkü bir topluluğun veya toplumun üyeleri arasındaki güçlü ilişkileri ve iş birliğini işaret eden sosyal sermayenin güçlenebilmesi ve topluma fayda sağlayabilmesi için verilmek istenen mesaja uygun görseller paylaşmak gerekmektedir. Bu kapsamda toplumsal dayanışmayı, güveni ve iş birliğini aşılama çalışmak gibi belirli bir mesajın veya duygunun nasıl iletilildiğini toplumun sosyal sermayesini artırma çerçevesinde araştırmak literatüre katkı sağlayabilme noktasında kayda değerdir.

Bu çalışma STK'ların mesajlarını verirken daha güçlü bir etki bırakabilmek adına kullanmış oldukları Instagram platformundaki fotoğrafların amaca uygun görsel içerikler barındırıp bir halkla ilişkiler stratejisi olarak işlev görebileceği kabulü ile şekillenmiştir. Bu kapsamda 6 Şubat depremleri sonrasında Eğitim Araştırma Yardımlaşma ve Arama Kurtarma Derneği (ANDA), Bursa Arama Kurtarma Spor Kulübü Derneği (BAKUT), Search and Rescue Arama Kurtarma ve Acil Yardım Derneği (SAR), Kurt-Ar Uluslararası İnsani Yardım Derneği (KURT-AR), Tire Arama Kurtarma Derneği (TAKED), GEA -Toprak Ana- Arama Kurtarma Derneği (GEA) ve NESAR Ulusal Acil Durum Arama Ve Kurtarma Derneği'nin (NESAR) Instagram hesaplarından paylaştığı fotoğrafların sosyal sermayenin unsurları olan normlar, güven ve sosyal ağlar çerçevesinde görsel içerik yöntemiyle analizi bu tez çalışmasının konusunu oluşturmaktadır. Bu çerçevede her STK 6 Şubat depremleriyle ilgili olarak bir ay boyunca yapmış olduğu görsel paylaşımlar doğrultusunda değerlendirmeye alınmıştır.

Türkiye'de gerçekleşen 6 Şubat depremleri sonrasında bahsi geçen STK'ların Instagram hesaplarından paylaştıkları fotoğrafları inceleyip sosyal sermayenin temel unsurları olan normlar, güven ve sosyal ağlar açısından hangi ipuçlarını barındırdıklarını belirlemek ve görsel içeriklerin iletilmek istenen mesajlara uygunluğunu değerlendirmek kayda değer gözükmektedir. Bu kapsamda sivil toplum

alanının ve sosyal sermayenin gelişimi için bu fotoğraf paylaşımlarının etkilerini anlamak ve gelecekteki iletişim stratejilerine ışık tutmak amaçlanmaktadır.

Bu araştırmada ilk olarak sosyal sermayenin anlaşılabilmesi ve kavramın bir çerçevesinin çizilebilmesi için birçok teorisyenin tanımlarıyla sosyal sermaye kavramı ele alınmıştır. Özellikle 6 Şubat depremleri özelinde ve Robert Putnam'ın sosyal sermaye teorisi baz alınarak değerlendirilmiştir. Zira Putnam'ın bu konu hakkındaki teorik çerçevesinde yer alan unsurlardan olan ağlar, güven ve normların özelliklerinin altı çizilmiştir. Ayrıca sosyal sermayenin toplumsal katılım, iş birliği ve dayanışmayı teşvik etmedeki rolüne dikkat çekilmiştir. Bu kapsamda Putnam'ın özellikle sosyal ağlar olarak tanımladığı sivil topluma odaklanılmıştır (Duman & Alacahan, 2011: 182-183). Dolayısıyla Türkiye açısından sosyal sermayeyi Putnam'ın teorisiyle değerlendirmek uygun görülmektedir.

Sosyal sermaye, bireyler veya gruplar arasındaki güven, iş birliği ve iletişimi işaret etmektedir. Bu güven ve bağlar, toplum içindeki ilişkileri ve dayanışmayı güçlendirmektedir. Sivil toplum ise, bireylerin gönüllü olarak bir araya gelerek oluşturdukları, toplumsal fayda sağlamayı amaçlayan yapıları ifade etmektedir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde sosyal sermaye, sivil toplumun oluşumunu ve etkinliğini desteklemektedir (Aslan, 2012: 49-56). Sivil toplum, sosyal sermaye sayesinde daha etkili bir şekilde çalışabilmektedir, çünkü bu ilişkiler ve ağlar, insanların ortak amaçlar doğrultusunda bir araya gelmelerini, bilgi ve kaynak paylaşımını, karar alma süreçlerine katılımını teşvik etmektedir. Öte yandan, sivil toplumun varlığı da sosyal sermayeyi güçlendirmektedir çünkü sivil toplum yapısı, toplum içindeki ilişkileri ve dayanışmayı artırarak sosyal sermayenin oluşumunu teşvik etmektedir (Aslan, 2012: 53-56). Yakın geçmişte insanları birlik ve dayanışmaya iten bir olay niteliği taşıyan 6 Şubat depremleri ise bu noktada değerlendirildiğinde toplumdaki yardımlaşma ve dayanışma ruhu, korku unsurlarına yer verilip verilmemesi, güvenin kazanılması gibi kodlamalar üzerinden görsel içerik yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu kapsamda bahsi geçen kodlamalar STK'ların görsel iletişimlerinde, yani görsellerde nasıl tasvir edilmektedir sorusu önem teşkil etmektedir. Bu, özellikle görsellerin sosyal sermayeye katkı sağlamasında merkezi bir rol oynadığı görsel çağda yaşadığımız gerçeği göz önüne alındığında, cevabının araştırılması mühim olan bir sorudur. Zira sosyal sermayeye olumlu açıdan katkı

sağlayabilen her mesaj türü topluma fayda sağlayacaktır. Bu sebeple yapılan kodlamalar ile Instagram’da paylaşılan fotoğrafların toplumun sosyal sermayesinin ve sivil toplum alanının gelişimine de katkıda bulunacak şekilde mesajlar içermesinin desteklenebilmesi adına amaca uygunluğu değerlendirilmiştir. Bu bakımdan ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR’ ın 6 Şubat deprem fotoğraflarının görsel içerik yöntemiyle analiz edilmesi, bu alanda henüz yapılmamış bir çalışma olması bakımından önemlidir. Zira sosyal sermaye çerçevesinde görsel medyanın ve görsel iletişimin dilini incelemek, kullanılan sembolleri, mesajları ve görsel dilin toplum üzerindeki etkilerini anlamaya çalışmak kayda değerdir.

Tez çalışmasının sonraki bölümlerinde sivil topluma ve STK’lara değinilmiştir. Daha sonra 6 Şubat depremlerinde faaliyet gösteren tüm STK’lar arasından rastgele seçilmiş olanlara (ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR) yer verilmiştir. Bu kapsamda ele alınan örneklem evreni göstermesi açısından yeterli bulunmuştur. Araştırmanın devamında STK’ların yeni çalışma alanı olarak dijital mecraları kullanımına ve halkla ilişkiler uygulamalarına değinildikten sonra bu STK’ların Instagram platformu özelindeki paylaşımlarının, kendi mesajlarını büyük kitlelere iletebilme noktasında ne kadar büyük öneme sahip olduğu belirtilmiştir. Konu özelinde 6 Şubat’ta gerçekleşen depremlere dair paylaşımlardan bahsedilmiş ve kısaca 6 Şubat depremleri hakkında bilgi verilmiştir.

Tüm bu tartışmalar ışığında araştırma kapsamında belirlenmiş olan STK’ların görsel içeriklerinin analizi ile elde edilen bulgular dikkate alınmıştır. İlerleyen bölümlerde, STK’ların Instagram üzerinden yaptığı görsel paylaşımların sivil toplum alanına ve toplumsal sermayeye olan katkısı daha detaylı şekilde değerlendirilecektir.

2. SOSYAL SERMAYEYE GENEL BAKIŞ: ORTAK FAYDA İÇİN BİR ARADALIK

Bu çalışmanın temelinde yer alan sosyal sermaye kavramı, bireyler arasındaki ağlar, güven ve karşılıklı normların bir araya gelerek toplumun işleyişine ve refahına katkıda bulunmasını ifade etmektedir. Sosyal sermaye, özellikle kriz dönemlerinde, toplumun dayanıklılığını ve birlikte hareket etme kapasitesini artıran kritik bir faktördür (Kitapçı, 2015: 16). 6 Şubat depremleri gibi büyük doğal afetler, toplumun bu tür sermayeye olan ihtiyacını açıkça ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, ANDA, BAKUT, KURT-AR, GEA, TAKED ve SAR gibi STK'ların sosyal sermayenin inşasında oynadıkları rolü anlamak önemlidir. Bu kuruluşlar, doğal afet durumlarında toplumda güven, iş birliği ve dayanışmayı teşvik eden görsel içerikler paylaşarak, sosyal sermayeyi desteklemekte ve güçlendirmektedir.

Sosyal sermaye, bireylerin sosyal ağlar aracılığıyla kaynaklara erişimini kolaylaştırmakta ve toplumda güven ve normların yerleşmesine katkıda bulunmaktadır (Ağcasulu, 2017: 116). STK'lar, kriz zamanlarında aktif olarak sahada bulunarak ve görsel medya aracılığıyla bu faaliyetleri belgeleyerek, toplumda önemli bir farkındalık yaratmaktadırlar (Bozkanat, 2020: 151). Paylaştıkları fotoğraflar, toplumun hafızasında kalıcı izler bırakmakta ve bireyler arasında duygusal bağlar oluşturmaktadır. Bu durum, insanların benzer olaylara karşı duyarlılığını artırıp sivil katılımı teşvik etmektedir.

Bu çalışmada, STK'ların 6 Şubat depremleri sırasında paylaştıkları fotoğraflar, sosyal sermayenin inşasında nasıl bir rol oynadığını anlamak amacıyla incelenmektedir. Fotoğraflar, sadece görsel belgeler değil, aynı zamanda toplumsal hafızayı şekillendiren ve insanların duygu ve düşüncelerini etkileyen güçlü araçlardır (Şıvgın, 2023: 88). STK'ların sosyal sermaye ile olan ilişkisi ve bu sermayenin toplum üzerindeki etkisi, paylaştıkları görsel içerikler aracılığıyla somutlaşmaktadır. Bu analiz, insanların toplumsal olaylara ve bu olayların ardından gelen yardımlaşma faaliyetlerine dair algılarının STK'lar tarafından nasıl şekillendirildiğini ve bu durumun sosyal sermayeye nasıl katkıda bulunduğunu ortaya koyacaktır.

Bu tez çalışmasının sosyal sermayeyi ele alma amacını belirttiikten sonra, sosyal sermaye kavramını daha derinlemesine ele almak ve bu bağlamda çeşitli teorisyenlerin yaklaşımlarını incelemek önemlidir. Dolayısıyla, sosyal sermaye kavramının farklı

teorik perspektifler ışığında nasıl ele alındığını anlamak, STK'ların bu sermayeyi nasıl inşa ettiğini ve güçlendirdiğini daha iyi değerlendirmemize yardımcı olacaktır.

Sosyal sermaye kavramı üzerinde uzlaşılmış net bir tanım yapılamasa da, kavram bir varlık veya fayda sağlamak için insan ilişkileri ve bağlantılarını işaret etmektedir. Sosyal sermaye, bireyler, gruplar veya toplumlar arasındaki ilişkilerden ve bu ilişkilerin oluşturduğu ağlardan doğan değerli bir kaynaktır. Bu kavram, toplumsal bağlantılar, güven, dayanışma, normlar, değerler ve karşılıklı yardım gibi unsurları içermektedir. Temelde, insanların birbirleriyle kurdukları sosyal ilişkilerin kalitesi ve yoğunluğu olarak belirtilmektedir. Sosyal sermaye, insanların bir araya gelerek birlikte çalışmaları, yardımlaşmaları ve etkileşimde bulunmalarıyla oluşmaktadır. Foster ve Maas (2014: 9) sosyal sermayeyi ilişkilerde biriken ve belirli faydalar elde etmek için kullanılabilen bir kaynak olarak belirtmiştir. Bu kaynak, insanların birlikte hareket ederek daha geniş toplumsal hedeflere ulaşmalarını sağlamaktadır. Ayrıca, sosyal sermayenin önemli bir özelliği de, geleneksel sermayeden farklı olarak genellikle herkesin erişebildiği bir kaynak olmasıdır. Putnam'ın vurguladığı gibi, sosyal sermaye genellikle toplumun bir parçası olarak bulunan herkesin ortak mülkiyetidir. Bu da, sosyal sermayenin toplumsal ilişkilerin ve ağların bir ürünü olarak herkes için erişilebilir ve kullanılabilir olduğunu göstermektedir (Putnam, 1993: 170).

Sosyal bilimlerde, maddi sermayenin yanı sıra insani (beşerî) sermaye kavramı da öne çıkmıştır. İnsani sermaye kavramı ilk olarak 1960'ların başında kullanılmaya başlanmış olsa da aslında 1930'larda endüstriyel işletmelerde Taylorizm yaklaşımına dayanmaktadır. Burada çalışanların işletme performansına katkısına vurgu yaparak emeğin önemine dikkat çekilmektedir. Bu yaklaşım, beşerî sermayenin gelişimine ve dolaylı olarak da sosyal sermaye anlayışının temellerinin atılmasına katkı sağlamıştır (Şan & Şimşek, 2011: 100).

Sosyal sermaye kavramının çağdaş anlamda bilinen ilk kullanımı 1916 yılında Lyda J. Hanifan (Woolcock, 2001: 194) tarafından gerçekleşmiş olsa da fikir olarak aslında çok eski bir kavramdır. Bu açıdan sosyal sermaye kavramını sosyal teoriye kazandırmaya yardımcı olan öncü isimlerin başında Tocqueville, Marx, Durkheim, Weber ve Tönnies gibi teorisyenler sayılabilmektedir.

Alexis de Tocqueville bireyciliğin demokratik toplumların eksikliği olduğunu öne sürerken, Amerikan demokrasisinin belirleyici unsurunun bireyselliğin karşıtı olan

gönüllü kuruluşlardaki etkileşim ve sivil birliktelik olduğunu vurgulamıştır (Şan & Şimşek, 2011: 91). Tocqueville, “Amerika’da Demokrasi” eserinde Amerikan toplumunda cemiyetlerin (bugünkü anlamıyla derneklerin) sivil hayattaki rolüne dair şu ifadelerle yer vermiştir:

“Amerikalılar, yaşları, sosyal durumları ve kültürleri ne olursa olsun hep birleşirler. Orda sadece, herkesin iştirak ettiği ticari ve sanayi cemiyetler değil, binlerce türlü cemiyet vardır: dinî, ahlaki, ciddi, gayri ciddi, çok umumi, hususi, büyük, küçük her türlü. Amerikalılar bayramlar yapmak, seminerler tertip etmek, kiliseler tesis etmek, kitaplar neşretmek, dünyanın öbür ucuna misyonerler göndermek için birleşirler. Bu şekilde, hastaneler, hapishaneler ve okullar inşa ederler. Nihayet büyük bir örneğin desteğiyle bir hissi geliştirmek veya bir gerçeği ortaya koymak için birleşirler. Yeni bir teşebbüsün başında, Fransa’da hükümeti, İngiltere’de büyük bir asili görebileceğiniz her yerde Amerika’da bir cemiyet görürsünüz.”

(Tocqueville, Amerika’da Demokrasi, 1962, s. 82).

Bu pasajda Tocqueville, Amerikan demokrasisinin toplumsal örgütlenme yeteneğini ve çeşitliliğini anlatarak Amerika’nın kurumsallaşma ve örgütlenme becerisinin temelinde kendine has olan toplumsal yapılanmasının yattığını savunmaktadır (Putnam, 1993: 36). Tocqueville, bu şekilde bir nevi sosyal sermayenin temel kavramlarını oluşturan ortak faaliyetlerde bulunma, sivil dayanışma ve gönüllü katılımın önemine dikkat çekerek, sosyal sermayenin gelişimine önemli bir katkıda bulunmuştur.

Karl Marx’ın kendi içinde parçalanmış bir sınıf ile harekete geçirilmiş ve etkili bir sınıf arasındaki ayrımına dayanan sınıf bilinci, Durkheim’in ise anomie ve öz yıkıma karşı grup yaşamına vurgu yapan perspektifi, sosyal sermaye kavramının toplumsal temellerini oluşturmuştur (Portes, 1998: 2). Marx’ın sınıf bilinci ve dayanışma fikri, sosyal sermaye kavramının alt yapısının oluşmasında önemli bir katkı sağlamıştır. Genel olarak, terim olarak sosyal sermaye kullanılmamış olsa da, bu fikirler sosyal sermaye anlayışının temelini oluşturmuştur. Bu açıdan, sosyal sermayenin kavramsallaştırılmasında Marx’ın etkisi de büyüktür (Şan ve Şimşek, 2011: 91).

Émile Durkheim, sosyal sermaye kavramını sosyolojik yaklaşım çerçevesinde ele almaktadır. Durkheim, mekanik dayanışma ile organik dayanışmanın birbirini tamamlayıcı, alternatif olmayan unsurlar olduğunu vurgulayarak sosyal sermaye kavramının temelini hazırlamıştır. Toplumu mekanik ve organik dayanışma şeklinde

ikiye ayırmıştır. Ona göre, bu dayanışma türleri birbirlerinin karşıtı değil, tamamlayıcıdır ve toplumsal gelişmeyi desteklemektedir. Feodal toplumlar mekanik dayanışmadan, sanayi devrimiyle birlikte ise organik dayanışmanın egemen olduğu toplumlara evrilmiştir. Bu dönemde, çeşitli amaçlar ve etkileşimler yoluyla dayanışma oluşturulmuştur (Field, 2008: 7). Durkheim'a göre, bireyler arasındaki ortak değerler, normlar ve inançlar toplumsal bütünlüğü sağlayan bağlardır. Bu bağlar, insanlar arasındaki ilişkilerin niteliğini belirleyerek toplum içindeki ilişkilerin yapılarını şekillendirmektedir. Durkheim ayrıca intihar olaylarının sosyal bağlantıların ve normların güçlü olduğu ortamlarda azaldığını, tam tersi durumlarda ise arttığını savunmuştur. Bu durumu desteklemek adına savaş zamanlarıyla ilgili bir tespiti paylaşmıştır. Ona göre, savaş zamanlarında insanlar birbirlerine daha çok kenetlenmekte ve toplumsal normlar güçlenmektedir. Bu sebeple, savaş zamanlarında intihar vakalarında bir azalma yaşanmaktadır (Uçar, 2016: 521). Dolayısıyla Durkheim, sosyal sermayenin önemli unsurlarından biri olan sosyal ağlar ve normlara vurgu yaparak, sosyal sermayenin gelişimine katkıda bulunmuştur.

Max Weber, statü gruplarının temel unsuru olarak kabul edilen ortak 'yaşam biçimine' vurgu yapmasının yanı sıra karizma ve otorite düşüncelerinde de benzer kaygıları taşımaktadır (Field, 2008: 8) Weber'in “Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu” adlı eseri, kültürel değerlerle ekonomik gelişme arasında ilişki kurarak, sosyal sermaye yaklaşımının öncülüğünü yapmaktadır (Şan, 2007: 285). Weber'in eseri, sosyal sermayenin tanımını şekillendiren unsurları içermektedir. Bunlar arasında ilk olarak, ekonomik olmayan çevrelerin kişisel ilişkiler ağının bir parçası olduğu tespiti yer alır ki bu ağ, dini bir birlikle beraber akrabalık, etnik köken veya ideolojik üyelik gibi unsurları içerebilmektedir. İkinci olarak, sosyal ağların işleyişi, ekonomik alışverişi besledikleri için bilginin ve güvenin dolaşımını sağlayarak ekonomik sonuçlar doğuracak biçimde gelişmeyi desteklemektedir (Şenkal, 2008: 121-122). Weber, eserlerinde doğrudan sosyal sermaye terimini kullanmamış olsa da, sosyal ağların girişimci faaliyetlerin şekillenmesini etkileyerek belirli bir alandaki ekonomik gelişmeyi kolaylaştıran bir araç olduğunu ifade etmiştir. Özellikle, Weber, sosyal ilişki ağlarının olası sonuçlarını genellikle ekonomik faaliyetler açısından ele almış ve diğer alanlardaki etkilerine daha az vurgu yapmıştır (Şenkal, 2008: 122).

Ferdinand Tönnies, 1887 yılında modern toplumun, "Gemeinschaft" (amaç odaklı cemaat) yapısından "Gesellschaft" (araçsal, birlikseel cemiyet) toplumuna geçişini belirterek sosyal sermaye kavramına ışık tutmuştur (Şan & Şimşek, 2011: 92). Sosyal sermaye kavramının çağdaş anlamda ilk kullanımı ise Lyda J. Hanifan tarafından gerçekleştirilmiştir, ancak sosyal sermaye kavramının oluşumunda ve gelişiminde önemli rol oynayan teorisyenler Tönnies'in yanı sıra diğereeri olarak da belirtilmektedir. Hanifan, toplum katılımının yerel eğitim çıktılarının oluşumunda oynadığı rolü açıklamak için sosyal sermaye kavramını kullanmıştır (Woolcock, 2001: 194). Hanifan, sosyal sermaye kavramını ilk kez 1916 yılında "The Rural School Community Center" isimli çalışmasında kullanmış ve bu bağlamda sosyal sermayenin ekonomik değil, sosyal etkileri üzerinde durmuştur. Ona göre, sosyal sermaye, 'bireyler, gruplar ve aileler arasındaki iyi niyet, arkadaşlık, karşılıklı sempati ve sosyal ilişkiler' gibi unsurları içeren toplumsal bir birimdir (Hanifan, 1916: 130).

Yukarıdaki bilgilerden anlaşılacağı üzere modern sanayi döneminde, sadece fiziksel ve maddi sermayeye odaklanılmıştır. Ancak sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş süreciyle birlikte, sermayenin yanı sıra insan sermayesinin de önemi artmış ve bu dönemde Taylorizm modeli gelişmiştir (Şan & Şimşek, 2011: 100). 1960'larda, standart üretimin sağlanmasının yanı sıra üretim kalitesinde insan kaynağının (bilgi ve yetenek) önemi fark edilmeye başlanmıştır. Bu bağlamda, insan odaklı bir yaklaşım benimsenmiş ve insan ilişkileri ile çevresel etmenlerin önemi daha fazla vurgulanmıştır. Bu dönüşümle birlikte, 1990'larda sosyal sermaye terimi kullanılmaya başlanmıştır (Gerni, 2013: 5).

2.1. Sosyal Sermayenin Çağdaş Tanımlarına Doğru

Bu başlık altında sosyal sermaye kavramının günümüzdeki anlamı ile gelişimi açısından Bourdieu, Coleman, Fukuyama ve Putnam gibi teorisyenlerin çalışmalarına bakılacaktır. Zira bu teorisyenlerin sosyal sermayeyi kavramsallaştırma çabaları, literatürdeki çağdaş tanımlamalarla sosyal sermaye kavramının gelişimine katkıda bulunmuştur.

2.1.1. Pierre Bourdieu Perspektifinde Sosyal Sermaye Kavramı

Sosyal sermayenin ilk çağdaş teorisyeni olan ve kavramın kurucularından biri olarak kabul edilen Pierre Bourdieu, sosyal sermayeyi 'karşılıklı tanışıklık ve tanıma ilişkilerinden oluşan uzun ömürlü bir sosyal ağı ve grup üyeliliğine bağlı fiili ya da

potansiyel kaynaklar kümesi' olarak tanımlamaktadır (Bourdieu, 1986: 21). Ona göre sosyal sermaye, öncelikle ilişki ağlarının genişlemesine, ardından da bireyin ekonomik, kültürel ve beşerî sermayesine bağlıdır. Bu bağlamda, sosyal ağlar, maddi ve sembolik ilişkiler önemlidir. Diğer bir deyişle, sosyal sermaye bakımından kritik olan şey, bağların değeri, kapsamı ve harekete geçirilebilme yetenekleridir (Ekinci, 2010: 23).

Bourdieu'ya göre sermaye, işlev gördüğü alanlara göre üç ayrı şekilde ortaya çıkmaktadır: Birincisi, anında paraya dönüştürülebilen ve mülkiyet hakları şeklinde kurumsallaştırılabilen ekonomik sermayedir. İkincisi, belirli koşullar altında ekonomik sermayeye dönüştürülebilen ve eğitimle elde edilen nitelikler olarak kurumsallaştırılabilen kültürel sermayedir. Üçüncü olarak da toplumsal bağlar veya ilişkiler sonucunda ortaya çıkan, belirli şartlarda ekonomik sermayeye dönüşebilen ve bir statü veya unvan olarak kurumsallaştırılabilen sosyal sermayedir. Bu sermaye biçimleri, sadece sabit bir yapı sergilemekle kalmayıp birbirleriyle sürekli etkileşim halindedir (Bourdieu, 2010: 51).

Toplumdaki her birey bir sosyal sermayeye sahiptir. Bu sahiplik, kişinin özellikli bir aileye, gruba, partiye vb. aidiyetiyle belirlenmektedir. Birey, bu aidiyet aracılığıyla bağlı olduğu grubun ağlarını ve kaynaklarını kullanma hakkına sahiptir. Bu aidiyet duygusu, birey için hem tanıma hem de tanınma anlamına gelmekte ve bu süreç karşılıklı ilişki içerisinde gelişmektedir. Bourdieu, bu süreci "kredi değer(liliği)" kavramıyla açıklamıştır. Bu açıklamaya göre insanlar, sosyal yaşam içinde belirli bir statüye, hem yetenekler (kolaylıkla erişilebilen) hem de yasal tanınma (resmi onay) anlamında sorunsuzca ulaşabilmek için kredi notlarına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu ise sadece doğru sosyal sermayeye sahip olmakla mümkündür (Field, 2008: 24). Bir başka deyişle, bir kişinin sosyal sermayesinin büyüklüğüne göre, bilgi alışverişi için ona ihtiyaç duyulabilmekte veya gerektiğinde ona geri dönülebilmektedir. Bu noktada önemli bir husus, sosyal ağların toplum içinde sürekli olarak yenilendiği ve üretildiği gerçeğidir. Bu sürekli yenilenme ve üretme süreci toplumda sürekli olarak yaşanan bir olgudur. Bourdieu'ya göre, bu süreç toplumsal eşitsizliğin oluşumu ve devamı açısından önemli bir özelliktir (Yarcı, 2011: 130-132).

Bourdieu, 'Distinction' adlı eserinde 'kültürel farklılıkların oluşumu, yerleşmesi ve toplumsal tabakalaşmayla olan ilişkisini açıklamak amacıyla' sermaye kavramına

odaklanmıştır. Ekonomik sermayenin yanı sıra, ekonomik olmayan sermaye kategorileri olarak kültürel ve sembolik sermaye kavramlarını eklemiş ve sosyal sermayeyi de bu bağlamda analiz etmiştir. Bourdieu, bu çalışmasında sosyal farklılaşmayı besleyen toplumsal bağların ve ağların büyüklüğünü ele aldığı sosyal sermayenin yaratılmasının ve etkinliğinin sosyal gruplardaki üyelikle ilişkili olduğunu belirtmiştir. Özellikle ailenin, sosyal sermaye oluşturulmasında önemli bir örnek olduğunu vurgulayarak, aile ilişkileri ağının gayri resmi sermaye döngüsünün merkezinde yer aldığını ifade etmiştir (Fine, 2011: 97-101).

Bourdieu, eğitim faaliyetlerinin meyvesi olan akademik başarının, ailenin yatırım yaptığı kültürel sermayeye bağlı olduğunu ve bu niteliklerin ekonomik ve sosyal kazanımlarının da sosyal sermayeye dayandığını savunmaktadır (Bourdieu, 2010: 51). Ailenin sosyal sermayenin oluşumu ve aktarımı üzerinde kritik bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu kapsamda "Varisler: Öğrenciler ve Kültür" adlı eserinde, eğitimin toplumsal hareketliliği destekleyip her öğrenciye eşit fırsatlar sunduğu yaygın kanısının aksine, öğrencilerin ailelerinin kültür ve mesleki kökenlerine göre eşitsiz şartlarda en iyi okulların en prestijli bölümlerine nasıl yerleştiklerini ele almıştır (Passeron & Bourdieu, 2014: 16-19).

Bourdieu, sermayeyi güçle eş değer görmüştür. Ona göre ekonomik anlamda rekabet edebilme yeteneği, kültürel sermaye veya sosyal sermayeye sahip olmaktan geçmektedir. Eğer bunlardan herhangi biri yoksa, birey rekabet gücünü önemli ölçüde kaybedebilmektedir. Habitus ve sosyal yapıdaki hiyerarşi Bourdieu'nun güç anlayışıyla ilişkilendirilmektedir (Field, 2008: 21). Bu bağlamda, onun kültürel ve sosyal sermayeyi birikmiş emek üretimini temsil eden varlıklar olarak gördüğü belirtilebilmektedir. Bourdieu, sermayenin gerçek mantığını anlamanın, sadece dönüşümleri kavramaktan geçtiğini savunmaktadır. Ona göre, ekonomik sermayenin sosyal sermayeye dönüşümü, bir tür emek gerektirmektedir. İlk bakışta ekonomik sermayenin cömertçe harcanması israf gibi gelebilir ancak bu, uzun vadede parasal yatırıma dönüşebilecek sosyal sermaye oluşturmak için karlı bir dönüşüm sürecidir (Bourdieu, 2010: 70).

Bourdieu'nun teorisi, belirli grupların kendi çıkarları doğrultusunda ilişkilerini kullanmasıyla ilgilidir. Sermaye kavramını kullanarak, sosyal bağlantıların bir tür yatırım stratejisi işlevi gördüğünü vurgulayarak, sosyal bağlantıların insancıl yönlerini

anlaşılır hale getirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle, kurumsallaşmış sosyal sermayeyi temsil eden insanların, bu sermayeyi 'suistimal etme' olasılığını dikkate almaktadır. Yetkilendirilen sosyal sermaye örnekleri arasında, aile reisinin aile adına konuşması, aristokratların kurumsallaşmış soyluluk bağlarından faydalanması gibi durumlar da bulunmaktadır (Field, 2008: 26).

Bourdieu'nun bakış açısıyla bireyin iletişim ağlarının genişliği ve ekonomik-kültürel sermayesinin niteliği gibi faktörlere bağlı olarak sahip olduğu sosyal sermayenin büyüklüğü değişkenlik gösterdiği için, (Eşki, 2009: 10-12) kişilerin toplum içindeki mevcut veya potansiyel sosyal ilişki kaynakları, bireylerin sahip oldukları sosyal alandaki etkileriyle doğru orantılıdır (Aydemir, 2011: 52). Bu kapsamda Bourdieu ünvanlar, arkadaşlıklar, kurumlar, üyelik ve vatandaşlık gibi kavramları vurgulayarak insanların mevcut sosyal ilişkilerini kasıtlı olarak kurduklarını ve bunun ileride sağlayacağı faydaları öngördüğünü savunmuştur. Bu bağlamda, Bourdieu sosyal sermayeyi kapitalist toplumlarda sadece elitlere ait olan ve onların üstün konumlarını korumak için tasarlanmış bir sermaye türü olarak görmekte ve bu sermayenin, bireylerin ekonomik sermayelerini artırmalarına yardımcı olabileceğini ifade etmektedir (Field, 2008: 26-28).

Bourdieu, sosyal sermaye kavramını sosyal ilişkiler ağıyla ilk birleştiren düşündürdür ve aynı zamanda sosyal sermayenin rekabetçi niteliğini öne çıkaran ilk isimdir ve sosyal sermaye kavramının gelişimine yaptığı katkılarla birçok çalışmaya rehberlik etmiştir (Özdemir, 2007: 74).

2.1.2. James Coleman Perspektifinde Sosyal Sermaye Kavramı

Sosyal sermaye kavramının şekillenmesinde büyük katkısı olan teorisyenlerden biri, kavramın öncülerinden James Coleman'dır. Ona göre, sosyal sermaye; "insanların ortak amaçlarını gerçekleştirmek için gruplar ya da organizasyonlar halinde iş birliği yapabilme yeteneği" dir. Bu tanımda, insanların bir araya gelerek iş birliği içinde olmaları vurgulanmaktadır. Coleman, sosyal sermayeyi kendi işleviyle tanımlamaktadır. Ona göre sosyal sermaye, "tek başına bir varlık değil, farklı varlıkların ortak iki özelliğine sahip bir koleksiyondur. Bu unsurlar, sosyal yapıyı şekillendirmekte ve içindeki aktörlerin veya bireylerin eylemlerini kolaylaştırmaktadır." Coleman'a göre sosyal sermaye, kendi eksikliğinde elde edilemeyen veya yüksek maliyetle elde edilebilen hedeflerin gerçekleştirilmesine

yardımcı olmaktadır. Sosyal sermayenin kamusal bir mal olduğunu belirten Coleman, ondan yalnızca oluşturulmasına katkı sağlayanlar değil, toplumun tüm unsurlarının faydalandığını savunmaktadır (Coleman, 1988: 98-116).

Sosyal sermaye kavramı, insanların rekabetin en uygun olduğu durumlarda bile iş birliği yapmayı seçmelerinin nedenini açıklamak için ortaya atılmıştır. Coleman'a göre, sosyal sermaye, klasik ekonomi teorisindeki görünmez el kavramıyla kısmen karşılaştırılabilir ve onunla uyumlu bir yapıdadır (Field, 2008: 30).

Coleman rasyonel eylemi başlangıç noktası olarak kabul etmekte ve sosyal sermayenin kurumsallaştırılmasını, "toplumsal yapıyı rasyonel eylem paradigmasına dahil etmenin bir yolu" olarak görmektedir. Ekonomideki rasyonel eylem bağlamını kullanarak ve toplumsal örgütlenmeleri temel alarak, sosyal sermaye kavramını bu amaca hizmet eden bir araç olarak görmektedir. Sosyal sermaye, yapıların belirli özelliklerinden oluşmaktadır ve aktörlerin eylemlerini kolaylaştırmaktadır. Ancak, belirli bir sosyal sermaye biçimi, diğer bireyler için faydalı olurken bazı durumlarda başkaları için zararlı olabilmekte veya hiçbir fayda sağlamayabilmektedir (Coleman, 2010: 77-83).

Coleman'ın Amerikan gettolarındaki eğitim seviyelerine odaklanan araştırmaları, sosyal sermayenin yalnızca güçlü kişilere değil, aynı zamanda fakir ve dışlanmış topluluklara da önemli faydalar sağladığını ortaya koymuştur. Coleman'a göre, sosyal sermaye bir kaynağı temsil etmektedir, çünkü ilişkiler karşılıklılık beklentilerini içermektedir ve yüksek düzeyde güven ve ortak değerlerle yönetilen ilişkilerin ötesinde, herhangi bir bireyin ötesine geçerek daha geniş iletişim ağlarını kapsamaktadır (Field, 2008: 28).

Coleman, beşeri sermaye ile karşılaştırarak sosyal sermayeyi açıklamaya yönelmiştir. Ona göre, sosyal sermaye; normlar, güven ve ağlar gibi sosyal yapıdaki tarafların belirli eylemlerinden oluşmaktadır (Tecim, 2011: 43). Sosyolojik ve sosyal bilimsel kuramlar oluşturulmasında görece formel bir yaklaşım olan ve toplumsal hayatı açıklarken bireylerin rasyonel seçimlerine dayanan "rasyonel tercih teorisi" çerçevesinde (Kirman, 2010: 263) Coleman, tercihlerin taraflar arasındaki fayda ve zarar ilişkisine dayalı karşılıklılık temelinde bir ilişkinin ortaya çıkabileceğini açıklamaktadır. Karşılıklılık faktörü, güvenin ve sosyal sermayenin tanımlanmasında önemli bir role sahiptir. Eğer bu terimle sosyal sermaye tanımlanırsa, aktörler

arasındaki koordinasyonu sağlayan sosyal kaynaklar sosyal sermaye olarak ifade edilebilmektedir. Bu kaynaklar, iş ve fırsatların daha iyi sağlanmasında etkili unsurlardır (Tecim, 2011: 43).

Coleman, sermaye türlerini şöyle karşılaştırmaktadır: "Fiziksel sermaye, gözle görülebilir materyal formlarında var olduğu için tamamen elle tutulabilir bir sermaye şeklidir. Beşeri sermaye ise, bireyin kazandığı yetenek ve bilgiyi içerdiği için daha az elle tutulan bir sermaye formudur. Sosyal sermaye ise, bireyler arasındaki ilişkilerde var olduğu için daha da az elle tutulan bir sermaye formudur. Fiziksel ve beşeri sermaye, üretkenliği artırırken, sosyal sermaye de aynı etkiyi sağlamaktadır. Örneğin, yoğun bir sosyal ağ içeren bir grup, daha fazla başarı elde edebilirken güvenilirlik ve güven eksikliği olan bir gruptan daha fazla başarı elde edebilmektedir" (Coleman, 2010: 87).

Coleman, sosyal sermaye kavramının toplumsal yapı içindeki aktörlerin çıkarlarını elde etmekte kullanılabilecek bir kaynak olmasından kaynaklanan fayda çerçevesinde önemli olduğunu belirtmektedir. Sosyal sermayenin varlığı, aktörlere olumlu faydalar sağlamaktadır. Bu açıdan, beşeri sermayenin oluşturulmasında sosyal sermayenin oynadığı rolün büyük olduğunu vurgulamaktadır (Coleman, 2010: 89).

Coleman, sosyal sermayeyi bir aktörün kendi sosyal bağlantıları aracılığıyla ulaşabileceği faydalı bir kaynak olarak tanımlamıştır. Kamusal mallar ile özel mallar arasındaki geleneksel ayrımı kullanarak, sosyal sermayenin kolektif eylem sorununu anlamamıza nasıl yardımcı olduğunu açıklamıştır (Field, 2008: 32). Tipik olarak bireylerin mülkiyeti ve kazancı olan beşeri ve fiziksel sermayeden farklı olarak, sosyal sermayeyi sadece onu yaratanlar için değil, yapı içindeki tüm unsurlar tarafından kullanılabilen mükemmel bir kamusal mal olarak tanımlamıştır (Field, 2008: 32-33).

2.1.3. Francis Fukuyama Perspektifinde Sosyal Sermaye Kavramı

Francis Fukuyama, sosyal sermayeyi bir toplumda veya belirli toplum kesimlerinde yaygın olan güvenin doğurduğu bir kapasite olarak tanımlarken, bu tanım sosyal sermaye ile güven arasındaki çok boyutlu ilişkiyi ifade etmektedir (Fukuyama, 2005: 24-26).

Fukuyama, "Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperity" (2005: 24-29) adlı çalışmasında güveni, dürüstlük ve düzenin hakim olduğu topluluklarda

ortaya çıkan, paylaşılan normlara dayalı bir beklenti olarak tanımlamaktadır. Fukuyama sadakat, dürüstlük gibi erdemlerle ilişkilendirdiği güveni, bireysel erdemler yerine bir topluluğun ahlaki normlarına bağlı olarak gelişen bir kavram olarak görmektedir. Diğer bir deyişle, sosyal sermayenin oluşumu, bireylerin kendi başlarına verdikleri güvenden ziyade, toplum içinde genel olarak benimsenen ahlaki normlardan kaynaklanan güven ile gerçekleşebilmektedir.

Fukuyama, modern liberal devlet anlayışının aşırı bireycilik kültürüne yol açtığını savunmaktadır. Bu kontrolsüz bireycilik, ahlaki değerlerin zayıflamasına ve bireyin toplumdan izole olmasına neden olmaktadır. Ona göre, bu tür bir bozulma ancak toplumsal sermayenin tekrar işler hale getirilmesiyle önlenmektedir Sosyal sermaye, ekonomik alanın dışında sağlıklı bir sivil toplum oluşumunda, grupları ve kurumları devlet ve aile yapılarıyla uyumlu hale getirme görevini üstlenmektedir (Fukuyama, 2009: 26-36). Fukuyama, toplumsal alanda norm ve değerler çerçevesinde birlikteliğin sağlanmasını vurgulayarak, bireysel çıkarlardan vazgeçerek daha geniş gruplara tabi olma gerekliliğini dile getirmektedir. Ona göre, paylaşılan değerlerden ortaya çıkan güvenin büyük ve ölçülebilir bir ekonomik değer yarattığını savunmaktadır (Fukuyama, 2005: 26).

Sosyal sermaye, özel bir maldır ve olumlu veya olumsuz dışsallıklar tarafından etkilenen bir yapıya sahiptir (Fukuyama, 2000: 3). Bu nedenle, sosyal sermaye diğer sermaye biçimlerine göre daha yoğun bir şekilde dışsallıklar tarafından etkilenmektedir. Bir ülkenin sosyal sermaye stoğunu ölçmek için bu dışsallıkların göz önünde bulundurulması önemlidir. Fukuyama'ya göre, "güven yarıçapı" pozitif bir dışsallık türü olarak düşünülebilir (Fukuyama, 2000: 10). Buna göre, sosyal sermayeyi oluşturan tüm grupların belirli bir güven yarıçapı vardır, yani kooperatif normların uygulandığı insanlar çemberi bulunur. Bir grup tarafından üretilen sosyal sermayenin pozitif dışsallıkları arttıkça, güven yarıçapı genellikle genişler. Hatta bazı durumlarda, güven yarıçapı, grubun kendisinden daha büyük olabilir. Ancak aynı zamanda, güven yarıçapının, grubun üyeliğinden daha küçük olması da mümkündür (Fukuyama, 2000: 4).

Bir grup içindeki güçlü bağlar, o grubun üyelerinin yabancılara olan güvenini azaltabilmekte ve onlarla etkili bir şekilde iş birliği yapma kapasitesini düşürebilmektedir. Dar bir güven yarıçapına sahip olan gruplardaki içsel dayanışma,

üyelerin yabancılarla iş birliği yapma yeteneğini kısıtlayabilmektedir. Örneğin, Fukuyama'ya göre, Çin ve Latin Amerika gibi toplumlarda güçlü aile bağları bulunmaktadır ve bu tür toplumlarda sosyal sermaye genellikle aileler arasında veya oldukça sınırlı kişisel arkadaş çevrelerinde yoğunlaşmaktadır. Bu durum, insanların bu dar çevrelerin dışındaki kişilere güvenmelerini zorlaştırabilmektedir. Bu durum, bu tür toplumların dış çevreden fayda sağlama kabiliyetini engelleyebilmekte ve yabancılara karşı güvensizliği, hoşgörüsüzlüğü, hatta nefreti ve şiddeti artırabilmektedir (Fukuyama, 2000: 11).

Fukuyama, "kendiliğinden sosyalleşme" kavramının sosyal sermayenin bir alt bileşeni olduğunu ifade etmektedir. Ona göre, sosyal sermayenin en yararlı formu, yeni kurumlar oluşturma ve iş birliği yapma kapasitesini içermektedir (Fukuyama, 2005: 42-44). Bu bağlamda, toplumların yüksek düzeyde sosyal güvene sahip olmaları, kendiliğinden sosyalleşme yeteneklerinin daha güçlü olmasına katkıda bulunmaktadır (Fukuyama, 2005: 44-46).

Fukuyama'ya göre, devletler sosyal sermaye stoğunu dört farklı yöntemle artırabilmektedir. Sosyal sermayeyi en çok üretebilen faktörlerden biri eğitimidir. İkinci olarak, devletlerin kamu güvenliği ve mülkiyet hakları sağlaması, dolaylı olarak sosyal sermaye oluşumunu etkilemektedir. Bu, etkili bir kamu yararı yaratma amacını da içermektedir. Üçüncü olarak, politikacılar, dar bir güven yarıçapına sahip olan, negatif dışsallıklar üreten ve toplum için zararlı olabilecek sosyal sermaye biçimlerinin farkında olmalıdır. Dördüncü olarak, devletlerin sivil toplum ve özel sektör ile iş birliği yapması ve sivil toplumu güçlendirmesi gerekmektedir. Eğer devlet, özel sektörün veya sivil toplumun daha etkili bir şekilde yöneteceği konulara müdahale ederse, toplumda devlete bağımlılık ve bireyler arasında azalan etkileşimler ortaya çıkabilmektedir. Bu durum da sosyal sermaye üzerinde olumsuz etkilere yol açabilmektedir (Fukuyama, 2005: 14-16). Sosyal sermaye stoğunu artırmada devletin yanı sıra sivil toplum örgütlerinin rolü de büyüktür. Ayrıca, din ve küreselleşme gibi faktörler de sosyal sermayenin oluşumunda etkili olan önemli kaynaklardan biridir (Fukuyama, 2005: 15-17).

Fukuyama, küresel ekonomi ile sosyal sermaye arasındaki ilişkiyi incelerken, yüksek güvenli toplumlarda daha büyük ve gelişmiş özel örgütlerin varlığını vurgulamıştır. Aynı zamanda düşük güvenli toplumlarda daha küçük ve dinamik

olmayan örgütlerin olduğuna dikkat çekmiştir. Bu durum, sosyal sermayenin ulusların ekonomisi üzerindeki etkisine işaret etmektedir (Özdemir, 2007: 17). Fukuyama'ya göre sosyal sermaye dinin, geleneklerin, ortak tarihsel geçmişin ve kültürel normların bir yan ürünü olarak kabul gördüğü için gelişmekte olan pek çok ülkede, bu unsurlara ek olarak akraba grupları ve geleneksel sosyal grupların (köy, kabile vb.) varlığı, sosyal sermaye birikimini yüksek seviyelere taşımaktadır. Ancak bu durumda eksiklik, ekonomik ve politik organizasyonlarda daha geniş sınırlara sahip olan yapıların bulunmamasıdır. Bu eksiklik, geleneksel grupların değişime direnç göstermesine ve kalkınmanın ilerlemesine engel teşkil edebilmektedir. Fukuyama bu soruna çözüm olarak, sosyal sermayenin yaratıcı yıkımı ve güven unsurunun, geniş ölçekli organizasyonlara yayılarak uygulanabileceğini belirtmiştir (Özcan, 2011: 19-20). Yüksek düzeyde sosyal sermayeye sahip olan sosyal yapılar; mülkiyet hakları, sözleşmeler ve ticari yasalar gibi bürokratik prosedürlerin tamamı pazar ekonomisinin temelini oluşturmaktadır. Ancak, bu tür organizasyonlar ve yasal düzenlemeler, sosyal sermaye ve güvenle birleştiğinde işlem maliyetlerini azaltacaktır (Tüysüz, 2011: 16).

Fukuyama'ya göre, toplumdaki her grup belirli bir güven zemini üzerinde sosyal sermayeyi pratikte hayata geçirebilmektedir. Bu gruplar, ulus gibi geniş halk kitlelerinin yanı sıra aile gibi toplumun en küçük birimini de içine almaktadır. Ve bu iki grup arasında, bütün diğer gruplar tarafından kullanılan ilişkiler bulunmaktadır (Aydemir, 2011: 78). Sağlam toplumsal kurumlar ve güçlü bir aile yapısı, bir hükümetin merkez bankası veya ordusu gibi resmi yollarla değil, zaman içinde oluşan ve güvene dayalı toplumsal bağlarla kurulabilmektedir. Bununla birlikte, düşük güven düzeyine sahip toplumlarda geniş çaplı sanayi yatırımları genellikle devlet tarafından yapılmakta iken, yüksek güven düzeyine sahip toplumlarda ise sivil güçlerin devlet müdahalesi olmaksızın başarılı olabilecekleri bir gerçektir (Tüysüz, 2011: 16).

2.1.4. Robert David Putnam Perspektifinde Sosyal Sermaye Kavramı

Sosyal sermayeyi farklı bir yaklaşımla ele alan bir diğer isim Robert David Putnam'dır. O, bireyi değil, toplulukları veya toplumları sosyal sermaye açısından merkeze koymuştur. Putnam, sosyal sermayeyi, toplumların sahip olduğu veya olması gereken bir nitelik olarak görmektedir. Ona göre, sosyal sermaye stoğuna sahip olanlar bireyler değil, topluluklardır. Dolayısıyla, Putnam'ın odaklandığı nokta, bireylerin kişisel sosyal sermayesinden ziyade, sosyal sermayenin bölgesel ve ulusal

düzeyde ekonomik gelişimi ve demokratik kurumları nasıl etkilediği gibi daha geniş konulardır (Ekşi, 2009: 16).

Putnam'a göre sosyal sermaye, fiziksel sermaye ve beşeri sermaye kavramlarına benzer şekilde bireysel verimliliği destekleyen araçları temsil etmektedir. Sosyal sermaye, karşılıklı fayda sağlayan iş birliği ve koordinasyonu kolaylaştıran ağlar, normlar ve güven gibi sosyal örgütlenmelerin özelliklerini içermektedir. Bu tür bir sosyal sermaye stoku, fiziksel ve beşeri sermaye yatırımlarının faydalarını genişletmektedir. Ona göre, büyük bir sosyal sermaye stoku olan bir toplumda birlikte çalışmak kesinlikle daha kolay olacaktır (Çalışkan, 2010: 12). Bu öncü unsurların - ağlar, güven ve normlar- gelişmesi toplumun başarılı olmasına ve bunun sonucunda ekonomik kalkınmaya katkıda bulunacaktır. Ayrıca Putnam'ın sosyal sermaye üzerine yaptığı çalışmalar, makro düzeydeki sosyal eğilimleri belirlemeyi hedeflemektedir. Bu şekilde Putnam, kendinden önceki sosyal sermaye teorisyenlerinden (Bourdieu ve Coleman gibi) ayrılmaktadır. Zira Coleman kavramı kamu malı olarak ele alırken, Bourdieu ise aile, sosyal çevre ve nüfuz çerçevesinde sosyal sermayeyi mikro düzeyde incelemektedir (Ergin, 2007: 9).

Putnam'ın geliştirdiği teorinin özünde, bireysel hedeflerin ötesinde kolektif eylemi esas alması bulunmaktadır. Sürekli devam eden sosyal ilişkiler, bireylerin iş birliği ve dayanışma düzeylerine olumlu katkı sağlamaktadır. Putnam'ın ifadesiyle, sosyal sermaye "ben"den "biz"e doğru bir dönüşüm sağlamaktadır (Aydemir, 2011: 67).

Putnam'ın çalışmalarındaki odak konu, demokratik toplumlarda var olan gönüllü organizasyonlara katılımdır. Bu bağlamda, bir toplumda meydana gelen sosyal sermayenin değeri, o toplumda oluşturulan sosyal birlik ve dayanışma düzeyleri ile doğru orantılıdır. Sosyal katılımın artması, o toplumda daha fazla sosyal sermaye oluşturulması anlamına gelmektedir. Putnam, bu sosyal sermayenin oluşumunu "yurttaşlık topluluğu" olarak adlandırmaktadır. Bu bağlamda, dikey ilişkilerin aksine, yardımlaşma ve karşılıklılığa dayanan yatay ilişkilerin ön plana çıktığı bir sosyal yapıyı ifade etmektedir. Dernekler ve STK'lar, bu yatay ilişkilerin sosyal hayata entegre edilmesini sağlamaktadırlar ve aynı zamanda hükümetlerin ve devletlerin sürekli ve etkin bir şekilde işlemesine destek olmaktadır. Putnam'a göre ortaklık kurma becerileri, normlar ve güven aracılığıyla gelişmekte ve ilerlemektedir. Yani

Putnam, sosyal sermayeyi sivil katılım ve güçlü bir sivil toplumla ilişkilendirmektedir (Şan, 2007: 75). Putnam'a göre, sosyal sermayesi yüksek olan toplumlar, gönüllü yardımlaşmanın zorunlu olmadığı, ancak isteğe bağlı olduğu bir ortam yaratmaktadırlar. Bu da, sosyal sermayesi yüksek toplumların kurumsal performansının da yüksek olacağı düşüncesini beraberinde getirmektedir (Şan, 2007: 750).

Putnam, ağlar ve normların güvenin temel gereksinimleri olduğunu, güvenin ise ağlar ve normların sonucu olduğunu savunmuştur. Sosyal sermayeyi temsil eden "sosyal ağlara" yani sivil topluma odaklanarak bu kavramı açıklamaya çalışmıştır (Özcan, 2011: 11). Putnam, sosyal sermayeyi ve toplumsal katılımı birbirine paralel iki kavram olarak ele almıştır. Ona göre, bir toplumdaki toplumsal katılımın yüksek olması, o toplumda sosyal sermayenin de yüksek olduğunu göstermektedir (Şan, 2007: 75). Sosyal sermaye ile sivil toplum arasındaki bu ilişki, Tocqueville'nin sivil toplum ve demokrasi ile ilgili düşüncelerinin etkisiyle şekillenmiştir (Eşki, 2009: 19). Bu nedenle, vatandaşların ülke ve yerel yönetimlere katılımı, ekonomik veya siyasi birliğin oluşturulması için bir araya gelmesi, toplumun sosyal sermaye düzeyini belirlemede kilit bir rol oynamaktadır (Tüysüz, 2011: 14). Putnam, etkin bir siyasal sistemin oluşturulması ve geliştirilmesi, sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanmasında sosyal sermayenin önemine işaret etmektedir (Aydemir, 2011: 62-64). Yerel girişimler, bölgesel düzeyde sermayenin artmasına ve ekonomik kalkınmanın doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmasına katkıda bulunmaktadır. Bu durumu özetlemek gerekirse Putnam'ın sosyal sermaye teorisi, toplumun güçlü bir devlet yapısına, aktif ve dayanışma içinde bir topluma ve sağlam bir ekonomik temele sahip olmasının ne denli önemli olduğunu vurgulamaktadır (Eşki, 2009: 18).

Putnam, "Making Democracy Work" adlı eserinde Kuzey ve Güney İtalya arasındaki sosyo-ekonomik farklılıklara odaklanmıştır ve Kuzey İtalya'nın Güney İtalya'ya kıyasla daha yüksek düzeyde sosyal sermayeye sahip olduğunu belirlemiştir. Bu durum, daha güçlü vatandaşlık bağına sahip bölgelerin, daha düşük seviyede olanlara kıyasla daha yüksek büyüme oranlarına sahip olduğunu göstermektedir (Özcan, 2011: 11). Toplumsal yaşamın canlılığı, bölgesel yönetimlerin etkinliğiyle bağlantılıdır. Putnam, sosyal sermayeden yoksun bölgelerin, genellikle etkisiz yönetildiğini ve bu durumun daha fazla işlevsizlik ve yolsuzlukla ilişkilendirildiğini

ifade etmiştir. Bu bağlamda bakılacak olursa Putnam için en önemli sosyal sermaye belirleyicisinin katılım kültürü olduğu anlaşılmaktadır (Özcan, 2011: 12).

Putnam yukarıda bahsi geçen çalışmasının ardından “Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community” eserini yayımlamış, Amerika'daki toplumsal değişimi ele almıştır. Putnam, Amerikalıların resmi olmayan sosyal etkileşimlerin yanı sıra politikaya, kamusal gruplara, dini organizasyonlara, ticari birliklere ve profesyonel organizasyonlara katılımlarındaki azalmaya vurgu yapmıştır. Ayrıca, aktif toplumsal üyeliklerde yaşanan düşüşün yanı sıra sosyal sermayeyi besleyen organizasyonlara olan katılımın da azaldığına dikkat çekmiştir (Özcan, 2011: 12-14).

Putnam (2000: 66), ABD’de sosyal sermayenin biriktirilmesinde inanç topluluklarının en önemli kaynak olduğunu vurgulamıştır. Ona göre din ve dini inançlar, bireylerin genel bakış açılarını ve diğer insanlara yönelik tutumlarını belirleme konusunda etkilidir. Tüm dinler, etnik köken, kültür, sosyal statü, sınıf ve cinsiyet farklılıklarını aşarak ortak bir kimlik sunmaktadır. Bu dinler, insanlara güvenmeyi teşvik etmekte, dürüstlüğü, yardıma ihtiyaç duyana yardım etmeyi ve merhameti ön plana çıkarmaktadır.

Ayrıca, dini cemaatler ve ayinler, sosyal yaşamı canlandırmakta ve sosyal sermaye oluşturan unsurları hayata geçirmektedir. Bu unsurlar arasında sosyal yardımlar, bağışlar ve gönüllülük faaliyetleri yer almaktadır. Bu nedenle, ABD’de, dinin diğer kurumlardan daha fazla sosyal sermaye üretimine katkı sağladığı belirtilmektedir (Duman & Alacahan, 2011: 116).

Putnam’a (1993: 173) göre, sosyal sermayenin kolektif harekete birçok katkısı bulunmaktadır. Bu katkılar; ayrılanların sebep olduğu kaybı azaltma, karşılıklılık normlarını destekleme, bilgi akışını kolaylaştırma, iş birliği çalışmalarının önceki başarılarını somutlaştırma ve gelecekteki iş birliği girişimleri için bir model sunma şeklinde sıralanabilmektedir (Gök, 2015: 661). Bu bağlamda içsel olarak "STK'lar, üyelerine iş birliği, dayanışma, kamu yararı, vatanseverlik ve katılım kavramlarını öğreterek; iş birliği içinde çalışmayı, toplu hareket etmeyi ve katılımcı demokrasinin etkin işleyişi için önemli olan becerileri geliştirme amacındadır" (Putnam, 1993: 175).

STK'lar, vatandaşlar için demokrasi konusunda eğitici bir rol üstlenirken, aynı zamanda bu kuruluşlar, üyelerinin siyasi sistemle etkileşim kurmasını, bilgi akışını ve

taleplerin iletilmesini destekleyerek siyasi bağlantılarını kurmalarına yardımcı olmaktadır. Bu şekilde, STK'lar, toplum genelinde katılımı teşvik ederek çıkarların birleştirilmesine katkıda bulunmakta ve dışa dönük bir rol üstlenmektedir. STK'ların ağ yoğunluğu, etkili sosyal iş birliğine destek olurken, bu iş birliği çabalarını çeşitlendirme konusunda da yardımcı olmaktadır (Putnam, 1993: 89- 90).

Putnam (1993: 173), insanların STK'lara katılımlarıyla birlikte güvenilirlikleri hakkında bilgi edindiklerini belirtirken, aynı zamanda katılımın farklılıklara daha iyi uyum sağlamalarına ve bu durumun da iş birliği içinde çalışma isteğini artırmasına katkı sağladığını vurgulamaktadır. Putnam, yerel organizasyonlar, spor kulüpleri ve kitlesel partiler gibi sosyal yapıların katılımının sosyal sermaye üretimini destekleyebileceğini ileri sürmektedir. Ayrıca, Putnam, bu tür kuruluşlara katılımın yalnızca yeterli olmadığını, aynı zamanda aktif katılımcılığın önemli olduğunu belirtmekte ve aktif bir katılımın yüz yüze ilişkilerde güven ve iş birliğini ortaya çıkaracağına inanmaktadır.

Bu noktada araştırmanın da altını çizdiği şekilde katılımcı ve aktif bir sivil toplumun oluşması, sosyal sermayeye katkı sağladığı ve toplumun çıkarına hizmet ettiği için önemlidir. Bu yolda yürüyen ve destek vermek isteyen sivil organizasyonların gönüllüleri ise sosyal medya üzerinden paylaşımlar yaparak katılımın ve güvenin artması ayrıca toplumda birlik ve dayanışmanın oluşması adına çalışmalar yürütmektedir.

Büyük kitlelere ulaşılabilmesi noktasında oldukça önemli bir yerde duran Instagram platformu ise STK'ların faaliyetlerini duyurabildikleri ve yaptıkları faaliyetleri sergileyebildikleri görsel paylaşımlar ile insanlar üzerinde daha güçlü bir etki bırakabildikleri için kayda değerdir. Burada yapılan paylaşımların hedefinde toplumun sivil faaliyetlere katılımına, ortak bilgi ve dil yaratımına, insanlar arasındaki dayanışmanın ve güvenin oluşumuna, kısaca toplumun sosyal sermayesine katkı sağlayabilmek vardır. STK'ların yaptıkları fotoğraf paylaşımları da bu yöndeki çabalara hizmet eden bir halkla ilişkiler çalışmasıdır ve bu yönden oldukça değerlidir.

Bir sonraki bölümde bu çalışmada değinilmesi gereken sivil toplum kavramı tarihsel perspektifte tartışılmıştır. Daha sonra sivil toplum için oldukça önemli bir noktada duran STK'ların afet durumlarındaki rolüne değinilmiştir. Akabinde dijital dönüşümün yeni bir çalışma alanı sunmasından kaynaklı olarak STK'ların bu alanı bir

halkla ilişkiler stratejisi olarak kullanımlarından bahsedilmiştir. Dijital dönüşümün bir parçası olan sosyal medyanın STK'lar açısından önemine değinilmiş ve bu mecralarından biri olan Instagram ise hem geniş kitlelere hitap edebildiği için hem de STK'lar tarafından iletmek istenen mesajın etkisini güçlendirebildiği için 6 Şubat depremleri özelinde görsel içerik paylaşımları yönünden ele alınmıştır.

3. BİR TOPLUMSAL YAPI OLARAK SİVİL TOPLUM

Sivil toplum, bireylerin ortak çıkarlar etrafında bir araya gelerek kamu yararına faaliyetlerde bulunduğu, devlet ve piyasa arasında yer alan bir alandır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2018: 3-4). Demokrasi, bu bağlamda sivil toplumun varlığı ve etkinliği ile daha sağlam temellere oturmaktadır. STK'lar, vatandaşların demokratik süreçlere katılımını teşvik etmekte, toplumsal sorunlara çözümler üretmekte ve devletin denetlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma, sivil toplumun temel unsurlarından biridir. Bireylerin birbirine destek olduğu, zor zamanlarda dayanışma ağlarının oluşturulduğu bu yapılar, toplumsal bütünlüğü ve güveni artırmaktadır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2018: 1- 61). Demokratik usul ve yöntemler, bu kuruluşların faaliyetlerini yürütürken şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcılık ilkeleri doğrultusunda hareket etmelerini sağlamaktadır.

6 Şubat depremlerinde, ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, GEA ve NESAR gibi STK'ların aktif rol alması, sivil toplumun önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Bu kuruluşlar, sosyal ağlar oluşturarak, normlar geliştirerek ve güven tesis ederek, deprem bölgesindeki insanların ihtiyaçlarına hızlı ve etkili bir şekilde cevap vermeye gayret göstermiştir. Bu çalışmanın da altını çizdiği şekilde, söz konusu kuruluşların Instagram hesaplarından paylaştıkları görseller, sosyal sermayenin güçlenebilmesi açısından önemli veriler sunmaktadır. Zira bu görseller, sosyal ağların genişlemesini, normların pekişmesini ve toplumsal güvenin artmasını sağlayan örnekler olarak incelenmiştir. Bu sebeple STK'ların bu tür kriz anlarında gösterdikleri performans, hem toplumsal dayanışmayı hem de demokratik katılımı güçlendiren unsurlar olarak değerlendirilmektedir.

Sivil toplum kavramı, demokrasi ve sosyal sermaye açısından merkezi bir öneme sahiptir ve bu çalışma, bu kavramların nasıl somutlaştığını ve güçlendiğini görsel içerik analizi üzerinden ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, sivil toplumun tarihsel geçmişte nasıl algılandığını ve bu algının zaman içinde nasıl evrildiğini açıklamak yerinde olacaktır.

Sivil toplumun kökenleri çok eski tarihlere kadar uzanmaktadır. Bu kavramın günümüze kadar edinmiş olduğu anlamlar çeşitli değişim ve dönüşümler geçirmiştir. İlk olarak tarihsel geçmişi Eski Yunan'a kadar uzanan sivil toplum kavramını

Aristoteles'in çalışmalarında aramak gerekmektedir. Kavram 18. yy'ın ortalarına kadar politik/siyasal toplum ile aynı anlamda kullanılmıştır. Aristoteles'in "politike koinenia" terimi olarak kullandığı ve Latinceye "societas civilis" olarak geçen bu kavram yasalarla belirlenmiş kurallar sistemi içinde eşit ve özgür yurttaşların siyasal toplumu yani polis olarak kullanılmaktadır (Keane, 2004: 47-48). Polis olarak belirtilen alan, özel alanın dışında kalan ve sivil toplumla aynı anlamda kullanılan siyasal toplumu ifade eden alandır. Politik düzen olarak geçen Politike Koinonia kavramını siyasal toplum anlamında kullanan Aristoteles, devlet ve toplumu birbiriyle aynı anlamda kullanmaktadır. Poliste yaşayan yurttaşlar toplumsal sorunlar üzerine fikirlerini sunmakta ve ortak bir kararda buluşmaya çalışmaktadır. Buna göre, kamusal iyiliği sağlamayı hedefleyen kurallara uygun olarak yönetilen toplum, sivil toplum olarak nitelendirilmektedir. Sivil toplum üyesi olmak devletin bir üyesi olmak demektir ve dolayısıyla da onun yasalarına uygun davranıp diğer yurttaşlara zarar vermeden bir yaşam sürmek anlamına gelmektedir. Burada yurttaş sayılmayan yabancı ve köleler toplum yönetim mekanizmalarında söz sahibi değildir. Doğal olarak sivil toplum üyesi de sayılmamaktadır. Aristoteles'in modern öncesi kavramı olan sivil toplum bu dönemde erkek köle sahiplerinin eşit ve özgür toplumu demektir (Yıldız, 2004: 85-86).

Roma Dönemi'ne bakıldığında ise bireyin artık bağımsız bir varlık olarak ele alınmaya başlandığı görülmektedir. Bu süreçte kamusaldan ayrı olarak, bağımsız bir özel alanın oluşmaya başladığı bilinmektedir (Chandhoke, 1995: 79). Devlet bu dönemde de yurttaşların oluşturduğu bir topluluk olarak görülmektedir. Ancak Roma'da yurttaşlar hukuksal bağlarla bağlı, uyum içinde yaşayan bir kitledir. Yani Eski Yunan ile farklı bir yapısı vardır; bu dönemde ortak fikirde buluşmanın dışında hukuk da devlet oluşumuna katılmaktadır. Dolayısıyla bu dönemde Tanrı'ya bağlanan doğal hukuk anlayışının yanı sıra mülkiyet, miras hukuku gibi kavramlara ilişkin değişimler ve dönüşümler de görünmeye başlamıştır. Yani özel hukukun ortaya çıkmasıyla kamusal ve özel alan ayrımı doğmaya başlamıştır (Senett, 1996: 15-17). Bu ayrımın ortaya çıkmaya başlaması da devlet ve toplum ayrımı ile ilişkilendirilmiştir. Ancak yine de bu dönemde de sivil toplum devletten ayrı düşünülmemiştir.

Ortaçağ'da bütün alanlar, kilise ve devlet denetimindeki kamusal alan durumundadır. Bu dönemde parçalanmış dikey ve yatay iktidar ilişkileri Orta Çağ Avrupa'sına hakim olmuştur. Feodalizmin kurumsallaşma biçimi, merkeziyetçi bürokratik bir toplumsal yapılanmanın ortaya çıkmasına elverişli olmamıştır. Devletin simgesel varlığı olan Kralın yetkileri üstten Kilise aristokrasisi, alttan da feodal senyörler tarafından frenlenmiştir. Bu çerçevede dönemin feodal yapısının, toplumun kilise ve kralın gücüne karşı bir sivil alan oluşturmalarını sınırlandırdığını belirtmek doğru olacaktır (Olgun, 2005: 39-49). Zira Ortaçağ'da özel ve kamusal alandaki ayrım muğlaklaşmış, bu iki alan arasındaki ilişki geçişken bir hal almıştır.

Bu dönemde kendi başına bir alan olarak kamudan bahsetmek mümkün gözükmemektedir. Eski Yunan'a göre özel ve kamusal alan daha farklı yorumlanmıştır. Soylu/özel kişilerin kamusalı temsil etmesi söz konusudur. Ancak kamusal olan ayrı bir yapı olarak görülmemiştir. Bu dönemde kamusal, lordun sembol ve ritüellerle tanımladığı bir durum olarak kendini göstermiştir. Dolayısıyla siyasal iktidar, söz konusu iktidarı temsil eden kişinin özel mülkiyetinden ayrı görülmemiştir (Habermas, 1997: 66).

Batı'daki yönetimlerin gittikçe merkezi bir yapıya dönüşmesi, pazar ekonomisinde gelişmeler yaşanması, bilimsel düşünce ve insan hakları gibi fikirlerin vurgulanmaya başlanması, emek, toprak ve sermayenin ticarileşmesi, yeni keşiflerin gerçekleşmesi gibi gelişmeler neticesinde 17. yy.'da mevcut siyasal düzen sorgulanmaya başlanmıştır. 18. yy.'da gerçekleşen Fransız İhtilali ile birlikte gittikçe güç kazanan milliyetçilik düşüncesi sonucunda imparatorluklar çözülmeye başlamış böylece ulusçu düşünce kişileri toplumun bir parçası olmaya davet etmiştir. Bu süreçte parlamenter sistemlerin ve ulus devletlerin doğmaya başlaması, egemenlik kavramının vazgeçilmez bir parçası olan toplumların monarklar ve kralların tebaası olmaktan çıkarak, kendi kaderlerini belirleyen yurttaşlar ve vatandaşlar haline gelmelerinin temellerini atmıştır. Dönemin öne çıkarmaya çalıştığı özgürlük, eşitlik ve adalet gibi temel değerler sivil toplum için bir çeşit tetikleyici olmuştur. Sivil toplum kavramı bu değişim ve dönüşümlere kadar siyasal toplumla paralel olarak anılmıştır ancak daha sonra özel alanın karşıtı olarak "kamusal alan" merkezli bir siyasal oluşum kendini göstermeye başlamıştır (Caniklioğlu, 2007: 15-17).

Dönemsel olarak birbirinden farklı birçok sivil toplum tanımı ve yorumu yapılmıştır. Örneğin; klasik iktisatçılara göre, toplumlar gelişmişliklerine göre sınıflandırılmıştır. Görüş çerçevesinde bütün toplumlar geleneksel toplumdan modern topluma geçişi yaşamaktadır. Sivil toplumun oluşup gelişmediği toplumlar geri kalmış, kapitalist toplumlar gelişmiş olarak varsayılmaktadır. Görüldüğü gibi sivil toplum burada gelişmişlik düzeyini belirleyen bir kategori olarak kabul edilmiştir. Bu düşünceye göre batının “demokratik” toplumlarıyla doğunun “despotizm”i, sivil toplumun var ya da yok oluşuyla ilişkilendirilmiştir (Bayrak, 2022: 1301). Bu noktada sivil toplumu olan ve olmayan şeklinde karşımıza çıkan bir karşıtlıktan söz etmek mümkündür. Artık üretim tarzı belirleyici öge olarak kendini göstermeye başlamıştır. Bu kapsamda ekonomi, siyaset karşısında öncelik kazanmıştır. İktisadi yapı, üst yapısal düzeyi de belirlemeye başlamıştır. Böylece sivil toplum, piyasayla ilişkilendirilmiş ve devletten bağımsız bir alan olarak görülmeye başlanmıştır.

Bu anlatılar çerçevesinde “egoistik kişi” kavramı da dikkat çekmektedir. Zira bu noktada egoistik kişi, klasik iktisatçılar tarafından güzellenmektedir. Düşünceye göre, kendi çıkarları uğruna hareket eden ve çıkarlarını en üst düzeye ulaştırmaya çalışan kişi, kamusal çıkarlara da fayda sağlamaktadır. Sivil toplum da kendi çıkarları için hareket eden bu kişinin/kişilerin var olabildikleri ve gereksinimlerini karşılayabildikleri alandır. Sivil topluma bir temel teşkil edebilmesi açısından ise piyasa ekonomisinin gelişmişliğine bakılmaktadır (Bayrak, 2022: 1301).

Thomas Hobbes’un sivil toplum ile ilgili görüşleri ışığında aktardığı bir takım görüşleri bulunmaktadır. Hobbes’un devlet ya da siyaset, insan doğası ve yurttaşla ilgili görüşü aslında doğa görüşünün bir parçasıdır. Ona göre; “insanlar doğası gereği eşittir.” Bu, hem beden hem de zihinsel yetenekler bakımından bir eşitliği kapsamaktadır. Eşit insanlar hukukun olmadığı bir durumda yaşamaktadır. İşte Hobbes, doğuştan eşit olan insanların oluşturduğu bir “doğa durumu”nu, yani henüz bir devletin olmadığı bir durumu bu noktada tasarlamaktadır. Hobbes bu doğal durumu bir savaş durumu olarak görmektedir. Bu savaş durumunda “bencil” insanların diğerlerini egemenlik altına almaya çalıştıklarını belirtmektedir. Hobbes doğa durumunu savaş durumu olarak görürken, savaş durumunu sürekli mücadele olarak değil, mücadeleye sürekli hazır olma durumu olarak tanımlamaktadır. Bu “hazır olma” durumunu hiç kimsenin rahat olamaması, her an bir tehlikeyle karşı karşıya

kalabilmesi olarak görmektedir. İnsanlar bu durumda, yani sürekli savaş ya da savaşa hazır bir durumda yaşayamamaktadır. Dolayısıyla akıllı bir canlı olarak insan, barış için insanların birbirine zarar veremeyecekleri bir toplumsal sözleşmeye girmektedir.

Hobbes'a göre, bir insan topluluğu kendi arasında söz verip, hepsinin birden kişiliğini temsil etme hakkının hangi kişiye veya heyete verileceği konusunda çoğunlukla anlaştığı vakit, bir devlet kurulmuştur demektir. Temsil yetkisine sahip olan devlet, ne yaparsa doğrudur, o yasa yapıcıdır ve dolayısıyla da yasanın kendisidir (Kılıç, 2015: 101-105). Bu bakımdan sözleşme ile ortaya çıkan devletli toplum, sivil ve politik toplumdur. Bu sözleşme Hobbes'un görüşünde karşılıklı hak devridir. İnsanlar sözleşmeyi gönüllü değil, zorunluluktan dolayı yapmaktadır. Bu noktada da korku çok temel bir rol oynamaktadır. Çünkü korku insanları dayanışmaya itmekte, sözleşme yapmaya zorlamaktadır. Birey güven içinde yaşamak istediğinden, sözleşme zaten her bireyin çıkarınadır. Ama öte yandan da her bireyin bunu istemesi toplumun çıkarınadır. Yani birey sözleşmeyle yine "çıkartına uygun" olanı yapmaktadır, ama bu uygunluk artık bireysel olduğu kadar toplumsal bir nitelik kazanmıştır (Duman, 2003: 349-350).

John Locke'a göre, insanlar doğa durumunda özgür ve mutlu olsalar da, doğa yasalarına uygun davranmayanların düzeltilmesi ve adil bir yargıcın olmayışı nedeniyle toplumsal bir sözleşme yapma zorunluluğu hissetmişlerdir. John Locke, toplumsal sözleşmeden sonra bile doğal yasaların geçerli olmaya devam edeceğini, bu sayede insanların sahip oldukları vazgeçilmez (doğal) haklar aracılığıyla güven içinde yaşayacaklarını ve bu hakların egemenin yetkilerini sınırladığını ileri sürmektedir (Çaha, 2007: 38).

Ona göre, siyasal otorite, bireysel özgürlüklerin kamusal alandaki bir güvencesi olarak işlev görmektedir. Bir başka deyişle, siyasal otorite bireylerin özgürlüklerini ve mülkiyetlerini koruyacak bir siyasal yapı olarak hizmet etmektedir. Bu nedenle de sivil toplumdaki doğal hukukun bir uzantısı olarak rol oynamaktadır (Çaha, 2007: 39).

John Locke'a göre, otoriter bir devlete karşı direnç gösteren sivil toplum, doğal olarak meşru gücün dışına çıkmaya eğilimli olan devletin gücünü dengeleyen bir örgütsel alanı temsil etmektedir. Modern burjuva toplumunun oluşumuna tanık olan Locke, bu yeni sınıfın ekonomik ve siyasi taleplerini karşılayacak olan bireysel haklar ve özgürlüklerin artırılmasını ve otoriter devletin gücünün sınırlandırılmasını

desteklemektedir. Bu yaklaşım liberal bir perspektife uygun olarak despotik devlete karşı sivil toplumun alanını genişletmeye çalışmaktadır

Locke'un yaşam hakkını, özgürlüğü ve mutluluğu dokunulmaz haklar olarak adlandırması, siyasal sistemin temel amacını belirlemektedir. Bu, yurttaşların parlamento aracılığıyla siyasal sürece katılmalarını teşvik etmekte ve devletin iktidarının paylaşıldığı çoğulcu bir yapıya dayanmaktadır. Bu bağlamda Locke, sivil toplumu siyasal toplumla özdeş olarak kullanmıştır. Ancak bu dönemde, mutlakiyetçi devlet anlayışı sivil toplumla ilgili yerini devletin sınırlandırılmasına bırakmıştır (Doğan, 2002: 69). Locke'a göre, yönetimin halkın güvenini kaybedip çökmesi durumunda toplumun dağılmayacağı ve devletin toplumdan sonra ortaya çıkmış bir zorunluluk olduğunu söylemesi, Locke'un sivil toplum-devlet özdeşliğinin kesin sınırlarını kaybettiğini göstermektedir (Karadağ, 2003: 48; Doğan, 2002: 66).

Locke'a göre, toplumun, hukuku ihlal eden yöneticilere karşı isyan etme hakkı, devlet ile toplumu ayrı bir şekilde düşündüğünü göstermektedir. Ayrıca, Locke'un devletin yetkilerini sınırlamak için doğal durumu düzenlediği ve devleti yapay bir kurum haline getirdiği görüşü, topluma devleti doğuran bir kurum özelliği vererek liberal öğretide kalıcı bir toplum-devlet ayrımının temellerini atmıştır (Doğan, 2002: 69).

Frederich Hegel'e göre ise sivil toplumun oluşumu, aile ve devletten sonra gerçekleşse de, bu toplum aile ile devlet arasında kalan ahlaki hayatın bir alanını temsil etmektedir. Bu alanda pazar ekonomisi, sosyal sınıflar, ekonomik şirketler, dini ve profesyonel olmak üzere devlete bağlı olmayan her tür kurum ve kuruluş bulunmaktadır (Doğan, 2002: 107).

Hegel'in düşüncesine göre, sivil toplum, çıkar çatışmalarına dayalı burjuva toplumu ile özdeşleşmektedir. Bu çıkar çatışmalarının önlenmesi ise devletin müdahalesi sayesinde mümkün olabilmektedir (Akpınar Gönenç, 2001: 26). Ancak Hegel'e göre, siyasi toplumdan ayrı bir alan olan sivil toplum, kendi kendini zayıflatabilme potansiyeline sahip olduğundan, devlet tarafından düzenlenmeli ve egemenlik altına alınmalıdır (Bayraktar, 2005: 13; Doğan, 2002: 106).

Sivil toplumun özel çıkarların rekabeti, özellikle ticaret burjuvazisinin kazanma hırsı nedeniyle kendi içinde çatışmacı ve istikrarsız bir yapıya sahip olması nedeniyle Hegel'e göre devlet tarafından düzenlenmesi gereklidir. Hegel, insanın yalnızca devlet

içinde rasyonel bir varlık haline gelebileceğini ve insanın tüm varlığını devlete borçlu olduğunu savunmaktadır (Akpınar Gönenç, 2001: 26). Bu nedenle, Hegel sivil topluma olumsuz bir bakış açısıyla yaklaşırken, devleti seküler bir Tanrı devleti olarak görerek sivil toplumu denetleme ve düzenleme yetkisini politik iradeye vermektedir (Çaha, 2007: 23-24; Doğan, 2002: 146).

Hegel, totaliter bir devlet modeli önerirken, devlet-sivil toplum ayrımının farkında olmasına rağmen bireyi ve sivil toplumu mutlak özgürlük olarak kabul ettiği mutlak devletin kontrolü altında düşünmektedir (Doğan, 2002: 158-159). Hegel, devleti aşkın, kutsal ve sorgulanmaz olarak görürken, toplum, toplumsal gruplar ve sivil toplum için sadece devletin amacına hizmet etmekten başka bir anlam yüklememektedir (Çaha, 2007: 27). Bu nedenle, Hegel, siyasi toplumdan ayrı bir toplumsal alanın varlığını kabul etse de, ortaya çıkan modern burjuva sivil toplumun devletin hakimiyeti altında olması gerektiğini savunmaktadır. Hegel, devlete kutsallık atfettiği için de otoriter bir yönetim tarzını benimsemektedir.

Jean-Jacques Rousseau, için “doğa durumu” kavramı ön plana çıkmaktadır. Ona göre, insan neredeyse hayvandan farksızdır. Temel yeme, içme, barınma ihtiyaçları bulunmaktadır. Doğa durumu, doğal bir özgürlük ve eşitlik durumu olarak görülmüştür. Doğa durumunda hiçbir insan diğer insanlara karşı görev ve sorumluluğa sahip değildir. Rousseau doğa durumundan sivil topluma geçişle ilgili iki görüşü ileri sürmüştür; ilk olarak doğa durumundaki eşitliği özel mülkiyetin bozmasıyla sivil topluma geçildiğini ve bu geçişin sözleşmeyle olduğunu belirtmiştir, diğer görüşü ise insanların zamanla gittikçe artan ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma geldikleri ve bu sürecin de özel mülkiyet ile ilgili kavgaları doğurduğudur. Bunun neticesinde insanların hem söz konusu kavgaları önleyecek bir egemenin yönetimi altına girmek hem de doğa durumundaki özgürlüklerini koruyabilmek amacıyla tüm haklarını topluma devrettiğini iddia etmiştir. Dolayısıyla Rousseau için doğa durumu, sivil toplumun karşıtı olarak kabul edilmektedir (Duman, 2003: 351).

Alexis Charles Henri Maurice Clerel De Tocqueville, bazı liberal düşünürler gibi gücün merkezileşmesi ve söz konusu gücün kötüye kullanılması olasılığını göz önünde bulundurup sivil toplumu bir savunma aracı olarak değerlendirmiştir. Onun görüşüne göre devlet sivil toplum ile sınırlandırılabilir. Sınırlandırma işlevini de sivil toplumun kurumsal yapısını oluşturan dernekler ve örgütlenmelerin oluşturacağına

inanmaktadır. Düşünür bu tür örgütlenmelerin gönüllülük esaslı olmasını vurgulamıştır. STK'ların devlet ile kişiler arasında tampon bölge işlevi gördüğünü iddia eden Tocqueville, bu kuruluşların bireyi devlete karşı koruduğunu savunup sivil özgürlüklerin garantisi olarak görmüştür (Gözübüyük Tamer, 2010: 89-105).

Tocqueville, sivil toplum çerçevesinde Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Fransa'yı karşılaştırmıştır. Aristokrasiden demokrasiye geçiş evresinin yaşandığı 1800'lü yılların başına tanıklık etmiş olan düşünür her iki rejimi de karşılaştırma fırsatını yakalamıştır. Fransa'da o dönemde monarşik egemenlik varken ABD'de anayasal demokrasi söz konusudur. ABD'de gücün tek bir yerde toplanmasından ziyade yerinden yönetimlere önem verilmiştir (Tumay & Okatan, 2015). Bu da Amerika'da sivil toplumun gelişebilmesi adına bir altyapı oluşturmuştur.

Tocqueville gözlemleri ışığında Amerikalıların bir takım problemleri çözebilmek adına dernek ve vakıflar kurduklarını belirtmiştir. Bu şekilde de bireylerin her birinin eşit oldukları bilinciyle bir araya gelerek bir güç oluşturduklarını ve devlete olan bağımlılıklarını bu şekilde azaltmış olduklarını düşünmektedir (Gözübüyük Tamer, 2010: 98-99).

Tocqueville, devletin özgürlük ve eşitliğin yanında sivil toplumun gelişmesine de ortam sağlaması gerektiğini savunmaktadır. Özgürce örgütlenebilmek onun nazarında Amerika'yı Avrupa'dan ayıran bir fark yaratmaktadır. Örneğin, Amerika'daki azınlıklar çoğunluğa karşı kendi varlıklarını ve güçlerini ortaya koyabilirken Avrupa'daki azınlıkların çoğunluğa karşı ezilmiş hissettiklerini ve bunun için mücadele vermek zorunda kaldıklarını belirtmiştir.

Alexis de Tocqueville, devletin merkezileşmesinin özgürlükleri kısıtlayacağını öne sürmektedir. Otoriter bir devlet ne kadar geniş bir müdahale yetkisine sahipse, bireylerin özgürlükleri o kadar kısıtlanmaktadır. Ona göre bu durum, bireylerin kendi özgürlüklerinin yanı sıra örgütlenme özgürlüklerinin de devletin baskısı altında sıkışıp kalmasına yol açacaktır (Gözübüyük Tamer, 2010: 101).

Karl Marx sivil toplumu siyasal hayatı belirleyen bir alan olarak tanımlamıştır. Marx, sivil toplum ile ilgili görüşünde, asıl olanın devlet değil sivil toplum olduğunu savunmuştur. Devlet sivil toplumun bir türevidir ve toplumsal ve ekonomik yaşamın tümünü kuşatan bir yapı olmaktan uzaktır. Ona göre devlet sivil toplumun hizmetinde bir kurum olarak kabul edilmelidir (Çaha, 2012: 36). Bu görüşte ana faktör ekonomik

ilişkilerdir ve dolayısıyla ekonomik ilişkileri içinde barındıran sivil toplumdur. Devletin sınıflı doğası sivil toplumun yapısının bir sonucudur. Marx bu çerçevede bireysel olarak bir egoizm alanından ziyade kolektiviteler arası çatışmaların yaşandığı, sınıfların çatıştığı bir alan olarak görmektedir sivil toplumu (Duman, 2003: 354).

Marx için devlet baskıcı bir gücün elindeki bir aygıttır. Marx'ın görüşleri çerçevesinde altyapı ve üstyapı kavramsallaştırmalarına bakıldığında; devlet üstyapının aktörü, üretim süreci ve sosyal sınıfları içinde barındıran sivil toplum ise altyapının aktörüdür. Bunun yanında sivil toplum sadece ekonomik alanı değil, aynı zamanda devlet aygıtı dışında kalan bütün alanları da kapsamaktadır (Erdoğan Tosun, 2001: 43).

Marx devlet ve sivil toplum karşıtlığının toplumun üzerine devleti koyma fikriyle aşılabileceğini varsaymıştır. Bunun için bir devrim gerektiğini savunmuştur. Buna göre, toplumdaki sınıflar ve devlet ortadan kaldırılmalıdır. (Erdoğan Tosun, 2001: 43-44).

Antonio Gramsci ise Marx'ın tersine sivil toplum alt yapısal alana değil, üst yapısal alana aittir. Gramsci sivil toplumdan kısaca bir sosyal grubun bütün toplum üzerinde yürüttüğü kültürel hegemonyayı anlamıştır. Ona göre hem siyasal toplum hem de sivil toplum hegemonyanın iki üst yapısal kurumudur. Onun için sivil toplum olumsuz değil olumlu bir alandır. Önemli olan, hegemonya ile karşılıklı etkileşim içinde olan siyasal toplum ile sivil toplumu birleştirmektir. Süreci tersine çevirmek yapılması gereken şeydir. Bu şekilde hegemonyanın siyasal ayağını oluşturan devlet ile kültürel ayağını oluşturan sivil toplum işleyişini tersine çevirerek hegemonyaya son verilebilir (Çaha, 1994: 82).

Sivil toplumu konu alan bir başka düşünür Jürgen Habermas için sivil toplum, bireylerin devletin etki alanı ve ekonomik alanı dışında kalan bir alanda bir araya gelerek sosyal ilişkiler bazında oluşturdukları bir yapıdır. Bu anlamda Habermas, küçük çaplı gönüllü kuruluşların devletin kamusal problemler hakkında ürettiği çözümleri denetleyen ve bu çözümlere katkıda bulunan çoğulcu bir yapıyı oluşturduğunu iddia etmektedir. Bu yapının hiçbir güç tarafından zorlanmaksızın içinde hareket edilebilecek bir alanı yarattığını iddia etmektedir. Bu alanı oluşturan aileye, inanç sistemlerine, ideolojilere ve birçok faydaya hizmet edebilmek için sivil toplum önemli bir noktada durmaktadır (Kaypak, 2012: 47).

Michael Walzer için devletin varlığını sürdürebilmesi sivil topluma bağlıdır. Ona göre bağlılık, uygar olmak ve otoriteye güven gibi hususlarda devlet tek başına etkin olamamaktadır. Zira yalnızca “demokratik siyaseti mümkün kılan uygar olma hali, yalnızca sivil toplumda yer alan gruplardan öğrenilebilir”.

Walzer, sivil toplumun gelişebilmesini üç koşula bağlamaktadır: İlki, bireylerin siyaset alanında daha fazla etkili olabilmeleri için devletin merkezi yönetim niteliğinin kaldırılmasıdır. İkincisi, pazardaki çeşitliliği artıracak şekilde ekonominin sosyalleştirilmesidir. Üçüncü koşul ise tarihi kimlikleri ve farklılıkları anlayabilmek amacıyla toplumun çoğulcu ve yerel bir nitelik kazanmasıdır (Walzer, 1992: 41).

John Keane için sivil toplum, tüm toplumsal ilişkilerin farklı toplumsal gruplar arasındaki etkileşim alanıdır. Ona göre bu farklı toplumsal gruplar, kapitalist ekonomi kuruluşları, aileyi, gönüllü kuruluşları, medya kuruluşlarını, siyasi partileri ve daha birçok kurumu içermektedir. Bu kurumlar arasındaki etkileşimler hem uyum içinde hem çatışmalı olabilmektedir (Kaypak, 2012: 46).

Keane’ye göre sivil toplum kendi kendine örgütlenebilen, kendi kendini değerlendirebilen, kendini hem çerçeveleyen hem de sınırlayan bir yapıdadır (Kaypak, 2012: 46). Keane’nin sivil toplum tanımı her türlü toplumsal örgütlenme biçimini kapsamaktadır. Ona göre sivil toplumu oluşturmak için en önemli husus devleti kendi alanına çekebilmektir. Bu anlamda sivil toplum, iktidarın otoritesinden sıyrılabilmiş, yerel bazda kendi kurumlarını oluşturabilmiş toplum anlamına gelmektedir (Keane, 1994: 27).

Keane’ye göre sivil toplum geliştikçe hükümete daha az gerek duymaktadır. Bu da kendi kendini düzenleyen bir sivil toplumun siyasi mekanizmaların bürokratik yapıları içinde absorbe edilmesinden kurtulması demektir. Ekonomik ve siyasal liberalizmin gelişmesine paralel olarak, ulus-devlet sürecinde toplumun farklı kesimlerine örgütlenme olanağı tanınması, genel oy hakkının yaygınlaşması ve yurttaşlık düşüncesinin gelişmesi, bugün yaygın olarak kullanılan anlamıyla sivil toplum oluşumuna katkı sağlamıştır. Artık, sivil toplum; vatandaşlık, kamusal alan ve demokrasi teorileriyle birlikte, küreselleşme, çok kültürlülük, kimlik politikaları ve ulus-devlet çerçevesinde gündeme gelmektedir (Gençoğlu Odabaşı, 2005: 13-14).

Sivil toplumu konu alan daha birçok düşünürden bahsetmek mümkündür. Zira her yorum, düşünürlerin kendi dönemi çerçevesinde şekillenmiştir. Dolayısıyla tek bir

sivil toplum tanımı yapmak bir yana dursun, ancak düşünürler arasındaki bazı ortak noktalardan hareket ederek kavramın ortak özelliklerini ortaya koyabilmek mümkün gözükmemektedir. Örneğin, günümüze bakıldığında bireylerin özgürlüğü vurgusu, siyasal erk karşısında hakların savunulması, demokrasi söylemleri, eşitlik vurguları, devlet dışı bir yerde konumlanması sivil toplumu anlamak için önemli ortak noktalardır (Gülener & Haşlak, 2006: 3-8). Bireylerin özgürlüğüne vurgu yapılması, sivil toplumun temel prensiplerinden biridir çünkü bu, herkesin fikirlerini özgürce ifade edebilmesini, katılımcı bir toplum oluşturmalarını ve çeşitli perspektiflerin dinamik bir şekilde bir araya gelmesini sağlamaktadır. Siyasal erk karşısında hakların savunulması da sivil toplumun en önemli rollerinden biridir; çünkü bu, demokratik bir dengeyi korumak, adalet ve eşitlik için mücadele etmek anlamına gelmektedir. Demokrasiye olan inanç ve eşitlik vurgusu, sivil toplumun adil, katılımcı ve çeşitli olması gerektiğini vurgulamaktadır. Devlet dışında konumlanma ise, sivil toplumun bağımsızlığını korumasına yardımcı olur ve bu da toplumsal değişim ve gelişme için önemlidir.

Günümüzde sivil toplumun oluşması ve gelişmesi birçok faktörün var olmasıyla ölçülebilmektedir; devletin yapısı, işleyiş şekli, toplumun yapısı, ekonomik durum bunlara örnektir. Ancak sivil toplumun var olabilmesi özellikle demokratik bir toplum yapısıyla mümkündür. İdeal devlet olarak kabul edilebilen sivil toplumun gelişmesinin önünü açan devlet, birey hak ve özgürlüklerini ön plana alan devlettir. Bu anlamda demokrasinin gerçek anlamda işlemesine yarayan sivil toplum, devletin toplum için var olduğunu hatırlatan bir mihenk taşıdır. Ülkelerde demokrasinin gelişip yerleşmesi sivil toplumun gelişmiş olmasıyla ilgilidir. Dolayısıyla insanların özgürlükleri de sivil toplumun gücüne bağlıdır (Aktan, 1997: 190).

Bireyin esas olduğu toplumlarda, eşitlik ön planda olduğu için ortak amacın çıkarları doğrultusunda çalışma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle toplumun bir parçası olan bireyler, kendi refah ve çıkarları doğrultusunda fayda sağlayacak konularda dayanışma yaratabilmek amacıyla aralarında birleşip STK'ları oluşturmuşlardır. Oluşturulan kuruluşlar devletin ve yerel yönetimlerin temsilcileriyle görüşmeler yaparak veya onlara baskı uygulayarak amaçlarına ulaşmayı hedeflemektedir (Yerasimos, 2011: 13).

Çeşitli çıkarların savunulmasında işlevsel bir gücü olan sivil toplum, çoğulcu ve katılımcı bir toplumun oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda Ülkü Doğanay'ın “Demokratik Usuller Üzerine Düşünmek” (2003: 49) adlı çalışmasında ele aldığı müzakereci demokrasi kavramının altını çizmek doğru olacaktır. Zira Doğanay demokrasiyi, kamusal alanı, günlük yaşamı ve yurttaşlar arasındaki iletişimi kapsayan bir süreç olarak görmektedir. Ona göre demokratik siyasetin temeli, yurttaşlar arasındaki iletişime ve müzakereye dayalı olarak oluşturulan akılcı uzlaşya dayanmaktadır. Bu kapsamda müzakereci demokrasi, sivil toplumu iletişimsel ussallığın, normatif temelini oluşturduğu bir alan olarak nitelemektedir. Ayrıca demokratik yönetimi, “katılımcı bir devlet - sivil toplum ilişkisi” olarak tanımlamaktadır (Keyman, 1999: 133-134).

STK'lar siyasal kurumlarla etkileşim halinde olduğundan dolayı halktan kopuk bir siyasetin de önüne geçmektedirler. Dolayısıyla toplum tarafında bir muhalefet oluşturan STK'lar, toplumun talep ve isteklerinin üst mercilere duyurulmasına olanak sağlamaktadır. Tüm bunların yanında STK'ların birbirleriyle de olan etkileşimleri de demokratik bir ortamda fikir alışverişi ve dayanışmanın oluşmasına katkıda bulunmaktadır (Gençkaya, 1997: 104).

Günümüz sivil toplum yorumları üç kuram çerçevesinde şekillenmiştir. Bunlar; çoğulcu sivil toplum, minimum devlet ve katılımcı sivil toplumdur. İlk kuramda devlet ve sivil toplum ayrı alanlar olarak kabul edilmiştir. Devletin dışında çeşitli çıkar gruplarının olduğu kabulü ile siyasal yaşamda parlamento ve hükümet haricinde diğer gruplarında söz sahibi olması gerektiği vurgulanmıştır. Devletin minimuma indirilmesinden ziyade, sivil toplumun devleti etkileyerek devlet faaliyetlerini yönlendirmesi ve dengelemesi gerektiği savunulmuştur.

İkinci kurama göre var olan düzen ile yapay düzen olmak üzere iki düzen tipinden bahsedilmektedir. Devlet var olan düzenin iyi bir şekilde yürütülebilmesini sağlamak için elverişli bir ortam oluşturmalıdır. Bu kuramda yasama, yürütme ve yargı gücünü elinde bulunduran devletin faaliyetlerinin sivil toplum vasıtasıyla kısıtlanması öne sürülerek minimum devleti savunmuştur (Dursun, 1997: 22).

Son kuramda ise, katılımcı demokrasi düşüncesi ile yönetime, siyasete ve tüm kararlara katılan bir toplumun devlet faaliyetlerine katılması düşüncesi ön plana

çıkılmaktadır. Bu şekilde devlet ve toplum ilişkisi demokratik temeller üzerinde gerçekleşecektir (Aytekin, 1997: 90).

Günümüzde sivil toplum düşüncesi gittikçe yaygınlaşmış, sivil toplumun geliştirilmesinin önemi üzerindeki vurgular artmıştır. Kadın hakları hareketi, sivil haklar hareketi, eğitim hareketleri, insan hakları hareketi gibi toplumsal değişime katkıda bulunan ve sivil toplumun günümüze kadar olan gelişimine yardımcı olan hareketler de şu anki sivil toplum algılarını olumlu yönde etkilemiştir. Bunun yanında toplumun öncelikleri ve ihtiyaçları ne yöndeysse sivil toplumun gelişimi de o yönde değişim göstermektedir. Ancak genel olarak sivil toplumun varlığı demokratik bir toplumun ayrılmaz bir parçası olarak önemini kat kat artırmaya devam etmektedir. Zira toplumsal ilerlemenin, ekonomik gelişmenin, barış ve istikrarın, katılım ve çeşitliliğin, siyasal otoritenin dengelenmesinin, hakların ve özgürlüklerin korunduğu bir toplumda rahatça yaşayabilmek her bireyin hakkıdır. Sivil toplum da bu yönde büyük katkılarda bulunmaktadır. Günümüzde de sivil toplum alanında sendikalar, yardım kurumları ve diğer STK'lar yükselmeye devam etmektedir.

STK'lar toplum içindeki bağları, normları ve güven temelli ilişkileri kapsayan bir bütünü ifade eden sosyal sermayenin oluşturulması ve güçlendirilmesinde etkili bir rol oynamaktadır. Yürüttükleri faaliyetler aracılığıyla toplum içinde etkileşimler yaratmaktadırlar. Bu etkileşimlerin insanlar arasında güven, dayanışma ve iş birliği gibi temel sosyal sermaye unsurlarını barındırdığı belirtilebilmektedir (Aktan & Çoban, 2008: 1-2). STK'lar, sosyal sermayenin oluşturulmasında önemli bir araç olarak görülmektedir, çünkü toplumun ihtiyaçlarına duyarlı projeleri hayata geçirerek insanları bir araya getirebilmektelerdir. Bu şekilde toplumun daha sağlıklı ve birbirine bağlı bir yapıya sahip olmasına yardımcı olabilmektelerdir. Ayrıca toplumun ortak sorunlarını daha etkili bir şekilde çözebilme kapasitesini artırabilmektelerdir. Katılımcılığa dayalı yönetişimi güçlendirmekte ve bu bağlamda, toplumun geniş kesimlerini karar alma süreçlerine katılmaya teşvik edebilmekte, bu sayede de demokratik değerleri güçlendirebilmektelerdir (Yeşildal, 2020: 36). Dolayısıyla birbirine sıkı sıkıya bağlı olan sivil toplum ve sosyal sermaye birbirini destekler nitelik göstermektedir.

3.1. Türkiye’de Sivil Toplum Tartışmaları ve STK’lar

Osmanlı Devleti'nin bürokratik yapısının en belirgin özelliği, merkez ile çevre arasındaki mesafeye dayanmasıdır. Bu uzaklık, çevreden bağımsız bir şekilde devletin kendine özgü örgütlenme ve yapılanma biçimini oluşturan otonomi anlamına gelir. Devlet otoritesi tarafından oluşturulan "merkez" ile halk kesiminin oluşturduğu "çevre" arasında, Hegel'in tanımladığı gibi aracı kurumlar bulunmaktadır. Osmanlı Devleti'nde, merkezi otoriteden bağımsız bir hareket alanı ve Batı Avrupa'da yaygın olarak görülen STK'ların sahip olduğu mülkiyet haklarına benzer bir unsur mevcut değildir. Osmanlı Devleti, esas olarak devlet normlarına sadık hizmetkarlar tarafından oluşturulan merkezi bir otoriteye dayanmaktadır. Bu normlar, halkın kültür ve değerlerinden etkilenmiş olsa da, temelde devletin kendine özgü kurallarıyla güçlendirilmiştir. Bu nedenle, devlet ile toplum arasındaki ilişki bir "sözleşme" veya "uzlaşma" esasına değil, devletin toplum üzerindeki baskın rolüne dayanmaktadır. (Sunar, 1973: 60-61).

Osmanlı'nın ilk dönemlerinde toplum ile devletin birliğine dayalı içiçe geçmiş olan bir siyasal yapı söz konusudur. Nihai güç olan Sultan, halkın anlayışında, “Allah’ın yer yüzündeki gölgesi” olarak yer almaktadır. Toplumun yaşam alanı beklenti ve tercihlerini oluşturan devletin kendisidir. Batı Avrupa'da olduğu gibi özerk şehirlerde, mülkiyet hakları üzerinde gelişen ve belli bir ayrıcalığı olan sosyal sınıfların yokluğu, aynı zamanda ekonomik yaşamı da devletin kontrolü altına sokmaktadır (Sunar, 1973: 60-61).

Osmanlı İmparatorluğu'nda, mülkiyet hakkının en temel ögesi, Allah adına Sultan'a ait olan topraktır. Bu toprak, köylülere tımar, has veya zeamet olarak dağıtılmak üzere devlete ödenen vergi karşılığında tahsis edilmektedir. Toprakların kontrolü ise, devlet adına ordunun bir parçası olan Sipahilere verilmiştir. Sipahilerin görevi özellikle savaş yıllarında köylülerden vergi toplamak ve karşılığında devlete asker temin etmektir. Sipahiler, bu özellikleriyle askeri bir sınıf olarak yönetimin bir parçasını oluşturmaktadır. Bunun yanında toprağın kullanım hakkı tamamen köylülere ait olmasına rağmen köylüler istedikleri gibi ekim yapma özgürlüğüne sahip değildirler. Tıpkı diğer ekonomik alanlarda olduğu gibi, tarım da temelde devletin belirlediği önceliklere göre gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle üretim, ticari bir mal olarak pazara yönelik değil, kullanım amacına yönelik olarak yapılmaktadır. Sultan ve

yönetici sınıf, üretimle doğrudan ilişkilendirilen bir sınıf değil, üretim üzerinde tüketim hakkına sahip bir sınıf olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla Sultan'ın yöneticilerle ve toplumla olan ilişkisi, üretim hakkına dayalı değil, ona bağlılık ve sadakate dayalıdır. Bu durum, Sultan'ın pozisyonunu daha da güçlendirmektedir (Çaha, 1994: 84-85).

On altıncı yüzyıla kadar Sultan'ın kişiliği devletle özdeş tutulmuş ancak on altıncı yüzyıldan sonra nizamı sağlamaktan sorumlu tutulan devletin kendisi olmuş, Sultan ise devleti temsil eden bir simge haline gelmiştir. Daha sonra devletin kurumlaşmasıyla beraber güçlü bir merkeziyetçi bürokratik gelenek ortaya çıkmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasi yapısı, başlangıçta Sultan'ın otoritesinin daha sonraları ise merkeziyetçi ve bürokratik geleneğin egemenliği altında devleti mutlak bir kurum haline getirmiştir. Bu durum, Batı Avrupa'da gözlenen aristokrasi ve burjuvazi gibi sivil toplumun temel unsurlarının ortaya çıkmasına ve devletin sınırlanmasına engel olmuştur. Dolayısıyla sivil toplumu teşkil edecek unsurlar merkeze bağlı kalmıştır. Bu bağımlılık ekonomik, kültürel ve idari temellere dayanmıştır (Çaha, 1994: 88-89).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu ilk zamanlarda devletin ideolojisi, toplumu yukarıdan modernleştirme siyaseti olmuştur. Bu sebeple merkez ile toplumun farklı kesimleri arasında mesafe oluşmuş ve özerk bir sivil alanın olmadığı bir ortamda sivil toplumdan gelen tepkiler de genellikle dini temelde olmuştur. Dönemin temel özelliğine baktığımızda modern bir sivil toplum için gerekli koşulların üstten yapıldığı yasalar çerçevesinde şekillendiği bilinmektedir. Bu üstten yapılandırma faaliyetleri sivil toplumun kendi kendini oluşturan içsel dinamiklerini göz ardı etmiştir. Bu sebeple sivil değil bürokratik bir toplum yaratmıştır (Duman, 2007: 363-364).

Türkiye'de, 1950 ve 1980 yılları arası sivil toplumun gelişimine dair bir altyapıyı oluşturan kıvılcımlar oluşmuştur. Fakat siyasal yaşamın asıl aktörleri sivil toplum olmamıştır. Siyasal yaşamın dinamiklerini devlet tarafından atanan siyasal elit oluşturmıştır. Dolayısıyla toplum ile devlet arasında köprü görevi gören siyasal partilerdir. Bu sebeple de sosyal gruplar siyasal partilerin gölgesinde kalmıştır (Çaha, 2012: 230).

12 Eylül 1980'de iktidara el konulmasının ardından siyasal yapı ile toplumsal yapının birbiriyle uyuşmadığı bir süreç başlamıştır. Devlet, toplumun her alanını

kontrol altına almaya çalışmıştır. Bundan üç yıl sonra topluma olan müdahalelerin kısıtlanması ile ilgili konular tartışılmaya başlanmıştır. Bunun yanında o dönemlerde Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'nde yaşanan olaylar, Batı ve Latin Avrupa'da demokrasiye geçiş çabaları gibi dış siyasi gelişmelerin etkisiyle sivil toplum kavramı daha fazla gündeme gelmeye başlamıştır. Bunun yanında 1980 sonrasında liberalizmle özdeşleştirilen sivil toplumun siyasal ve toplumsal alandan ziyade piyasa ekseninde yeniden oluşturulma çabaları bu canlanmada etkili olmuştur (Tosun, 2005: 134).

Bu dönemde Türkiye'de hava kirliliği, sağlık, çevre, insan hakları, dinsel haklar ve kadın hakları gibi sadece belli başlı grupları ilgilendiren spesifik konular üzerinde durulmuştur. Bu konularla ilgili talepler etrafında siyaset yapılmaya başlanmıştır. Konuların her birini savunan bir sosyal grup gelişmiş ve kendi alanında devlet politikalarını etkilemeye ve devletten bir takım haklar elde etmeye çalışmıştır. Bu dönemde Türkiye'de çeşitli alanlarda toplumsal farklılıklar temelinde kurulan STK'lar, farklılığa dayalı çoğulcu bir toplum anlayışını gündeme getirerek demokratik gelişim açısından önemli bir etki yaratmışlardır (Çaha, 2007: 246).

1991'de Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından uluslararası ilişkilerde karşılıklı bağımlılığın küresel ölçekte genişlemesi ile birlikte Türkiye'de kimlik siyaseti yükselmeye başlamış ve toplumsal-sivil aktörler tarafından demokratikleşme talepleri daha fazla dile getirilir hale gelmiştir. Aynı dönemde Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) üyelik çabaları da dikkate değerdir. AB'nin Kopenhag Kriterleri olarak adlandırdığı, daha demokratik bir devlet yapısını ve azınlıklar ile bireyler için daha fazla özgürlük ve hak taleplerini içeren bu girişimler, Türkiye'de sivil toplum gelişimine katkıda bulunmuştur (Şahin & Akboğa, 2019: 413).

1990'ların sonlarına doğru, Türkiye'de askeri yönetimin etkisi azalmaya başlamış ve bu dönemde Batı Avrupa'daki gibi insan hakları, feminizm, çevrecilik ve çeşitli gençlik hareketleri kamusal alanda etkili olmuştur. Özellikle, 1993 yılında özel radyo ve televizyon yayınlarının, 1995 yılında ise siyasal partiler, sendikalar, dernekler, vakıflar ve kooperatifler arasındaki organik ilişkileri ve iş birliğini yasaklayan anayasa maddelerinin kaldırılması, sivil toplumun gelişimine katkıda bulunan düzenlemeler olarak öne çıkmıştır (Özbudun, 1999: 114). Ancak bu dönemlerde var olan “solcu” ve “sağcı” gruplar sivil toplum kavramını taktiksel olarak kendi dünya görüşlerine uygun bir şekilde dönüştürerek ‘despot’ devlet geleneğini

aşındırmak için kullanmışlardır. Bunun ötesine geçemeyen STK'lar fazla gelişmemiş, demokrasiye istenilen düzeyde katkı sağlayamamışlardır. Bundan dolayı Türkiye bugün bile demokratikleşme açısından sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır (Çaylak, 2008: 115-116).

Sivil toplumla ilgili olarak Türkiye'de birçok farklı görüş bulunmaktadır. Dolayısıyla Türkiye için çeşitli bakış açılarıyla birlikte sivil toplumu anlamaya çalışmak gerekmektedir. Örneğin; Yaşar Sarıbay'ın sivil toplum düşüncesine göre, toplum artık tapınmak için sadece dinsel semboller kullanmamaktadır, bunların yanında kendi çıkarlarını gözetten bir "üst kültüre" ait olarak oluşturulan sembollere de başvurmaktadır. Söz konusu semboller, toplumun kendini devam ettirici ve yeniden canlandırıcı olmalarına yaramaktadır. Onun için Türkiye'de sivil toplum bu türden bir kavramdır, öyle ki sivil toplum bir "siyasal popülizm" aracılığı ile toplumun demokrasiye adeta "tapınmasını" sembolize etmektedir. Sarıbay'ın ifade ettiği gibi böyle bir tapınma sivil toplumun yozlaşmasına ve ondan beklenen işlevi gerçekleştirememesine neden olmaktadır (Sarıbay, 2001: 130).

İdris Küçükömer'e göre ise sivil toplum, bireyin merkezde olduğu toplumsal bir yapıyı kurumsallaştırmada, demokratik ve özgür siyasi düzenin tesis edilmesinde, ülkenin tarihsel ve toplumsal kültürünü gözeterek kimlik sorunlarının çözülmesinde, sivil oluşumların özerkliklerini koruyabileceği yasal düzenlemelerin oluşturulma sürecinde önemli bir rol oynamaktadır (Kafkasyalı, 2016: 1362-2363).

Ömer Çaha, Türkiye için demokratik bir sivil toplumun gelişmesini, siyasal değerlerin tek parti zihniyetinden, siyasal hayatın da ordunun vesayetinden kurtarılmasına bağlamaktadır (Çaha, 2005: 697).

Sadun Emrealp ise sivil toplum ile ilgili görüşlerinde, sivil toplumu devlet tarafından düzenlenmeyen ve kendi düzenini oluşturan toplumsal ilişkiler alanı olarak ele almaktadır. Bu bağlamda demokratikleşme, insan hakları, siyasi, toplumsal ve kültürel çeşitlilik, yönetim ve karar alma süreçlerine katılım, iktidar paylaşımı gibi kavramları içeren bir yaklaşımı benimsemektedir. Ona göre STK'lar da bu genel çerçeve içerisinde, yaşamın farklı alanlarında etkili olan bağımsız, gönüllü toplumsal örgütler ve inisiyatifler olarak yerlerini almaktadır (Emrealp, 1997: 41).

Murat Belge, STK'lar biçiminde teşkilatlanmış olan ırkçılık karşıtı ve savaş karşıtı hareketler, feminizm ve öğrenci hareketleri gibi muhalefet hareketlerinin

yürüttükleri mücadeleleri kayda değer bulmaktadır. Siyasi partilerin ve sendikaların kurulu düzenin bir parçası haline gelmeleri, düzene uyum sağlamaları ve hiyerarşik bir yönetim yapısı oluşturup bürokratikleşmeleri onun açısından değerlidir. Çünkü Belge'ye göre STK'lar devletin topluma olan müdahalelerini sınırlandırabildiği için demokratikleşme açısından büyük olanaklar barındırmaktadır. Belge bu düşüncesini açıklayabilmek için 1968 hareketlerini referans göstermektedir (Ataay, 2006: 127-128). Belge, 1968'de gerçekleşen bir takım olaylar neticesinde bu dönemin siyasi partilerinin bir temsil krizi yaşarken, STK'lar biçiminde teşkilatlanmış muhalefet hareketlerinin ise yükselişe geçtiğini belirtmektedir. Bu hareketlerin her birini siyasi partilere bir alternatif olarak değerlendiren Belge, STK'lar temelinde yükselen muhalefet hareketlerinin, siyasi partilerden iki açıdan ayrıştıklarını belirtmektedir. İlki, siyasi partiler bütünlüklü bir dünya görüşü oluşturmaya çabalarken bu hareketler, ona göre siyasi partilerden, tek bir sorun etrafında örgütlenmiş olmaları yönüyle ayrışmaktadır. İkinci olarak Belge, sivil toplum hareketlerinin örgütlenme yapılarının da siyasi partilerden tamamen farklı olduğunu altını çizmektedir. Parti, sendika, oda gibi organizasyonlar, ülke genelinde, örgüt içi seçimlerle oluşan belirli hiyerarşik örgütsel yapılar oluşturur ve bu örgütsel yapılar bürokratikleşirken, STK'lar hiyerarşik örgütlenmeler oluşturmamalarıyla ayrışmaktadır. Ona göre, STK'lar, örgütlenme gereksinimini “yönetim” için değil, haberleşme ve koordinasyon için duyduklarından, yatay ilişkiler kurmaktadır; bu da bu hareketlerin bürokratikleşmemesini sağlamaktadır (Ataay, 2006: 127-128).

Sivil toplum düşüncesinin felsefi temellerine ilişkin yaklaşım ve anlayış farklılıkları, onu dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de çok tartışılan, anlam çerçevesi çok net çizilemeyen bir kavram haline getirmiştir. Türkiye'de çoğu kişi tarafından devlete bir kutsiyet atfedilmiş olduğu görüşü kabul görmektedir. Özellikle 1980'lerden sonra STK'ların sayıları artış göstermiş olmasına rağmen bu organizasyonların büyük bir çoğunluğunun kamusal yararı gözetme, demokratik kazanımları artırma, siyasal katılım kanalları oluşturma, toplumsal talepleri siyasal otoriteye iletme gibi işlevlere sahip olmadığı iddia edilmiştir. Bu da bu alanı genişletmek vaadiyle iktidara gelenlerin daha sonra bu alanı kontrol etme arzularıyla ilişkilendirilmiştir (Biber, 2009: 38-39).

Batı’da, toplumun taleplerini devlete iletmeye, onun baskıcı uygulamalarını engellemek için çaba gösteren bir sivil toplumun var olduğuna inanılırken, Türkiye’de oluşturulmaya çalışılan sivil toplum aracılığıyla devletin taleplerinin topluma ulaştırılmaya çalışıldığına inanılmaktadır. Bu da Türkiye’deki STK’lara olan güveni olumsuz yönde etkilemektedir. Güven, demokratik sivil toplumun üretici kaynağı olan sosyal sermayenin beslendiği kanallardan biridir. Güven, insanların tarihsel deneyimleriyle şekillenen ve değişime tabi olan kültürel bir şeydir, süreç içinde bilinçli olarak inşa edilmektedir, tekrarlı olumlu etkileşim deneyimi ile birlikte zaman içinde kazanılmaktadır. Aynı zamanda, sosyal sermayenin ana bileşeni olarak da görülmektedir. Toplumsal ve bireysel güven düzeyinin düşüklüğü, bireylerin STK’ların çatısı altında bir araya gelerek dayanışma içinde hareket etmelerini, ortak icraat ve müzakere süreçleri geliştirmelerini engellemektedir (Tosun, 2005: 41). Dolayısıyla sivil toplumun gelişmesi amacıyla devletin yanı sıra, toplumsal yaşamın da bazı özellikleri taşıması önem arz etmektedir. De Tocqueville, Simmel, Tönnies gibi teorisyenlere göre, bireysel düzeyde, vatandaşın yerel topluluğa katılımı ve gönüllü faaliyetleri ona önemli sosyal davranışları öğretmektedir. Dolayısıyla toplumda güven, farkındalık ve bilinçlenme, katılım, sorumluluk, gönüllü birliktelik, toplumsal dayanışma gibi özellikler sivil toplum alanının Türkiye’de ve tüm dünyada gelişebilmesi için gerekli bazı temel hususlardır. Simmel’e göre de bu kavramlar serisinde merkezi rolü güven oynamaktadır; zira güven, “toplumdaki en önemli sentetik güçlerden biri” olarak kabul edilmektedir (Simmel, 1950: 326).

Özellikle bir afet veya acil durumun gerçekleşmesi durumunda devlet ve sivil toplum arasındaki güven temelli ilişkilerin etkili acil durum müdahaleleri için kritik öneme sahip olduğu düşünüldüğünde, Türkiye’deki sivil toplum alanındaki boşlukların bir an önce doldurulup dayanışma, birlik bilinci ve empati ile hareket edilmesinin toplumun ve devletin çıkarına olacağı unutulmamalıdır.

3.2. STK’ların Afetlerdeki Rolü

1990’lı yılların siyaset bilimi terminolojisinde toplumların demokratikleşmesi amacıyla yazılmış bir reçeteden söz edilmektedir; Buna göre, siyasal alanda demokrasi, ekonomik alanda piyasa ve toplumsal alanda da demokratik sivil toplumun olması ve işlemesi gerekmektedir (Can, 2011: 119). İnsanlar arasındaki ilişkileri, kültürü, gelenekleri ve değerleri içinde barındıran toplumsal alanda sivil toplumun

varlığı; farklı toplumsal kesimlerin seslerini duyurmasına, toplumun bilinçlenmesine, aktif katılıma, toplumsal bağların güçlendirilmesi adına yapılan her bir eyleme, bireylerin demokratik değerleri anlamalarına ve savunmalarına, toplum içi ve gerektiğinde uluslararası çatışmaların önlenmesine hizmet edebilmektedir. Bu yüzden toplumsal alandaki boşlukları doldurmak, söz konusu toplum için her alanda gelişim ve ilerleme demektir. Bu kapsamda sivil toplumun varlığı insanlara hiçbir fark gözetmeden, adil ve eşit bir tutumla yaklaşılmasını gerektirmektedir.

Sivil toplumun tarihi bizlere genel anlamda devletle bir karşıtlık ilişkisini gösterse de aslında sivil toplumun devletle iş birliği yapan ve onu tamamlayan bir yerde durması da söz konusudur (Özerdem & Jacoby, 2006: 13). Sivil toplum, devlet ve kâr amaçlı firmaların yanında mevcut ve onlarla etkileşime giren üçüncü bir sektörü oluşturmaktadır. Böyle bir görüş, özellikle sivil toplum aktörlerinden biri olan STK'ları devlet ve özel sektörle etkileşime giren, ancak her ikisinden de ayrı olan varlıklar olarak görmektedir (Lassa, 2018: 3). Günümüz dünyasında, STK'lar giderek daha büyük bir önem kazanmaktadır. Bugün, STK'ların karar alma mekanizmalarına katılımı ve bu katılımın düzeyi, bir ülkedeki demokrasi standartlarının belirlenmesinde kritik bir faktör haline gelmiştir. Sivil dayanışma anlayışı, demokratik değerler ve sivil toplum anlayışı ile uyum içindedir. Bu bağlamda, STK'lar demokratik değerlere uygun bir şekilde faaliyet göstererek demokrasinin güçlenmesine katkıda bulunmaktadır (Abay, 2004: 275-276).

STK'lar, birçok farklı alanda etkinlik gösterebilmektedir. Bu alanların içinde en önemlilerden birisi, afetlerin etkilerini azaltmak gayesiyle hazırlık, müdahale, iyileştirme ve zarar azaltma evrelerinde ihtiyaç duyulan kaynakların ve çalışmaların organizasyonunu kapsayan dinamik bir süreç anlamına gelen afet yönetimi olarak kabul edilmektedir (Şahin, 2019: 188). Zira literatüre bakıldığında zaman STK'ların afet yönetiminde rol alması, her şeyden önce yönetim ve demokratikleşme ilkelerinin bir gereği olarak savunulmaktadır. Günümüzde, "yönetişim" kavramı, devletlerden büyük şirketlere kadar geniş bir yelpazedeki ekonomik, sosyal ve siyasi aktörlerin literatürlerinde yer bulmuştur. Bu kavram, sadece bürokrasi ve özel sektörle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda STK'lar gibi önemli bir üçüncü ayağa da sahiptir. Yönetişim, özellikle küreselleşme süreci içinde devletin yetkilerini paylaşmasını öngörmekle birlikte serbest piyasa ekonomisi için gerekli ortamın oluşumunu yönetebilmek

amacıyla geliştirilen bir kavramdır (World Bank, 1994). Afet yönetiminde yönetim ise afet durumlarına etkili bir şekilde müdahale etmek ve afet riskini azaltmak amacıyla kullanılan politika, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerini ifade etmektedir. Afet yönetiminde etkili ve iyi yönetim; farklı paydaş gruplarının, iş birliği içinde çalışmasını, açık ve şeffaf bir iletişimi, afet risklerini belirlemeyi, bu risklere karşı planlar yapmayı ve bu planları uygulamayı, sınırlı kaynakların etkili bir şekilde kullanılmasını ve toplumun afet bilincinin artırılmasını içermektedir. Demokratikleşme ise bir toplumun veya siyasi sistemin demokratik ilkeleri benimsemesi ve uygulamaya koyma sürecidir. Kısaca açıklamak gerekirse; demokrasi, bir ideali yansıtmaktadır ve demokrasi adına yapılması gerekenler o ideale yaklaşma çabası adına atılan adımları sürekli kılmak durumundadır. Bu da demokratikleşme kavramını açıklamaktadır. Bu kapsamda STK'ların yönetimde şeffaflık sağlayacağı ve hükümete yapıcı alternatif politikalar sunabileceği iddia edilmektedir (Yolcu, 2018: 111-112).

Sivil toplum aktörlerinden biri olan STK'lar kuruluş amaçlarına uygun olarak yürüteceği faaliyetler ile ekonomik kalkınmayı destekleyebilir, işgücü piyasasına katılımı artırabilir, eğitim, sağlık, barınma gibi temel sosyal hizmetlerin sağlanmasında rol oynayabilir, sanatsal etkinlikleri destekleyebilir, toplumun kültürel zenginliğini artırabilir, adaleti sağlayıp ayrımcılığı azaltmak ve toplumda insan haklarına saygıyı teşvik etmek amacıyla faaliyet gösterebilir, afetlere hazırlık konusunda toplumu bilinçlendirebilir ve afet durumlarında yardım sağlayarak toplumun dayanıklılığını artırabilirler. Ancak tüm toplumlarca benimsenebilecek bir sivil toplum modeli bulunmamaktadır. Bu çerçevede farklı toplumların kendi özgül koşulları içinde ürettikleri siyasal kültür ve bu kültüre dayalı olarak ortaya çıkan kurumların olduğu kabulüyle devlet ve sivil toplum arasındaki ilişkilerin de her toplumun kendi özgül koşulları içinde biçimlendiğini kabul etmek gerekmektedir. Buradan hareketle afet yönetimi stratejilerinin de toplumun ihtiyaçlarına, kültürel yapısına ve mevcut kaynaklara uygun olarak tasarlandığını belirtmek gerekmektedir. Yerel bilgi, dayanışma ve koordinasyonun önemine vurgu yaparak, afet yönetimi süreçleri toplumların özgül koşullarına duyarlı ve katılımcı bir şekilde uygulanmaktadır. Dolayısıyla toplumun yapısına uygun olarak gelişen sivil toplumun rolü yadsınmamalıdır. Zira özellikle afet yönetiminde önemli bir rol üstlenen STK'lar, genellikle yerel afet planlaması ve dirençlik inşasına kapsamlı ve uzlaşmacı

yaklaşımlar sunup, yerel toplulukların gerçek ihtiyaçlarını ifade etmelerini mümkün kılmaktadır (Maskrey, 1989: 84, Lassa, 2018).

Bir afet ve acil durum meydana geldiğinde özellikle mevcut eğitim, adalet, sağlık, savunma gibi alanlarda aksama söz konusu olabileceğinden dolayı sosyal kalkınmayı gerçekleştirmek ve aynı zamanda bunu sürekli kılmak için STK'lar kamu yararına çalışıp, bu yönde faaliyetler göstermektedir. Bu bağlamda afetin meydana geldiği ülkelerde sayıları da gittikçe artan STK'lar sosyal hayatın vazgeçilmez bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kuruluşlar aynı zamanda ülkelerin hazırlamış olduğu kalkınma programlarında yerel dinamikleri harekete geçirmek hususunda gittikçe artan bir öneme de sahip olmaktadır (Demiral, 2007: 13).

Afetler, toplumsal kırılganlıkları artırarak ve hak ihlallerine zemin oluşturarak çeşitli olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Gelir dağılımı adaletsizlikleri, erişim sorunları ve eşitsizlikler, afetzedeler arasında yardıma erişim sağlama sürecine engel teşkil edebilmektedir. Özellikle etnik veya dini azınlıklar, göçmenler, engelliler, kadınlar ve çocuklar gibi belirli gruplar afetlerde daha fazla risk altında olabilmektedir. Bu şekilde afetler, insanları korunmasız hale getirip, hukuki sistemlerin zayıfladığı ve toplumsal düzenin bozulduğu ortamları yaratabilmektedir. Bu durum, şiddet, insan kaçakçılığı, sömürü ve diğer insan hakları ihlallerinin artmasına neden olabilmektedir. Özellikle büyük ölçekli afetler, insanların evlerini terk etmelerine, yerinden edilmelerine ve göç etmelerine sebep olabilmektedir. Göç ve yerinden edilme süreçlerinde, insan haklarına saygı gösterilmesi, insanların güvenli bir şekilde yerleştirilmesi ve temel ihtiyaçlarının karşılanması büyük önem taşımaktadır. Afet durumlarında, hukuki sistemler ve mekanizmalar genellikle olumsuz yönde etkilendiği için bu durum, insanların haklarının korunmasında güçlükler yaratabilmekte ve hak ihlallerinin artmasına neden olabilmektedir. Bu süreçte, koruyucu tedbirlerin alınması, kırılgan grupların ihtiyaçlarının öncelikli olarak ele alınması, ayrımcılığın önlenmesi ve adil bir yardım dağıtımının sağlanması kritik öneme sahiptir. Bu durum, insan haklarının korunması için hükümetler, STK'lar, uluslararası kuruluşlar ve toplumun tüm kesimleri arasında iş birliği ve koordinasyonu gerektirmektedir. STK'lar, toplumun tüm kesimleriyle yakın ilişkiler kurdukları ve devlet bürokrasisinin resmi yapısından uzak oldukları için toplum katılımını teşvik etme konusunda kamu kurumlarına göre daha avantajlıdır. (Duruel, 2023: 6).

Afetler, ekonomik altyapıyı, işletmeleri, tarım alanlarını ve diğer önemli sektörleri olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle, afet sonrası ekonomik kalkınma süreci hem hükümetlerin hem de diğer paydaşların koordineli çabalarını gerektirmektedir. Yapılan bazı araştırmalarda ekonomik büyüme ve sanayileşme ile sosyal sermayenin arasında pozitif yönlü ilişkilerin olduğunu gösteren bulgular elde edilmiştir (Miguel, Gertler, & Levine, 2005: 9-14). Bu kapsamda ülkelerdeki sosyo-ekonomik gelişmelere de katkı sağlamak açısından STK'ların varlığının ne denli önemli olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Zira toplumun sosyal sermayesine katkıda bulunmak ve güçlü sosyal bağlar kurulmasını desteklemek; ticareti kolaylaştırabilmekte, kültürel etkileşimleri artırabilmekte, bireylerin duygusal ve psikolojik sağlığını olumlu yönde etkileyebilmekte, eğitimde iş birliğini destekleyebilmekte, dayanışma ve yardımlaşma kültürünü güçlendirebilmektedir. Bunun yanında birçok alanda daha toplumun olumlu yönde gelişmesine yardımcı olabilmektedir. Sosyal sermayesi güçlü olan toplumlarda meydana gelen doğal afet durumlarında bireyler arasındaki bu güçlü bağlar, söz konusu zor sürecin atlatılması ve olağan düzene ivedilikle geri dönülmesine katkı sağlamaktadır.

Afet yönetiminde sivil toplum ve devlet kurumları arasındaki ilişkilerin gücünü ve kapsamını belirleyen sebeplerden muhtemelen en önemlisi, devlet ile sivil toplum arasındaki güvene bağlıdır (Çakı, 2020: 4). Çünkü güven temelli ilişkiler, özellikle bir toplumun tamamını veya belirli kesimlerini kapsayan sosyal, ekonomik ve fiziksel kayıplara yol açabilen, olağan düzeni bozan, toplumun baş edemediği doğa veya insan kaynaklı olaylar söz konusu olduğunda etkili bir müdahale için kritik öneme sahiptir (AFAD, 2022: 25).

Doğal afetler, dünya üzerinde yaşayan insanların hayatını derinden etkileyen önemli olaylardır. İklim değişikliği, coğrafi konum ve jeolojik faktörler gibi birçok etken, dünya genelinde doğal afetlerin sıklığını ve şiddetini belirlemektedir. Jeolojik yapısı, topoğrafik yapısı ve iklim özellikleri sebebiyle Türkiye'de sel, taşkın, orman yangınları, çığ, heyelan gibi birçok doğal afet meydana gelebilmektedir. Bu coğrafya doğal afetler konusunda son derece stratejik bir coğrafi konumda bulunması nedeniyle afet yönetimi ve hazırlık konularında önemli adımlar atmış bir geçmişe sahiptir. Türkiye'de şimdiye kadar büyük çaplı zararlar vermiş olan doğal afetler, kriz yönetimi odaklı bir yaklaşımdan, daha kapsamlı ve paylaşımcı bir yapıyı hedefleyen risk

yönetimi odaklı afet yönetimine geçişi tetiklemiştir. Bu yeni yaklaşım, afet öncesi süreçlerde tehlikelerin anlaşılmasını, bu tehlikelerden kaynaklanan zararların azaltılmasını ve afete karşı dirençli bir toplum oluşturulmasını amaçlamaktadır (Tapan, 2022: 1-4).

Son 60 yılda Türkiye’de meydana gelen can ve mal kayıplarının %65’ine depremlerin neden olduğu görülmektedir (Dölek, 2021: 315). Zira Türkiye aktif bir deprem bölgesi olan Kuzey Anadolu Fay Hattı, Doğu Anadolu Fay Hattı ve Batı Anadolu Fay Hattı olmak üzere 3 büyük fay hattı üzerinde bulundurmaktadır. 1999 Marmara depremi ve 2011 Van depremi gibi büyük depremler Türkiye’nin afet yönetimini ön plana çıkarmıştır. Bunların yanı sıra Türkiye’nin kuzey bölgelerinde ve Karadeniz kıyılarında sık sık sel ve heyelan olayları görülmektedir. Özellikle kış aylarında yoğun yağışlarla birlikte sel riski artmaktadır. Daha birçok doğal afet örneğini verebileceğimiz Türkiye’de, 2009’da kurulan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), diğer kurumlar ve AFAD ile iş birliği içinde hareket eden birçok STK da afetlere karşı hazırlık çalışmalarını yürütmeye devam etmektedir (Dölek, 2021: 314-316). Bu kapsamda sosyal devlet anlayışıyla hareket eden Türkiye’de toplumun deprem gibi doğal afetlerin vuku bulduğu durumlarda olası sorunların çözümüne ilişkin faaliyetlerine katkıda bulunması açısından arama kurtarma faaliyetlerinde bulunan birçok STK büyük önem arz etmektedir. Özellikle Türkiye’nin bir deprem ülkesi olması, bu tür kuruluşların hazırlıklı olmasını, katılım ve desteğini gerektirmektedir. Bu kapsamda Türkiye’de 6 Şubat’ta meydana gelen depremlerin de birçok kurum ve kuruluşu seferber ettiği, deprem bölgesinde bulunan insanların acılarına ortak olunup yardım eli uzatmak için büyük çaba sarf edildiği bilinmektedir (Duruel, 2023: 3-7).

Bir sonraki bölümde 6 Şubat depremlerinde afet bölgesinde faaliyetler yürüttüğü bilinen ve bu çalışmanın da örnekleme olan bazı STK’lar hakkındaki bilgilere yer verilecektir.

3.2.1. ANDA Derneği: Mazlumun İhtiyaç Duyduğu Anda Biz Oradayız

Anda, Göktürkçe’de birlikte ant içmiş, kardeş anlamına gelmektedir. Andalık, Türklerin en eski geleneklerinden biri olarak kabul görmektedir. Söz konusu geleneğin temsili görevini üstlenerek 2015’te bir grup gönüllünün Türkmendağı ve yakın bölgelerde mazlum insanlara yardım faaliyetlerinde bulunmalarıyla başlayan bir

hareket olmuştur. Bu hareket, 2016 yılında birçok duyuru yapılması ve sosyal medyanın da büyük etkisi ile binlerce kişiye ulaşan bir gönüllüler ağı kurularak resmiyet kazanmıştır. ANDA, Ankara merkez olmak üzere Türkiye’deki birçok ilde ve Suriye, Moğolistan, Irak, Afganistan, Afrika, Ukrayna, Makedonya’da da insani yardım organizasyonları gerçekleştirmeye başlamıştır. Derneğin renkleri kırmızı ve beyaz olarak belirlenmiştir. (ANDA, 2021: 9).

İlk olarak yetim çocuklara insani yardım faaliyetlerinde bulunan dernek, birçok proje ile çalışmalarına hız kazandırmıştır. Yurt içine ve yurt dışına Ramazan ve Kurban bayramlarında kurban dağıtımı, gıda paketi, eğitim için materyal desteği gibi birçok alanda bağışçıların katılımıyla hem ayni hem de nakdi destek sağlamıştır (ANDA, 2023).

ANDA Derneği, ulusal ve uluslararası alanda insani sorunlara çözüm getirmek maksadıyla faaliyet yürüten bir sivil toplum hareketidir. Bu anlamda insani yardımların yanında afet ve acil durumlarda müdahalede bulunmak üzere iki temel çalışma alanı bulunmaktadır (ANDA, 2022: 77). Dernek, ülkemiz ve diğer ülkelerde meydana gelen afet, savaş gibi olağanüstü durumlarda arama kurtarma çalışmalarında bulunmaktadır. İhtiyacı olanlara giyim, sağlık, eğitim, gıda, kira, barınma, iş yeri ve ev kurma gibi hususlarda hem nakdi hem de ayni destekte bulunmaktadır. Ayrıca sanat, çevre, kültür, sağlık, eğitim ile hak ve özgürlükler alanında toplumun çıkarına olacak her türlü çalışmayı destekleyecek faaliyetler yürütmektedir (T.C. Ankara Valiliği İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü, 2022).

Dernek tarafından gönüllülere doğada arama kurtarma, su altı arama kurtarma, kentsel arama kurtarma, atlı arama kurtarma eğitimleri verilmektedir. Arama kurtarma alanında profesyonel eğitim almış olan gönüllüler, arama kurtarma birimlerini 2017’de kurmuş ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından akredite edilmiştir. Gönüllü ekipler 2017 yılından bu yana Türkiye’de meydana gelen doğal afetlerde seferber olmuş ve ihtiyacı olanlara yardımda bulunabilmek için gayret göstermiştir. ANDA Derneği, AFAD’dan eğitimlerini tamamlamış 400’den fazla Afet Bilinci Eğitmeni ile Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde birçok insana afete hazırlık eğitimleri ve bilinçlendirme çalışmaları yapmıştır. Derneğin üniforma rengi ise kırmızı ve siyah olarak belirlenmiştir (ANDA, 2023).

ANDA Derneği hala AFAD ve İçişleri Bakanlığı'nın ilgili birimleri ile bağlantılı şekilde çalışmalarını yürütmektedir. Derneğe AFAD tarafından "Afet bilinci eğitmen eğitimi" verilmiş olup bu konuda yürütülen alışmalar ANDA temsilciliklerince yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır. Bunların yanı sıra ANDA Derneği, birçok afet ve acil durumda arama kurtarma faaliyetleri yürütmek, temel ilkyardım desteği sağlamak, yaralı bakım desteğinde bulunmak, güvenli yerlere yaralıların nakillerini sağlamak, bu konuda toplumu bilinçlendirmeye çalışmak gibi faaliyetler yapmaktadır (ANDA, 2023).

AFAD ekipleri ile birlikte yurt genelinde akredite edilmiş arama kurtarma ekipleri tarafından arazide zor şartlarda mahsur kalmış canlıların kurtarılması ve olası doğal afet risklerine karşı müdahale etmek üzere eğitim ve saha çalışmaları hala yrtlmeye devam edilmektedir. Bunun yanında afetlere yönelik olarak yapılan bilinçlendirme faaliyetleri ile afet öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gereken doğru davranışlar gönüllülere kazandırılmaya çalışılmaktadır (ANDA, 2021: 10-21). Ayrıca sosyal medya mecralarının da kullanımı dernek açısından bilgi ve uyarıların hızlı bir şekilde yayılmasına olanak tanımaktadır. Bu şekilde herhangi bir afet ve acil durumda topluma güncel durumları aktararak, bilgilendirme yaparak, afet bölgesinde olabilecek ihtiyaçları paylaşarak, duygusal destek mesajları vererek gönüllü katılımını artırmak amaçlanmaktadır. ANDA Derneği bu tarzdaki düzenli paylaşımları yaparak toplumun güvenini kazanmayı hedeflemektedir. Bu da toplum içindeki ilişkiler ağını, güveni, dayanışmayı ve iş birliğini içinde barındıran toplumun sosyal sermayesini olumlu yönde etkileyecek bir faktör olarak önemini korumaktadır.

3.2.2. KURT-AR Derneği: Durmak Yok!

2011'de Türk Milliyetçileri tarafından kurulan ve başka hiçbir kurumla bağı olmayan bir gönüllü birliği olarak faaliyete geçen KURT-AR Derneği, 2016'da resmiyet kazanarak "KURT-AR Uluslararası İnsani Yardım Derneği" adı altında tescillenmiştir. KURT-AR Derneği, özellikle savaş bölgelerindeki acil yardıma muhtaç olan soydaşlara yardım ulaştırmayı hedefleyen bir dernektir. Bağışçıların desteğiyle faaliyetlerini sürdüren KURT-AR Derneği, bugüne kadar aldığı ayni ve nakdi yardımları kendi gönüllüleri aracılığıyla ihtiyaç sahiplerine ulaştırmıştır (Kurt-Ar , 2023). Maddi yardımın yanı sıra, savaş bölgelerinde eğitim ve kültürel faaliyetlere de odaklanarak çalışmalarını sürdürmektedir. Yardıma ihtiyaı olan sivil halkın

imdadına koşup, çevreyi korumak için birçok faaliyette bulunan derneğin İstanbul temsilciliği dışında Türkiye genelinde herhangi bir temsilciliği daha bulunmamaktadır (Kurt-Ar, 2023).

KURT-AR Derneğinin yaptığı faaliyetler arasında Türk kültürünü hatırlatmak amacıyla eğitimler vermek, özellikle savaş bölgelerinde yapılan bağışlar sayesinde sivil halkın ihtiyaçlarını karşılamak, afet ve acil durumlarda derneğin kendi bünyesinde oluşturmuş olduğu arama kurtarma birimi vasıtasıyla çalışmalar yürütmek, ağaç dikmek, çöp toplamak ve sokak hayvanlarını beslemek bulunmaktadır (Kurt-Ar, 2023).

Dernek dijital teknolojileri de aktif olarak kullanarak büyük kitlelere seslenmeye dikkat etmektedir. Sosyal medya üzerinden yaptıkları görsel paylaşımlar sayesinde seslerini daha geniş bir alanda duyurma, toplumsal sorunlara ilgiyi artırma, gönüllülük temelli çalışmalara katılımı ve desteği artırma konularında fayda sağlamaktadırlar. Zira paylaşılan görseller derneğin kendi hikayesini, gönüllülerin hikayesini, muhtaç durumda olan kişilerin hikayelerini anlatan kesitleri sunduğu için toplumun geniş kesimlerine ulaştıkça birlik ve dayanışma konularında ortak bir bilinç oluşmasına ve dolayısıyla sivil toplumun gelişimine yönelik gönüllü katılımına olanak tanımaktadır.

3.2.3. BAKUT Derneği: Birlikte Birçok Hayat Kurtarıyoruz

BAKUT, 1999 yılında deneyimli dağcılar tarafından genel merkezi Bursa olmak üzere kurulmuştur. Renkleri kırmızı, siyah ve beyazdır. Derneğin amacı afet öncesi eğitim ve afet sırasında her türlü müdahaledir. Bu kapsamda çeşitli üye profillerine sahip olan gönüllülerin oluşturduğu bir kuruluştur (BAKUT, 2023).

Derneğin asıl kurulma amacı, başta sportif faaliyetlerde bulunmak üzere dağlarda kazaya uğrayan ve kaybolan kişiler için profesyonel bir çalışma ile etkin bir arama kurtarma çalışması yapmaktır. Mağdur durumdaki kişilere en kısa sürede ulaşmak, yardım edebilmek için uygun koşulları yaratıp bu çalışmalarını doğal afetler ve kazalarda yurtiçi ve yurt dışında talep edildiğinde de gönüllü olarak yerine getirmek, doğal afetlere karşı halkı bilinçlendirmek amacıyla eğitim ve seminerler düzenlemek, doğa sporları ve doğa sporlarında karşılaşılabilecek tehlikelere karşı eğitimler düzenlemek de derneğin amaçları arasındadır (BAKUT, 2023).

BAKUT Derneği içerisinde doğa bilincini aşılamak için günübirlik doğa yürüyüşleri ve fotoğraf gezileri gibi faaliyetler düzenlenmektedir. İnsanlara doğanın sevdilmesi ve doğa ile i içe yaşamanın insan doğasına olumlu etkilerinin aktarılmaa çalışılması derneğin misyonları arasındadır (BAKUT, 2023). evre sorunlarının doğal hayatı ve insanlığı tehdit edici noktaya geldiği günümüzde dernek gönüllüleri, faaliyetleri sırasında tanık oldukları kaçak ağaç kesimi, kaçak avlanma, çevreye atılan çöpleri ve doğayı tehdit eden unsurları yetkililere bildirmeyi kendilerine görev edinmişlerdir (BAKUT, 2023).

2021’de Antalya’nın Manavgat ilçesinde çıkan yangınlarda toplam 5 noktada yangına müdahale eden BAKUT Derneği yeleri, Antalya Büyükşehir Belediyesi ekipleriyle koordineli bir çalışma yürütmüştür. Her türlü felakete karşı arama kurtarma ekiplerinin en iyi şekilde donatılıp eğitimlerinin sürekli kılınması konusunda da titizlik gösterildiği vurgulanmıştır (Ekspress Haber, 2021).

BAKUT Derneğinin deprem, sel, çığ, yangın vb. afet ve acil durumlarda arama kurtarma faaliyetleri gösterdiği bilinmektedir (İHA, 2023). Dernek, bir yandan yeni gönüllülerle arama kurtarma ekiplerinin sayısını artırmaya çalışırken diğer yandan Büyükçekmece Belediyesi ocuk Eğitim Merkezleri’nde, öğrencilere deprem ve olası doğal afetlere karşı eğitimler vermektedir. Öğrencilere, izgi filmler eşliğinde deprem konusunda eğitimler sağlanmış, tatbikatlarla deprem anında yapılması gerekenler hakkında pratik bilgiler de verilmiştir (Flash Haber, 2023).

BAKUT Derneği, sosyal medyayı da aktif olarak kullanarak yapmış olduğu faaliyetleri paylaşmakta, topluma vermek istediği mesajları iletmeye gayret gösterip gönüllü sayısını artırmaya çalışmaktadır. Bu şekilde sivil toplumun gelişmesine ve toplumda sosyal sermayenin güçlenmesine de katkıda bulunmaktadır.

3.2.4. SAR Derneği: Birlikte Daha Güçlüyüz

SAR Derneği, 2008’de etkinliklerine başlayan ve 2014’te resmi olarak dernek statüsüne kavuşan bir sivil toplum kuruluşudur. Dernek, Kocaeli merkezli olarak Türkiye genelinde faaliyet göstermektedir. İstanbul, Kocaeli, Adana, Bingl, Balıkesir, İzmir, Muğla, Kahramanmaraş, Denizli ve Elazığ’da şubeleri bulunmaktadır (SAR Arama Kurtarma ve Acil Yardım Derneği, 2023).

Gönüllülük esasıyla hareket eden ekibin temel amacı, doğal afetlerde (deprem, sel, yangın gibi) ve doğa koşullarında meydana gelen kaybolma veya kaza durumlarında, kazazedelerin kurtarılması için arama kurtarma faaliyetlerini yürütmektir (SAR Arama Kurtarma ve Acil Yardım Derneği, 2023).

Toplumun temel afet bilincini artırmayı hedefleyen SAR Derneği, aynı zamanda insanların daha bilinçli, özgüven sahibi ve öğrendiklerini paylaşabilen bireyler olmalarını destekleyerek, arama ve kurtarma faaliyetlerini yerine getirebilmelerine olanak tanımaktadır. Derneğin şimdiye kadar ulusal ve uluslararası birçok operasyona katılan ekipleri, günümüzde de aktif olarak faaliyetlerini yürütmektedir (SAR Arama ve Kurtarma ve Acil Yardım Derneği, 2023).

SAR Derneği, orta düzey arama kurtarma, hafif temel düzey arama kurtarma, ağır düzey arama kurtarma, kapalı ve dar alan arama kurtarma, teknik makine kullanımı ve tüne kurtarma, temel yangın ve acil durum tahliye, temel arama kurtarma, tahkimat, olay yeri triaj, yer makinistlik, sel farkındalık, çığ farkındalık, yaz dağcılık, hayatı idame, acil durum yönetimi, acil durumu eylem planları, kaçış yolları, tahliye, yüksekte kurtarma ve yüksekte çalışma eğitimleri vermektedir (SAR Arama Kurtarma ve Acil Yardım Derneği, 2023).

Arama kurtarma, ilkyardım, acil durum yönetimi, yangın, sel, deprem, yüksekte çalışma, eğitim, gönüllülük, bilinçlendirme ve su altı arama kurtarma alanlarında uzmanlığa sahip olan SAR Derneği, dijital platformları kullanarak da gönüllü kazanmaya çaba sarf etmektedir. Bu sayede kuruluşun uzmanlık alanı içindeki her dalda daha bilinçli, daha donanımlı ve bir arada daha güçlü olabilecek bir sivil toplumun da gelişimine katkıda bulunmaktadır.

3.2.5. TAKED Derneği: Biz Buradayız

TAKED, merkezi İzmir olmak üzere kurulmuştur. Derneğin renkleri kırmızı ve beyazdır. TAKED Derneği, doğal afetler, özel etkinlik kazaları ve acil arama kurtarma gerektiren olaylara müdahale etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, çevre il ve ilçelerde arama kurtarma konularında eğitim, danışmanlık ve kurtarma faaliyetleri düzenleme görevini üstlenmiştir. Derneğin afet sonrası yardıma ihtiyacı olanlara maddi ve manevi destek sağlamak ve bu konuda koordinasyonu sağlamak da öncelikli hedefleri arasındadır. Ayrıca, her türlü afeti engellemek için saha ve zemin fizibilite

alışmalarını yapmak ve bu çalışmaların gerçekleşmesini desteklemek amacıyla kurulmuş bir dernektir (Tire Arama ve Kurtarma ve Eğitim Derneği, 2023).

TAKED Derneği, sosyal yardım, evre koruma ve yardım alanlarında hem yurt içinde hem de uluslararası düzeyde faaliyet göstermektedir. Derneğin amaçları doğrultusunda faaliyetlerini duyurmak için gazete, dergi, kitap veya bülten gibi yayınlar hazırlamak, eğitim faaliyetleri yapmak, dernek üyelerinin katılımıyla yemekli toplantılar, sergiler, spor etkinlikleri, gezi ve eğlenceli aktiviteler gibi çeşitli etkinlikler düzenlemek veya üyelerin bu tür etkinliklerden faydalanmalarını desteklemek, TAKED Derneği'nin gönüllü kazanma noktasında yaptığı halkla ilişkiler çalışmalarındandır (Tire Arama ve Kurtarma ve Eğitim Derneği, 2023). Bu kapsamda derneğin faaliyet raporunda da geçen afet bilinçlendirme eğitimlerinin, iş birliği protokollerinin, yine bu kapsamda festivallerin, resim sergilerinin, tanıtım toplantılarının ve çeşitli etkinliklerin düzenlediği bilinmektedir (TAKED, 2023). Derneğin doğal afet durumlarında arama kurtarma çalışmaları yürütmesi, bu hususta desteklerde bulunması, birçok etkinlik düzenlemesi dijital platformlar üzerinden duyurulmaktadır. Instagram gibi sosyal medya mecralarında da özellikle görsel içerikler paylaşıp derneğin yaptığı, yapmakta olduğu ve yapacağı her türlü faaliyet paylaşılmaktadır. Bu bağlamda toplumun sosyal sermayesine pozitif etki edilmektedir. Zira derneğin yapmış olduğu faaliyetler ve bu faaliyetlere katılımın artırılması çabası güven, iş birliği, dayanışma ve iletişim gibi sosyal ilişkilerin gelişmesini mümkün kılmaktadır.

3.2.6. GEA Derneği: Birlikte alışmaktan Onur Duyuyoruz

GEA, farklı meslek dallarından gelen gönüllüler tarafından 1994'te kurulmuştur. Kuruluş amacı, felsefenin hayata uygulanabilen erdemler ve pratik değerler bütünü olduğunu vurgulayarak arama-kurtarma, ekoloji, insani yardım ve sosyal kampanya faaliyetlerinde bulunmaktır. Dernek, bireylerin yeteneklerini ve insani erdemlerini gönüllü hizmetler aracılığıyla pratiğe dönüştürerek topluma fayda sağlamayı hedeflemektedir (GEA, 2023).

1994'te derneğin ekip yeleri, Avrupa'daki gönüllü faaliyetlerde STK'ların etkinliğini keşfetmek amacıyla İtalya'nın L'Aquila bölgesinde İtalyan Sivil Savunması tarafından düzenlenen Acil Yardım, Kurtarma ve Orman Yangınları konusundaki

eğitime katılmıştır. Bu deneyim uluslararası alanda yeni bir boyut kazandırmak üzere derneğin ekip çalışmalarına ivme kazandırmıştır (GEA, 2023).

1999'da Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ile protokol imzalayan GEA Ekibi, aynı yılın sonunda standartlarını Birleşmiş Milletler'in INSARAG standartlarına uygun hale getirmiştir. O tarihten itibaren Sivil Savunma Genel Müdürlüğü'nden aldıkları eğitimlerle donanarak, Japon Hkmeti'nin daveti üzerine 2 farklı 'ağır arama kurtarma' eğitimini de içeren 2,5 aylık süreçte iki kez Japonya'ya ziyarette bulunmuşlardır. Ayrıca, İngiliz Hkmeti'nin katkılarıyla İngiliz RAPID UK ekibiyle ilişkiler kurarak, 2 yıl içerisinde bu ekip ile birlikte birçok ortak tatbikat gerçekleştirmişlerdir (GEA, 2023).

2003 yılına kadar İngiliz, Japon, Alman Sivil Savunmaları ve El Salvador ordusuyla ortak eğitimler gerçekleştiren GEA, Tayland, Endonezya, Avusturya, Fransa, İşpanya, Yunanistan ve Meksika'dan gelen davetler üzerine çeşitli STK'lara eğitimler vermiştir. Ayrıca acil durumlarda hızla sahaya intikal ederek operasyonlara katılan GEA Ekibi, 2000 yılından itibaren Depremle Birlikte Yaşam Eğitimi ve Acil Durum Yönetimi konularında birçok kurum ve kuruluşa gönüllü olarak eğitimler vermiştir (GEA, 2023).

GEA Ekibi, 22 ülkede afet riski bulunan bölgelerde faaliyet göstererek, felaket durumlarında bölge hakkında bilgi toplamak ve en kısa sürede arama kurtarma çalışmalarına katılmak amacıyla resmi Sivil Savunma ekipleri ve STK'larla acil durum iş birliği protokolleri ve iletişim anlaşmaları düzenlemiştir (GEA, 2023).

GEA Ekibi, her yıl dünyanın farklı ülkelerindeki arama kurtarma ve insani yardım ekipleriyle ortak tatbikatlar, eğitimler ve toplantılar düzenlemektedir. Uluslararası operasyonların ardından ve hazırlık sürecinde Birleşmiş Milletler tarafından organize edilen arama kurtarma ve insani yardım koordinasyon toplantılarına aktif katılım sağlamaktadır (GEA, 2023).

GEA, İstanbul, Ankara, İzmir, Eskişehir, Antalya, Bursa ve Van illerinde donanımlı ve eğitilmiş arama kurtarma ekipleri kurmuştur. Ayrıca, İzmit ve Adana şehirlerinde kurtarma operasyonlarına hızlı destek sağlamak üzere hazır ekipler bulundurmaktadır (GEA, 2023).

GEA Derneği, sosyal medyanın ve diğer dijital teknolojilerin aracılığıyla faaliyetlerini duyurmaya devam etmekte, maddi ve manevi destek sağlamaya ve bu sayede sivil toplumun gelişimine katkıda bulunmaya devam etmektedir.

3.2.7. NESAR Derneği: Biz Varız Ya Siz!

NESAR, toplumun acil durumlar ve afetler konusunda bilinçlenmesini sağlamak ve depremler gibi afetlerde alınması gereken önlemler ile müdahale yöntemleri hakkında farkındalık oluşturmak amacıyla kurulmuş bir dernektir (NESAR, nesar.org.tr, 2023). Dernek merkezi İstanbul'dadır. Daha önce farklı dernekler bünyesinde uzun yıllar boyunca gönüllü arama-kurtarma ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirmiş olan, Türkiye'nin bu alandaki uzman ve başarılı arama-kurtarma gönüllülerinden oluşan bir ekip tarafından oluşturulmuştur. Dernek, arama-kurtarma deneyimi ve uzmanlığı ile toplumun güvenliğini artırmayı ve acil durum hazırlık seviyesini yükseltmeyi hedeflemektedir (NESAR, nesar.org.tr, 2023).

NESAR Derneği, doğal afetlerin sıklıkla yaşandığı bir dünyada yaşandığı kabulüyle, olaylar yaşandıktan sonra mümkün olan en iyi hazırlığı yapmayı, bilgi ve kaynakları kullanarak topluma destek olmayı ve ihtiyaç duyulan anlarda yardımcı olmayı misyon edinmiştir (NESAR, nesar.org.tr, 2023).

Derneğin amacı, arama-kurtarma gerektiren olaylarda gönüllü olarak en etkin arama ve kurtarma çalışmalarını yürütmektir. Bununla birlikte, dernek, gelen ihbar veya alarm ile hızlı bir şekilde arama-kurtarma operasyonu başlatacak bir haberleşme zinciri oluşturmayı ve bu zincir aracılığıyla eğitilmiş ve sertifikalı üyelerin katılımını sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca, operasyonlara katılacak ekibin hızlıca toplanması ve olay yerine en kısa sürede ulaşması için gerekli düzenlemeleri yapmak da derneğin öncelikleri arasındadır (NESAR, nesar.org.tr, 2023).

Dernek, üyelerine ve talep edilmesi halinde resmi veya özel kurumlara, eğitim kuruluşlarına ve bireylere, ilkyardım, arama-kurtarma, alternatif sporlar ve kriz yönetimi gibi çeşitli konularda eğitim ve seminerler sunmaktadır. Ayrıca dernek, benzer amaçlarla kurulmuş veya kurulacak yurt içi ve yasal koşulların uygun olduğu durumlarda yurt dışındaki vakıflar, dernekler, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak, bu işbirliği kapsamında danışmanlık hizmetleri de vermektedir. Böylece, dernek hem yerel hem de uluslararası düzeyde iş birliği yaparak etkisini artırmayı ve arama-kurtarma faaliyetleri için gerekli kaynakları sağlamayı hedeflemektedir (NESAR, 2023).

Son olarak, dernek, arama-kurtarma operasyonları için maddi destek sağlayarak, bu konuda hizmet veren diğer kuruluşlarla iş birliği yaparak amaçlarına ulaşmaya

çalışmaktadır. Bu bütünsel yaklaşım, derneğin çok yönlü misyonunu ve topluma hizmet etme amacını vurgulamaktadır (NESAR, 2023).

Araştırma özelinde 6 Şubat depremlerinden sonra deprem bölgelerinde faaliyet gösterdiği tespit edilen yukarıdaki STK'ların sivil toplum alanı ile sosyal sermayenin gelişimine olan katkıları dijital dönüşümle birlikte yeni bir alanda daha görünür olmaya başlamıştır. Bu kapsamda dijital mecralar ve bu mecralardan biri olan Instagram'a bakmakta fayda vardır. Bu STK'ların 6 Şubat ve sonrasında deprem bölgelerinde bulunmaları ve orada faaliyet gösterip toplumun iyileşme sürecine fayda sağlamaları hem sivil toplum alanı hem de toplumun sosyal sermayesinin güçlenebilmesi açısından değerlidir. Bu kapsamda STK'ların temel amacı toplumsal fayda sağlamak ve toplumu güçlendirmek olduğu için bu kuruluşların sosyal sermaye kavramının en somut örneklerini sunduğu belirtilmelidir. Bu yüzden deprem bölgelerindeki faaliyetlerinin geniş kitlelere fotoğraf paylaşımları ile görünür kılındığı Instagram platformunun STK'lar açısından önem teşkil ettiği belirtilmelidir.

3.3. Doğal Afet Durumlarında STK'lar İçin Yeni Çalışma Alanı: Dijital Mecralar

Bilgi çağı, endüstriyel devrimin ardından gelen ve bilginin üretilmesi, depolanması, işlenmesi ve iletilmesinin öne çıktığı bir dönemi ifade eder. Bu dönem büyük ölçüde dijital teknolojilere dayanmaktadır. Bilgiye ulaşımın ve iletişimin kolaylaşmasıyla karakterizedir. Bilgi çağı ile birlikte ilerleyen dönemlerde dijital teknolojiler yükselişe geçmiş, bilgisayar ağlarının, internetin ve dijital iletişimin gelişmesi söz konusu olmuştur. Adeta bir “dijital küreselleşme” baş göstermiştir. Artık toplumların yapısını ve işleyişini tanımlamak için “ağ toplumu” kavramı kullanılmaya başlanmıştır. 1980'lerin sonlarından 1990'lara doğru ise bu kavram popülerlik kazanmaya başlamıştır. Ağ toplumu Castells'in bakışıyla şu şekilde ifade edilmiştir:

“Bütün zamanlardan ve bütün uzamlardan bütün ifadeler, aynı büyük metinde karışır, sürekli yeniden düzenlenir ve gönderenlerin çıkarlarına, alıcıların da halet-i ruhiyesine bağlı olarak herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde iletilir. (...) Ağ toplumunun dinamik genişlemesi, önceden mevcut toplumsal biçimleri yavaş yavaş özümsemekte ve bastırıp silikleştirmektedir.”
(Castells, Binyılın Sonu, 2008: 504).

Günümüzde dijital küreselleşmenin etkisiyle devlet ile toplum arasındaki ilişkiler yeniden şekillenmeye başlamıştır. Bu durum, STK'ları da etkileyerek onları sosyal politika alanında önemli aktörler haline getirmiştir. 1980'lerde küreselleşme ve neoliberal politikaların etkisiyle sosyal politika ve devlet anlayışında yaşanan değişim,

STK'ların güçlenerek etkili birer sosyal politika aktörü haline gelmesine yol açmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ise STK'ların görünürliğini artırmıştır. Aynı zamanda, bu gelişmeler kuruluşları teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirmeye yönlendirmiştir (Çokluk Cömert, 2019: 164-165). 1990'larda internetin yaygınlaşmasıyla birlikte bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim, STK'lar için küresel bir platform oluşturmuş ve kuruluşlar, faaliyetlerini dijital alana taşıyarak büyük bir dönüşüm sürecine girmişlerdir. 2000'li yılların başlarından itibaren, STK'lar dijital teknolojilerin, sosyal platformların egemen olduğu bir ortamda, büyük veri ve algoritmaların toplumu analiz etme kapasitesi gibi imkanlarından faydalanarak hedef kitlelerle etkili iletişim kurabilmeye ve bunun yanında çeşitli avantajlar elde etmeye başlamıştır (Çokluk Cömert, 2019: 165). Bu fayda, STK'ların ana işlevlerini yerine getirme sürecine etki etmiştir. Toplumsal konular ve sosyal sorunlarla ilgilenen bu kuruluşların temel işlevleri arasında, toplum ile siyasi alan arasında köprü oluşturmak, devleti hizmet üretmeye yönlendirmek, demokrasi bilincini artırmak, kamuoyu oluşturarak vatandaşların taleplerini dile getirmek ve çoğulcu bir toplum yapısının oluşmasına katkıda bulunmak vardır. Bu sebeple STK'lar bilgi, iletişim ve internet teknolojileri sayesinde düşük maliyetlerle geniş kitlelere ulaşabilmekte, ulusal sınırları aşarak iletişim ağı oluşturabilmekte ve kamuoyu oluşturarak siyasal ve toplumsal kararlarda etkinliklerini artırabilmektedirler (Özdemir, 2004: 129-161; Yıldırım, 2021: 404-422).

3.3.1. Geniş Kitlelere Ulaşmada Sosyal Medyanın STK'lar Açısından Önemi

İnternet ve mobil tabanlı hizmetlerin genelini kapsayan sosyal medya ile eş anlamlı olarak kullanılan ve dijital dönüşümün bir parçası olan Web 2.0, World Wide Web (www) için geliştirilen bir teknolojidir. Web 2.0 teknolojisi, bilgiye erişim, iletişim, alışveriş gibi pek çok faaliyeti içeren sosyal medyanın temelini oluşturmaktadır (Çalışkan & Mencik, 2015: 245-277). Çevrimiçi hizmetler, sanal iletişim platformları, sosyal etkileşim ağları ve bloglar gibi çeşitli platformlar, genel olarak Web 2.0 altında sınıflandırılmaktadır. Sosyal medyanın birçok insan için erişilebilir olması ve karşılıklı iletişime imkan tanınması, STK'lar için bu platformları çekici kılmıştır (Saatçioğlu, 2017: 159). Web 2.0 teknolojisi ile birlikte geleneksel ile dijital alan arasında geçiş yaşanmış ve kitle iletişimi yeni bir boyut kazanmıştır. Dijital dönüşüme ayak uydurmaya çalışan STK'lar da çevrimiçi hizmetleri ve uygulamaları

hızlandırarak çevrimiçi ve çevrimdışı olmak üzere iki farklı dijital katılım sürecini bir arada yürütmeye başlamıştır (Turhan, 2020;272).

Günümüzde STK'ların ekonomik ve demokratik gelişmelere katkısının fark edilmesi, kitlesel değişim ve dönüşüm süreçlerinde önemli bir rol oynamalarına yol açmıştır. Küreselleşmiş bir yapıya sahip olan bu kuruluşlar, toplumdan aldıkları güçle etkin bir konuma gelmişlerdir. Siyasal ve sosyal alanlarda daha geniş bir etki alanı oluşturabilmek için STK'ların kapasitelerini güçlendirmeleri ve sayılarını artırmaları gerekmektedir. Bu, onların daha etkili ve kapsayıcı bir şekilde topluma hizmet etmelerini sağlamaktadır (Çiftçi, 2020: 451-453). Dijital teknolojilerin ve sosyal platformların gelişimi, toplumsal konularla ilgilenen STK'ların faaliyetlerini önemli ölçüde etkilemiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı ile sosyal medya platformlarının etkin kullanımı, STK'ların içerik üretiminden tüketimine ve tekrar üretimine kadar olan süreçlerinde çoklu kanallar sunarak büyük fayda sağlamıştır. Bu durum aynı zamanda STK'ların görünürlüğünü artırarak olumlu sonuçlar doğurmuştur. Sosyal medyada var olan Facebook, Instagram, Twitter, YouTube gibi platformlar, STK'ların etkinliklerini düzenleme ve örgütlenme yeteneklerini artırdığından dolayı bu platformlar, STK'ların etkinliklerinin kapsamını genişleterek ve kapasitelerini güçlendirerek destek olmuştur (Çiftçi, 2020: 451-453).

Günümüzde sosyal medya, dijital dönüşüm sürecinde bireylerle toplum arasındaki ilişkilere yeni bir boyut kazandırmaktadır (Turhan, 2020: 273). Bu platformlar, STK'larla olan ilişkileri değiştirerek yeni bir perspektif sunmaktadır. Hızlı bir şekilde toplumu bir araya getiren sosyal medya araçları, kullanıcıların etkileşim ve iletişim kurmasını sağlayarak yeni bir kamusal alan oluşturmaktadır. Bu kamusal alan da var olan STK'lara önemli bir etki ve faaliyet alanı sunmaktadır. Konuyla ilgili olarak Jürgen Habermas STK'ların kamusal alanın gelişimine katkı yaparken, bireylerin sosyal hayata aktif katılımını sağlayacak iletişim yolları ve araçlarının kullanımına odaklanmıştır. Ona göre, bu iletişim yolları, kamusal bilgi alışverişine olanak tanıyarak bilgi ve iletişim teknolojilerinin potansiyelini vurgulamaktadır (Habermas, 2010; Yıldırım, 2021: 409).

Dijital teknolojiler, STK'lar için faaliyetlerini geniş kitlelere duyurarak görünürlüklerini artırmak, seslerini daha geniş bir alanda duyurmak, toplumsal sorunlara ilgiyi artırmak, gönüllülük temelli çalışmalara katılımı ve desteği artırmak

gibi faydalar sunmaktadır. Bu da kendi misyon ve vizyonları çerçevesinde mesajlarını vermeye yardımcı olmaktadır. Özellikle araştırmanın da kapsamı dahilinde olan afet yönetimi sürecinde faaliyet gösteren ve olası afet ve acil durumlarda arama kurtarma çalışmalarında bulunan STK'ların mesajlarının genellikle istek geliştirme, harekete geçirme vb. biçimlerde planlandığı görülmüştür. Araştırmanın sonraki bölümlerinde bahsi geçen mesajların bu şekilde yapılma amacını taşıdığına değinilecektir.

STK'lar sosyal medya platformlarında, kurulma amaçlarına uygun olarak vermek istedikleri mesajları büyük kitlelere iletme gayreti sarf etmektedir. Mesaj, kaynağın çeşitli görsel, işitsel ve sözel sembolleri kullanarak kodladığı ve hedefte belirli kişi veya kurumla ilgili olumlu bir tutum yaratmak ya da herhangi bir konuda bilgi vermek, duygu aktarmak için bir kanal üzerinden gönderdiği semboller bütünü olarak tanımlanmaktadır. Sembollerin tek başına özgün bir anlamı yoktur. Sembollere anlamlar gönderici ve alıcı tarafından yüklenmektedir. Göndericinin iletteği anlamın, alıcının anladığı anlamla uyumlu olması durumunda, iletişim tam olarak gerçekleşmektedir. Bu durumda, alıcının sembolleri anlaması iletişimin etkinliğini artırmaktadır (Elden & Bakır, 2010: 23). STK'lar da mesajlarının içeriğini güçlendirmek ve daha güvenilir algısı oluşturmak için çeşitli kanıtlara yer vermektelerdir. Kanıtlar nicel bilgiler, uzman görüşleri, yaşamdan kesitleri içine alabilmektedir. Ancak araştırmanın sınırlılığı gereği Türkiye'de bulunan ve önceki bölümlerde belirtilmiş olan STK'ların iletme istedikleri mesajların yalnızca görsel içeriğine odaklanılacak ve alıcıların görselleri nasıl yorumladığına bakılmayacaktır.

Bu konuyu Türkiye kapsamında ele aldığımızda, ülkemizdeki 11. Kalkınma Planı (2019-2023), dijital dönüşümü, verimliliği ve insan kaynağını vurgulayarak günümüzün gereksinimlerini yansıtan bir vizyon ortaya koyması noktasında dikkat çekmektedir. Plan, STK'lar, akademi, sanayi ve toplumun tüm bileşenlerinin birlikte dönüşüme hazırlanması gerektiğini vurgulamaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019: 13). Bu çerçevede, devletin dijital dönüşümü önceliklendiren politika ve hedefleri yanı sıra, STK'ların da dijital çağa hazırlandıkları, bu alanda araştırmalar yaptıkları ve çalışmalar yürüttükleri bilinmektedir. 2004 yılından bu yana Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM), STK'ların güçlenmesini ve daha etkin çalışmalar yapmalarını desteklemektedir. Özellikle hak temelli yaklaşımları benimseyen örgütlenmelere öncelik tanımaktadır.

STGM, 2011 yılında yayımladığı "Sivil Toplum Örgütleri İçin Bilişim Rehberi" ile STK'ları sosyal medya, bilgisayar ve internet kullanımı ile teknik bilgiler konusunda bilinçlendirerek dijital dönüşüme destek olmaktadır. STK'ların dijital araçları kullanmaya başlamasıyla kurumsal kimliklerini güçlendirdikleri, faaliyetlerini daha görünür hale getirdikleri, paydaşlarla iletişimi artırdıkları, katılım ve güveni artırdıkları, gelir kaynakları ve yardım kampanyalarında bir artış yaşadıkları, aynı zamanda pazarlama, halkla ilişkiler ve girişimcilik alanlarında fayda sağladıkları yapılan bazı araştırmalarda elde edilen sonuçlar arasındadır (Onat, 2010: 103-112; Terkan, 2010: 34-55; Görkemli & Solmaz, 2012: 183-189; Saatçioğlu, 2017: 158-187; Bozkanat, 2020: 149-168; Yıldırım, 2021: 412).

3.3.1.1. Afet, acil durum ve kriz anlarında sosyal medyanın stk'lar açısından avantajları

Sosyal medyanın bir dizi avantajı, bu platformların afetler sırasında ve sonrasında önemli bir araç olarak görülmesine neden olmuş ve olağanüstü durumlar karşısında sosyal medya, afet sürecinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Çünkü sosyal medya, bir olay, bilgi veya durumun hızla geniş kitlelere ulaşmasını sağlayarak afetlerde yardım çağrıları yapmak, fikirleri paylaşmak, koordinasyonu sağlamak ve toplumsal tepkileri ifade etmek için etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda sosyal medya, afetler için ideal bir ortam sunmaktadır.

Türkiye'de afetlerle ilgili sosyal medyanın ilk kullanım örneği 23 Ekim 2011'deki Van Erciş depremi olarak kabul edilmektedir (Karahisar, 2016: 43). Van'da yaşanan 7.2 şiddetindeki deprem sonrasında televizyon programı sunucusu Okan Bayülgen, acil durum bilgilerini Twitter'da paylaşmıştır. Arama Kurtarma Derneği (AKUT) tarafından görevlendirilen ekipler, hızla olay yerine yönlendirilmiş ve kısa sürede enkaz altında kalan iki kişi kurtarılmıştır. Bu süreçte, Twitter gibi platformlar üzerinden kullanıcılar, öne çıkarılmasını istedikleri bilgileri retweetleyerek bilginin daha hızlı bir şekilde yayılmasını sağlamıştır (Argın, 2023: 147).

Günümüzde STK'lar, sosyal medya üzerinden acil yardım çağrıları yapıp, kaynak taleplerini ileterek toplumun yardımına ihtiyaç duyan bölgeleri ve kişileri bilgilendirebilmektedir. Aynı zamanda afet durumu hakkında güncel bilgileri paylaşarak toplumu bilinçlendirmektedir. STK'lar sosyal medya üzerinden koordinasyon ve lojistik desteği sağlayabilmekte, yardım ekiplerini yönlendirme,

malzeme toplama, dağıtım planları ve gönüllü talepleri gibi konularda bilgi paylaşımı yaparak yardım süreçlerini organize edebilmektedir. Ayrıca bu kuruluşlar afet durumlarında gönüllü taleplerini sosyal medya üzerinden ileterek yardım etmek isteyen kişileri koordine edebilmektedir.

İnsanların yaşadığı bölgedeki tehlikelerin ve afet risklerinin farkında olmak, otoritelerin ve bireylerin risk azaltma çabalarını anlamak önem teşkil etmektedir. Afetlerin kader olmadığını ve zararlarını azaltmanın mümkün olduğunu bilmek, eğitilmiş olmak ve olası afet ve acil durumlarla nasıl başa çıkılacağı konusunda bilinçli olmak bu güvenin temel unsurlarıdır ve STK'lar bu şekilde bilinçlendirme çalışmalarını sosyal medya üzerinden yürütebilmektedir (Varol & Buluş Kırıkkaya, 2017: 5-6). Özellikle afete dirençli bir toplum yaratma amacıyla eğitim programlarının geliştirilmesi ve sivil toplumun bu yöndeki gelişiminin sağlanması adına ve gönüllü katılımının desteklenmesi noktasında sosyal medya yine önemli bir noktada durmaktadır. Zira sosyal medya aracılığıyla STK'lar geniş kitlelere duygu, düşünce, beklenti ve isteklerini anında iletebilme şansını yakalamaktadır. (Varol & Buluş Kırıkkaya, 2017: 6).

Castells'in (2013) belirttiği gibi ağlar, bireylerin serbest bir kamusal alanda birbirleriyle bağ kurmasını sağlayarak duygularını, düşüncelerini ve beklentilerini paylaşarak bir ağ topluluğunun oluşmasına imkan tanımaktadır. Bu ağ toplumu, herhangi bir toplumsal olayla ilgili olarak bireylerin birbirleriyle iletişim kurduğu, yardım ve dayanışma sağladığı bir ortamı içermektedir. Bu aynı zamanda, söz konusu olayda sorumluluğu olan kişilerin yargılanmasına kadar uzanan çok yönlü bir alana sahiptir. Ağ toplumunda, kullanıcılar belirli bir liderlik altında değil, ortak hedefler doğrultusunda bir araya gelmektedir (Castells, 2013: 37-38). Bu şekilde afet ve acil durumlardan önce ve sonra STK'ların insanları yardıma, iş birliğine ve dayanışmaya çağrıları da daha rahat duyurulabilmektedir. Sosyal medya mecralarından biri olan Instagram da bahsi geçen çağrılar ve diğer paylaşımlar için oldukça değerli bir araç olarak işlevselleşmiştir. Bu kapsamda görsel içeriğin ön plana çıktığı ve görsel dilin kullanıldığı bu platform değinilmeye değerdir.

3.3.1.2. STK'lar için halkla ilişkiler uygulamaları

Değişen dünya düzeniyle birlikte, STK'lar işlev ve özellikleri açısından yeni boyutlar kazanmaktadır. Bu nedenle, bu kuruluşların hem hedef kitlelerine ulaşmaları hem de uzun vadeli sürdürülebilirliklerini sağlamaları için çok yönlü halkla ilişkiler uygulamaları geliştirmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda, STK'lar toplumun dikkatini çekebilmek, destekçilerini bilgilendirmek ve bağışçıları çekebilmek için yenilikçi iletişim yaklaşımları ve etkileşimli kampanyalar geliştirmektedir. Ayrıca, toplumsal sorunlara duyarlılık ve çözüm odaklılık vurgusuyla, şeffaf iletişim ve kaynak yönetimi gibi unsurları da içeren kapsamlı halkla ilişkiler stratejileri belirlemeye gayret göstermektedirler (Yetkin Cılızoğlu & Çetinkaya, 2007: 137-138).

STK'ların yapıları ve ortaya çıkışları aslında bir halkla ilişkiler sürecidir ve bu nedenle bu kuruluşların gerçekleştirdiği her faaliyet, bir halkla ilişkiler faaliyeti olarak kabul edilebilmektedir. Bu kuruluşların temelinde; bireylerin belirli bir sorun ya da göz ardı edilen bir konu hakkında oluşturdukları örgütler bulunmaktadır. Bu örgütler, belirli hedef kitlelerini etkilemek amacıyla planlı ve sürekli çalışmalar yapmaktadır. STK'ların halkla ilişkiler uygulamalarının amaçları arasında kamuoyunu bilgilendirme, kendi amaçlarını benimsetme, kuruluş ile kamuoyu arasındaki iletişimi kolaylaştırma, toplumun beklenti ve ihtiyaçlarını belirleyerek projeler geliştirme ve böylece katılımı teşvik etme, yasal düzenlemelerdeki eksiklikleri belirleyerek çözüm önerileri sunma ve özgür düşüncenin gelişimine katkıda bulunma, gönüllü sayısını artırma ve toplumsal denetimi destekleme bulunmaktadır (Yetkin Cılızoğlu & Çetinkaya, 2007: 137-138). Bu yüzden, STK'ların varlıklarını şekillendiren halkla ilişkiler faaliyetlerine önem vermemeleri veya bilgi eksikliğinden kaynaklanan hatalar yapmaları, bu kuruluşlar için çeşitli sorunları ortaya çıkarabilmektedir (Şentürk, 2005: 109-114).

STK'lar faaliyetlerini, başarı öykülerini veya yardım etme süreçlerini gerçek insan hikayeleri üzerinden anlatarak insanlarla duygusal bir bağ kurabilmektedirler. Temelde hikayeler insanlığın varoluşunun temel taşı olarak görülmektedir. Çünkü hikayeler, kültürel değerlerin, toplumsal normların ve geçmişin bilgeliğinin korunduğu ve aktarıldığı bir araç olarak değerlendirilmektedir (Sandıkçıoğlu, 2012: 67).

Hikayeler, tüm toplumlar için ortak bir bilgi ve paylaşılan bir kaynak niteliği taşımaktadır. Sözlü kültürde, bilgi bireysel bir deneyim olmaktan ziyade toplumsal bir

olgudur. Zira hikayeler ve anlatılar, insanların birbirleriyle iletişim kurmasını sağlayan bir ortak bilinç oluşturmaktadır. Toplumun tüm katılımcıları, bu hikayeler aracılığıyla ortak bir bilgiye erişmektedir (Sanders, 2010: 22). Hikayeler, yüzyıllardır farklı biçimlerde ve formatlarda gerçek ya da kurgusal olayların anlatılmasıdır. Dinleyicinin zihninde gelişerek büyüüp olgunlaşmaktadır. Hikayeler, insanların içsel düşünce süreçlerini etkileyerek duygusal bağlantı kurmalarını, duygularını anlamlandırmalarını ve olasılıkları değerlendirmelerini teşvik etmektedir (Seyfi & Uzunçarşılı Soydaş, 2014: 167-168). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisini göz önünde bulundurarak, onların ihtiyaçlarına hitap eden hikayeler anlatıp düşüncelerinde yönlendirme yapabilmekte ve bu yolla davranış değişiklikleri sağlanabilmektedir (Simmons, 2012: 25-35). Bu mantıkla STK'lar da kendine özgü hikayelerini paylaşma gereği duymaktadır. Bunun için basın bültenleri, sosyal medya ve basın toplantıları gibi araçları kullanmaktadırlar. Özellikle görsel paylaşımlarla ön plana çıkan bir sosyal medya platformu olan Instagram, bu açıdan oldukça önemli bir noktada durmaktadır. Zira bu platform üzerinden paylaşılan fotoğrafların her biri bir hikaye anlatmaktadır.

Bu çalışmanın konusu olan 6 Şubat depremleri sonrasında STK'ların Instagram hesaplarında kendi çalışmalarını ve yaşanan kötü olayın son görüntülerini paylaşımları depremler sonrasında gün yüzüne çıkan gerçek hikayelerin görünür olmalarına olanak sağlamıştır. 6 Şubat depremleri ile ilgili ayrıntılar sonraki bölümlerde ele alınacak olup bu başlık altında belirtilmesi gereken ayrıntı, STK'ların deprem bölgesindeki insanların yaşadığı travmatik olayları görseller aracılığıyla hikayeleştirip kendi yardım faaliyetlerini de görünür kılarak geniş kitlelere sunmasıdır. Araştırma kapsamında toplumun kolektif belleğinde yer edinen bu olay içinde korku, umut, öfke gibi duyguların yer aldığı bilinmekle birlikte yaşanan trajedinin görsel sunumunun Instagram platformunda geniş kitlelerle paylaşılması altı çizilmesi gereken bir halkla ilişkiler girişimi olarak değerlendirilmiştir. Zira bu görsel hikayelerin insanların düşüncelerinde yardım ve dayanışmaya yönelik yönlendirme yapabildiği, bu şekilde sivil toplumu ve sosyal sermayeyi olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

3.3.1.3. STK'ların görsel paylaşımları için bir platform: Instagram

Instagram, 2010 yılının son çeyreğinde Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından kurulan, mobil cihazlar için özel olarak geliştirilen bir uygulamadır. İlk olarak sadece iOS platformunda ücretsiz olarak sunulan Instagram, 2012 yılında Android işletim sistemini kullanan cihazlarda da kullanılabilir hale gelmiştir. Uygulama, kullanıcıların fotoğraf çekmelerine ve çektikleri fotoğraflara çeşitli filtreler uygulamalarına imkan vermekle kalmayıp aynı zamanda bu fotoğrafları diğer sosyal medya platformlarında paylaşmalarına olanak tanımaktadır. İlk çıktığı dönemde sadece fotoğraf paylaşımını destekleyen Instagram, daha sonra özelliklerine video çekme özelliğini de eklemiştir. Bu yenilik büyük ilgi görmüş ve sadece 24 saat içinde çok fazla video Instagram'a yüklenmiştir (Yetkin Cılızoğlu & Çetinkaya, 2016: 169).

2010 yılında piyasaya sürülen Instagram, 2012 yılının Nisan ayında Facebook tarafından satın alınmıştır. 2013 yılında ise uygulamanın aylık 130 milyon civarında aktif kullanıcısı olduğu belirlenmiştir. Instagram, görsel paylaşım odaklı bir platformdur, bu nedenle diğer sosyal medya platformlarından ayrılmaktadır. Instagram kullanıcıları fotoğraflarını düzenleme sürecinde Instagram'ın kendi düzenleme araçlarının yanı sıra dışarıdan farklı uygulamaları da tercih edebilmektedir (Gediklioğlu, Özşirin, & Oğuş, 2019: 242).

Instagram, Türkiye'de de etkin olarak kullanılan bir sosyal medya platformudur. Bu kapsamda STK'ların hedefleri ve projeleri de Instagram üzerinden iletişim kurarak ve paylaşımlar yaparak gerçekleştirilebilmektedir. Yapılan paylaşımlarla geniş kitlelere ulaşıldıkça kamuoyunda ortak bilgi ve dil seviyesinin artması, toplumda farkındalığın ve ilginin devam etmesi konularında faydalar sağlanmaktadır. Ayrıca Instagram'ın uluslararası bir özelliğe sahip olması STK'ların amaç ve hedeflerine uygun olarak evrensel değerlere ulaşmasına katkı sağlamaktadır (Gürgen, 1997: 32-34).

Instagram aracılığıyla STK'ların geniş kesimlerle iletişime geçebilme olanağı sağladığı bilinmektedir. İletişimin, bilgi sağlama, etkileme, ikna etme ve birleştirme gibi işlevleri, STK'ların misyonlarıyla paralellik göstermektedir. Bu işlevleri yerine getirebilmek adına, STK'lar Instagram'ı bir iletişim aracı olarak aktif bir şekilde kullanmaktadır (Gürgen, 1997, s. 32-34). Instagram'da, STK'ların, bireylerin ve diğer kurum ve kuruluşların paylaştığı görseller diğer kullanıcılar tarafından değerlendirilirken, bu görsellerin niteliği kişilerin veya kurum ve kuruluşların takip

edilip edilmemesinde önemli bir rol oynayabilmektedir. Özellikle STK'ların bu tür görsel paylaşımları, alıcılarda ilgi ve istek uyandırabilmektedir. Dolayısıyla görsel paylaşımların dikkatle yapılması STK'lar için gönüllü kazanımı noktasında oldukça değerlidir (Hautz, Füller, Hutter, & Thürridl, 2014: 2-4).

STK'ların, projelerini ve faaliyetlerini halka duyurmak için sosyal medyayı ve bunlar arasından da Instagram'ı aktif olarak kullanmaları kendi misyon ve vizyonlarına hizmet etmektedir. Özellikle bir ülke için olumsuz bir durum olan afet durumlarında, arama kurtarma faaliyetlerinde bulunan STK'lar ise bu alanda yürütülen çalışmalara dair görselleri paylaşıp ilgi çekmeye çalışmaktadır. Zira bu paylaşımların her biri afete maruz kalmış olan insanların ve yardımda bulunmaya çalışan gönüllülerin hikayelerine dair kesitleri barındırmaktadır. Bu şekilde STK'lar toplumun sosyal sermayesine de olumlu yönde katkıda bulunmaktadır. Zira birlik bilinci, dayanışma ve yardımlaşma duyguları ile hareket etmek toplumun sosyal sermayesine artı kazandırmaktadır.

Özellikle büyük yıkımlara neden olan afetler, sadece afetin meydana gelmiş olduğu alanı/alanları değil, tüm toplumu etkilemektedir ve aslında hem geleneksel medya hem de sosyal medyadan yapılan paylaşımlar, küresel bazda bilgiye erişimi mümkün kıldığı için ulusal ve uluslararası bir haber alma durumu söz konusudur. Bu kapsamda 2023'te Türkiye'de meydana gelen 6 Şubat depremleri önemli bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki ilki 7.7 büyüklüğünde diğeri 7.6 büyüklüğünde olmak üzere vuku bulan bu depremlerin 11 ilde büyük bir yıkıma sebep olması ve tüm güçlüklerle rağmen büyük bir umutlu bekleyişle STK'lar, gönüllüler, uluslararası yardım kuruluşları, kurum ve diğer kuruluşların seferber olmasını gerektirmiştir. Depremde arama kurtarma çalışmalarına katılan çok fazla STK vardır. Bu STK'lar toplum için kıymetli yardımlarda bulunurken hem toplumun hafızasına işleyen bu olayı sosyal mecralarından paylaşmış hem de dayanışma bilincini aşılıp insanları yardımda bulunmaya teşvik etmek için sivil toplumu örgütlemeye gayret göstermiştir. Bu kapsamda Türkiye'de deprem bölgesinde görev alan ve birçok insanın hayatını kurtarmaya ve onlara yardım etmeye çalışan STK'ların hayat kurtarma öyküleri kendi Instagram hesapları üzerinden paylaşılmıştır. Araştırmanın kapsamı gereği sadece önceki bölümlerde adı geçen STK'ların Instagram'da paylaşmış olduğu görseller veri

olarak toplanmış ve sosyal sermaye bağlamında değerlendirilmiştir. Ancak bundan önce 6 Şubat depremleri ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.3.1.3.1. Bir birlik ve dayanışma örneği: 6 şubat depremleri

Türkiye, Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerinde konumlanmış bir ülkedir. Ülkenin büyük bir bölümü bu aktif fay hatları üzerinde yer alırken, nüfusun önemli bir kısmı da bu bölgelerde yaşamaktadır. Tarihsel süreçte Türkiye, çeşitli büyüklüklerde depremlerle sık sık karşılaşmıştır. Depremler jeolojik bir olay olup, insan hayatını etkilemediği sürece afet olarak nitelendirilmemektedir. Türkiye'nin büyük bir kısmı fay hatları üzerinde bulunduğundan, özellikle Richter ölçeğine göre 5.0 ve üzerindeki depremler insan hayatını olumsuz etkileyebilmektedir (Şahin & Üçgül, 2019: 44). Bu kapsamda, ülkemizde Gaziantep, Hatay, Adıyaman, Malatya, Diyarbakır, Adana, Kilis, Şanlıurfa, Osmaniye ve Elazığ illerini etkilemiş olan, 6 Şubat 2023 saat 04.17'de merkez üssü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesi olan 7.7'lik ve saat 13.24'te 7.6'lık Elbistan ilçesindeki depremler, birçok uzman tarafından yüzyılın en yıkıcı ve en çok can kaybının yaşandığı karasal depremler olarak değerlendirilmektedir (Tüzün, 2023: 374; Kılıç Ekici, 2023: 6; Gebze Teknik Üniversitesi, 2023: 14; Erkaraman, 2023: 7338).

Şekil 3.1. 6 Şubat depremlerinden etkilenen iller

Kaynak: TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, 2023.

Depremleri takip eden ilk 13 gün içinde, büyüklükleri 3'ün üzerinde olan 9000'den fazla artçı sarsıntı yaşanmıştır (Gebze Teknik Üniversitesi, 2023: 14). Bu artçı depremlerin çoğu, aletsel büyüklüğü 4,0 ile 6,6 arasında olan depremlerdir (Kılıç Ekici, 2023: 8).

6 Şubat depremlerinin büyüklükleri göz önüne alındığında deprem bölgesine hızlı bir şekilde müdahale edebilmek için kritik öneme sahip olan ulaşımın birçok sebepten ötürü aksadığı bilinmektedir. Bu kapsamda deprem kaynaklı ulaştırma altyapısının zarar görmesinde, sismik hareketlerin neden olduğu zemin bozulmaları başlıca etkenler arasındadır. Bu bozulmalar; toprak kaymaları, yanal yayılmalar, zeminlerin farklı oturması ve yerüstü çatlakları gibi etkenlerdir. Özellikle kil içermeyen kum ve silt gibi zeminlerde güçlü bir deprem sırasında sıvılaşma meydana gelebilmektedir. Bu durumda ulaştırma altyapıları, yatma, dağılma, yanal deformasyon gibi hasarlarla karşılaşabilmektedir. Ayrıca, yüzeydeki faylanma, karayolları ve demiryollarına zarar verebilmekte, yol yatağı bu tür etkileşimler sonucunda kayabilmekte ve değişebilmektedir (Gücek, Afacan, & Zorluer, 2023: 740-752). 6 Şubat depremlerinde de fay kaynaklı yer değişimleri, yol altyapısına zarar vererek ulaşımın kapanmasına yol açmıştır (Cumhuriyet, 2023).

Şekil 3.2. 6 Şubat depremlerinden etkilenen Hatay'ın bir görüntüsü

Kaynak: Elmas, A. (2023) Hatay'ın görüntüsü. [Fotoğraf]. Kişisel arşiv.

Özellikle şehir içi ulaşım yollarında, depremin etkisiyle hasar gören binalardan düşen parçalar veya yıkılan binalar yolların kapanmasına neden olabilmektedir. Dolgu alanlardaki yollarda, sarsıntılar sonucunda çökme meydana gelebilmektedir. Ayrıca, köprüler veya viyadükler gibi ulaştırma yapılarının taşıyıcı unsurları hasar görebilmektedir. Bu tür hasarlar, yapının tamamen yıkılmasına sebep olabileceği gibi,

yapının işlevselliğini de engelleyecek boyutta olabilmekte, hatta yıkılma olmasa dahi kullanımını kısıtlayabilmektedir (Gebze Teknik Üniversitesi, 2023: 70). 6 Şubat depremlerinde yine depremlerin şiddetleri göz önünde bulundurularak, bu tür durumlardan kaynaklı ulaşım aksaklıklarından da söz etmek mümkündür (Cumhuriyet, 2023).

Ulaşım sorunlarının dışında 6 Şubat depremlerinden sonra yangınların çıktığı, barınma sorunlarının olduğu, akaryakıt tesislerinin yıkıldığı ve zarara uğradığı, haberleşmenin aksadığı, elektrik ve içme suyu tesislerinin ve altyapının işlevlerini yerine getiremez duruma geldiği; bölgede halkın karanlıkta kaldığı ve içme suyu sağlanamadığı, gıda, hijyen ürünleri, ilaçlar ve ısıtma malzemelerinin temininde zorluklar yaşandığı, sağlık sisteminin ciddi bir hasara uğradığı, afet bölgesinde yağmacılık ve hırsızlık girişimlerinin yaşandığı, ilk yardım ve kurtarma hizmetlerinde görevli personel ve ailelerinin ve askeri birliklerin de afete maruz kaldığı görülmüştür (TMMOB Mimarlar Odası, 2023: 81-86).

Depremlerin ardından, bölgedeki etkilenen yerleşim alanlarının tamamında arama kurtarma, beslenme, barınma ve sağlık hizmetleri, hasar tespiti ve enkaz kaldırma gibi çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Afet sonrası acil müdahale ve bunu takip eden iyileştirme süreçleri kurum, kuruluş, özel sektör, gönüllü vatandaşlar ve uluslararası yardım kuruluşları arasında koordinasyonu ve iş birliğini gerektirmiştir.

Bu noktada Türkiye açısından özellikle sivil toplumun güçlü olmasının önemi büyüktür. Zira günümüzde devletin yönetimi, tek başına güçlü bir aktör olmaktan ziyade, birçok aktörün karşılıklı etkileşimiyle ortaya çıkan bir yönetişime evrilmiştir. Bu aktörlerden biri de STK'lardır. Yönetişim sisteminde rol alan STK'ların sorumluluk alma isteği, aktör odaklı yerel kalkınmanın başarısında da belirleyici bir rol oynamaktadır (Eraydın, 2007: 7-23). Bu, katılımcıların bilinç düzeyinin ve sorumluluk alabilme yeteneğinin artmasıyla, yerel kalkınma süreçlerinin etkin ve başarılı bir şekilde ilerlemesini sağlamaktadır (Tekeli, 2012: 197). Bilindiği üzere yerel kalkınma bir bölgenin veya bir topluluğun ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel açıdan gelişmesini ve iyileşmesini ifade etmektedir. Deprem gibi doğal afetler, yerel kalkınmayı doğrudan etkileyebilmekte ve kalkınma süreçlerini ciddi şekilde engelleyebilmektedir. Ancak bu doğal afetler, yerel kalkınma için önemli bir gerileme

veya geri adım anlamına gelirken, yerel toplulukların dayanıklılığını ve birlikte çalışma kapasitelerini artırabilmektedir (Becerikli & Köroğlu, 2017: 130-131).

Şekil 3.3. Hatay’da yürütülen enkaz çalışmalarının bir görüntüsü
Kaynak: Fotoğraf: Elmas, A. (2023). Hatay’daki enkaz çalışmaları. [Fotoğraf]. Kişisel arşiv.

Türkiye’de oldukça etkili olan deprem gibi doğal afetlerin can kayıplarına ve yaralanmalara da sebep olduğu düşünüldüğünde, bu insanlara yardım eli uzatmak empati ve merhamet duygularının ve toplumun bir parçası olmanın beraberinde gelen sorumluk duygusunun bir getirisidir. Özellikle 6 Şubat depremleri ile insanlar arasındaki iş birliği ve dayanışma ruhunun bir ışık gibi afete maruz kalan 11 ili aydınlatmış olduğu söylenebilmektedir. Burada ulusal ve uluslararası düzeyde kurum, kuruluş ve gönüllü olarak faaliyet gösteren insanların yanında STK’ların rolü de oldukça büyük olmuştur. Tüm toplumun yaralarının sarılmasında büyük özveri gösterilmiştir. Zira bu deprem vesilesiyle özellikle Türkiye’de yaşayan vatandaşların güven ve iş birliği içinde hareket etmeleri, duygusal destek bulmada, psikolojik refah ve sağlıklı yaşam biçimleri benimsemeye, ekonomik büyümede, toplumsal sorunların çözümünde, zorlukların üstesinden gelinmesinde ve daha birçok alanda topluma katkıda bulunacak bir sermayeyi beslemiştir. 11 ilin yanında tüm toplumun etkilendiği bu afet karşısında bazı olumsuz örneklerle de karşılaşmıştır. Ancak bu kriz durumunun genel anlamda toplumun sosyal sermayesini olumlu yönde etkilediği, birlik ve dayanışmaya ittiği belirtilmelidir. Dolayısıyla sivil toplumun güçlü olmasının ne denli gerekli ve zorunlu olduğunun da altı çizilmelidir.

Sosyal Sermayenin Öncü Unsurları Çerçevesinde STK’ların 6 Şubat Instagram Görsel Paylaşımları

Türkiye’de 2023 yılında meydana gelen 6 Şubat depremlerinden sonra hem depremzedelerin hem de deprem bölgesine arama kurtarma çalışmalarına giden gönüllülerin hepsi açısından trajik hikayeler görünür olmaya başlamıştır. Bunun net bir örneği de STK’ların insanlarla duygusal bir bağ kurarak faaliyetlerini, başarı öykülerini veya yardım etme süreçlerini gerçek insan hikayeleri ile aktarabildiği bir sosyal medya platformu olan Instagram üzerinden gerçekleşmiştir. Bilindiği gibi STK’ların misyonlarıyla uyumlu olarak Instagram aracılığıyla geniş kitlelerle olan iletişimlerinde bilgi sağlama, etkileme, ikna etme ve birleştirme gibi işlevleri öne çıkmaktadır (Gürgen, 1997, s. 32-34). Bu işlevleri yerine getirebilmek adına STK’lar Insatagram’ı, yapılan paylaşımlar sayesinde insanları depremden etkilenen bölgelerdeki son durumlar, o bölgeler için gereken yardım ihtiyaçları konularında bilgilendirmek ve toplumu birlik olmaya yönlendirmek gibi amaçlarla kullanabilmişlerdir. Fakat bu çalışmanın altını çizdiği nokta Instagram’ da yukarıda bahsi geçen amaçlara uygun fotoğraf paylaşımları yapılıp yapılmadığını incelemektir. Zira günümüzde görsellerin insan düşüncelerini etkileyebildiği bilinen bir gerçektir (Kazel, 2017: 48). Dolayısıyla toplumun bu olağanüstü durumu aşabilmesinde faydası büyük olan STK’ların kendi çalışmalarını fotoğraflayıp paylaşması oldukça önemlidir.

STK’ların Instagram üzerinden yaptığı bu görsel paylaşımlar toplumdaki ortak bilgi ve dil seviyesini artırmaya (Gürgen, 1997: 32-34), yaşanan acılar doğrultusunda birlik olmaya, farkındalığı artırmaya katkı sağlayabilmektedir. Dolayısıyla bu görsel paylaşımlar toplumsal açıdan ortak bir kaynak niteliği taşımaktadır (Sanders, 2010: 22). Bu kaynak ise STK’ların deprem bölgesinde yapmış olduğu faaliyetler doğrultusunda korkuya, güvene, yardımlaşma ve dayanışmaya dair birçok görseli geniş kitlelere sunmaktadır. Öyle ki, bu görsellerin her biri her detayıyla bir başka hikaye anlatmakta, toplum hafızasına işleyip gelecek için bir ders niteliği taşımaktadır.

STK’ların 6 Şubat depremleriyle ilgili olan görsel paylaşımları, toplumun birlik ve dayanışma duygusunu ön plana çıkaran sosyal sermayenin öncü unsurlarından olan güven, sosyal ağlar ve normlar ile birlikte ele alındığında insanların birbirlerine destek olmalarını, yardımlaşma içinde hareket etmelerini ve ortak hedefler doğrultusunda bir araya gelmelerini sağlamaya yaramaktadır. Bu sebeple STK’ların deprem

bölgelerindeki tüm çalışmalarını fotoğraflayıp Instagram üzerinden paylaşımları toplumun sosyal sermayesine ve sivil toplumun gelişimine katkı sağlaması adına yapılmış bir halkla ilişkiler çabasıdır. Çünkü STK'lar afet bölgelerinden görüntüler, yardım faaliyetlerinden kareler paylaşıp toplumu bilgilendirmeye, farkındalık yaratmaya ve insanları harekete geçirmeye yönelik çalışmalarını Instagram üzerinden geniş kitlelere iletebilmektedir. Ancak çalışmanın sınırlılığı gereği toplumun bu paylaşımlardan ne şekilde etkilendiğine bakılmamıştır. Çünkü bu çalışma 6 Şubat depremleri ile ilgili fotoğrafların toplumu etkileyip birlik olmaya yönlendirmek amacıyla paylaşılmasının sosyal sermayeye katkı sağladığı ön kabulüne dayanmaktadır. Bu kapsamda toplum içindeki güçlü ilişkileri ve iş birliğini temsil eden sosyal sermayenin güçlenmesi ve topluma fayda sağlayabilmesi için Instagram' da amaca uygun mesajları yansıtan görsellerin paylaşılması gereklidir. Dolayısıyla STK'ların geniş kitleleri etkileyebildiği ve bu şekilde de toplumun sosyal sermayesini besleyebildiği düşünülen 6 Şubat depremlerinden sonraki çalışmaları ile ilgili görsel paylaşımlarını, iletilmek istenilen mesajları verip vermediği üzerine incelemek oldukça değerlidir.

6 Şubat depremlerinin yeryüzünü sarsmasının yanında toplumsal dokuyu, kurumları ve insanları da derinden etkilediği belirtilmelidir. Bu olaylar büyük ölçüde can ve mal kayıplarına neden olurken aynı zamanda altyapıya da zarar vermiştir. İş yerleri ve evlerini kaybeden insanlar genellikle yardıma muhtaç hale gelmiştir. Deprem sonrası risk ve belirsizlikten ötürü korku ve kaygı artış göstermiştir. Depremlerin neden olduğu yıkımlardan dolayı enkazlar ortaya çıkmış, elektrikler kesilmiş, deprem bölgelerinde yaşayan insanlar enkaz altında çaresizce kendilerine yardım edilmesini beklemişlerdir. Kurtulanlar ise depremlerin yarattığı korku ile başa çıkmak durumunda kalmışlardır (Bozkurt, 2023: 93).

Çalışma kapsamında STK'ların korku unsurları barındıran fotoğraflarının insanlarda bir empati duygusu geliştirdiği kabul edilmektedir. Zira; Balaji, empatiyi bir kişinin başka birinin acısı, zorlukları veya şanssızlığıyla ilgili duygular olarak tanımlamaktadır. Bu, genellikle birine karşı nazik bir üzüntüyü içermektedir (2011: 51). Dolayısıyla insanların Instagram' da paylaşılan fotoğraflar aracılığıyla depremi yaşayan kişilere duygusal olarak bağlanabilmesi, empati kurarak onlara yardımcı olabilmesinin yolu 'afete maruz kalan' bireylerin bu görsellerde iyi bir şekilde inşa

edilmesi ile mümkündür (Asa & Doğan Güllüpınar, 2023: 296). Ayrıca araştırma kapsamında 6 Şubat depremleriyle ilgili toplumda ortaya çıkan korkunun, toplumsal ilişkiler ağını (sosyal ağlar) etkileyerek sivil toplumu empati duygusuyla birlik, beraberlik ve dayanışma içinde hareket etmeye yönlendirdiği düşünülmektedir. Dolayısıyla deprem bölgeleri için toplumu yardımlaşma ve dayanışma yönüyle harekete geçiren bir tetikleyici olarak düşünüldüğünde korku unsurlarını barındıran fotoğraf karelerinin STK'lar tarafından paylaşılması sosyal sermaye ve sivil toplumun güçlenebilmesi adına pozitif yönlü bir halkla ilişkiler çabası olarak değerlendirilmektedir.

Bunların yanında deprem sebepli büyük yıkımlar sonrası yardımlaşma ve dayanışma ruhuna işaret eden birçok ipucunun STK'ların Instagram görsel paylaşımlarında bulunması da sivil toplumun ve sosyal sermayenin güçlenebilmesi için yapılmış olumlu yöndeki bir halkla ilişkiler girişimidir. Sosyal sermaye çerçevesinde STK'ların paylaşımlarında yer alan bu görsellerde yardımlaşma ve dayanışma örneklerinin bulunması, toplumsal normlara uygun davranıldığına dair ipuçları olarak kabul edilebilmektedir. Zira davranış normlarına uyum göstermek, kolektif eylem sorunlarını çözmede ve toplumu bir araya getirmede kritik bir rol oynamaktadır (Aydemir, 2011: 67). Yani, bireylerin bir araya gelerek ortak amaçlar etrafında iş birliği yapması ve toplum için fayda sağlayacak faaliyetlerde bulunması, sosyal sermayenin oluşumunu ve güçlenmesini sağlamaktadır. Bu süreçte, bireylerin birbirleriyle kurduğu güven ve dayanışma ağları, toplumsal sorunların çözümünde ve toplumun gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda Putnam'ın sosyal sermaye teorisi, toplumun sosyal yapısını anlamak ve toplumsal ilişkilerin önemini vurgulamak açısından oldukça önemlidir. Dolayısıyla bireylerin bir araya gelerek ortak çıkarlar doğrultusunda hareket etmeleri, toplumun refahı ve dayanışması için kritik bir faktördür. STK'ların yaptığı görsel paylaşımlar sosyal ağlar arasında güveni oluşturma amacına hizmet etmesiyle birlikte, dayanışma ve yardımlaşmanın teşvik edilerek toplumsal sosyal sermayenin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, STK'lar Instagram'da yardımlaşma ve dayanışma mesajlarını yayınlamak suretiyle toplumsal normlara uygun davranışları teşvik etmeye gayret göstermektedirler. Bu tür paylaşımlar, toplumun birlik ve beraberlik içinde hareket etmesini sağlayarak, toplumsal dayanışmayı artırıp sosyal sermayenin oluşumuna

katkı sağlamaktadır. Bu da STK'ların halkla ilişkiler çabalarının olumlu bir yönünü temsil etmektedir.

STK'lar açısından şeffaflık, kar amacı gütmemek, toplumsal fayda, gönüllü katılımı, hesap verebilirlik gibi özellikler önem taşımaktadır (Özgen, Aydoğdu, & Yıldız, 2020: 107). Bu özellikler arasından şeffaflık, toplumun STK'ların faaliyetleri hakkında açık ve net bilgi sağlamasına işaret etmektedir. Konu 6 Şubat depremleri ve STK'lara olan güven özelinde düşünüldüğünde, Instagram üzerinden yapılan paylaşımlarda birçok kaynak akışı unsurunun fotoğraflanması, STK'ların gelen yardımları deprem bölgesine ulaştırdığını şeffaf bir şekilde belgelemesine yardımcı olmaktadır. Bu husus toplumda güven duygusunun gelişmesine katkı sağlamaktadır. Çünkü güven, bireylerin STK'lar ile dayanışma içinde hareket etmelerine ve ortak icraat süreçlerini geliştirmelerine olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Güven, bir aktörün, grubun veya kuruluşun diğer aktörler, gruplar ve kuruluşlara karşı olumlu ve pozitif düşüncelerini ifade etmek için kullanılan önemli bir unsurdur (Putnam, 2000: 162). Taraflar arasında iş birliğini ve dayanışmayı artıran güven, STK'lara katılımın artmasına da katkıda bulunmaktadır. Putnam'a göre, bir kuruluşta güven düzeyi ne kadar yüksekse, o kuruluşa katılım da o kadar fazla olacaktır. Başka bir deyişle, katılımın güven ile ilişkisi, katılımın güvene dayalı olarak artmasını ifade eder. Bu nedenle güven, sosyal sermayenin varlığını gösteren en önemli normlardan biri olarak kabul edilmektedir (Putnam, 2000: 162).

4. YÖNTEM VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmada yakın geçmişte meydana gelen bir afet olayı olarak 6 Şubat depremleri sonrasında çalışmalar yürüten tüm STK'ların Instagram fotoğraf paylaşımları dikkate alınmıştır. Ancak her STK'nın Instagram platformunda aktif fotoğraf paylaşımı yapmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla evreni temsil edeceği düşünülen örneklem seçimi ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR olmak üzere sınırlandırılmıştır. Ayrıca yorum ve beğeniler bu analizde dikkate alınmamıştır. Araştırma, paylaşım sıklığının diğer aylara nazaran daha fazla olduğu şubat ayına ait olan görsel materyaller üzerinde yoğunlaşmıştır ve yalnızca fotoğraf paylaşımlarını içermektedir. Bu kapsamda veri olarak seçilen görsellerin içeriği, amacı veya mesajı hakkında daha derin bir anlayış geliştirmek amaçlanmıştır. Dolayısıyla yazıdan ziyade görsellerin ön planda olduğu günümüz dijital çağında, STK'ların büyük kitlelere seslenebilme olanağı bulduğu Instagram' daki görsel paylaşımların bilgiyi nasıl ve hangi amaçla yansıttığını görsel içerik yöntemiyle analiz etmek literatüre büyük katkı sağlayacaktır. Çünkü bu analiz, görsel unsurların (ifade, odak noktası, arka plan, figürler vb.) ve bunların bir araya getirilme biçiminin incelenmesini içermektedir.

Görsel içerik analizi, görsel medyanın içeriğini anlamak, görsel mesajların nasıl algılandığı ve yorumlandığı hakkında belirli bir konu, tema veya mesajın görsel temsillerini araştırmak için kullanılmaktadır. Ancak görsel içeriğin insanlar tarafından nasıl ve ne şekilde algılandığına dair bir çıkarım yapmak mümkün gözükmemektedir. Bu sebeple bu tez çalışması, 6 Şubat depremleriyle ilgili Instagram'da paylaşılan fotoğraflar çerçevesindeki içeriklerin sıklığını tespit etmesi noktasında hem toplumun sosyal sermayesine hem de sivil toplum alanına katkı sağlayabilmesi yönünden önemli bilgiler vermektedir. Zira paylaşılan fotoğraflar 6 Şubat depremleriyle ilgili olarak hem toplumun hafızasında yer edinmesi hem katılımı artırması hem de duygusal bir bağ kurma konusunda toplumun sosyal sermayesine ve sivil toplum alanına ilişkin fayda sağlamaktadır. Bu şekilde de insanların 6 Şubat depremleri gibi toplumu ilgilendiren olaylar hakkındaki anlayışlarını, algılarını ve nihayetinde toplumun sosyal sermayesine katkıda bulunabilecek davranışlarını daha fazla etkileyebilecek kalıplar belirlenebilmektedir.

Araştırmanın varsayımları aşağıda yer almaktadır:

1. ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR 6 Şubat depremleri ile ilgili yaptıkları fotoğraf paylaşımlarında; kısa zaman içinde ulaşılabilir canlının kurtarıldığı anları, enkazı kazmaya çalışan insanları, yemek dağıtımı yapan STK gönüllüleri ve benzerlerini gösteren görseller sayesinde dayanışmayı artırmayı ve yardımseverlik davranışlarını teşvik etmeyi amaçlamıştır. Dolayısıyla bu tür görsellerin toplumun sosyal sermayesini ve sivil toplum alanını da olumlu olumlu yönde etkilediği varsayılmıştır. Bu sebeple insanların deprem gibi doğal afetlerde mağdur olanlara yardım etmek, ihtiyaç sahiplerine destek sağlamak ve toplumun genel olarak iyiliği için birlikte çalışmak gibi toplumsal normlara uyan fotoğraf kareleri incelenmiştir.

2. ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR' ın 6 Şubat depremleri ile ilgili yaptıkları fotoğraf paylaşımlarında toplumsal bağlamda sosyal sermayenin güçlenebilmesi noktasında korku unsurlarına da yer verdikleri araştırmanın ikinci varsayımı olarak belirlenmiştir. Çünkü korku veya endişe uyandıran görseller, insanlarda empati kurarak başkalarının acılarına daha fazla dikkat etme ve onlara yardım etme isteği uyandırabilmektedir. Bu duyguların, özellikle afet ve acil durumlarda, insanlar arasındaki sosyal ağlarda duyarlılığı artırabildiği, yardımseverlik ve dayanışma davranışları sergilemelerine yol açabildiği varsayılmıştır. Bu durumun da toplumun sosyal sermayesi ile sivil toplum alanına olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir.

3. Instagram'da 6 Şubat depremleriyle ilgili olarak yapılan fotoğrafların depremzedelere yönelik gelen yardımları göstererek paylaşılması, toplumda güvenin artmasına katkıda bulunabilmektedir. Bu durum, yardım ve dayanışma gösteren kuruluşlara olan güvenin artmasıyla birlikte insanların birbirlerine olan güvenini de pekiştirebilmektedir. Bu sayede, toplumun dayanışma duygusu güçlenebilmekte ve özellikle afet durumlarında insanlar arasında yardımlaşma eğilimini artırabilmektedir. Dolayısıyla araştırmanın diğer bir varsayımı bu çerçevede şekillenmiştir. ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR 6 Şubat depremi sonrası depremzedelere gelen kaynak akışını fotoğraflayıp Instagram' da paylaşarak güven kazanmayı hedeflemişlerdir.

Araştırmada bahsi geçen STK'ların 6 Şubat'tan sonraki bir aylık süre zarfını kapsayan görsel paylaşımları resmi Instagram hesaplarından (@andaaramakurtarma, @bakutbursaaramakurtarma, @sararamakurtarma, @kurtar1071, @takedtire, @gea_arama_kurtarma, @nesar_aramakurtarma) manuel olarak toplanmıştır. Fotoğrafların bir ay süresince yapılan paylaşımları kapsamının sebebi, o dönemdeki paylaşım sıklığından kaynaklanmaktadır. Fotoğraflar gizli değil, Instagram gibi herkese açık bir mecrada paylaşıldığı için STK'lardan izin alınmamıştır. Yorum ve beğenilerin dikkate alınmadığı bu araştırmada, toplam 553 fotoğraf incelenmiştir. Fotoğraflarda hiçbir değişiklik (kırpma, kesme, ışık ayarları yapmak vs.) yapılmamıştır. Bu fotoğraflar "Downloader for Instagram" uzantısı vasıtasıyla toplanmıştır. Her STK'nın paylaşımları bağlantı URL'si ve tarihleri ile birlikte farklı klasörlerde sınıflandırılmış, görsel içerikleri incelenen STK'ların analizi sonucunda elde edilen veriler ise tablolastırılmıştır.

Çalışmanın sosyal sermaye çerçevesindeki analizine uygun olarak 3 ana tema belirlenmiştir. Bunlar "davranış normları", "sosyal ağlar", "güven" şeklindedir. Ancak bu temaların hiçbirisi araştırma için kullanılan kodlama kategorileri listesinde doğrudan görünmemektedir. Bunun yerine, bu temalara ulaşmak için 'idealize edilmiş' birkaç kod oluşturulmuştur:

Davranış normları teması için "yardımlaşma ve dayanışma ruhu" kodu kullanılmıştır. Bu kodlama için yemek dağıtımı yapanlar, çadır kurmaya çalışan gönüllüler, depremzedelere yardım malzemeleri götüren ve vatandaşlara veren gönüllüler, insanların göçükten kurtarılma anları, yardım ve dayanışma içinde deprem bölgesinde çalışan insanlar, sarılma ve gülümseme anları, arama kurtarma köpekleriyle birlikte çalışmalar yürütülmesi, iş makineleriyle enkaz alanında çalışmalar yürütülmesi, yaralılara müdahale edilmesi, depremzedelerle ve diğer canlılarla ilgilenen gönüllüler gibi görsel ipuçlarına bakılmıştır. Bu kapsamda özellikle Putnam'ın sosyal sermaye çerçevesinde odaklanmış olduğu unsurlardan biri olan davranış normlarına uymak, kolektif eylem sorunlarını çözmede ve toplumu bir araya getirmede kilit bir rol oynamaktadır. Bu yüzden, STK'ların paylaşımlarındaki görsellerde yardımlaşma ve dayanışma örneklerinin görülmesi toplumsal normlara uygun hareket edildiğine dair ipuçları olarak kabul edilmiştir. Bu sayede sosyal ağlar arasında güven oluşturmak amacıyla birlik ve beraberlik içinde, yardımlaşma ve

dayanışma sağlanarak toplumsal sosyal sermayenin gelişmesi için pozitif yönlü bir halkla ilişkiler çabasına girildiğine dair bir çıkarım yapılabilmektedir.

Sosyal ağlar teması için, “korku unsuru” kodu kullanılmıştır. Zira 6 Şubat depremleri sebebiyle toplumda büyük bir korkunun hakim olduğu bilinmektedir. Bu sebeple 6 Şubat depremlerinden kaynaklı olarak toplumda oluşan korkunun, kişiler arasındaki iletişim kanalları ağı olarak düşünülebilen sosyal ağ düzeyini etkileyip (toplumsal ilişki ağları) sivil toplumu birlik, beraberlik ve dayanışma içinde hareket etmeye yönelttiği düşünülmektedir.

Korku, temelde bireyleri bir araya getiren, onları bir arada tutan ve hayatta kalabilmek adına birlik olmaya yönlendiren en önemli birleştirici araçlardan biridir (Kılıçbay, 2003: 124). Korkunun bu boyutu, zaman içinde bireysel bir duygu olmaktan çıkarak tüm toplumca paylaşılan kolektif bir duyguya dönüşmektedir. Korku, toplumdaki bireyleri çeşitli ortaklıklar etrafında bir araya getirerek 'biz' duygusuyla birbirine bağlamaktadır. Bu nedenle korku hem bireylerin iç dünyasını hem de toplumun genel davranışlarını etkileyen bir olgu olarak tanımlanmakta aynı zamanda kültürel bir fenomen haline gelmektedir (Kılıçbay, 2003: 124). Bu noktada insanların bir tehdit karşısında bir olmalarını sağlayabilen korku unsurları ‘sosyal ağlar’ teması çerçevesinde kodlanmış ve STK’ların 6 Şubat depremleriyle ilgili olarak paylaştıkları Instagram görsellerinde yer alan korku unsurlarının, insanların empati geliştirip toplumsal dayanışmayı artıran bir tetikleyici olduğu düşünülmüştür. Bu kapsamda "karanlık, fener aydınlatma ışıkları, yıkım ve binalardaki hasarlar, betonu keserken ortaya çıkan duman, çaresiz veya güçsüz insan figürleri, korku veya endişe yüklü yüz ifadeleri, çatlamış duvarlar, yaralanma durumunu gösteren ipuçları, ağlamak, yaşanan trajediyi vurgulamak için siyah beyaz fotoğraf paylaşmak, ceset torbası gibi görsel ipuçlarına bakılmıştır.

Güven teması için ise “kaynak akışı” kodu kullanılmıştır. Bu kapsamda ilaç dağıtımı, yiyecek, giyecek, oyuncak gibi yardımlar ve bu yardımları paketleyen ve ilgilenen STK gönüllüleri gibi görsel ipuçlarına bakılmıştır. Kaynak akışına dair görseller toplumun moralini yükseltebilmekte, umut ve dayanışma duygularını artırabilmekte ve insanların krizle başa çıkmalarına yardımcı olabilmektedir. Zira bu tarz görseller, yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaştığını ve onların yaşamını iyileştirdiğini gösteren gerçek ve somut kanıtlardır. Yardımların dağıtıldığına dair olan

görseller, yardım sürecinin açık ve şeffaf bir şekilde yönetildiğini göstermektedir. Bu da aynı zamanda STK'ların taşıması gereken karakterize özelliklerdendir.

Bu araştırmada verilerin analizini yapabilmek için görsellerde aranacak temalara ait kodlamalarda 1'den 4'e kadar derecelendirme yapılmıştır.

DERECE	DERECE ADI
1	YOĞUN MEVCUT
2	AZ YOĞUNLUKTA
3	YOK
4	TESPİT EDİLEMEDİ

Tablo 4.1. Instagram'daki paylaşımları incelenen STK'ların görsel içerik kodlamalarına ait derecelendirmeleri

Yukarıda (Tablo 4.1.) belirtildiği gibi 1; yoğun mevcut, 2; az yoğunlukta, 3; yok, 4; tespit edilemedi olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında belirlenen kodlar aracılığıyla, tüm görseller ilgili temalar ışığında sınıflandırılmış ve sayısal değerler grafikler ile ifade edilmiştir. İncelenen her görsel, ilgili tema çerçevesinde kodlanmış, bir görselde farklı temaların bir arada bulunabileceği ön kabulü üzerinden hareket edilmiştir.

Bu tez çalışmasında kullanılan kodlamanın kodlayıcılar arası geçerliliği ve kategorilerin güvenilirliği için Krippendorff's Alpha testi uygulanmış, üç farklı araştırmacıdan her kategori için toplam veri setinin %25'ini kodlamaları istenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Korku kategorisinde, 143 kodlanabilir değerlendirme bulunmuş olup, Krippendorff Alpha değeri (Nominal Ölçek) 0.775 olarak hesaplanmıştır. Dayanışma kategorisinde ise, 137 kodlanabilir değerlendirme bulunmuş ve Krippendorff Alpha değeri (Nominal Ölçek) 0.835 olarak belirlenmiştir. Kaynak Akışı kategorisinde ise, 140 kodlanabilir değerlendirme bulunmuş ve Krippendorff Alpha değeri (Nominal Ölçek) 0.888 olarak hesaplanmıştır.

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu başlık altında araştırma kapsamında toplanan verilerin analizleri ve yorumlamaları yer almaktadır.

5.1. ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR' ın Instagram görsel paylaşımları

Bu araştırmada ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR'ın 6 Şubat depremleriyle ilgili Instagram platformunda olan fotoğraf paylaşımları Putnam'ın sosyal sermaye teorisinin öncü unsurları olan sosyal ağlar, normlar ve güven çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında, söz konusu STK'ların 6 Şubat tarihinden itibaren bir aylık süre boyunca paylaştıkları tüm fotoğraflar incelenmiştir. 6 Şubat depremleri ile ilgili STK'ların paylaştığı bu görseller sivil toplum alanını ve sosyal sermayeyi desteklemeye yarayan mesajlar içermektedir. Ayrıca bu görsel içerikler zor zamanlarda insanların bir araya gelmesine, birbirlerine destek olmasına ve dayanışma içinde hareket etmesine katkı sağlayacak bir halkla ilişkiler girişi olarak ön plana çıkmakta ve böylece, toplumun ortak acılarını paylaşma ve bu zor zamanlarda birbirlerine destek olma yeteneği güçlenebilmektedir. Zira görsel paylaşımlar insanların duygusal ve bilişsel tepkilerini etkileyebilmektedir. 6 Şubat depremleriyle ilgili olarak amaca uygun olarak seçilmiş görseller, insanlarda istenen duygusal yanıtları uyandırabilmekte, bilgi iletmeyi güçlendirebilmekte ve mesajın etkisini artırabilmektedir. Dolayısıyla görsel içeriğin doğru seçilmesi, görsellerin amacına ulaşmasını sağlamakta ve iletişimde etkinliği artırmaktadır.

Bu çalışmada metodoloji olarak, sistemli bir görsel içerik analizi kullanılarak, araştırma kapsamında seçilen STK'ların Instagram gönderilerindeki belirli görsel özellikleri ve temaları belirlemek hedeflenmiştir. Bu kapsamda güven, sosyal ağlar ve davranış normları temaları kullanılmıştır. Araştırma kapsamında yukarıda bahsi geçen STK'ların kendi Instagram hesaplarındaki fotoğraf paylaşımlarını incelerken görsellerdeki kaynak akışı, korku unsurları, yardımlaşma ve dayanışma ruhu kodları üzerinden belirlenen ipuçları analiz edilerek belirli görsel özelliklerin ne sıklıkla görüldüğüne bakılmıştır. Bu doğrultuda STK'ların 6 Şubat depremleriyle ilgili yaptıkları fotoğraf paylaşımlarının sosyal sermayenin ve sivil toplumun güçlenmesine nasıl katkı sağlayabileceğini incelemek amaçlanmıştır. Dolayısıyla bu analiz, STK'ların deprem yardımı ve dayanışma çabalarını nasıl temsil ettiklerini anlamaya

olanak tanımıştır. Sonuçlar, STK'ların Instagram üzerinden gerçekleştirdikleri görsel iletişimin sivil toplumun duyarlılığını artırma, dayanışma kültürünü teşvik etme ve toplumsal beraberlik oluşturma gibi önemli roller üstlendiğini de göstermiştir.

5.2. Görsellerin kodlanması ve derecelendirilmesi

Araştırma çerçevesinde örneklem olarak seçilen STK'ların Instagram'daki görsel paylaşımları daha önceden belirlenen kodlara ve derecelendirmelere göre değerlendirilmiştir.

Aşağıda yer alan tabloda ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR'ın 6 Şubat tarihinden itibaren bir aylık süre zarfında yapmış olduğu fotoğraf paylaşımları ve bu paylaşımlar arasından dikkate alınan fotoğrafların sayıları belirtilmiştir.

STK ADI		
	PAYLAŞILAN FOTOĞRAF SAYISI	İNCELENEN FOTOĞRAF SAYISI
ANDA	224	206
BAKUT	34	29
GEA	74	74
KURT-AR	40	36
NESAR	74	51
SAR	12	11
TAKED	162	146
TOPLAM	620	553

Tablo 5.1. STK'ların 1 ay boyunca yaptığı toplam fotoğraf paylaşım sayıları ve incelenen fotoğraf sayıları

Tabloda (Tablo 5.1.) belirtildiği gibi ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR'ın 6 Şubat tarihinden itibaren bir aylık süre zarfı içinde toplamda 620 fotoğraf paylaşımı yaptığı saptanmıştır. Ancak araştırma kapsamında bunların içinden depremle ilgili olmayan fotoğraflar ve duyuru veya yazı paylaşımları vb. değerlendirmeye alınmamıştır. Bu sebeple bu araştırma için ANDA'nın 206,

BAKUT'un 29, GEA'nın 74, KURT-AR'ın 36, NESAR'ın 51, SAR'ın 11 ve TAKED'in 146 görsel paylaşımı incelenerek toplamda 553 fotoğraf dikkate alınmıştır.

İncelenen STK'ların yaptığı fotoğraf paylaşımları araştırma kapsamında belirlenen kodlar çerçevesinde tablolastırılmıştır. Aşağıda yer alan tabloda (Tablo 5.2.) korku, kaynak akışı, dayanışma ve yardımlaşma kodları çerçevesinde incelenen STK'ların Instagram fotoğraf paylaşımlarının derecelendirmelere göre dağılımı verilmiştir. Buna göre her STK'nın tüm görsel paylaşımları belirlenen üç kod ışığında incelenmiş ve fotoğraflar sırasıyla 1; yoğun mevcut, 2; az yoğun, 3; yok, 4; tespit edilemedi olmak üzere derecelendirilmiştir.

	ANDA	BAKUT	GEA	KURT-AR	NESAR	SAR	TAKED	
YOĞUN MEVCUT (1)	183	12	38	20	43	7	121	Korku
AZ YOĞUN (2)	10	0	7	1	1	2	3	
YOK (3)	9	17	29	15	7	2	22	
TESPİT EDİLEMEDİ (4)	4	0	0	0	0	0	0	
YOĞUN MEVCUT (1)	150	10	60	24	35	7	115	Yardımlaşma ve Dayanışma
AZ YOĞUN (2)	50	3	5	5	7	1	24	
YOK (3)	2	16	9	7	6	3	2	
TESPİT EDİLEMEDİ (4)	4	0	0	0	3	0	5	
YOĞUN MEVCUT (1)	6	7	22	14	0	0	0	Kaynak Akışı
AZ YOĞUN (2)	0	1	1	0	0	0	0	
YOK (3)	197	21	51	22	51	11	145	
TESPİT EDİLEMEDİ (4)	3	0	0	0	0	0	1	

Tablo 5.2. Instagram paylaşımları incelenen STK'ların kodlamalara ve derecelendirilmelerine göre sınıflandırılması

ANDA Derneği özelinde incelenen 206 fotoğraf arasında korku unsurlarını yoğun olarak içeren 183 fotoğraf bulunmaktadır. Bu fotoğraflarda odak noktada genellikle korku kodunun ipuçlarından yıkım, karanlık, çatlamış duvarlar gibi görsel ipuçları dikkat çekmektedir. Korkuyla ilgili ipuçlarının saptandığı odak nokta dışında kalan ve daha az görünen görsel sayısı ise 10'dur ve bu fotoğraflar az yoğun olarak derecelendirilmiştir. Bunun yanı sıra ANDA Derneği'nde korku unsuru olmayan fotoğrafların sayısı 9 olarak ve korku unsurunun varlığı belirlenemeyen fotoğrafların sayısı ise 4 olarak bulunmuştur. Bu verilere göre dernek için korkuya dair ipuçları barındıran görsel kullanımının dikkate değer olduğu belirtilmelidir. Zira ANDA'nın, söz konusu korku ipucu barındıran görselleri 6 Şubat depremleri sırasında toplumu empati duygusu geliştirerek mobilize etmeyi amaçladığı ve bu şekilde Instagram'ı

kullandığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, elde edilen bulgular ışığında Instagram platformu vasıtasıyla depremin korkutucu yüzünü tüm çıplaklığıyla yansıtan görsellerin geniş kitlelerde empati duygusu ile birleştirici ve harekete geçirici etkisinin, sivil toplumun daha etkili ve hızlı bir şekilde örgütlenmesine olanak sağlamayı amaçladığı saptanmıştır.

ANDA tarafından paylaşılan aynı fotoğraflar içinde yardımlaşma ve dayanışma koduna dair ipucu bulunan 150 adet fotoğraf mevcuttur. Benzer şekilde, aynı kodla etiketlenmiş ancak daha düşük yoğunlukta olan 50 fotoğraf karesi belirlenmiştir. Yardımlaşma ve dayanışma örneği bulunamayan fotoğraf sayısı 2'dir ve yardımlaşma ve dayanışma olup olmadığı tespit edilemeyen görsellerin sayısı 4'tür. Söz konusu ipuçlarının çoğunun görsel paylaşımlarda tespit edilmesi bu çalışma için Robert Putnam'ın sosyal sermaye teorisi kapsamında düşünüldüğünde, toplumsal normların sosyal sermaye oluşturmadaki önemini vurgulamaktadır. Yardımlaşma ve dayanışma normları bireylerin ve grupların kriz anlarında veya genel olarak toplum içinde birbirlerine destek olmalarını, kaynaklarını paylaşımlarını ve birlikte hareket etmelerini teşvik eden davranış kalıplarına işaret ettiği için de ANDA tarafından paylaşılan görsellere bu tür davranış normlarının yansıması, toplumsal normlara uygun hareket edildiğine dair birer ipucu olarak değerlendirilmiştir. Bu sayede sosyal ağlar arasında güveni de inşa etmek, toplumsal sosyal sermayenin gelişimine katkı sağlayan bir başka halkla ilişkiler çabası olarak düşünülmüştür.

ANDA Derneği'nin kaynak akışıyla ilgili yoğun mevcut olarak saptanan fotoğraf sayısı 6'dır. Daha az yoğunlukta olan fotoğraflarda kaynak akışına dair ipuçları bulunmamaktadır. Bu fotoğraflardan 197'sinde kaynak akışına dair görsel ipuçları bulunmamaktadır. Derneğin kaynak akışına dair ipuçlarının tespit edilemediği fotoğraf sayısı ise 3'tür. Kaynak akışına dair görsel ipuçlarının az olması, ANDA'nın kaynakların nasıl yönetildiği ve kullanıldığı konusunda şeffaflık sağlamada görsel içeriklere yeterince yer vermediğini göstermiştir. Yapılan görsel içerik analizinde, toplumda güven inşa etmek ve dayanışmayı güçlendirmek amacıyla gelen yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaştığını gösteren görsellerin toplumun sosyal sermayesine önemli katkıları olduğu için bu tür görsel paylaşımların toplumun moralini yükseltme ve dayanışmayı pekiştirme hedefleri doğrultusunda daha sık paylaşılması gerektiğini göstermiştir.

Şekil 5.1. Deprem bölgesinde BAKUT gönüllülerinin çalışmalarına ait bir görüntü
Kaynak: BAKUT, (2023, 10 Şubat) Enkaz çalışmaları. [Instagram fotoğrafı].
Instagram. <https://www.instagram.com/p/Cofi3FyoNtU/?hl=tr>

BAKUT Derneği özelinde incelenen 29 fotoğraf karesinde yoğun olarak korku unsuru barındırdığı tespit edilen görsellerin sayısı 12'dir. Bu görsellerde karanlık, yıkım, iş makineleriyle enkaz alanında çalışmalar yürütülmesi gibi korkutucu unsurlar fotoğrafların odak noktasındadır. Yukarıda yer alan (Şekil 5.1.) fotoğraf ise bahsi geçen 12 görselden biridir. Bu görselde karanlıkta iş makineleriyle enkaz alanında çalışmalar yürütüldüğü görülmektedir ve bunlar birer korku ipucu olarak kabul edildiğinden dolayı bu fotoğraf karesi korku kodu çerçevesinde yoğun mevcut (1) olarak derecelendirilmiştir.

BAKUT'un Instagram paylaşımları arasında korku unsurunun bulunmadığı görsellerin sayısı 17 olarak tespit edilmiştir. Korku unsurlarının az yoğunlukta olduğu veya tespit edilemediği fotoğraflara rastlanmamıştır.

BAKUT Derneği'nin paylaşımları arasında yardımlaşma ve dayanışmaya dair yoğun mevcut olduğu saptanan görsellerin sayısı 10 olarak bulunmuştur. Odak noktada bulunmayıp daha az yoğunlukta olduğu belirlenen 3 fotoğraf saptanmıştır. Derneğin Instagram'da paylaştığı 16 fotoğrafta yardımlaşma ve dayanışmaya dair görsel ipuçları bulunamamıştır. Yardımlaşma ve dayanışma ipuçlarının tespit edilemediği fotoğraf yoktur. Bu bulgular, derneğin iş birliğini artırmayı ve toplumsal uyumu pekiştirmeyi amaçlayan ve dolayısıyla insanlar arasında yardımlaşma ve dayanışmayı aşıl原因 görsel paylaşımlarını artırması gerektiğini göstermektedir.

BAKUT'un görsel paylaşımlarının incelenmesi sonucunda, kaynak akışına dair yoğun mevcut olduğu tespit edilen 7 fotoğraf ve az yoğunlukta olduğu belirlenen 1 fotoğraf bulunmuştur. Ayrıca, görsellerde kaynak akışına dair ipuçlarının olmadığı fotoğrafların sayısı 21 olarak saptanmıştır. Kaynak akışının olup olmadığı tespit edilemeyen görsellere ise rastlanmamıştır. Bu bulgular, BAKUT'un kaynakların nasıl yönetildiği ve dağıtıldığı konusunda görsel bilgi paylaşımının sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu durum, güven unsuruyla ilgilidir; çünkü kaynak akışının açık ve şeffaf bir şekilde görsel olarak paylaşılması, toplumda güven oluşturmaktadır. Dolayısıyla, kaynak akışı unsurlarının görsellerde daha fazla vurgulanması, yardımların etkin şekilde dağıtıldığını göstermenin yanı sıra, daha fazla bağış ve destek toplanmasına katkı sağlayabilir.

GEA Derneği'nin görsel paylaşımlarının incelenmesi sonucunda, 74 fotoğraf arasından 38'inin korku unsurlarını yoğun bir şekilde barındırdığı tespit edilmiştir. Az yoğunlukta korku unsurlarının saptandığı fotoğraf sayısı ise 7 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, 29 fotoğrafta korkuya dair herhangi bir ipucuna rastlanmamıştır. Bu bulgular, derneğin depremin etkilerini vurgulama ve toplumu bilinçlendirme amacı güttüğünü göstermektedir. Ayrıca korku unsurlarının yoğun olarak yer alması, sosyal ağ düzeyinde toplumu birlik, beraberlik ve dayanışma içinde hareket etmeye yönlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu bulgular, derneğin iletişim stratejisinin bir parçası olarak korkuyu etkin bir şekilde kullanarak toplumsal duyarlılığı artırmayı hedeflediğini ortaya koymaktadır.

GEA Derneği'nin görsel paylaşımlarının incelenmesi sonucunda, yardımlaşma ve dayanışma unsurlarının yoğun olarak yer aldığı 60 fotoğraf tespit edilmiştir. Bu durum, derneğin toplumsal uyumu ve dayanışmayı pekiştirmeye yönelik güçlü bir görsel iletişim stratejisi benimsediğini göstermektedir. Ancak, derneğin paylaştığı 5 fotoğrafın az yoğunlukta yardımlaşma ve dayanışma unsurları barındırması, bu unsurların zaman zaman arka planda kaldığını ancak yine de önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Ayrıca, bu koda ait ipuçlarının görülmediği 9 adet fotoğraf bulunmaktadır ve bu kodda tespit edilemeyen görselin bulunmadığı saptanmıştır. Bu bulgular, GEA Derneği'nin toplumsal normlar kategorisinde yer alan yardımlaşma ve dayanışma unsurlarını vurgulama konusundaki çabasını ve bu kapsamda toplumsal uyumu güçlendirme hedefini desteklemektedir.

GEA Derneği'nin kaynak akışına dair görsel ipucunun yoğun mevcut olarak derecelendirildiği 22 fotoğraf mevcuttur.

Şekil 5.2. Deprem bölgesi için gelen yardımlarla ilgilenen gönüllülerin bir görüntüsü
Kaynak: GEA, (2023, 27 Şubat). Deprem yardımları. [Instagram fotoğrafı]. Instagram.
https://www.instagram.com/p/CpKCzwyR8G/?hl=tr&img_index=3

Yukarıda yer alan görselde (Şekil 5.2.) GEA'nın Instagram hesabında paylaştığı 6 Şubat depremleri özelindeki bahsi geçen 22 fotoğraftan biri olan bir fotoğraf karesi yer almaktadır. Bu fotoğrafta bir depoda istiflenmiş yardım kolileri ve bu kolilerle

ilgilenen gönüllüler kaynak akışına dair birer ipucu olarak değerlendirilmiş ve yoğun mevcut (1) olarak derecelendirilmiştir.

GEA Derneğinin kaynak akışıyla alakalı daha az yoğunlukta ipucu barındırdığı 1 fotoğraf vardır. Derneğin incelenen fotoğrafları arasında kaynak akışı kodu ile ilgili ipucunun bulunmadığı görsel sayısı ise 51'dir. Bu kod ile alakalı ip uçlarının tespit edilemediği görsel bulunmamaktadır. Bu tür görseller, toplumun derneğe olan güvenini artırma ve daha fazla gönüllü ve bağışçının derneğe destek vermesini teşvik ettiği için, yapılan yardımların gerçekten ihtiyaç sahiplerine ulaştığının gösterildiği görsellerin daha fazla yer alması gerektiği belirtilmelidir.

KURT-AR Derneği'nin incelenen 36 görsel paylaşımı arasından korku unsurlarını yoğun olarak içeren 20 fotoğraf bulunmaktadır. Görsellerden 1'inde daha az yoğunlukta korku unsuruna rastlanmıştır. Bu kod çerçevesinde 15 fotoğrafta korkuya dair ipucu bulunamamıştır. Korku unsurunun olup olmadığı tespit edilemeyen görsel yoktur. KURT-AR Derneği'nin paylaşımlarında korku unsurlarının çoğunlukta olması, derneğin sosyal medya stratejisinin toplumu harekete geçirmeyi ve duyarlılık oluşturmayı amaçladığını göstermektedir. Korku unsurlarının yoğun bir şekilde bulunduğu görseller, izleyicilerde acil eylem çağrısı yapma veya farkındalık yaratma potansiyeline sahiptir. Bu ise derneğin kriz durumlarında toplumun duyarlılığını artırmayı ve acil yardım faaliyetlerine destek olmayı amaçladığını göstermektedir.

KURT-AR'ın Instagram paylaşımlarından 24'ü yoğun şekilde yardımlaşma ve dayanışma ipucu barındırmaktadır. Derneğin Instagram görsel paylaşımları içinde 5 fotoğraf ise daha az yoğunlukta yardımlaşma ve dayanışmaya dair ipucu göstermektedir. Derneğin 7 görsel paylaşımında yardımlaşma ve dayanışma kodu kapsamında herhangi bir ipucuna rastlanmamıştır. Yardımlaşma ve dayanışma kodu ile ilgili ipuçlarının tespit edilemediği fotoğraflar bulunmamaktadır. KURT-AR Derneği'nin faaliyetlerinde yardımlaşma ve dayanışmayı ön plana çıkardığı belirlenmiştir. Bu, insanlar arasında yardımlaşma ve dayanışma normlarını güçlendirmeye yönelik bir strateji izlendiği işaret etmektedir.

KURT-AR'ın kaynak akışı kodu ile ilgili yoğun mevcut olarak derecelendirilmiş 14 görseli bulunmaktadır. Bu kodun ipuçlarının az yoğunlukta olduğu ya da tespit edilemediği fotoğraf bulunmamaktadır. Paylaşımlar arasında 22 fotoğrafta kaynak akışı kodu ile ilgili ipuçları bulunmamaktadır. Bu bulgular, kaynak akışı ile ilgili görsel

ipuçlarının görece az olduğunu göstermektedir. Bu durum, derneğin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine daha fazla vurgu yapabileceği alanların bulunduğunu işaret etmektedir.

NESAR Derneği'nin incelenen 51 görsel paylaşımı arasından korku unsurlarını yoğun olarak içeren 43 fotoğraf bulunmaktadır. Korku unsurlarının görsellerde belirgin bir şekilde yer alması, felaketin boyutlarını ve etkilerini açıkça ortaya koyarak daha fazla destek ve yardım toplama çabasına girildiğini göstermektedir. Bu fotoğraflar arasında az yoğun olarak derecelendirilen 1 görsel tespit edilmiştir. Korku ile ilgili ipucunun olmadığı fotoğraf sayısı 7'dir ve korku unsurunun tespit edilemediği görsel yoktur.

Derneğin Instagram platformundaki fotoğraf paylaşımlarında yardımlaşma ve dayanışma kodu kapsamındaki depremzedelerin kurtarılma anları, enkaz alanında çalışan insanlar, yaralılara müdahale edilmesi, yemek dağıtımı yapılması, yardım malzemelerinin afet bölgesinde bulunan vatandaşlara verilmesi gibi ipuçlarını yoğun olarak taşıyan 35 görsel bulunmaktadır. Aşağıda yer alan görselde (Şekil 5.3.) NESAR'ın Instagram hesabında paylaştığı 6 Şubat depremleri özelindeki bahsi geçen 35 fotoğraftan biri olan bir fotoğraf karesi yer almaktadır. Burada odak noktada bir afetzedenin enkaz alanından gönüllüler tarafından çıkarıldığı görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu görsel yardımlaşma ve dayanışma kodu ile alakalı ipuçları barındırdığı kabul edilerek yoğun mevcut (1) olarak derecelendirilmiştir.

Şekil 5.3. Bir depremzedenin enkazdan çıkarılma anı

Kaynak: NESAR, (2023, Şubat 7). Enkazdan çıkarılan bir vatandaş. [Instagram fotoğrafı]. Instagram. <https://www.instagram.com/p/CoWlvPuNXVZ/?hl=tr>

Derneğin aynı koda sahip fakat daha az yoğunlukta olan görsel sayısı ise 7'dir. Yardımlaşma ve dayanışma ruhuna dair görsel ipucu bulunmayan 6 fotoğraf saptanmıştır ve bu kod ışığında tespit edilemeyen 3 fotoğraf belirlenmiştir. NESAR Derneği'nin görsel paylaşımlarında yardımlaşma ve dayanışma unsurlarının yoğun olarak yer alması, derneğin toplumsal iş birliği ve destek ağlarını vurguladığını göstermektedir. Bu bulgu, derneğin toplumsal birlikteliği teşvik etmeye çalıştığını ve toplumun birlikte hareket etme kapasitesini ön plana çıkardığını ortaya koymaktadır. Ayrıca yardımlaşma ve dayanışma ile ilgili görsellerin çoğunlukta olması, derneğin toplumun moralini yükseltme, birlik ve beraberlik duygusunu pekiştirme amacı güttüğünü de göstermektedir.

NESAR'ın kaynak akışı kodu ile ilgili olan yoğun ya da az yoğun fotoğrafları bulunmamaktadır. Bu kodda tespit edilemeyen görsel de saptanmamıştır. Ayrıca kaynak akışı kodu çerçevesinde ipucuna rastlanmayan 51 görsel bulunmaktadır. NESAR Derneği'nin görsel paylaşımlarında kaynak akışı ile ilgili ipuçlarının bulunmaması, derneğin bu tür bilgileri görsel olarak paylaşma eğiliminde olmadığını göstermektedir. Kaynak akışına dair görsellerin eksikliği, derneğin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini vurgulamak adına bu tür içeriklere daha fazla yer vermesi gerektiğini işaret etmektedir. Toplumun güvenini kazanmak ve destek toplamak amacıyla, kaynakların nasıl kullanıldığına dair görsel içeriklerin de paylaşılması önemlidir.

SAR Derneği özelinde incelenen 11 fotoğraf arasından 7'sinin korku unsurunu yoğun bir şekilde barındırdığı tespit edilmiştir. Bu kodda 2 fotoğraf korku unsurunu az yoğunlukta barındırmakta ve bu hususta ipucu olmayan fotoğraf sayısı da 2 olarak saptanmıştır. Korku unsurunun tespit edilemediği fotoğraf yoktur. SAR Derneği'nin görsel paylaşımlarında korku unsurlarının yoğun bir şekilde yer alması, derneğin depremin etkilerini ve ciddiyetini vurgulamak için bu tür görüntüleri sıkça kullandığını göstermektedir. Bu, toplumun felaketin boyutlarını ve etkilerini anlaması ve empati kurup yardım seferberliğine katılması için önemli bir strateji olarak değerlendirilebilir.

SAR'ın yardımlaşma ve dayanışma kodu kapsamında 7 görseli yoğun mevcut olarak derecelendirilmiştir. Daha az yoğunlukta olduğu belirlenen 1 fotoğraf bulunmaktadır. Derneğin 3 fotoğrafında yardımlaşma ve dayanışmaya dair olan ipuçlarına rastlanmamıştır. Bu hususta tespit edilemeyen görsel yoktur. Bu verilere göre, SAR Derneği'nin paylaşımlarının, izleyiciler arasında yardımlaşma ve dayanışma gibi olumlu davranış normlarının güçlendirilmesine katkı sağladığı düşünülebilir.

Derneğin, kaynak akışı kodu dahilinde yoğun mevcut ve az yoğunlukta olan ipuçları saptanmamıştır. Bu koda dair tespit edilemeyen görsel yoktur. STK'nın Instagram'da 6 Şubat depremleri özelinde yaptığı tüm fotoğraflarında kaynak akışına dair ipucu da tespit edilmemiştir. Kaynak akışına dair görsellerin eksikliği, SAR'ın destekçilerine ve genel kamuoyuna kaynakların nasıl kullanıldığı konusunda daha fazla bilgi vermesi gerektiğine işaret etmektedir. Çünkü bu tür içeriklerin paylaşılması, toplumun güvenini kazanmak ve destek toplamak açısından önemlidir.

TAKED Derneği özelinde incelenen 146 fotoğraf arasından 121'inin yoğun bir şekilde korku unsuru barındırdığı tespit edilmiştir. İncelenen tüm fotoğraflar içinden 3'ü korku unsurunu daha az yoğunlukta barındırdığı saptanmıştır. Derneğin görsel paylaşımları arasından 22 fotoğrafta korkuya dair herhangi bir ipucu bulunamamıştır. Korku unsurunun tespit edilemediği görsel yoktur. Korkunun toplumu bir araya getiren bir araç olarak işlev görebileceği düşünüldüğünde, bu durum, derneğin sosyal medya stratejisinin izleyiciler arasında duyarlılık ve bilinç oluşturmak amacıyla korku unsurlarını kullanma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

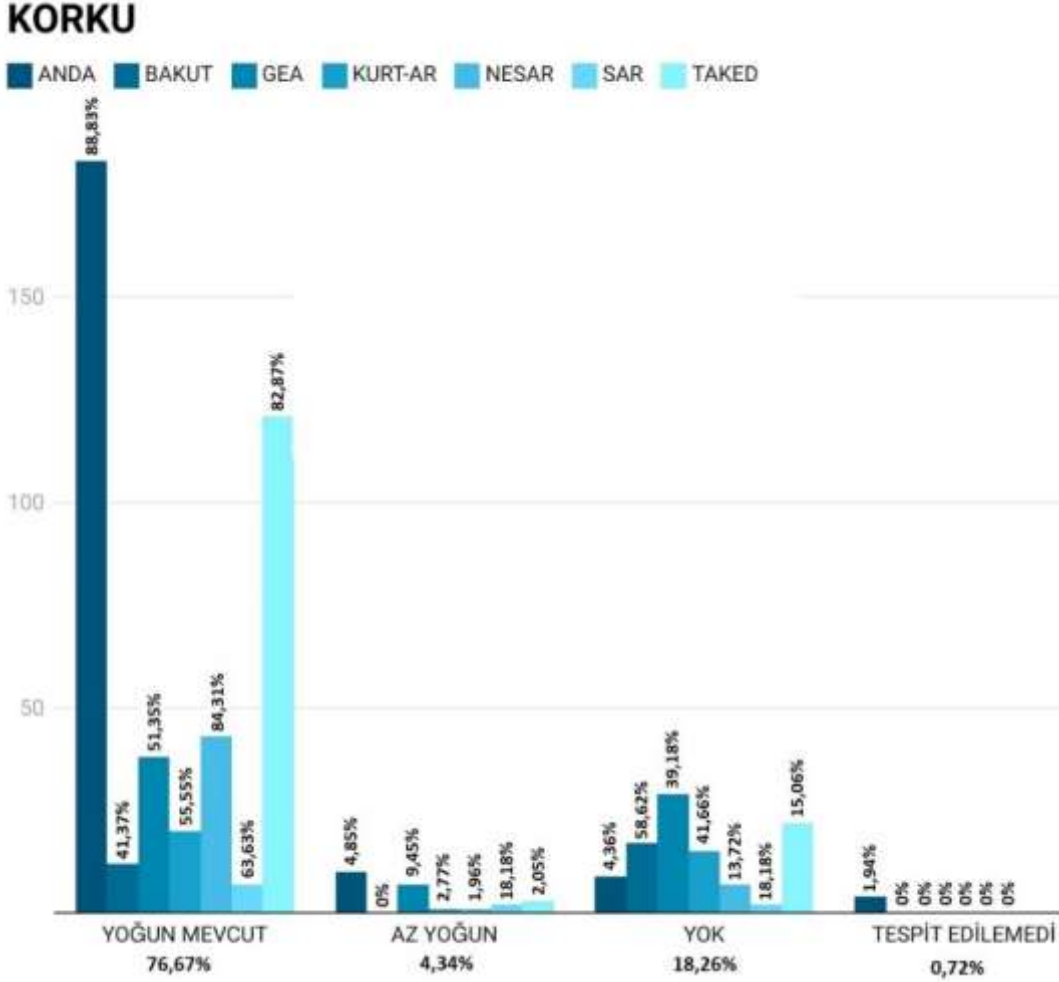
TAKED'in Instagram paylaşımlarında yardımlaşma ve dayanışma kodu kapsamındaki ipuçlarını yoğun olarak taşıyan 115 görsel bulunmaktadır. Bu kod ışığında incelenen ipuçlarının daha az yoğunlukta olduğu görsellerin sayısı ise 24'tür. Yardımlaşma ve dayanışma ruhuna dair görsel ipucu bulunmayan 2 fotoğraf saptanmıştır. Fotoğrafların 5'inde bu koda dair herhangi bir ipucu tespit edilememiştir. Bu tür görseller, toplumun moralini yükseltmek, dayanışma duygusunu güçlendirmek ve birlikte hareket etme kapasitesini artırmak amacını taşımaktadır. Aynı zamanda TAKED Derneği'nin paylaşımlarında yardımlaşma ve dayanışma unsurlarının yoğun olarak yer alması, derneğin toplumsal birlik ve iş birliğini teşvik etme çabasını yansıtmaktadır.

Derneğin kaynak akışı koduna dair yoğun mevcut ya da az yoğunlukta derecelendirildiği herhangi bir görsele rastlanmamıştır. Kaynak akışına dair ipucunun olmadığı 145 fotoğraf saptanmıştır. Bu hususta kaynak akışı özelinde ipucu olup olmadığı tespit edilemeyen 1 fotoğraf bulunmaktadır. Kaynak akışı ile ilgili görsel ipuçlarının eksikliği, TAKED'in destekçilerine ve genel kamuoyuna kaynakların nasıl kullanıldığı konusunda daha fazla bilgi vermesi gerektiğini işaret etmektedir. Çünkü bu tür içeriklerin paylaşılması, toplumun güvenini kazanmak ve daha geniş destek toplamak açısından önemlidir.

5.3. Kodların ve Derecelendirmelerin Grafikleri

Araştırma kapsamında elde edilen bulguların işlendiği tablodan yola çıkılarak korku, kaynak akışı, dayanışma ve yardımlaşma kodları çerçevesinde STK'ların Instagram'da paylaştıkları görsellerin derecelendirmeleri de dikkate alınarak üç grafik oluşturulmuştur. Bunlar ayrı ayrı ele alınarak araştırmaya dahil edilen STK'ların kendi görsel paylaşımları özelinde değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamında belirlenen STK'ların Instagram'da yaptıkları fotoğraf paylaşımlarının görsel içerik analizlerine göre sosyal ağlar teması için kullanılmış olan "korku unsuru" kodunun yüzdeleri aşağıdaki grafikte belirtilmiştir. Grafikte korku kodunun her STK için kullanılan derecelendirmelerinin yüzdeleri de saptanmıştır.

Şekil 5.4. Görsellerin korku kodu çerçevesinde derecelendirmeleri

Grafiğe göre (Şekil 5.4.) Instagram'daki görselleri incelenen STK'ların %76,67 oranında korku unsurunu yoğun olarak, %4,34 oranında görece daha az yoğun olarak barındırdığı tespit edilmiştir. STK'ların fotoğraf paylaşımlarının %18,26'sında korku kodu ile ilgili ipuçlarına rastlanmamıştır. Grafiğe göre görsellerin %0,72'sinde ise korku unsurunun tespit edilemediği saptanmıştır.

Grafiğe göre ANDA Derneği'nin fotoğraf paylaşımlarının %88,83'ünü korku unsurlarının yoğun mevcut olduğu görseller oluşturmaktadır. Korku unsurlarının görece az yoğunlukta olduğu görünen fotoğraf karelerinin oranı %4,85'tir. İncelenen

görsellerin %4,36'sı korku unsurlarının olmadığı fotoğraflardan oluşmaktadır. Korku unsuru tespit edilemeyen fotoğrafların oranı ise %1,94'tür. Bu veriler, ANDA Derneği'nin fotoğraf paylaşımlarının çoğunlukla korku unsurlarının yoğun olduğu görsellerden oluştuğunu göstermektedir. Bu bulgular, derneğin iletişim stratejisinde korku unsurlarına ağırlık verdiğini ve toplumda empati duygusu oluşturarak sosyal ağların genişletilmesini ve böylelikle toplumsal dayanışmanın artırılmasını hedeflediğini göstermektedir.

BAKUT Derneğinin fotoğraflarının %41,37'lik kısmı korku unsurlarının yoğun olarak kullanıldığını göstermektedir. Grafiğe göre, korku kodu ile ilgili ipuçlarının az yoğunlukta olduğu fotoğraf bulunmamaktadır. Korku kodu ile ilgili ipuçlarının olmadığı görsellerin oranı ise %58,62'dir ve bu bulgu, derneğin çeşitli diğer temalara da yer verdiğini ve iletişim stratejisinde çeşitlilik sağladığını göstermektedir. Yapılan analiz derneğin Instagram fotoğraf paylaşımlarında tespit edilemeyen korku ipucu olmaması nedeniyle korku unsurlarının açık ve belirgin bir şekilde sergilendiğini göstermektedir.

GEA Derneği'nin Instagram görsel paylaşımlarının %51,35'i korku unsurlarının yoğun olarak kullanıldığı fotoğrafları kapsamaktadır. Bu sonuç dernek tarafından paylaşılan fotoğrafların önemli bir kısmının korku unsurları içermekte olduğunu göstermektedir. Derneğin görsel paylaşımlarının %39,18'inde herhangi bir korku unsuru barındırmayan fotoğraflar bulunmaktadır. Bu da derneğin sadece korku temalı içeriklerle değil, farklı konuları da içeren görsel içerikler paylaştığını göstermektedir. Aşağıda (Şekil 5.5.) derneğin Instagram paylaşımlarından biri olan görselden de anlaşılacağı üzere görece daha az yoğunlukta korku unsuru barındıran görsellerin oranı %9,45 olarak bulunmuştur. Bu görsel örnekte deprem bölgesinde çocuklara oyun oynatan GEA gönüllüleri odak noktada iken fotoğrafın sağ üst kısmında görünen enkazın görüntüsü daha az yoğunlukta korku unsuru olduğu kabul edilerek az yoğun (2) olarak derecelendirilmiştir.

Şekil 5.5. Deprem bölgesinde afetzede çocuklarla ilgilenen GEA gönüllüleri
Kaynak: GEA, (2023, Şubat 23). [Instagram fotoğrafı]. Instagram.
https://www.instagram.com/p/CpAojSWIIZ2/?hl=tr&img_index=4

GEA Derneği'nde korku kodu ile ilgili ipuçlarının tespit edilemediği fotoğraflara rastlanmamıştır ve bu, derneğin Instagram görsel paylaşımlarında korku unsurlarını belirgin bir şekilde sergilediğini göstermektedir.

NESAR Derneği'nin paylaşımlarının %84,31'i korku unsurlarını yoğun olarak bulunduğu fotoğraflardır bu da dernek özelinde korku unsurlarına büyük ölçüde yer verildiğini göstermektedir. Korku kodu ile alakalı ipuçlarının daha az yoğunlukta olduğu görsellerin oranı ise %1,96 olarak bulunmuştur. Derneğin paylaşımlarının %13,72'si herhangi bir korku unsuru barındırmamaktadır. Korku kodu ile alakalı tespit edilemeyen herhangi bir ipucu bulunmamıştır. Bu da derneğin Instagram fotoğraf

paylaşımlarında korku unsurlarını açık ve belirgin bir şekilde sunduğunu göstermektedir.

SAR Derneği'nin Instagram fotoğraf paylaşımlarının %63,63'ünde yoğun olarak korku kodu ile ilgili ipucu bulunmuştur. Bu açıdan derneğin Instagram fotoğraf paylaşımlarının önemli bir kısmının korku unsurlarını içerdiğini ifade etmek gerekmektedir. Aşağıda (Şekil 5.6.) SAR Derneği tarafından Instagram'da paylaşılan bir fotoğraf, korku kodu ışığında değerlendirildiğinde odak noktada yıkılmış bir yerin altındaki karanlığa doğru yönelmiş gönüllüler dikkat çekmektedir.

Şekil 5.6. Deprem bölgesinde arama kurtarma çalışmaları yürüten gönüllüler
Kaynak: SAR, (2023, Şubat 14). Arama kurtarma çalışmaları. [Instagram fotoğrafı].
Instagram. <https://www.instagram.com/p/Conub-ONA7P/?hl=tr>

Fotoğraftaki görünen dar alanda enkaz altında kaldığı düşünölen depremzedelere ulaşmaya çalışan gönüllülerden birinin karanlığa ışık tutmaya çalıştığı görölmektedir. Derneğin gönüllülerinin deprem bölgesinde arama kurtarma faaliyetleri gösterdiği, toplumun yaralarını sarmak için yardımcı olmaya çalıştıkları bu anın görüntüsü korku ipuçlarının ve yardımlaşma ve dayanışma ruhunun odak noktada olmalarından ötürü yoğun mevcut (1) olarak derecelendirilmiştir.

SAR Derneği özelinde daha az yoğunlukta korku unsuru barındıran görsellerin oranı %18,18 seviyesindedir. Görsellerde tespit edilemeyen korku unsuru yoktur. Derneğin paylaşımlarından %18,18'inde ise korku unsuru bulunmamaktadır.

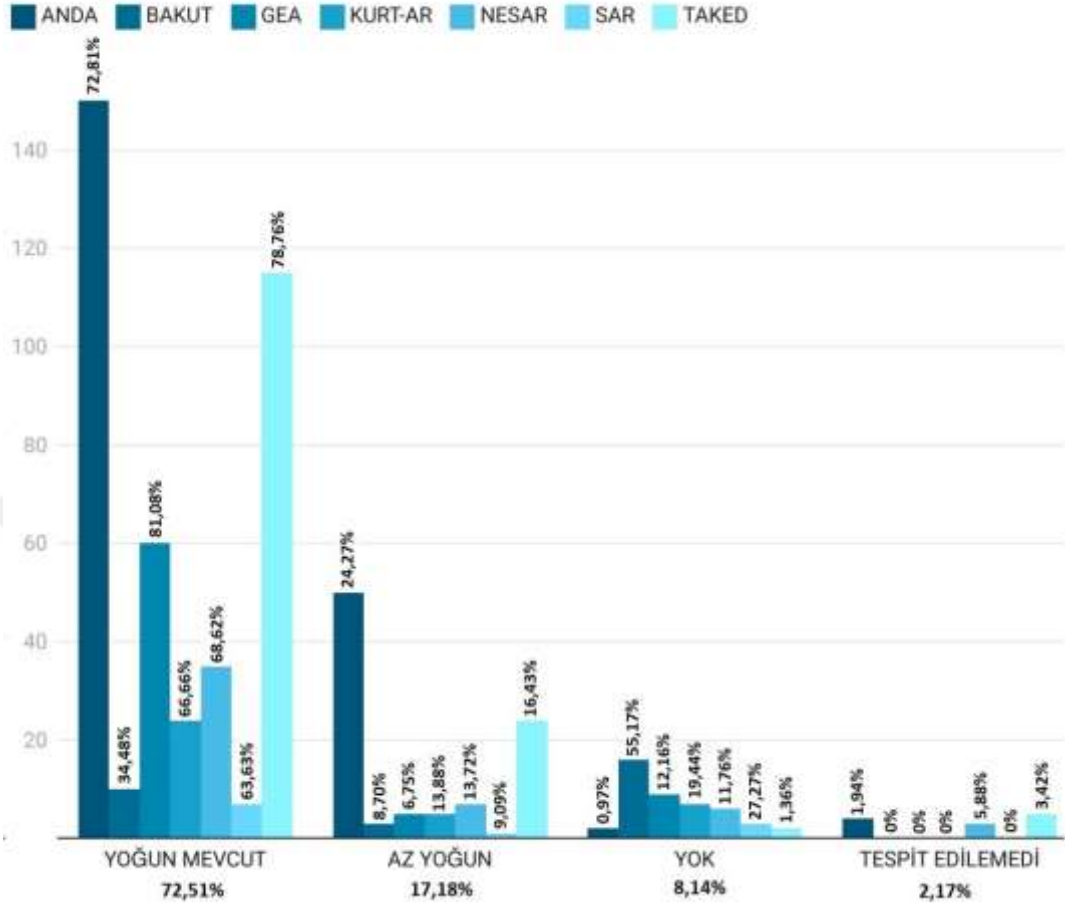
KURT-AR Derneği özelindeki görsellerin %41,66'sında korku kodu ile ilgili hiçbir ipucu bulunamamıştır. Az yoğunlukta olduğu belirlenen korku unsurlarının oranı ise %2,77'dir. Derneğin fotoğraf paylaşımları arasında tespit edilemeyen korku ipucu yoktur. Derneğin Instagram görsel paylaşımlarının %55,55'inin korku unsurlarını yoğun olarak barındırdığı saptanmıştır.

Şekil 5.7. Deprem bölgesinde yürütülen arama kurtarma çalışmalarına ait bir görüntü
Kaynak: KURT-AR, (2023, Şubat 19). Deprem bölgesinde yürütülen çalışmalar.
[Instagram fotoğrafı]. Instagram.
<https://www.instagram.com/p/Co2ZPZroxVg/?hl=tr>

KURT-AR'ın yukarıda yer alan (Şekil 5.7.) Instagram paylaşımlarından biri, enkaz alanının siyah beyaz ve enkaz alanında çalışan gönüllülerin renkli olarak görüldüğü bir fotoğrafı içermektedir. Bu görsel, yaşanan travmatik olayın daha etkili bir şekilde anlatımını sağlamıştır. Söz konusu görsel hem korku hem de yardımlaşma ve dayanışma duygularını vurgulayan görsel ipuçları barındırmaktadır. Bu kapsamda söz konusu görsel korku kodu çerçevesinde değerlendirildiğinde korku ipuçlarının yoğunluğundan ötürü yoğun mevcut (1) olarak derecelendirilmiştir.

YARDIMLAŞMA ve DAYANIŞMA

Şekil 5.8. Görsellerin yardımlaşma ve dayanışma kodu çerçevesinde derecelendirmeleri

Grafikte (Şekil 5.8.) yardımlaşma ve dayanışma kodunun her STK için kullanılan derecelendirmelerinin yüzdeliklerine bakıldığında, incelenen STK'ların Instagram görsellerinin yardımlaşma ve dayanışmaya dair ipuçlarını %72,51 oranında yoğun bir şekilde, %17,18 oranında ise görece daha az yoğunlukta barındırdığı saptanmıştır. STK'ların fotoğraf paylaşımlarının %8,14'ünde bu kod ile ilgili ipuçlarına rastlanmamıştır. Ayrıca, görsellerin %2,17'sinde yardımlaşma ve dayanışma ipuçlarının tespit edilemediği gözlemlenmiştir.

Grafiğe göre ANDA Derneği'nin fotoğraf paylaşımlarının %72,81'ini yardımlaşma ve dayanışma unsurlarının yoğun olarak mevcut olduğu görseller oluşturmaktadır. Bu oran, ANDA Derneği'nin fotoğraf paylaşımlarının büyük bir çoğunluğunun yardımlaşma ve dayanışma unsurlarını yoğun bir şekilde içerdiğini göstermektedir. Bu kodla ilgili ipuçlarının az yoğunlukta olduğu görünen fotoğraf karelerinin oranı %24,27'dir. Derneğin paylaşımlarından biri olan aşağıda yer alan

görselde (Şekil 5.9.) ANDA gönüllülerinin duruş pozisyonlarından da anlaşılacağı üzere enkaz alanında görülen toz bulutuna bakması, aktif bir arama kurtarma ve yardım çabasına girmemesi sebebiyle bu koda dair ipuçlarının görece daha az yoğunlukta olduğu kabul edilerek az yoğun (2) olarak derecelendirilmiştir.

Şekil 5.9. Enkaz üstünde olduğu görünen ANDA gönüllüleri

Kaynak: ANDA. (https://www.instagram.com/p/CoXGVt-IuSP/?hl=tr&img_index=1)

ANDA'nın incelenen görsellerinin %0,97'si yardımlaşma ve dayanışmaya koduna dair herhangi bir ipucu barındırmamaktadır. Bu kodda tespit edilemeyen fotoğrafların oranı ise %1,94'tür. Söz konusu bulgular, derneğin toplumda dayanışma ve yardımlaşma kültürünü teşvik etmeyi amaçladığını göstermektedir. Ayrıca, yardımlaşma ve dayanışma unsurlarının görece az olduğu ve hiç bulunmadığı fotoğrafların da olduğu görülmektedir, ancak bu tür fotoğrafların oranı oldukça düşüktür.

BAKUT Derneği'nin fotoğraflarının %34,48'lik kısmı yardımlaşma ve dayanışma kodu ile ilgili ipuçlarının yoğun olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu kod ile ilgili ipuçlarının görece az yoğunlukta olduğu görsellerin oranı %8,70'tir. BAKUT Derneği'nin Instagram paylaşımlarının %55,17'sinde yardımlaşma ve

dayanışma koduna dair hiç ipucu bulunmamaktadır. Bu bulgu, derneğin iletişim stratejisinde yardımlaşma ve dayanışma mesajlarını daha fazla vurgulaması gerektiğini göstermektedir. Grafiğe göre, bu kod ile tespit edilemeyen ipucu olmadığı saptanmıştır. Bu da derneğin Instagram fotoğraf paylaşımlarında korku unsurlarını net bir biçimde sunduğunu göstermektedir.

GEA Derneği'nin Instagram görsel paylaşımlarının %81,08'i yardımlaşma ve dayanışma unsurlarına dair ipuçlarının yoğun olarak kullanıldığı fotoğrafları kapsamaktadır. Derneğin görsel paylaşımları arasında %6,75 oranında görece az yoğunlukta yardımlaşma ve dayanışma ile alakalı ipucu bulunmaktadır. Görsellerin %12,16'sı bu kodla alakalı herhangi bir ipucu barındırmamaktadır. Yardımlaşma ve dayanışma ipuçlarının tespit edilemediği görsel yoktur. Bu veriler, derneğin iletişim stratejisinde yardımlaşma ve dayanışma mesajlarını geniş ölçüde kullandığını göstermektedir.

KURT-AR Derneği özelinde incelendiğinde Instagram görsel paylaşımlarının %66,66'sının yardımlaşma ve dayanışma unsurlarını yoğun olarak barındırdığı tespit edilmiştir. Görsellerin %13,88'inde bu kod ile ilgili görece az yoğunlukta ipucu bulunmuştur. Ayrıca, yardımlaşma ve dayanışmaya ait ipuçları içermeyen görsellerin de %19,44 oranında olduğu görülmektedir. Derneğin fotoğraf paylaşımları arasında tespit edilemeyen yardımlaşma ve dayanışma ipucu yoktur. Bu, derneğin Instagram fotoğraf paylaşımlarında korku unsurlarını net bir biçimde sunduğunu göstermektedir.

NESAR Derneği'nin paylaşımlarının %68,62'si yardımlaşma ve dayanışma kodu ile ilgili ipuçlarını yoğun olarak bulunduğu fotoğraflardır. Bu kod ile alakalı ipuçlarının görece daha az yoğunlukta olduğu görsellerin oranı ise %13,72 olarak bulunmuştur. Derneğin paylaşımlarının %11,76'sı herhangi bir korku unsuru barındırmamaktadır. Bu kod ile alakalı %5,88 seviyesinde tespit edilemeyen ipucu saptanmıştır.

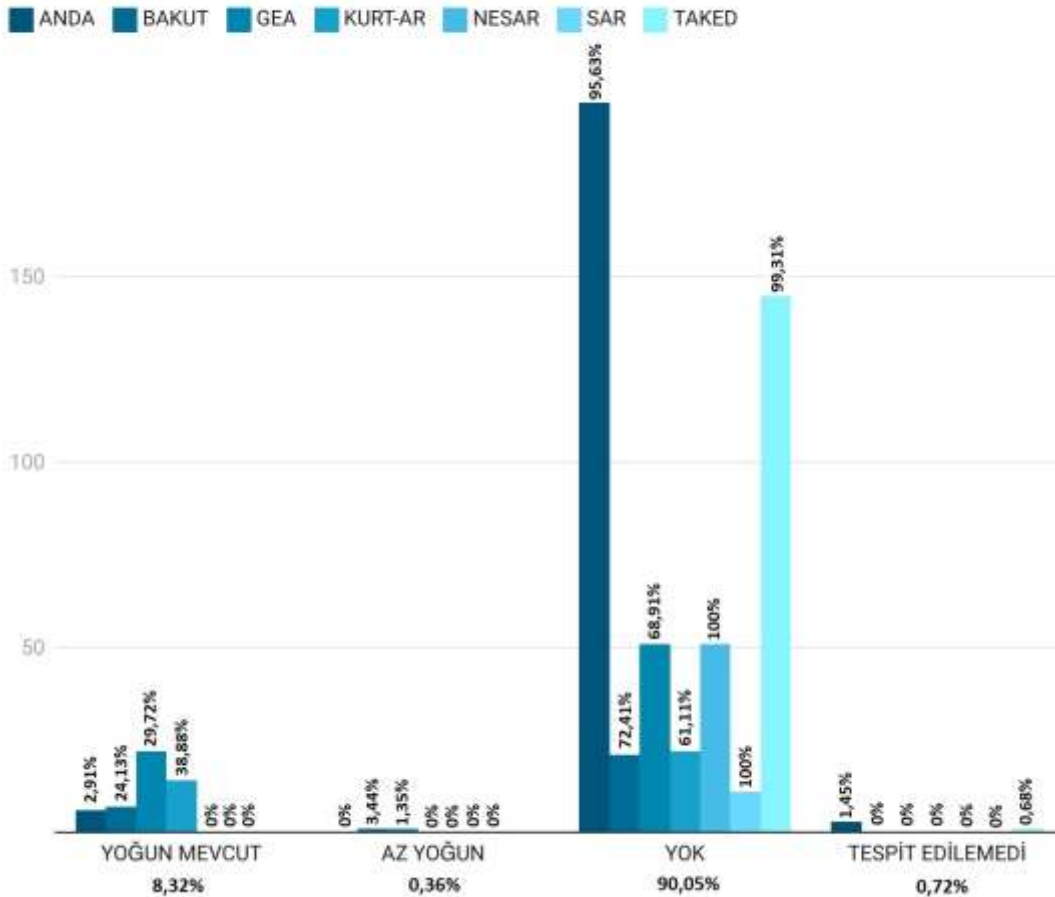
SAR Derneği'nin Instagram fotoğraf paylaşımlarının %63,63'ünde yoğun olarak yardımlaşma ve dayanışma kodu ile ilgili ipucu bulunmuştur. Grafiğe göre görece daha az yoğunlukta yardımlaşma ve dayanışma unsuru barındıran görsellerin oranı ise %9,09 seviyesindedir. Derneğin paylaşımlarından %27,27'sinde ise bu koda ait ipucu saptanmamıştır. Derneğin yardımlaşma ve dayanışma ipuçlarına dair tespit

edilemediği görsel yoktur. Bu, derneğin Instagram fotoğraf paylaşımlarında korku unsurlarını net bir biçimde sunduğunu göstermektedir.

TAKED Derneği'nin paylaşımları arasında yardımlaşma ve dayanışma ipuçlarını yoğun olarak barındıran görsellerin oranı %78,76 seviyesindedir. Grafiğe göre bu kod ile ilgili ipuçlarının görece daha az yoğunlukta olduğu saptanan fotoğraflar, tüm görsellerin %16,43'ünü oluşturmaktadır. Görsellerde %1,36'lık bir oranla paylaşımların belirli bir yardımlaşma ve dayanışmaya ait ipucu içermediği görülmektedir. Bu kod ile ilgili olarak tespit edilemeyen görseller %3,42 oranındadır.

Araştırma kapsamında belirlenen STK'ların Instagram'da yaptıkları fotoğraf paylaşımlarının görsel içerik analizlerine göre güven teması için kullanılmış olan "kaynak akışı" kodunun yüzdeleri aşağıdaki grafikte belirtilmiştir. Grafikte kaynak akışı kodunun her STK için kullanılan derecelendirmelerinin yüzdeleri de tespit edilmiştir.

KAYNAK AKIŞI

Şekil 5.10. Görsellerin kaynak akışı kodu çerçevesinde derecelendirmeleri

Grafikte (Şekil 5.10.) kaynak akışı kodunun her STK için kullanılan derecelendirmelerinin yüzdelerine bakıldığında, incelenen STK'ların Instagram görsellerinin kaynak akışına ait ipuçlarını %8,32 oranında yoğun bir şekilde, %0,36 oranında ise görece daha az yoğunlukta barındırdığı saptanmıştır. Grafikten STK'ların fotoğraf paylaşımlarının %90,05'inde bu kod ile ilgili ipuçlarına rastlanmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, görsellerin %0,72'sinde kaynak akışına dair ipuçlarının tespit edilemediği gözlemlenmiştir.

Grafiğe göre ANDA Derneği'nin fotoğraf paylaşımlarının %2,91'ini kaynak akışı ipuçlarının yoğun olarak mevcut olduğu görseller oluşturmaktadır. Bu kodla ilgili ipuçlarının görece az yoğunlukta olduğu görünen fotoğraf kareleri bulunmamaktadır. İncelenen görsellerin %95,63'ü kaynak akışına dair herhangi bir ipucu barındırmamaktadır. Bu kodda tespit edilemeyen fotoğrafların oranı ise %1,45'tir. Bu veriler, ANDA Derneği'nin Instagram paylaşımlarının genel olarak kaynak akışı unsurlarına odaklanmadığını göstermektedir. Dolayısıyla derneğin şeffaflık, hesap verebilirlik ve toplumsal güven inşasına verdiği önemi vurgulamaktadır. Bu veriler, derneğin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini görsel olarak yansıtmada konusunda eğilimli olmadığını göstermektedir. Kaynak akışına dair görsellerin az olması, derneğin destekçilerine ve genel kamuoyuna kaynakların nasıl kullanıldığı hakkında daha fazla bilgi sağlama ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

BAKUT Derneği'nin fotoğraflarının %24,13'lük kısmı kaynak akışı kodu ile ilgili ipuçlarının yoğun olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu kod ile ilgili ipuçlarının görece az yoğunlukta olduğu görsellerin oranı %3,44'tür. Derneğin Instagram paylaşımlarından biri olan aşağıdaki görsel örnekte (Şekil 5.11.) BAKUT gönüllülerinin yardım tırının önünde poz verdikleri görülmektedir. Ancak yardım kolileri ve kolilerle ilgilenen gönüllüler gibi kaynak akışı ipuçlarının görece daha az yoğunlukta olduğu kabul edilerek az yoğun (2) olarak derecelendirilmiştir.

Şekil 5.11. Deprem bölgesine giden yardım tırının önünde duran gönüllüler
Kaynak: BAKUT. (2023, Şubat 11). Yardım tırı. [Instagram fotoğrafı]. Instagram.
https://www.instagram.com/p/CohUMN1oik4/?hl=tr&img_index=1

Yapılan analiz derneğin Instagram fotoğraf paylaşımlarında %72,41'lik oran ile kaynak akışına dair ipuçlarının olmadığını göstermektedir. Grafiğe göre, bu kod ile tespit edilemeyen ipucu olmadığı saptanmıştır.

GEA Derneği'nin Instagram görsel paylaşımlarının %29,72'si kaynak akışı koduna dair ipuçlarının yoğun olarak kullanıldığı fotoğrafları kapsamaktadır. Derneğin görsel paylaşımlarının %1,35'i görece az yoğunlukta kaynak akışı ile alakalı ipucu bulundurmaktadır. Görsellerin %68,91'i bu kodla alakalı herhangi bir ipucu barındırmamaktadır. Kaynak akışı ipuçlarının tespit edilemediği görsel yoktur. Bu veriler, GEA Derneği'nin Instagram görsel paylaşımlarının büyük çoğunluğunun kaynak akışı koduna dair ipuçlarını içermediğini göstermekte, korku ile yardımlaşma ve dayanışma içeriklerinin görsellerde daha fazla yer aldığını belirtmektedir.

KURT-AR Derneği özelinde incelendiğinde Instagram görsel paylaşımlarının %38,88'inin kaynak akışı ipuçlarını yoğun olarak barındırdığı tespit edilmiştir.

Aşağıda (Şekil 5.12.) KURT-AR Derneği tarafından Instagram’da paylaşılan görselde odak noktada ellerinde gıda yardımları taşıyan iki gönüllü göze çarpmaktadır. Dolayısıyla bu fotoğraf kaynak akışına dair ipuçları barındırdığı için yoğun mevcut (1) olarak derecelendirilmiştir.

Şekil 5.12. KURT-AR gönüllülerinin yardım malzemeleri taşıdığı bir görüntü
Kaynak: KURT-AR. (2023, Şubat 19). Yardım malzemeleri taşıyan gönüllüler.
[Instagram fotoğrafı]. Instagram.
https://www.instagram.com/p/Co1cQjNKL21/?hl=tr&img_index=1

KURT-AR’ın Instagram görsellerinde kaynak akışıyla ilgili az yoğunlukta ipucu bulunamamıştır. Bu koda ait ipuçları içermeyen görsellerin de %61,11 seviyesinde olduğu görülmektedir. Derneğin fotoğraf paylaşımları arasında tespit edilemeyen kaynak akışı ipucu yoktur. Bu, derneğin Instagram fotoğraf paylaşımlarında korku unsurlarını net bir biçimde sunduğunu göstermektedir.

NESAR ve SAR Derneği'nin Instagram paylaşımlarının %100'ü kaynak akışına dair ipucu barındırmamaktadır. TAKED Derneği'nin paylaşımlarının %99,31'inde ise kaynak akışına dair herhangi bir ipucu yoktur. Derneğin paylaşımlarında %0,68 oranında bu koda dair tespit edilemeyen görsele rastlanmıştır. Bu bulgular, NESAR, SAR ve TAKED Dernekleri'nin Instagram paylaşımlarının tamamının kaynak akışına dair herhangi bir ipucu içermediğini göstermektedir. Bu durum, bu derneklerin iletişim stratejisinde kaynak akışını vurgulamadığını veya görsel olarak yansıtmadığını işaret etmektedir. Bu bulgular, bu derneklerin kaynak akışı konusunda daha fazla şeffaflık ve bilgi sağlama ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında Türkiye'de arama kurtarma faaliyetlerinde aktif olan STK'ların sivil toplum alanına ve toplumun sosyal sermayesine katkısını, özellikle dijital mecralardan biri olan Instagram'da görsel iletişim yoluyla ilettikleri mesajlar bağlamında incelemeyi amaçlamıştır. Örneklem olarak deprem bölgesinde faaliyet gösteren STK'lar arasından ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR'ın Instagram' da paylaştıkları fotoğrafların görsel içerik yöntemiyle analiz edilmesi, bu alanda yapılmış önemli bir çalışma olarak incelemeye değer görülmüştür.

Yapılan inceleme STK'ların deprem sonrasındaki arama kurtarma ve insani yardım çalışmalarında toplumun sosyal sermayesini güçlendirmede ve sivil toplumun gelişimine katkı sağlamada kritik bir rol oynadığını göstermiştir. Daha önceki bölümlerde de ele alındığı gibi bu konu, sivil toplum kapsamında ve Robert Putnam'ın sosyal sermaye teorisi çerçevesinde incelendiğinde STK'ların sosyal sermayenin temel unsurları olan ağlar, güven ve normları desteklemek ve toplumdaki dayanışma ile yardımlaşma ruhunu güçlendirmek amacıyla Instagram'da amaca uygun görsel paylaşımlar yapmasının bir tür halkla ilişkiler çabası olarak görüldüğü belirtilmiştir. Zira paylaşılan fotoğraflar, 6 Şubat depremleri gibi olayların toplumun hafızasında yer edinmesine, insanlar arasında duygusal bağların kurulmasına ve bu tür kuruluşlara katılımın artmasına katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla bu durum, toplumun sosyal sermayesine ve sivil toplum alanına önemli faydalar sunmaktadır. Bu kapsamda söz konusu fotoğraflar insanların 6 Şubat depremleri gibi toplumu etkileyen olaylar hakkındaki anlayışlarını, algılarını ve sonuç olarak toplumun sosyal sermayesine katkıda bulunabilecek davranışlarını şekillendirebilecek kalıpların belirlenmesine yardımcı olacaktır.

Bu araştırmanın Putnam'ın bakış açısıyla sivil toplum alanında çok önemli bir noktada duran STK'lara katılımın artmasının, bir toplumda sosyal sermayenin değerini artırdığı yönündeki değerlendirmesi ile şekillendiğini belirtmek gerekmektedir. Sosyal sermaye, toplumun içinde bulunduğu sosyal birlik ve dayanışma düzeyleri ile doğru orantılıdır ve bu da sosyal katılımın artmasıyla sağlanmaktadır. Bu kapsamda 6 Şubat'tan sonraki süreçte deprem bölgesinde görev alan STK'ların yatay ilişkilere dayanan; yardımlaşma, karşılıklılık ve güvene dayalı sosyal birlikleri teşvik ederek

sosyal sermayenin oluşumuna katkıda bulunan bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırma özelinde örneklem olarak seçilen STK'ların Instagram üzerinden paylaştıkları fotoğrafların, sosyal sermayenin oluşumuna olumlu katkılar sağlayan mesajları içeren görseller paylaştığı saptanmıştır. Bu kuruluşlar, 6 Şubat depremleri sebebiyle toplumun dayanışma ve iş birliği ruhunu canlandıran, gönüllü katılımını teşvik eden ve depremde etkilenen bölgeleri güçlendiren faaliyetlerde bulunmuşlar ve bunları fotoğraflayıp paylaşmışlardır. Bunun yanı sıra, STK'lar depremzedelerin ihtiyaçlarını belirleyip karşılamak için kaynakları ve bilgiyi toplamak, paylaşmak ve dağıtmak suretiyle sosyal sermayenin oluşumuna katkı sağlamışlardır. Bu, toplum üyeleri arasında bilgi ve kaynak paylaşımını teşvik ederken, aynı zamanda dayanışma ve yardımlaşma normlarını güçlendiren mesajları içermektedir.

Günümüzde çeşitli görsel içeriklerin paylaşımı için kullanılan Instagram, STK'ların halkla ilişkilerini yürütmek ve toplumla etkileşimde bulunmak için önemli bir araç haline gelmiştir. Bu platform, STK'ların geniş kitlelere ulaşmasına, destek toplamasına ve bilinirliğini artırmasına yardımcı olmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen STK'ların ağlarını genişletmeye, güven oluşturmaya ve toplumsal normları desteklemeye yönelik ve iletilmek istenen mesajlara uygun görsel içerik paylaşımlarının, toplumu etkileyecek şekilde Instagram paylaşımlarında sunulduğu tespit edilmiştir. Instagram'da paylaşılan söz konusu fotoğrafların analizi, sosyal sermayenin ve sivil toplum alanının güçlenmesine katkıda bulunan birçok görsel öğeyi ortaya çıkarmıştır. Ayrıca STK'ların Instagram hesaplarında 6 Şubat depremlerinden sonra deprem bölgelerinde yaptıkları faaliyetlerini ve yaşanan travmatik olayın son görüntülerini paylaşmaları depremler sonrasında gün yüzüne çıkan gerçek hikayelerin görünür olmalarına da olanak sağlamıştır. Bu kapsamda çalışma çerçevesinde belirlenen temalara ait ipuçlarının, her bir görselde ayrı bir hikaye anlattığı ve bunların toplumun kolektif belleğinde yer edindiği belirtilmelidir.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar, 6 Şubat'tan sonra deprem bölgelerinde faaliyet gösteren ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR'ın Instagram'daki görsel paylaşımlarında sosyal ağlar teması için kullanılan korku unsurlarının yüksek oranda mevcut olduğunu göstermiştir. Bahsi geçen derneklerin paylaştığı görsellerde korku unsurlarını yoğun olarak içeren fotoğrafların sayısı dikkate değerdir. Bu durum, depremin etkisinin görsel olarak güçlü bir şekilde

yansıtıldığını göstermektedir. Dolayısıyla 6 Şubat depremlerinden sonraki süreçte deprem bölgelerine ait fotoğraf paylaşımlarında yer alan korku unsurlarının, insanları ortak bir duygu paylaşımına ve birlikte hareket etmeye teşvik etme potansiyeline sahip olduğu düşünülmektedir. Başka bir deyişle fotoğraflarda korku duygusu veren ipuçlarının toplumun ortak acılara katlanma birlikteliği yaratımını desteklediği, bunun sonucunda ortak tehdit farkındalığı oluşturup empati duygusu ile harekete geçme dürtüsü yaratabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple korku unsuru barındıran görsellerin, toplumsal dayanışmanın güçlenmesine, sosyal ağlar aracılığıyla bağların güçlenmesine ve toplumun birlikte hareket etme dürtüsünün artmasına katkıda bulunan mesajları deprem bölgesinde çekilen fotoğraflar vasıtasıyla yansıttığı belirtilebilir. Araştırma için incelenen paylaşımlarda korku unsurlarını barındıran görsellerin yanında pozitif duyguları uyandıran ipuçlarının da kullanıldığı saptanmıştır. Bu kapsamda elde edilen bulgular ışığında korku unsurlarının rastlandığı fotoğraf karelerinin hemen hepsinde yardımlaşma ve dayanışma ipuçlarının da tespit edildiğini belirtmek gerekmektedir. Dolayısıyla 6 Şubat depremlerinin yarattığı korku ile başa çıkmada ve toplumsal dayanışmayı teşvik etmede görsel içeriğin önemli bir araç olduğu görülmüştür.

Araştırma çerçevesinde incelenen STK'ların Instagram'daki görsel paylaşımlarında davranış normları teması için kullanılan yardımlaşma ve dayanışma ruhu kodu çerçevesindeki görsel ipuçlarının çoğunun yoğun mevcut ve az yoğunlukta olduğu saptanmıştır. Bu durum, STK'ların toplumla olan iletişimde ve halkla ilişkiler çabalarında yardımlaşma ve dayanışma ipuçlarının aktif bir şekilde kullandığını göstermektedir. STK'ların, afet bölgelerinde yürüttükleri faaliyetlerin görsel olarak paylaşılması, toplumsal normlara uygun hareket edildiğini ve afet bölgelerinde karşılaşılan zorluklara karşı birlik olmak gerektiğini gösteren davranışları temsil etmektedir. Konu özelinde, enkaz alanından depremzedeleri çıkarmaya çalışan ve kurtulanlara yardım malzemeleri götüren gönüllülerin toplumun temel ihtiyaçlarını karşılama ve dayanışma içinde olma normlarını yansıttığı savunulabilmektedir. Çalışma kapsamında bu görsel paylaşımlar, sosyal ağlar arasında güven oluşturmak amacıyla birlik ve beraberlik içinde, yardımlaşma ve dayanışma sağlanarak toplumsal sosyal sermayenin güçlenmesine yönelik bir halkla ilişkiler çabasının bir parçası olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda, STK'ların paylaşımlarının toplumsal normlara

uygun şekilde, toplumla etkili bir iletişim kurarak yardımlaşma ve dayanışma ruhunu desteklemek amacıyla verilmek istenen mesajlara uygun olduğu saptanmıştır.

Araştırma bulguları ANDA, BAKUT, SAR, KURT-AR, TAKED, GEA ve NESAR'ın 6 Şubat'tan sonraki süreç ile alakalı Instagram'dan yaptıkları görsel paylaşımlarda güven teması için kullanılan kaynak akışı kodu ile ilgili görsel ipuçlarının, kaynak akışını gösterme konusunda yeterince belirgin olmadığını göstermiştir. Elde edilen bulgular, STK'ların 6 Şubat depremleri sonrası yardım sürecini daha şeffaf bir şekilde yönetmeleri gerektiğini ve bu süreçte kaynak akışını daha somut bir şekilde göstermelerinin önemini vurgulamaktadır. Kaynak akışına dair daha fazla ipucu sunmanın, yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaştığına dair toplumda güven oluşturabileceği ve STK'ların karakterize edilen şeffaflık ve açıklık özelliklerini daha iyi sergilemelerine yardımcı olabileceği sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, STK'ların kriz dönemlerinde etkili bir şekilde iletişim kurmaları ve toplumla güven ilişkileri inşa etmeleri için önemli bir rehberlik sağlamıştır. Dolayısıyla, STK'ların fotoğraf paylaşımlarında kaynak akışına dair olan ipuçlarına daha çok yer vermeye odaklanarak, paylaşımlarını daha etkili bir şekilde yönetmeleri gerektiği belirtilmelidir.

6 Şubat depremleri sonrasında STK'ların Instagram üzerinden yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerini paylaşması, yönetim ve demokratikleşme ilkelerine uygun bir şekilde hareket ettiklerini de göstermiştir. Çalışmanın ilk bölümlerinde değinildiği gibi afet yönetiminde etkili bir yönetim, gönüllülerin iş birliği içinde çalışmasını, açık ve şeffaf bir iletişimi, afet risklerini belirlemeyi ve bu risklere karşı planlar yapmayı, bu planları uygulamayı, sınırlı kaynakların etkili bir şekilde kullanılmasını ve toplumun afet bilincinin artırılmasını içermektedir. Bu bağlamda, STK'ların Instagram üzerinden yaptığı yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerinin tümü, bu ilkelerin birçoğunun uygulandığını göstermiştir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında STK'ların Instagram'daki görsel paylaşımları sayesinde toplumla iletişim kurarak iş birliğini teşvik ettiği, yardım faaliyetlerini şeffaf bir şekilde paylaşarak hesap verebilirlik ilkesini yerine getirdiği belirtilebilmektedir. Ayrıca STK'ların afet sonrası kurtarma ve yardım faaliyetlerini gösteren gerçekçi görseller paylaşarak topluma afet sonrasındaki sürecin önemini ve yardıma ihtiyaç duyanların durumunu gösterebildikleri görselleri paylaşmaları, toplumun afet bilincini artırmaya yönelik bir

aba olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, STK'ların afet yönetiminde etkili ve iyi yönetişimin sağlanmasıda önemli bir rol oynadığı belirtilmelidir. Bunun yanında STK'ların paylaştığı görsellerin toplumu afet bilinci konusunda bilinçlendirme amacını taşıması da demokratikleşmenin bir unsuru olan katılımcılığı teşvik etmeye yönelik olumlu yönde bir girişim olarak değerlendirilmiştir. Zira bu paylaşımlar toplumu afet yönetimi sürecine daha fazla katılmaya teşvik edebilmektedir. Dolayısıyla STK'ların Instagram üzerinden yaptığı paylaşımlar, toplum ile STK'lar arasında bir iletişim ve etkileşim ağı oluşturmaya yarayıp demokratik bir toplumda vatandaşların katılımının artmasına ve karar alma süreçlerinde onların daha fazla seslerinin duyulmasına katkı sağlamaktadır.

Bu tez çalışmasında arama kurtarma faaliyetlerinde aktif görev yapan STK'ların sosyal sermaye kavramının en somut örneklerini sunduğu anlaşılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen STK'ların Instagram'da sosyal sermayenin gelişimini destekleyen fotoğraf paylaşımları, toplum içindeki ilişkileri ve güveni artırarak sosyal sermayenin temel unsurlarını güçlendirmeyi amaçlamıştır. Bu sebeple Instagram üzerinden paylaşılan fotoğraflar, sivil toplumun faaliyetlerini ve katılımını göstererek sivil toplumun etkinliğini artırmak için önemli mesajları Instagram vasıtasıyla geniş kitlelere sunmaya yaramıştır.

Bu çalışmada incelenen STK'ların 6 şubat depremleri ile ilgili Instagram'da paylaştıkları fotoğrafların, sivil toplum alanını ve sosyal sermayeyi destekleyen mesajlar içerdiği gözlemlenmiştir. Ancak bu konuda STK'ların Instagram platformunda paylaştıkları görsel içeriklerin daha etkili bir şekilde kullanılmasının ve özellikle kaynak akışının daha belirgin bir şekilde gösterilmesinin, toplumla ilişkilerin güçlenmesine ve yardımlaşma ruhunun desteklenmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla bu tez çalışmasının gelecekte STK'ların görsel içeriklerini geliştirmelerine yardımcı olabileceği ve sivil toplum alanı ile sosyal sermayenin görsel paylaşımlar aracılığıyla nasıl güçlendirilebileceği konusunda gelecekteki araştırmalar için bir temel oluşturabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Abay, A. (2004). Sivil Toplum ve Demokrasi Bağlamında Sivil Dayanışma ve Sivil Toplum Örgütleri. 3. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, 275-276.
- AFAD. (2022). Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.
- Ağcasulu, H. (2017). Sosyal Sermaye Kavramı ve Temel Bakış Açılarının Karşılaştırılması. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 8(17), 116.
- Akpınar Gönenç, A. (2001). Sivil Toplum Düşünsel Temelleri ve Türkiye Perspektifi. Elektronik kitap (altkitap, www.altkitap.com) adresinden alındı
- Aktan, C. (1997). Sivil Toplum İçin İdeal Devlet. Yeni Türkiye Dergisi(18), 190.
- Aktan, C., & Çoban, H. (2008). Ekonomik Refaha Ulaşmanın Ötesinde Sağlıklı ve Güçlü Bir Toplum Oluşturmanın Altyapısı: Sosyal Sermaye. Pazarlama ve İletişim Kültürü(26), 1-2. [https://www.researchgate.net/profile/Coskun-Can-Aktan/publication/318672376_Ekonomik_Refaha_Ulasmanin_Otesinde_Saglikli_ve_Guclu_Bir_Toplum_Olustrurmanin_Altyapisi_SOSYAL_SERMAYE/links/5976f87c458515e26d25c852/Ekonomik-Refaha-Ulasmanin-Oetesinde-Saglikli-v](https://www.researchgate.net/profile/Coskun-Can-Aktan/publication/318672376_Ekonomik_Refaha_Ulasmanin_Otesinde_Saglikli_ve_Guclu_Bir_Toplum_Olustrurmanin_Altyapisi_SOSYAL_SERMAYE/links/5976f87c458515e26d25c852/Ekonomik-Refaha-Ulasmanin-Oetesinde-Saglikli-v adresinden alındı) adresinden alındı
- ANDA. (https://www.instagram.com/p/CoXGVt-IuSP/?hl=tr&img_index=1
- ANDA. (2021, Ocak). ANDA Mazluma Umut Kardeş Vefa. 9. (M. Pehlivanoglu, Dü.) Ankara, Altındağ: ANDA.
- ANDA. (2022). İnsani Diplomasi ve Pratikleri Küresel Politika - Türk Dış Politikası - ANDA (Hisar Ofset Matbaa Ltd. Şti. b.). (M. Dilmen, Dü.) Ankara: ANDA.
- ANDA. (2023, Ekim). Hikayemiz. anda.org.tr: <https://anda.org.tr/hakkimizda/> adresinden alındı
- Argın, Y. (2023). Doğal Afetlerde Sosyal Medya Kullanımı: 2023 Kahramanmaraş Depremi Özelinde Twitter Örneği. Malatya Turgut Özal Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Araştırmaları Dergisi, 3(1).
- Asa, A., & Doğan Güllüpunar, M. (2023). Afetler ve Haberin Ötekileştiren Dili: Türkiye’de 6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri Örneği. The Journal of Communication and Social Studies, 3(2), 296. doi:10.59534/jcss.1350565
- Aslan, S. (2012). Demokrasi Bağlamında Sosyal Sermaye ve Sivil Toplum İlişkisi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(20), 49-56.
- Ataay, F. (2006). Türkiye’de Yönetişim ve "Sivil Toplum" Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme. Memleket Siyaset Yönetim, 1(1), 127-128.
- Aydemir, M. (2011). Sosyal Sermaye -Topluluk Duygusu ve Soysal Sermaye Araştırması- (1. Baskı b.). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Aydemir, M. A. (2011). Toplumsal İlişkilerin Sosyal Sermaye Değeri: Topluluk Duygusu ve Sosyal Sermaye Üzerine Bir Araştırma. 7-9. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=9FYpV1imMck9bSk uOHU3YQ&no=4rVYyJHB-vuVZfCbeFEYfA> adresinden alındı
- Aytekin, Y. (1997). “Sivil Toplum, Demokrasi ve Türkiye. Yeni Türkiye (Özel Sayı), 3(18), 90.
- BAKUT, (2023, 10 Şubat) Enkaz çalışmaları. [Instagram fotoğrafı]. Instagram. <https://www.instagram.com/p/Cofi3FyoNtU/?hl=tr>
- BAKUT. (2023). BAKUT (Hakkımızda). Bursa, Türkiye. 11 15, 2023 tarihinde www.bakut.org.tr: <https://www.bakut.org.tr/hakkimizda> adresinden alındı

- BAKUT. (2023, Şubat 11). Yardım tırı. [Instagram fotoğrafı]. Instagram. https://www.instagram.com/p/CohUMN1oik4/?hl=tr&img_index=1
- Balaji, M. (2011). Racializing Pity: The Haiti Earthquake and the Plight of “Others”. *Critical Studies in Media Communication*, 28(1), 50-67.
- Bayrak, E. (2022). Sivil Toplum-Devlet İkiliğine Yönelik Eleştirel Duruş Ve Bunun Kuramsal Öncülleri. *Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi*, 71(3), 1301.
- Bayraktar, S. (2005). Hangi Sivil Toplum, Nasıl Bir Demokrasi? 1990’ların Türkiye’inde Sivil Toplum(lar). *Sivil Toplum Dergisi*, 3(9), 13.
- Becerikli, K., & Köroğlu, B. (2017). STK’ların Yerel Kapasite Geliştirmede ve Yerel Kalkınmada Rolü; Antakya Örneği. *Planlama Dergisi*, 27(2), 129-140. doi:10.14744/planlama.2017.28290
- Biber, A. (2009). Türkiye’de Sivil Alanın Darlığının Tarihsel Nedenleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(3), 38-39.
- Bourdieu, P. (1986). Handbook Of Theory And Reserach For. The Forms Of Capital, 16-29. (J. Richardson, Dü.) New York: Greenwood. http://home.iitk.ac.in/~amman/soc748/bourdieu_forms_of_capital.pdf, 24/09/2019 adresinden alındı
- Bourdieu, P. (2010). Sermaye Biçimleri. *Sosyal Sermaye – Kuram, Uygulama, Eleştiri* –, 45-75. (M. Şahin, & A. Ünal, Derleyiciler) İstanbul: Değişim Yayınları.
- Bozkanat, E. (2020). Sivil Toplum Kuruluşlarının Sosyal Medyada İlişki Kurma ve İletişim Stratejileri: Yeşilay Türkiye Facebook Sayfası Örneği. *Erciyes İletişim*, 7(1), 149-168.
- Bozkanat, E. (2020, Ocak 24). Sivil Toplum Kuruluşlarının Sosyal Medyada İlişki Kurma ve İletişim Stratejileri: Yeşilay Türkiye Facebook Sayfası. *Araştırma Makalesi*, 151. doi:http://10.17680/erciyesiletisim.595111
- Bozkurt, V. (2023). Depremin Toplumsal Boyutu. *Avrasya Dosyası Dergisi*, 14(1), 93.
- Can, İ. (2011). Küreselleşme Bağlamında İslam’ın Yeni Sivil Toplum Söylemi ve İnsani Yardım Vakfı İHH. *Muhafazakar Düşünce Dergisi*, 8(29-30), 119.
- Caniklioğlu, M. D. (2007). Sivil Toplum ve Türkiye Demokrasisindeki İzdüşümleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Castells, M. (2013). İsyen Ve Umut Ağları İnternet Çağında Toplumsal Hareketler. (E. Kılıç, Çev.) İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Cengiz, A. (2022). Sivil Toplum Kuruluşları. 9 2023 tarihinde https://www.academia.edu/77195649/Sivil_Toplum_Kurulu%C5%9Flar%C4%B1 adresinden alındı
- Chandhoke, N. (1995). *State And Civil Society: Explanation in Political Theory*. New Delhi: Sage Publications.
- Coleman, J. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *The American Journal of Sociology*, 94, 116.
- Coleman, J. S. (2010). Beşeri Sermayenin Yaratımında Sosyal Sermaye. *Sosyal Sermaye – Kuram, Uygulama, Eleştiri* –. (M. M. Şahin, & Z. Ünal, Derleyiciler) İstanbul: Değişim Yayınları.
- Cumhuriyet. (2023). Karayolları Genel Müdürlüğü'nden 'yol' açıklaması. <https://www.cumhuriyet.com.tr/>: <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/karayollari-genel-mudurlugunden-yol-aciklamasi-2048772> adresinden alındı
- Çaha, Ö. (1994). Osmanlı’da Sivil Toplum. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 82.

- Çaha, Ö. (2005). Sivil Toplumun Türkiye'deki Sorunları. S. Bakan, A. Küçük, & A. Karadağ (Dü) içinde, 21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye'de Siyasal Hayat (Cilt 2. Cilt). İstanbul: Aktüel Yayınları.
- Çaha, Ö. (2007). Aşkın (Transandantal) Devletten Sivil Topluma. İstanbul: Plato Film Yayıncılık.
- Çaha, Ö. (2012). Aşkın Devletten Sivil Topluma (5. Baskı b.). Ankara: Orion Kitapevi.
- Çakı, F. (2020). Afet Yönetişiminde Sivil Toplum ve Güven Algıları. Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi, 6(12), 4.
- Çalışkan, D. (2010). Yenilikçi Oluşumlarda Sosyal Sermayenin Rolü ve Burdur İli Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta. Aralık 11, 2023 tarihinde <https://docplayer.biz.tr/14419811-Yenilikci-olusumlarda-sosyal-sermayenin-rolu-ve-burdur-ili-uzerine-bir-arastirma.html> adresinden alındı
- Çalışkan, M., & Mencik, Y. (2015). Değişen Dünyanın Yeni Yüzü: Sosyal Medya. Akademik Bakış Dergisi(50), 245-277.
- Çaylak, A. (2008). Autocratic or Democratic? A Critical Approach to Cıvil Society Movement In Turkey. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(1), 115-151.
- Çetin, S. (2012). Kalkınmada Kentleşme ve Konut Politikalarının Önemi. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 4(1), 297-299.
- Çiftçi, D. (2020). Sivil Toplum Örgütleri ve Dijital Dönüşümler: Kuzey Kıbrıs Kadın Sivil Toplum Kuruluşları Üzerine Bir İnceleme. Erciyes İletişim Dergisi, 7(1), 451-472.
- Çokluk Cömert, N. (2019). Bilgi Egemen Olmaktır: Dijital Teknolojilerin Siyasal İletişim Çalışmalarında Önemi. O. Göksu içinde, İletişimin Dijital Boyutu (s. 165-196). Konya: Literatürk.
- Demiral, M. (2007). Türkiye'de Sosyal Sermaye Kapsamında Sivil Toplum Kuruluşları (STK)'nın Sürdürülebilir Sosyo-Ekonomik Kalkınma Sürecindeki Rolü. Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi(13), 13.
- Doğan, İ. (2002). Özgürlükçü ve Totaliter Düşünce Geleneğinde SİVİL TOPLUM. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Doğanay, Ü. (2003). Demokratik Usuller Üzerine Düşünmek. Ankara: İmge Kitabevi.
- Dölek, İ. (2021). Türkiye'de Doğal Afetler (12. Bölüm). M. Sönmez, A. Çoban, F. Aylar, İ. Akdemir, E. Durmuş, H. Karagel, . . . Y. Özdemir, H. Akengin, & İ. Dölek (Dü) içinde, Türkiye'nin Fiziki Coğrafyası. Pegem Akademi.
- Duman, B., & Alacahan, O. (2011). Güven ve Sivil Bağlılık Boyutuyla Sosyal Sermaye ve Mezhep: Kahramanmaraş Örneği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 10(36), 116.
- Duman, B., & Alacahan, O. (2011). Sosyal Sermaye/Güven Boyutunda Etniklik. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1), 182-183.
- Duman, F. (2003). Sivil Toplum (9. Baskı b.). (M. Türköne, Dü.) İstanbul: Lotus Yayınevi.
- Duman, F. (2007). Sivil Toplum (7. Baskı b.). (M. Türköne, Dü.) Ankara: Lotus Yayınevi.
- Dursun, D. (1997). Türkiye'de Sivil Toplumun Gelişimi Üzerine Birkaç Not. İlim ve Sanat Dergisi, 3/4(46/47), 22.
- Duruel, M. (2023). Sivil Toplum Kuruluşlarının Afet Yönetimindeki Yeri: 6 Şubat Depremi Hatay Örneği. Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi, 9(2), 3-7. doi:10.25272/icps.1332511

- Ekinci, A. (2010). Okullarda Sosyal Sermaye. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Ekspress Haber. (2021). BAKUT'un Başarısı Ödüllendirildi. Kasım 20, 2023 tarihinde <https://haberekspress.com.tr/bakutun-basarisi-odullendirildi.html> adresinden alındı
- Ekşi, H. (2009). Sosyal Sermaye- Önemi, Üretimi ve Ölçümü-Üzerine Bir Alan Araştırması. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya. Aralık 11, 2023 tarihinde <http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/8745/234762.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alındı
- Elden, M., & Bakır, U. (2010). Reklam Çekicilikleri Cinsellik, Mizah, Korku. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Elmas, A. (2023) Hatay'ın görüntüsü. [Fotoğraf]. Kişisel arşiv.
- Emrealp, S. (1997). Yerel Yönetimler ile Sivil Toplum Kuruluşları Arasındaki İşbirliği. Helsinki Yurttaşlar Derneği Yayını, 41. (T. Ulaş, Derleyici) İstanbul.
- Eraydın, A. (2007). Politikarlardan Süreç Tasarımına: Yeni Bölgesel Politikalar ve Yönetişim Modelleri. 2. Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu: Çok Düzlemli Yönetişim, 7-23. Ankara: TEPAV yayınları.
- Erdoğan Tosun, G. (2001). Demokratikleşme Perspektifinden Devlet-Sivil Toplum İlişkisi (1. Baskı b.). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Ergin, R. (2007). Sosyal Sermayenin Yöneticiler Bağlamında Ölçülmesine Yönelik Konya Sanayisinde Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Konya. Aralık 11, 2023 tarihinde <http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/7129/178877.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alındı
- Erkaraman, M. (2023). Sosyal Medyanın Depremlerde Kullanımı: 6 Şubat Pazarcık ve Elbistan Depremleri Örneği. International Social Sciences Studies Journal (e-ISSN:2587-1587), 9(112), 7338-7347. doi:<http://dx.doi.org/10.29228/sssj.698>
- Fırat, M. (2022). Deprem ve Toplumsal Etkileri. Tezkire Dergisi(80), 48.
- Field, J. (2008). Sosyal Sermaye (2. Baskı b.). (B. Bilgen, & B. Şen, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Fine, B. (2011). Sosyal Sermaye Sosyal Bilime Karşı / Bin Yılın Eşiğinde Ekonomi Politik ve Sosyal Bilimler. (A. Kars, Çev.) İstanbul: Yordam Kitap.
- Flash Haber. (2023). BAKUT, minik öğrencileri deprem konusunda bilinçlendiriyor. Kasım 20, 2023 tarihinde <https://flashhabertv.com.tr/yerel/bakut-minik-ogrencileri-deprem-konusunda-bilinclendiriyor/> adresinden alındı
- Foster, K., & Maas, C. (2014). An Exploratory Factor Analysis Of The Resource Generator-United States: A Social Capital Measure. The British Journal Of Social Work, 46(1), 8-26.
- Fotoğraf: Elmas, A. (2023). Hatay'daki enkaz çalışmaları. [Fotoğraf]. Kişisel arşiv.
- Fukuyama, F. (2000). Social Capital and Civil Society. IMF Working Paper. Aralık 8, 2023 tarihinde <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2000/wp0074.pdf> adresinden alındı
- Fukuyama, F. (2005). Güven/Sosyal Erdemler ve Refahın Yaratılması (3. Baskı b.). (A. Buğdaycı, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Fukuyama, F. (2009). Büyük Çözülme. (H. Kaya, Çev.) İstanbul: Profil Yayınları.
- GEA, (2023, 27 Şubat). Deprem yardımları. [Instagram fotoğrafı]. Instagram. https://www.instagram.com/p/CpKCzwyR8G/?hl=tr&img_index=3
- GEA, (2023, Şubat 23). [Instagram fotoğrafı]. Instagram. https://www.instagram.com/p/CpAojSWIIZ2/?hl=tr&img_index=4

- GEA. (2023, Kasım 21). Hakkımızda. <https://gea.org.tr/https://gea.org.tr/hakkimizda/> adresinden alındı
- Gebze Teknik Üniversitesi. (2023). 6 Şubat 2023 Maraş Depremleri (Pazarcık Mw7.7 ve Elbistan Mw7.6) Sonrasında Kuvvetli Yer Hareketi, Geoteknik, Üst Yapı ve Altyapılara İlişkin Saha Gözlemleri Ön İnceleme Raporu. İstanbul: Marmara Afetlerle Baş Edebilir Yapılar İçin Uygulama ve Araştırma Merkezi (MARTEST).
- Gediklioğlu, E., Özşirin, S., & Oğuş, K. (2019). Sosyal Medya Dilenciliği: Sosyal Medya Mecralarında Sosyal Normların Dejenerasyonu. N. Güngör (Dü.) içinde, Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi 6. Uluslararası İletişim Günleri Dijital Dönüşüm Sempozyumu (s. 242). Üsküdar Üniversitesi Yayınları.
- Gençkaya, Ö. (1997). "Demokratikleşme ve Sivil Toplum İlişkisi Üzerine Bir Not. Yeni Türkiye Dergisi(18), 104.
- Gençoğlu Odabaşı, F. (2005). Sivil Toplum. İstanbul: Leyla ile Mecnun Yayıncılık.
- Gerni, M. (2013). İlişkilerin Maddi Yönü Sosyal Sermaye Ve Örgütsel Boyutu (1. Baskı b.). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Gök, M. (2015). Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları ve Sosyal Sermaye. Sosyoloji Konferansları, 52, 655-683. doi:10.18368/IU/sk.09040
- Görkemli, N., & Solmaz, B. (2012). Yeni Bir İletişim Alanı Olarak Sosyal Medya Kullanımı ve Konya Kadın Dernekleri Örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal, 28, 183-189.
- Gözübüyük Tamer, M. (2010). Tarihsel Süreçte Sivil Toplum. Edebiyat Fakültesi, 27(1), 89-105.
- Gücek, S., Afacan, K., & Zorluer, İ. (2023). 6 Şubat 2023 Depremleri Sonrası Zemin Büyütmesi ve Sıvılaşma Gerçeği: Antakya, Gölbaşı, Türkoğlu Örnekleri. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, 740-752. doi:10.35414/akufemubid.1298648
- Gül, M. (2021). Afet Yönetiminde Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi. International Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 7(44), 1613-1616.
- Gülener, S., & Haşlak, İ. (2006). Sosyal ve Siyasal Düşüncede Sivil Toplum Tartışmaları ve Toplulukçu Düşüncede Topluluk, Birey ve Devlet Anlayışı. III. INTERNATIONAL NGO's CONFERENCE, (s. 3-8). Çanakkale. 11 2023 tarihinde <http://web.hitit.edu.tr/dosyalar/yayinlar/fatihsanaz@hititedutr030320153Z0L2U3W.pdf> adresinden alındı
- Gürgen, H. (1997). Örgütlerde İletişim Kalitesi. İstanbul: Der Yayınları.
- Habermas, J. (1997). Kamusallığın Yapısal Dönüşümü. (T. Bora, & M. Sancar, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Habermas, J. (2010). Kamusallığın Yapısal Dönüşümü. (T. Bora, & M. Sancar, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Hanifan, L. (1916). The Rural School Community Center. The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 67(1), 130-138. doi:https://doi.org/10.1177/000271621606700118
- Hautz, J., Fuller, J., Hutter, K., & Thürndl, C. (2014). Let Users Generate Your Video Ads? The Impact of Video Source and Quality on Consumers' Perceptions and Intended Behaviors. Journal of Interactive Marketing, 28(1), 1-15.
- İHA. (2023). "BAKUT ekibi, 14 cana umut oldu" Haberi. Kasım 2023 tarihinde <https://www.ihacom.tr/istanbul-haberleri/-4185842> adresinden alındı

- Kafkasyalı, E. (2016). İdris Küçükömer'in Batılılaşma ve Sivil Toplum Anlayışı. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,, 1362-1363.
- Karadağ, A. (2003). Demokratikleşme ve Sivil Toplum: Liberal Düşünce Topluluğu Örneği. Sivil Toplum Dergisi, 1(4).
- Karahisar, T. (2016). Olası Bir Depremde Koordinasyonun Sağlanması Ve Sosyal Medyanın Rolü. Beykoz Akademi Dergisi, 4(2), 43-64.
- Kaypak, Ş. (2012). Devletten Yerel Yönetime Değişim Sürecinde Sivil Toplumun Yeni Yüzü. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), 47.
- Kazel, G. (2017). Görsel Kültür ile Sosyoloji Arasındaki İlişki. Meriç Uluslararası Sosyal Ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, 1(1), 48.
- Keane, J. (1994). Demokrasi ve Sivil Toplum (1. Basım b.). (N. Erdoğan, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Keane, J. (2004). Sivil Toplum ve Devlet: Avrupa'da Yeni Yaklaşımlar. (A. Çiğdem, L. Köker, M. Küçük, A. Bora, E. Akın, & A. Nur, Çev.) Ankara: Yedi Kıta Yayınları.
- Keyman, E. (1999). Türkiye ve Radikal Demokrasi. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Kılıç Ekici, Ö. (2023). 6 Şubat 2023 Depremleri. TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi(664), 6-13.
- Kılıç, Y. (2015). Hobbes, Locke ve Rousseau'da "Doğa Durumu" Düşünesi. Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi(2).
- Kılıçbay, M. (2003). Uygarlığın Ödülü Olarak Kaygı. Doğu Batı Düşünce Dergisi(6), 124.
- Kirman, M. A. (2010). Yeni Dinî Hareketler Sosyolojisi. Ankara: Birleşik Yayıncılık.
- Kitapçı, İ. (2015). Motivasyonel Bir Güç Olarak Sosyal Sermaye Kavramı ve Rasyonalitesi. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 7(1-2), 16.
- Kurt-Ar . (2023). Biz Kimiz? İstanbul. Kasım 21, 2023 tarihinde <https://kurtar.org.tr/biz-kimiz/> adresinden alındı
- KURT-AR, (2023, Şubat 19). Deprem bölgesinde yürütülen çalışmalar. [Instagram fotoğrafı]. Instagram. <https://www.instagram.com/p/Co2ZPZroxVg/?hl=tr>
- Kurt-Ar. (2023, Kasım 21). <https://kurtar.org.tr/>. <https://kurtar.org.tr/> adresinden alındı
- Kurt-Ar. (2023, Kasım 21). kurtar.org.tr. Sıkça Sorulan Sorular: <https://kurtar.org.tr/sss/> adresinden alındı
- KURT-AR. (2023, Şubat 19). Yardım malzemeleri taşıyan gönüllüler. [Instagram fotoğrafı]. Instagram. https://www.instagram.com/p/Co1cQjNKL21/?hl=tr&img_index=1
- Lassa, J. (2018). Roles of Non-Government Organizations in Disaster Risk Reduction. Oxford Research Encyclopedia of Natural Hazard Science. doi:10.1093/acrefore/9780199389407.013.45
- Maskrey, A. (1989). Disaster mitigation: A community based approach. (B. Pratt, Dü.) UK: Oxfam GB.
- Miguel, E., Gertler, P., & Levine, D. (2005). Does Social Capital Promote Industrialization? Evidence From a Rapid Industrializer. The Review of Economics and Statistics, 87(4), 9-14.
- NESAR, (2023, Şubat 7). Enkazdan çıkarılan bir vatandaş. [Instagram fotoğrafı]. Instagram. <https://www.instagram.com/p/CoWlvPuNXVZ/?hl=tr>
- NESAR. (2023, Kasım 27). nesar.org.tr. <http://nesar.org.tr/nesar-kimdir/> adresinden alındı
- NESAR. (2023, Kasım 28). <http://nesar.org.tr>: <http://nesar.org.tr/tuzugumuz/> adresinden alındı

- Olgun, H. (2005). Kutsalın Havzasında Seküler Devlet ve Sivil Toplum. *Sivil Toplum*, 3(10), 39-49.
- Onat, F. (2010). Bir Halkla İlişkiler Uygulama Alanı Olarak Sosyal Medya Kullanımı: Sivil Toplum Örgütleri Üzerine Bir İnceleme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 31, 103-112.
- Özbudun, E. (1999). Türkiye’de Sivil Toplum ve Demokratik Konsolidasyon. (E. Özdalga, & S. Persson, Dü) İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Özcan, B. (2011). Sosyal Sermaye ve Ekonomik Kalkınma. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. Aralık 11, 2023 tarihinde <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/47832.pdf> adresinden alındı
- Özdemir, A. (2007). Sosyal Ağ Özellikleri Bakış Açısıyla Sosyal Sermaye ve Bilgi Yaratma İlişkisi: Akademisyenler Üzerinde Yapılan Bir Alan Araştırması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- Özdemir, S. (2004). Kar Gütmeyen Kuruluşlar (KGK) ve Sosyal Ferahın Sağlanmasında Artan Rolü. *Sosyal Siyaset Konferansları*(48), 129-161.
- Özerdem, A., & Jacoby, T. (2006). Disaster Management and Civil Society: Earthquake Relief in Japan, Turkey and India. New York: I.B.Tauris & Co Ltd.
- Özgen, E., Aydoğdu, İ., & Yıldız, E. (2020). Toplumsal Güven ve Sivil Toplum Kuruluşları: Eğitim, Sağlık, Çevre Kuruluşları Üzerine Bir Araştırma. *Karadeniz İletişim Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 107.
- Passeron, J.-C., & Bourdieu, P. (2014). Varisler: Öğrenciler ve Kültür. (L. Ülsaldı, & A. Sümer, Çev.) Ankara: Heretik Yayınları.
- Portes, A. (1998). Social Capital: Its Origins And Applications in Modern Sociology. *Annual Review Of Sociology*, 24(1), 1-24.
- Putnam, R. (1993). Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy. Princeton : Princeton University Press.
- Putnam, R. (2000). Bowling Alone : The Collapse and Revival of American Community. New York: Simon and Schuster.
- Saatçioğlu, E. (2017). Sivil Toplum Örgütlerinin Sosyal Medya Kullanımları: Greenpeace Türkiye Facebook Sayfası Örneği. *Selçuk İletişim Dergisi*, 10(1), 158-187.
- Sanders, B. (2010). Öküzün A’sı: Elektronik Çağda Yazılı Kültürün Çöküşü ve Şiddetin Yükselişi (2. Basım b.). (Ş. Tahir, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sandıkçioğlu, B. (2012). İkna Edici İletişim. 67. (M. Oyman, Dü.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları Yayın No:2508.
- SAR Arama Kurtarma ve Acil Yardım Derneği. (2023, Kasım 21). Eğitimlerimiz. <https://sar.org.tr/>: <https://sar.org.tr/egitimlerimiz> adresinden alındı
- SAR Arama Kurtarma ve Acil Yardım Derneği. (2023, Kasım 21). <https://tr.linkedin.com/>. <https://tr.linkedin.com/company/sar-arama-kurtarma-ve-acil-yard%C4%B1m-derne%C4%9Fi#:~:text=SAR%20Arama%20Kurtarma%20ve%20Acil%20Yar%C4%B1m%20Derne%C4%9Fi%2C%202008%20y%C4%B1%C4%B1nda%20faaliyete,dernekle%C5%9Fen%20bir%20sivil%20toplum%20kurulu%C5%9Fudu> adresinden alındı
- SAR Arama ve Kurtarma ve Acil Yardım Derneği. (2023, Kasım 21). Kurumsal Kimliğimiz. <https://sar.org.tr/>: <https://sar.org.tr/kurumsal-kimligimiz> adresinden alındı

- SAR, (2023, Şubat 14). Arama kurtarma çalışmaları. [Instagram fotoğrafı]. Instagram. <https://www.instagram.com/p/Conub-ONA7P/?hl=tr>
- Sarıbay, A. (2001). Postmodernite, Sivil Toplum ve İslam (3. Baskı b.). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Senett, R. (1996). Kamusal İnsanın Çöküşü. (A. Yılmaz, & S. Durak, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Seyfi, M., & Uzunçarşılı Soydaş, A. (2014). Sivil Toplum Kuruluşlarında Hikayeleştirme. Marmara İletişim Dergisi(22), 163-182.
- Simmel, G. (1950). The Sociology of Georg Simmel. (W. Kurt H., Dü., & W. Kurt H. , Çev.) Glencoe, Illinois: The Free Press.
- Simmons, A. (2012). Etkileme ve İkna Sanatında Hikayenin Gücü (2. Baskı b.). (G. Tamer, Çev.) Mediat Yayınları.
- Sunar, İ. (1973). A Preliminary Note on the Politics of Civil Society Formation in Turkey. A.Ü.S.B.F. Dergisi, 24(3/4), 60-61.
- Şahin, O., & Akboğa, S. (2019). Türkiye’de Devlet-Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi ve Sivil Toplum Kuruluşlarına Katılım. Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi, 7(2), 413. doi:10.14782/ipsus.623237
- Şahin, Ş. (2019). The Disaster Management in Turkey and Goals of 2023. Turkish Journal of Earthquake Research, 1(2), 188.
- Şahin, Ş., & Üçgül, İ. (2019). Türkiye’de Afet Yönetimi ve İş Sağlığı Güvenliği. Afet ve Risk Dergisi, 2(1), 43-63.
- Şan, M. (2007). “Sosyal Bilimlerde Yıldızı Yükselen Yeni Bir Kavram: Sosyal Sermaye Ve Türkiye. 282-323. (M. Şan, Derleyici) İstanbul: Kızılelma Yayıncılık.
- Şan, M. (2007). Bilgi Toplumuna Geçişte Sosyal Sermayenin Taşıdığı Önem ve Türkiye Gerçeği. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 2(1), 70-104.
- Şan, M., & Şimşek, R. (2011). Sosyal Sermaye Kavramının Tarihsel- Sosyolojik Arkapları. Akademik İncelemeler Dergisi, 6(1), 88-110.
- Şenkal, A. (2008). Sosyal Sermaye ve Bölgesel Kalkınma İlişkisi (Max Weber’in Perspektifinden Bir Değerlendirme). Isguc The Journal Of Industrial Relations And Human Resources, 10(1), 118-143.
- Şentürk, M. (2005). STK'larda Halkla İlişkiler Uygulamaları. Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi, 3(9), 99-114.
- Şıvgın, Z. M. (2023). Dijital Çağda İkonik Fotoğraf ve Toplumsal Hafıza İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme. Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi, 88. doi:10.16878/gsuilet.1255403
- T.C. Ankara Valiliği İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü. (2022). ANDA Eğitim Araştırma Yardımlaşma ve Arama Kurtarma Derneği Tüzüğü. Tüzük Değişikliği. <https://anda.org.tr/wp-content/uploads/2023/01/tuzuk.pdf> adresinden alındı
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2018). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Kalkınma Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları. Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- TAKED . (2023, Kasım 22). Tire Arama Kurtarma ve Eğitim Derneği Faaliyet Raporu (2018 - 2019 - 2020 - 2021). <https://taked.org/>: https://taked.org/faaliyet_raporu adresinden alındı
- Tapan, B. (2022). Afetlerde Risk ve Kriz Yönetimi Yaklaşımı. S. Vehid (Dü.) içinde, Afetlerde Güncel Bilgi ve Yaklaşımlar (s. 1-4). Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Tecim, E. (2011). Sosyal Güven. İstanbul: Çizgi Yayınları.

- Tekeli, İ. (2012). Türkiye İçin STK'lar ve Katılımcı Demokrasi Yazıları. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Terkan, B. (2010). Kadın Örgütlerinin İnterneti Alternatif Medya Olarak Kullanımı Üzerine Bir İnceleme. Selçuk İletişim Dergisi, 6(3), 34-55.
- Tire Arama ve Kurtarma ve Eğitim Derneği . (2023, Kasım 21). Tire Arama ve Kurtarma ve Eğitim Derneği Tüzüğü . <https://taked.org/>: <https://taked.org/tuzuk> adresinden alındı
- TMMOB Mimarlar Odası. (2023). TMMOB Mimarlar Odası 6 Şubat 2023 Depremleri Tespit ve Değerlendirme Raporu. Ankara. Kasım 23, 2023 tarihinde <https://www.tmmob.org.tr/sites/default/files/mo06022023depremtespit.pdf> adresinden alındı
- Tocqueville, A. (1962). Amerika'da Demokrasi. (T. Timur, Çev.) İstanbul: Türk Siyasî İlimler Derneği Yayınları.
- Tosun, G. (2005). Birleştirici Demokrasi Devlet-Sivil Toplum İlişkisinin Yeniden Yapılandırılması için bir Analiz Aracı Olabilir mi? (L. Sunar, Dü.) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Tumay, M., & Okatan, F. (2015). Alexis De Tocqueville'e Göre Sivil Toplum. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 19(3), 321-339.
- Turhan, Y. (2020). Sivil Toplum Kuruluşlarının Dijital Dönüşümü: Çevrimiçi Savunuculuk 2.0. S. Çiğdem, & A. Boztaş (Dü) içinde, Endüstri 4.0'dan Toplum 5.0'a Güncel Yaklaşımlar (s. 265-297). Nobel Akademik Yayıncılık.
- TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, 2023.
- Türkal, İ. (2022). Örgüt Türlerine Göre Halkla İlişkiler Uygulamaları. G. Çalışır, E. Diker, & İ. Türkal (Dü) içinde, Halkla İlişkilere Giriş (s. 288-293). Eğitim Yayınevi.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). On Birinci Kalkınma Planı. Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf adresinden alındı
- Tüysüz, N. (2011). Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması. Uzmanlık Tezi, Kalkınma Bakanlığı. Ankara. Aralık 12, 2023 tarihinde <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Sosyal-Sermayenin-Ekonomik-Gelisme-Acisindan-Onemi-ve-Sosyal-Sermaye-Endeksinin-Hesaplanmasi-Nurettin-TUYSUZ.pdf> adresinden alındı
- Tüzün, I. (2023). Afet Döneminde Eğitim: 6 Şubat Depremlerinin Ardından ERG'nin Deneyimleri ve Önerileri. Reflektif Sosyal Bilimler Dergisi, 4(2), 373-381.
- Uçar, M. (2016). Sosyal Sermaye Politika, Ekonomi, Sağlık Ve Eğitim Arasındaki İlişkiler. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(17), 518-533.
- Varol, N., & Buluş Kırıkkaya, E. (2017). Afetler Karşısında Toplum Dirençliliği. Dirençlilik Dergis, 1(9), 5-6.
- Walzer, M. (1992). "Sivil Toplum Düğünce: Toplumsal Yapılanmaya Doğru Bir Adım. Birikim Dergisi(37), 41.
- Woolcock, M. (2001). Microenterprise And Social Capital: A Framework For Theory, Research, And Policy. The Journal of Socio-Economics, 30(2), 193-198.
- World Bank. (1994). Governance: The World Bank' s Experience. Washington: World Bank Publication.

- Yarcı, S. (2011). Pierre Bourdieu'da Sosyal Sermaye Kavramı. Akademik İncelemeler Dergisi, 6(1).
- Yerasimos, S. (2011). “Sivil Toplum, Avrupa ve Türkiye. Derleme içinde, Türkiye’de Sivil Toplum ve Milliyetçilik (s. 13). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yeşildal, A. (2020). Sivil Toplum ve Yerel Yönetimlerde Katılım: Yönetişim Temelli Bir Yaklaşım. Sosyal Bilimler Metinleri(2), 36.
- Yetkin Cılızoğlu, G., & Çetinkaya, A. (2007). Yetkin Sivil Toplum Örgütlerinin İletişim Süreci. Kocaeli: Yayıncı Araştırma Yayınları.
- Yetkin Cılızoğlu, G., & Çetinkaya, A. (2016). Sivil Toplum Örgütlerinin Instagram Kullanımı. Asos Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(27), 161-181.
- Yıldırım, S. (2021). Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşlarının Dijital Dönüşümü: Mevcut Durum ve Engeller. Sakarya İktisat Dergisi, 10(4), 404-422.
- Yıldız, Ö. (2004). Sivil toplum, Demokrasi ve Çoğulculuk. Sivil Toplum, 2(5), 85-86.
- Yolcu, T. (2018). Türkiye’de Demokratikleşmeyi Anlamak: Demokratikleşme Paketleri Üzerine Bir İnceleme. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 6(5), 111-112.

EKLER

EK-1. ANDA Kod Çizelgesi

KOD					KOD 2: Yardımlaşma/Dayanışma Ruhü		KOD 3: Kaynak Akışı	
STK adı	Görsel İçerik No.	Görsel İçerik URL'si	Tarih	Açıklama	KOD1: Korku Unsuru			
ANDA	1	https://www.instagram.com/p/Cot7x0D9Jk/?h=tr&img_index=1	6.02.2023	Karanlık enkaza tutulan ışık ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3	Yemek dağıtımı yapanlar, çadır kurmaya çalışan gönüllüler, depremzedelere yardım malzemeleri götüren ve vatandaşlara veren gönüllüler, insanlarm göçükten kurtarılma anları, yardım ve çalışan insanlar, sınıma ve gülümseme anları, arama kurtarma köpekleriyle birlikte çalışmalar yürütülmesi, iş makineleriyle enkaz alanında çalışmalar yürütülmesi, yarallara müdahale edilmesi, depremzedelerle ve diğer canlılara ilgilenen gönüllüler
ANDA	2	https://www.instagram.com/p/Cot7x0D9Jk/?h=tr&img_index=2	6.02.2023	Yıkım ve hasar, enkaz alanında bulunan insanlar	1	4	3	
ANDA	3	https://www.instagram.com/p/Cot7x0D9Jk/?h=tr&img_index=3	6.02.2023	Beden dillerinden anlaşılacağı üzere enkaz üstünde çalışan insanlar, arka planda yıkımın görüntüsü, görseledeki bazı kişilerin endişe yüklü yüz ifadeleri	1	1	3	
ANDA	4	https://www.instagram.com/p/Cot_23Sdgx/?h=tr&img_index=3	6.02.2023	Binalardaki hasarlar ve yıkım, karanlık ve enkaz alanında bulunan insanlar	1	2	3	
ANDA	5	https://www.instagram.com/p/Cot_23Sdgx/?h=tr&img_index=2	6.02.2023	Binalardaki hasarlar ve yıkım, karanlık ve enkaz alanında bulunan insanlar	1	2	3	
ANDA	6	https://www.instagram.com/p/CoU5YgJp/?h=tr&img_index=2	6.02.2023	Binalardaki hasarlar, yıkım ve enkaz alanında bulunan insanlar	1	2	3	
ANDA	7	https://www.instagram.com/p/CoU5YgJp/?h=tr&img_index=2	6.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından da anlaşılacağı üzere enkaz üstünde iş makineleriyle birlikte çalışan insanlar	1	1	3	
ANDA	8	https://www.instagram.com/p/CoU4m3DXG8/?h=tr&img_index=2	6.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında birbirlerine el uzatıp yardım etmeye çalışan insanlar, fotoğrafın sol karesinde iş makinelerinin varlığı	1	1	3	
ANDA	9	https://www.instagram.com/p/CoU4m3DXG8/?h=tr&img_index=2	6.02.2023	Yıkım ve iş makineleri vastasıyla enkaz alanında çalışan insanlar	1	1	3	
ANDA	10	https://www.instagram.com/p/CoU4m3DXG8/?h=tr&img_index=3	6.02.2023	Yıkım ve iş makineleri vastasıyla enkaz alanında çalışan insanlar	1	1	3	
ANDA	11	https://www.instagram.com/p/CoUJLlICx/?h=tr&img_index=3	6.02.2023	Yıkım, enkaz alanında çalışan insanlar ve arka planda yiyecek içecek tutan bir gönüllü	1	1	3	
ANDA	12	https://www.instagram.com/p/CoUJLlICx/?h=tr&img_index=2	6.02.2023	Odak noktada yıkımın görüntüsü ve enkaz üstünde bulunan insanlar	1	2	3	
ANDA	13	https://www.instagram.com/p/CoUJLlICx/?h=tr&img_index=3	6.02.2023	Odak noktada yıkımın görüntüsü ve enkaz üstünde bulunan insanlar	1	2	3	
ANDA	14	https://www.instagram.com/p/CoUJLlICx/?h=tr&img_index=4	6.02.2023	Yıkım ve vinç yardımıyla enkazda çalışan gönüllüler	1	1	3	
ANDA	15	https://www.instagram.com/p/CoWQGFoQ/?h=tr&img_index=1	7.02.2023	Enkaz alanında karanlıkta yardımlaşarak beton bloğunu taşımaya çalışan gönüllüler	1	1	3	

EK-1. ANDA (Devam) Kod Çizelgesi

ANDA	16	https://www.instagram.com/p/CoWIOGF0oQ/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Enkaz alanında karanlıkta yardımlaşarak beton bloğunu taşımaya çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	17	https://www.instagram.com/p/CoWIOGF0oQ/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Yıkım çatlamış ve zarara uğramış duvarların görülməsi ve duruş pozisyonlarından anlaşılacağı üzere birbirleriyle koordineli olarak enkazda çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	18	https://www.instagram.com/p/CoWIOGF0oQ/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Karanlıkta, enkaz alanında bulunan gönüllüler, enkaz görüntüsü	1	2	3
ANDA	19	https://www.instagram.com/p/CoW4HaoKNS/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Yıkım, enkazın altına erişmek için beton keserken ortaya çıkan duman ve enkaz üstünde çalışan insanlar	1	2	3
ANDA	20	https://www.instagram.com/p/CoW4HaoKNS/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Fotoğraf karesine yansıyan deprem bölgesindeki çatlak duvarlar, zarar gören eşyalar ve dinlenen gönüllüler, bir şey baktıkları görünmesine rağmen baktıkları şey fotoğraf karesinde görünmüyor.	2	4	4
ANDA	21	https://www.instagram.com/p/CoW4HaoKNS/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Binalardaki hasarlar, yıkım ve enkaz üstünde çalışan insanlar	1	1	3
ANDA	22	https://www.instagram.com/p/CoW-KSHIKlg/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Binalardaki hasarlar, yıkım ve enkaz üstünde çalışan insanlar	1	1	3
ANDA	23	https://www.instagram.com/p/CoW-KSHIKlg/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Binalardaki hasarlar, yıkım ve enkaz üstünde çalışan insanlar	1	1	3
ANDA	24	https://www.instagram.com/p/CoXGvt-uSP/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Yıkım ve toz bulutuna bakan gönüllüler	1	2	3
ANDA	25	https://www.instagram.com/p/CoXGvt-uSP/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Odak noktada yıkımın görüntüsü ve karamaya başlamış havada enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	26	https://www.instagram.com/p/CoXGvt-uSP/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Odak noktada yıkımın görüntüsü ve karamaya başlamış havada enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	27	https://www.instagram.com/p/CoXGvt-uSP/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Odak noktada yıkımın görüntüsü ve karamaya başlamış havada enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	28	https://www.instagram.com/p/CoXOYR-lJh3/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Yıkım ve enkazın içine doğru ulaşmaya çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	29	https://www.instagram.com/p/CoXOYR-lJh3/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Yıkım ve beton kırılı ile enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	30	https://www.instagram.com/p/CoXOYR-lJh3/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkaz üstünde bulunan gönüllüler	1	2	3
ANDA	31	https://www.instagram.com/p/CoXOYR-lJh3/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Odak noktada beden düşüncelerinden anlaşılacağı üzere enkaz üstünde çalışan gönüllüler ve yıkımın kısmi görüntüsü	2	1	3
ANDA	32	https://www.instagram.com/p/CoXcSbeoLGi/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Yıkım ve enkaz üstünde bulunan gönüllüler	1	2	3
ANDA	33	https://www.instagram.com/p/CoXcSbeoLGi/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Yıkım ve enkaz üstünde bulunan gönüllüler	1	2	3
ANDA	34	https://www.instagram.com/p/CoXcSbeoLGi/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Yıkım ve enkaz üstünde bulunan gönüllüler	1	2	3
ANDA	35	https://www.instagram.com/p/CoXY99oEgU/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Odak noktada enkazdan çıkarılan bir bebeğin ağladığı görünüşü ve enkazın üstünde bebekle ilgilenen gönüllüler dikkat çekiyor.	1	1	3
ANDA	36	https://www.instagram.com/p/CoXY99oEgU/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkazın içine doğru ulaşmaya çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	37	https://www.instagram.com/p/CoXY99oEgU/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkazın içine doğru ulaşmaya çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	38	https://www.instagram.com/p/CoXY99oEgU/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkazın içine ulaşmaya çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	39	https://www.instagram.com/p/CoXpbRXipv7/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Odak noktada karanlıkta enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	40	https://www.instagram.com/p/CoXpbRXipv7/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Yıkım ve beden düşüncelerinden anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışanlar yürüten gönüllüler	1	1	3

EK-1. ANDA (Devam) Kod Çizelgesi

ANDA	41	https://www.instagram.com/p/CoXpRtXpV7/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışanlar yürüten gönüllüler	1	1	3
ANDA	42	https://www.instagram.com/p/CoX-Av9lNp9/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Fotoğrafın odak noktası bir gönüllünün enkaza bakışı, fakat fotoğraf karesi oldukça karanlık. Enkaz alanı aydınlatılmaya çalışılmış ve bir gönüllünün beden duruşundan anlaşılaçağı üzere burada çalışanlar yürütülmüştür. Bu çerçevede daha az yoğunlukta bir yardımlaşma ve dayanışma örneği görülmüştür.	1	2	3
ANDA	43	https://www.instagram.com/p/CoX-Av9lNp9/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Karanlık ve enkaz alanını aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında bulunan gönüllüleri görüyoruz.	1	2	3
ANDA	44	https://www.instagram.com/p/CoX-Av9lNp9/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Karanlık ve enkaz alanını aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında bulunan gönüllüleri görüyoruz.	1	2	3
ANDA	45	https://www.instagram.com/p/CoX-Av9lNp9/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Odak noktada enkazın içinde çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	46	https://www.instagram.com/p/CoX-Av9lNp9/?hl=tr&img_index=5	7.02.2023	Odak noktada enkaz alanında çalışan gönüllüler var ve bu karede yıkımın daha az yoğunlukta görüldüğü dikkat çekiyor.	2	1	3
ANDA	47	https://www.instagram.com/p/CoYAL4eouME/?hl=tr&img_index=5	7.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var	1	1	3
ANDA	48	https://www.instagram.com/p/CoYAL4eouME/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var	1	1	3
ANDA	49	https://www.instagram.com/p/CoYAL4eouME/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var	1	1	3
ANDA	50	https://www.instagram.com/p/CoYAL4eouME/?hl=tr&img_index=3	8.02.2023	Karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz yerinde çalışmalarını yürüten gönüllüler	1	1	3
ANDA	51	https://www.instagram.com/p/CoYAL4eouME/?hl=tr&img_index=2	8.02.2023	Karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkazın altına ulaşmaya çalışan ve çalışmalarını sürdüren gönüllüler	1	1	3
ANDA	52	https://www.instagram.com/p/CoYZU1oNjw/?hl=tr&img_index=1	8.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var	1	1	3
ANDA	53	https://www.instagram.com/p/CoYZU1oNjw/?hl=tr&img_index=2	8.02.2023	Karanlığı aydınlatan ışıklar ve enkazın üstünde bulunan gönüllüler var. Burada daha az yoğunlukta bir dayanışma ve yardımlaşma örneği görülmüştür.	1	2	3
ANDA	54	https://www.instagram.com/p/CoY_bdpPA6/?hl=tr&img_index=3	8.02.2023	Yıkım, karanlığı aydınlatan ışıklar altında beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkazın üstünde çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	55	https://www.instagram.com/p/CoY_bdpPA6/?hl=tr&img_index=2	8.02.2023	Odak noktada yıkımın görüntüsü bulunuyor. Karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkazın üstünde bulunan gönüllüler var. Burada daha az yoğunlukta bir dayanışma ve yardımlaşma örneği görülmüştür.	1	2	3
ANDA	56	https://www.instagram.com/p/CoY_bdpPA6/?hl=tr&img_index=3	8.02.2023	Odak noktada yıkım, binalardaki çatlamış duvarlar ve karanlığı bir fenerle aydınlatmaya çalışan bir gönüllü var. Burada daha az yoğunlukta bir dayanışma ve yardımlaşma örneği görülmüştür.	1	2	3
ANDA	57	https://www.instagram.com/p/CoY_bdpPA6/?hl=tr&img_index=4	8.02.2023	Karanlıkta enkazı aydınlatan ışıklar ve burada bulunan gönüllüler var. Daha çok karanlık ve yıkım odakta.	1	2	3
ANDA	58	https://www.instagram.com/p/CoZlO4lYws/?hl=tr&img_index=4	8.02.2023	Odakta karanlığı aydınlatan ışıklar altında beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	59	https://www.instagram.com/p/CoZlO4lYws/?hl=tr&img_index=2	8.02.2023	Bu fotoğrafta odakta yıkım ve enkazın üstünde bulunan gönüllüler var. Burada daha az yoğunlukta bir dayanışma ve yardımlaşma örneği görülmüştür.	1	2	3
ANDA	60	https://www.instagram.com/p/CoZlO4lYws/?hl=tr&img_index=3	8.02.2023	Karanlığın içinde enkazın üstünde çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	61	https://www.instagram.com/p/CoZ3e3clRXM/?hl=tr&img_index=3	8.02.2023	Yıkım, enkazdan çıkarılan bir kişinin gönüllülerce dayanışma ve yardımlaşma içinde taşınması, kurtarılan kişinin boyunuğu ve üstündeki battaniye görülmüştür.	1	1	3
ANDA	62	https://www.instagram.com/p/CoZ3e3clRXM/?hl=tr&img_index=2	8.02.2023	Sedyeye taşınan bir afezede, üstündeki battaniye, onu taşıyan gönüllüler, arkadaki vatandaşların merak ve endişe içindeki yüz ifadeleri ve duruş pozisyonları, keçe aracı	1	1	3
ANDA	63	https://www.instagram.com/p/CoZpK2LoxU3/?hl=tr&img_index=2	8.02.2023	Yıkım, çatlamış duvarlar ve enkazda yaşam koridorundan içeri doğru bakan gönüllüler	1	1	3
ANDA	64	https://www.instagram.com/p/CoZpK2LoxU3/?hl=tr&img_index=2	8.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz üstünde çalışan gönüllüler	1	1	3

EK-1. ANDA (Devam) Kod Çizelgesi

ANDA	65	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	8.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz üstünde çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	66	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=4	8.02.2023	Yıkım, enkaz altında karanlıkta uzanan bir el, yardım ve dayanışma içinde çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	67	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=4	9.02.2023	Yıkım, enkazdan çıkarılıp sedyleye taşınan bir afetzedesinin seçiliminin dağılımı, korku yitimi yüzüyle ve onu taşıyan gönüllüler	1	1	3
ANDA	68	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=2	9.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Burada daha az yoğunlukta bir dayanışma ve yardımlaşma örneği	1	2	3
ANDA	69	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	9.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	70	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	9.02.2023	Yasanan zorlukları ve trajik olayları vurgulamak için fotoğrafta yıkım olan yerler bulunduğunu ve sıyah beyaz gösterilmiştir. Traji, korkuyu kapsamaktadır. Fotoğrafta yer alan ANDA gönüllüsünün duruşu, yorgunluğu yansıtmakta, buna rağmen yıkıma doğru yürümesi her şeye rağmen çalışmaya devam ettiğini göstermektedir. Fotoğrafın sıyah beyaz kısmında çalışmaları sürdüren iş makinesi ve gönüllüler de dikkat çekmektedir.	1	1	3
ANDA	71	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	9.02.2023	Deprem zamanında ticari bir aracı önünde duran insanlar	4	4	4
ANDA	72	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	9.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan bir gönüllü	1	1	3
ANDA	73	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=2	9.02.2023	Enkaz alanında, arama ve kurtarma çalışmaları esnasında olası yıkıma durumlara karşı destek görevi gören iş makinesi ve enkazın altına yönelen gönüllüler	1	1	3
ANDA	74	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	9.02.2023	Karanlığı aydınlatan ışıklar eşliğinde arama kurtarma çalışmaları için kullanılacak jeneratörü çalıştırmaya çalışan gönüllüler ve enkaz alanında bulunan diğer gönüllüler. Bu karede yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmaktadır.	1	2	3
ANDA	75	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	12.02.2023	Ağlayan bir bebekçe oksijen maskesi takmaya çalışan bir gönüllü, bebeği tutan bir kadın ve fotoğrafın sağ üst köşesinde görülen yardım kolileri	1	1	1
ANDA	76	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=2	12.02.2023	Üstünde toz, toprak olmasından anlaşılacağı üzere enkazdan çıkarılmış bir bebek, onu taşıyan bir gönüllü, orada bulunan diğer gönüllüler, fotoğrafın arka planında görünen yıkımın görüntüsü.	2	1	3
ANDA	77	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	12.02.2023	Odak noktada enkazdan çıkarılan bir bebeğin ağladığı görünüşü ve enkazın üstünde bebekle ilgilenen gönüllüler dikkat çekiyor.	1	1	3
ANDA	78	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=4	12.02.2023	Gıysilerinde toz toprak olmasından anlaşılacağı üzere enkazdan çıkarılmış bir çocuk, onu taşıyan bir gönüllü, fotoğrafın arka kısmında yıkımın ve keçe aracının görüntüsü	1	1	3
ANDA	79	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=4	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım, karanlığı aydınlatan ışık eşliğinde enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Ancak bu karede yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmaktadır.	1	2	3
ANDA	80	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=2	12.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere, karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	81	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlığı aydınlatan ışıklar, yıkım, enkaz alanında bulunan iş makineleri ve enkaz altına yönelen gönüllüler var. Ancak bu karede yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmaktadır.	1	2	3
ANDA	82	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında yardımlaşma ve dayanışma içinde çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	83	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=2	13.02.2023	Karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında yardımlaşma ve dayanışma içinde çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	84	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında yardımlaşma ve dayanışma içinde çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	85	https://www.instagram.com/p/Co2pK2LoxU3/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Fotoğraf karanlık bir ortamda çekilmiş, burada aydınlık kısımda çalışmalarını sürdüren gönüllüler dikkat çekiyor. Fotoğrafta kırık duvarlar, duvara destek olarak yerleştirilen bir alet ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3

EK-1. ANDA (Devam) Kod Çizelgesi

ANDA	86	https://www.instagram.com/p/Col4Gk1oCz/?hl=tr&img_index=2	13.02.2023	Karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkazın alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	87	https://www.instagram.com/p/Col4Gk1oCz/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkazın alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	88	https://www.instagram.com/p/ComC7SvixIV/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Yıkım ve beden dungsılarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler dikkat çekiyor.	1	1	3
ANDA	89	https://www.instagram.com/p/ComC7SvixIV/?hl=tr&img_index=2	13.02.2023	Yıkım ve beden dungsılarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler dikkat çekiyor.	1	1	3
ANDA	90	https://www.instagram.com/p/ComC7SvixIV/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Yıkım, yardımlaşma ve dayanışma içinde enkaz alanından çıkarılan birinin gönüllülerce taşınması	1	1	3
ANDA	91	https://www.instagram.com/p/ComC7SvixIV/?hl=tr&img_index=4	13.02.2023	Yıkım ve iş makinesinin enkaz bölgesinde bulunması, enkaz alanında çalışan bir kişi, orada bulunan vatandaşlar ve gönüllüler	1	1	3
ANDA	92	https://www.instagram.com/p/ComahUQoZVA/?hl=tr&img_index=4	13.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	93	https://www.instagram.com/p/ComahUQoZVA/?hl=tr&img_index=2	13.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	94	https://www.instagram.com/p/ComahUQoZVA/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	95	https://www.instagram.com/p/ComahUQoZVA/?hl=tr&img_index=4	13.02.2023	Yıkım, enkaz alanında bulunan iş makineleri ve orada çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	96	https://www.instagram.com/p/Comto5MoO-1/?hl=tr&img_index=4	13.02.2023	Fotoğrafta enkaza doğru bakan bir vatandaş ve vatandaşın omzuna elini koyup ona destek vermeye çalışan bir gönüllü var. Diğer gönüllüler de enkaza bakıyor.	1	1	3
ANDA	97	https://www.instagram.com/p/Comto5MoO-1/?hl=tr&img_index=2	13.02.2023	Yıkım ve beden dungsılarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler dikkat çekiyor.	1	1	3
ANDA	98	https://www.instagram.com/p/Comto5MoO-1/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında iş makineleri vastasıyla enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	99	https://www.instagram.com/p/Comto5MoO-1/?hl=tr&img_index=4	13.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında iş makineleri vastasıyla enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	100	https://www.instagram.com/p/Comto5MoO-1/?hl=tr&img_index=5	13.02.2023	Yıkım, enkaz bölgesinde çalışanlar yürüten iş makineleri ve orada bulunan gönüllüler	1	1	3
ANDA	101	https://www.instagram.com/p/Comto5MoO-1/?hl=tr&img_index=6	13.02.2023	Fotoğrafta yıkım ve karanlıkta enkaza doğru bakan gönüllüler var. Burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği bulunmamaktadır.	1	2	3
ANDA	102	https://www.instagram.com/p/ComxtzKfCoc/?hl=tr&img_index=6	13.02.2023	Bir kediye tutan ve tebesüm eden bir gönüllü, yardımlaşma içinde çalışan diğer gönüllüler bu fotoğraf karesinde görülmektedir. Ancak bu fotoğraf karesinde herhangi bir korku unsuru tespit edilememiştir.	4	1	3
ANDA	103	https://www.instagram.com/p/ComxtzKfCoc/?hl=tr&img_index=2	13.02.2023	Fotoğraf karesinde bir kediye sarılmış kadraja doğru gülümseyen bir gönüllü bulunmamaktadır. Ancak herhangi bir korku unsuru tespit edilememiştir.	4	1	3
ANDA	104	https://www.instagram.com/p/ComxtzKfCoc/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Bir vatandaş ve bir gönüllünün sarınma ve gülümsemesinin yansıdığı bir fotoğraf karesi	3	1	3
ANDA	105	https://www.instagram.com/p/ComxtzKfCoc/?hl=tr&img_index=4	13.02.2023	Duvarları hasara uğramış bir bina ve binaya doğru bakan gönüllüler var. Bu fotoğraf karesinde yoğun olarak yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	107	https://www.instagram.com/p/ComxtzKfCoc/?hl=tr&img_index=6	13.02.2023	Bir kediye sarılmış şekilde gülümseyen bir gönüllü	3	1	3
ANDA	108	https://www.instagram.com/p/Com6rdWlm-Q/?hl=tr	13.02.2023	Bir köpeğin yüz ifadesinin mutsuz görüldüğü ve patilerinin yaralandığını gösteren sarılgılar, onunla ilgilenen ve onu seven bir gönüllü	1	1	3
ANDA	109	https://www.instagram.com/p/Conf2Biasb/?hl=tr&img_index=6	13.02.2023	Yıkım, enkaz alanında bulunan ve dayanışma içinde çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	110	https://www.instagram.com/p/Conf2Biasb/?hl=tr&img_index=2	13.02.2023	Yıkım, enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	111	https://www.instagram.com/p/Conf2Biasb/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	112	https://www.instagram.com/p/Conf2Biasb/?hl=tr&img_index=4	13.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışmalarını sürdüren bir gönüllü	1	1	3
ANDA	113	https://www.instagram.com/p/Conf2Biasb/?hl=tr&img_index=5	13.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	114	https://www.instagram.com/p/Conf2Biasb/?hl=tr&img_index=6	13.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	115	https://www.instagram.com/p/ConfNsjobVw/?hl=tr&img_index=6	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çatlamış duvarlar, yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Bu fotoğraf karesinde yoğun olarak yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3

EK-1. ANDA (Devam) Kod Çizelgesi

ANDA	116	https://www.instagram.com/p/ConNvsj0bVw/7hi=tr&img_index=2	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde odak noktada yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Fakat Burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	117	https://www.instagram.com/p/ConNvsj0bVw/7hi=tr&img_index=3	13.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	118	https://www.instagram.com/p/ConNvsj0bVw/7hi=tr&img_index=4	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	119	https://www.instagram.com/p/ConNvsj0bVw/7hi=tr&img_index=5	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım, enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve orada bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	120	https://www.instagram.com/p/CoolH7D0jZ/7hi=tr&img_index=5	14.02.2023	Yıkım, karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında yardımlaşarak çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	121	https://www.instagram.com/p/CoolH7D0jZ/7hi=tr&img_index=2	14.02.2023	Yıkım, karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında çalışan bir gönüllü	1	1	3
ANDA	122	https://www.instagram.com/p/Cool3zcoCco/7hi=tr&img_index=2	14.02.2023	Fotoğrafın odak noktasında yıkım, enkazın içinde depremzede arayan eğitilmiş bir arama kurtarma köpeği ve bir gönüllü var.	1	1	3
ANDA	123	https://www.instagram.com/p/Cool3zcoCco/7hi=tr&img_index=2	14.02.2023	Fotoğrafın odak noktasında yıkım, enkazın içinde depremzede arayan eğitilmiş bir arama kurtarma köpeği ve bir gönüllü var.	1	1	3
ANDA	124	https://www.instagram.com/p/Cool3zcoCco/7hi=tr&img_index=3	14.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkazın içinde bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	125	https://www.instagram.com/p/Cool3zcoCco/7hi=tr&img_index=4	14.02.2023	Fotoğraf karesinde arama kurtarma köpekleri ve gönüllüler bulunmaktadır.	4	4	4
ANDA	126	https://www.instagram.com/p/Cool3zcoCco/7hi=tr&img_index=5	14.02.2023	Odak noktada yıkım ve karanlıkta enkaza doğru ışık tutan iki gönüllü var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	127	https://www.instagram.com/p/Cool3zcoCco/7hi=tr&img_index=6	14.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar aracılığıyla enkaz alanında bulunan bir arama kurtarma köpeği	1	1	3
ANDA	128	https://www.instagram.com/p/Cool3zcoCco/7hi=tr&img_index=7	14.02.2023	Yıkım, enkazın içinde depremzede arayan eğitilmiş bir arama kurtarma köpeği ve bir gönüllü	1	1	3
ANDA	129	https://www.instagram.com/p/CopXc9j0p4S/7hi=tr	14.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkaz alanında çalışanlar yürüten gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	130	https://www.instagram.com/p/Cop5dHI9Q/7hi=tr&img_index=7	14.02.2023	Odak noktada yıkım ve enkaz alanında çalışanlar yürüten gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	131	https://www.instagram.com/p/Cop5dHI9Q/7hi=tr&img_index=2	14.02.2023	Çatlamış duvarlar, yıkım ve enkaz alanında "Proton elc- rb-i m-4" cihazı ile çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	132	https://www.instagram.com/p/Cop5dHI9Q/7hi=tr&img_index=3	14.02.2023	Yıkım ve enkaz bölgesinde iş makineleri ve çeşitli aletlerle çalışanları yürüten gönüllüler	1	1	3
ANDA	133	https://www.instagram.com/p/CopzqFVVg/7hi=tr&img_index=4	14.02.2023	Yıkım ve yardımlaşarak enkaz alanında çalışanları yürüten gönüllüler	1	1	3
ANDA	134	https://www.instagram.com/p/CopzqFVVg/7hi=tr&img_index=4	14.02.2023	Hasara uğramış arabalar, yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	135	https://www.instagram.com/p/CopzqFVVg/7hi=tr&img_index=2	14.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan kafa feneriyle enkaz alanında çalışanların yürütme çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	136	https://www.instagram.com/p/CopzqFVVg/7hi=tr&img_index=3	14.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan kafa feneriyle enkaz alanında çalışanların yürütme çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	137	https://www.instagram.com/p/CopzqFVVg/7hi=tr&img_index=4	14.02.2023	Hasara uğramış arabalar, yıkım ve karanlığı aydınlatan bir kafa feneriyle enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	138	https://www.instagram.com/p/CopzqFVVg/7hi=tr&img_index=5	14.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım, karanlıkta enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Fakat Burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	139	https://www.instagram.com/p/CopzqFVVg/7hi=tr&img_index=6	14.02.2023	Yıkım, enkaz alanında karanlığın aydınlatan ışıklar eşliğinde çalışır vaziyette görünen bir iş makinesi ve orada bulunan gönüllüler	1	1	3
ANDA	140	https://www.instagram.com/p/CopzqFVVg/7hi=tr&img_index=7	14.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında karanlığı aydınlatan kafa feneri sayesinde çalışanları yürüten gönüllüler	1	1	3

EK-1. ANDA (Devam) Kod Çizelgesi

ANDA	141	https://www.instagram.com/p/CorHbXlq_5/?hl=tr&img_index=7	15.02.2023	Yıkımın kısmi görüntüsü, enkaz alanında çalışan iş makineleri ve gönüllüler	2	1	3
ANDA	142	https://www.instagram.com/p/CorHbXlq_5/?hl=tr&img_index=2	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bakan bir gönüllü var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	143	https://www.instagram.com/p/CorHbXlq_5/?hl=tr&img_index=3	15.02.2023	Yıkım ve gönüllülerin fotoğrafta bulunduğu bölgede ola bir çökme durumunu önlemek amacıyla kurdıkları tahkimat ve burada çalışanlarını sürdüren gönüllüler	1	1	3
ANDA	144	https://www.instagram.com/p/CorHbXlq_5/?hl=tr&img_index=4	15.02.2023	Yıkım ve gönüllülerin fotoğrafta bulunduğu bölgede ola bir çökme durumunu önlemek amacıyla kurdıkları tahkimat ve burada çalışanlarını sürdüren gönüllüler	1	1	3
ANDA	145	https://www.instagram.com/p/CorHbXlq_5/?hl=tr&img_index=5	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve gönüllülerin fotoğrafta bulunduğu bölgede ola bir çökme durumunu önlemek amacıyla kurdıkları tahkimat ve enkaz doğru bakan gönüllüler var. Fakat burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	146	https://www.instagram.com/p/CorPPTbISw/?hl=tr&img_index=5	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde vücut pozisyonlarının birlik ve dayanışma içinde olduklarını gösteren, kadrāja tebessüm ederek bakan bazı gönüllüler ve enkazın üstünde dinlenen diğer gönüllüler bunun yanında arka tarafta yıkımın görüntüsü var.	1	1	3
ANDA	147	https://www.instagram.com/p/CorPPTbISw/?hl=tr&img_index=2	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde vücut pozisyonlarının birlik ve dayanışma içinde olduklarını gösteren, kadrāja tebessüm ederek bakan bazı gönüllüler ve yan tarafta yıkımın görüntüsünün bir kısmı var.	2	1	3
ANDA	148	https://www.instagram.com/p/CorPPTbISw/?hl=tr&img_index=3	15.02.2023	Bu fotoğrafta yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	149	https://www.instagram.com/p/CorPPTbISw/?hl=tr&img_index=4	15.02.2023	Bu fotoğrafta yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	150	https://www.instagram.com/p/Cor_efgoLue/?hl=tr&img_index=4	15.02.2023	Bu fotoğrafta yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Enkaz üstünde ilerleyebilmek için yardımlaşın için gönüllü de arka planda görünüyor. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	151	https://www.instagram.com/p/Cor_efgoLue/?hl=tr&img_index=2	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım, toz duman ve enkaz bölgesinde bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	152	https://www.instagram.com/p/Cor_efgoLue/?hl=tr&img_index=3	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım, hasar alınıp bir araba ve enkaz bölgesinde bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	153	https://www.instagram.com/p/Cor_efgoLue/?hl=tr&img_index=4	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz üstünde çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	154	https://www.instagram.com/p/CosilD0lFMb/?hl=tr&img_index=4	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz üstünde çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	155	https://www.instagram.com/p/CosilD0lFMb/?hl=tr&img_index=2	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz üstünde çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	156	https://www.instagram.com/p/CosilD0lFMb/?hl=tr&img_index=3	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz üstünde çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	157	https://www.instagram.com/p/CosilD0lFMb/?hl=tr&img_index=4	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan bir gönüllü var.	1	1	3
ANDA	158	https://www.instagram.com/p/Cosxxm_o83N/?hl=tr&img_index=4	16.02.2023	Yıkım ve karanlılığı aydınlatan ışıklar altında, beden pozisyonlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	159	https://www.instagram.com/p/Cosxxm_o83N/?hl=tr&img_index=2	16.02.2023	Yıkım ve karanlılığı aydınlatan ışıklar altında, beden pozisyonlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	160	https://www.instagram.com/p/Cosxxm_o83N/?hl=tr&img_index=3	16.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlılığı aydınlatan ışıklar altında enkazda çalışan iş makinesi, toz ve duman, orada bulunan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	161	https://www.instagram.com/p/Cotqk7YoutH/?hl=tr&img_index=3	16.02.2023	Yıkım ve enkazda çalışan bir gönüllü	1	1	3
ANDA	162	https://www.instagram.com/p/Cotqk7YoutH/?hl=tr&img_index=2	16.02.2023	Yıkım ve karanlılığı aydınlatan ışıklar altında enkazda çalışan iş makinesi, beden duruşlarından anlaşılacağı üzere orada çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	163	https://www.instagram.com/p/Cotqk7YoutH/?hl=tr&img_index=3	16.02.2023	Yıkım ve karanlılığı aydınlatan ışıklarla enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3

EK-1. ANDA (Devam) Kod Çizelgesi

ANDA	164	https://www.instagram.com/p/Cotix7youtH/?hl=tr&img_index=4	16.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklarla enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	165	https://www.instagram.com/p/Cotix7youtH/?hl=tr&img_index=5	16.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklarla enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	166	https://www.instagram.com/p/CottHrioUnU/?hl=tr&img_index=5	16.02.2023	Yıkım ve enkazın altında canlı var mı diye ses dinlemeye çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	167	https://www.instagram.com/p/CottHrioUnU/?hl=tr&img_index=2	16.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışmalarını yürüten gönüllüler	1	1	3
ANDA	168	https://www.instagram.com/p/CottHrioUnU/?hl=tr&img_index=3	16.02.2023	Yıkım ve enkazın üstünde ses var mı diye saptamaya çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	169	https://www.instagram.com/p/CottHrioUnU/?hl=tr&img_index=4	16.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	170	https://www.instagram.com/p/CouxyGALer/?hl=tr	16.02.2023	Deprenzemeler için toka gibi süsler satan çocuklar	3	1	3
ANDA	171	https://www.instagram.com/p/CouomY4o7z/?hl=tr&img_index=4	16.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkazın üstünde bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	172	https://www.instagram.com/p/CouomY4o7z/?hl=tr&img_index=2	16.02.2023	Yıkım ve enkazın üstünde çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	173	https://www.instagram.com/p/CouomY4o7z/?hl=tr&img_index=3	16.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler	1	2	3
ANDA	174	https://www.instagram.com/p/CouomY4o7z/?hl=tr&img_index=4	16.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkazın üstünde bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	175	https://www.instagram.com/p/Cow9YA1IowtC/?hl=tr&img_index=4	17.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi, toz bulutu ve orada bulunan gönüllüler	1	1	3
ANDA	176	https://www.instagram.com/p/Cow9YA1IowtC/?hl=tr&img_index=2	17.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	177	https://www.instagram.com/p/Cow9YA1IowtC/?hl=tr&img_index=3	17.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	178	https://www.instagram.com/p/Cow9YA1IowtC/?hl=tr&img_index=4	17.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım, enkaz alanında görünen keçeler, orada bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	179	https://www.instagram.com/p/CoxTmZomHC/?hl=tr&img_index=4	17.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan iş makineleri, orada bulunan bir gönüllünün enkaza doğru bakışı	1	1	3
ANDA	180	https://www.instagram.com/p/CoxTmZomHC/?hl=tr&img_index=2	17.02.2023	Yıkım, enkaz bölgesinde bir iş makinesinin çalışması, kırılmış ve çatlamış duvarları olan bir bina ve orda bulunan gönüllüler	1	1	3
ANDA	181	https://www.instagram.com/p/CoxTmZomHC/?hl=tr&img_index=3	17.02.2023	Yıkım ve enkaz bölgesinde çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	182	https://www.instagram.com/p/CoxTmZomHC/?hl=tr&img_index=4	17.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkazın içinden aydınlığa doğru yürüştükten çekim yapılmıştır. Tünelin dışında ise beden duruşlarından anlaşılacağı üzere gönüllülerin çalışmalarını yürüttüğü görülmektedir.	1	1	3
ANDA	183	https://www.instagram.com/p/CoxTmZomHC/?hl=tr&img_index=5	17.02.2023	Yıkım, enkaz aydınlatan ışıklar altında bir iş makinesinin çalışmalarını yürütmesi ve bir gönüllünün enkaza ışık tutması	1	1	3
ANDA	184	https://www.instagram.com/p/CoxTYDNIced/?hl=tr&img_index=5	17.02.2023	Yıkım, karanlığı aydınlatmaya çalışan gönüllüler, arka planda duvarları çatlamış, zarara uğramış binalar, iş makinesinin enkaz bölgesinde çalışmalarını sürdürmesi ve gönüllülerin enkaza bakmaları	1	1	3
ANDA	185	https://www.instagram.com/p/CoxTYDNIced/?hl=tr&img_index=2	17.02.2023	Yıkım, karanlığı aydınlatmaya çalışan gönüllüler, arka planda duvarları çatlamış, zarara uğramış binalar, iş makinesinin enkaz bölgesinde çalışmalarını sürdürmesi ve gönüllülerin enkaza bakmaları	1	1	3
ANDA	186	https://www.instagram.com/p/CoxTYDNIced/?hl=tr&img_index=3	17.02.2023	Yıkım, karanlığı aydınlatmaya çalışan gönüllüler, arka planda duvarları çatlamış, zarara uğramış binalar, iş makinesinin enkaz bölgesinde çalışmalarını sürdürmesi ve gönüllülerin enkaza bakmaları	1	1	3
ANDA	187	https://www.instagram.com/p/CoxTYDNIced/?hl=tr&img_index=4	17.02.2023	Yıkım, karanlığı aydınlatmaya çalışan bir gönüllü, arka planda duvarları çatlamış, zarara uğramış binalar, iş makinesinin enkaz bölgesinde çalışmalarını sürdürmesi	1	1	3
ANDA	188	https://www.instagram.com/p/CoxbB8o3aq/?hl=tr&img_index=4	18.02.2023	Arkası dönük vaziyette enkaza doğru bakan gönüllüler, iş makineleri ve arka planda yıkımın görüntüsü. Fakat bu fotoğraf karesinde yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	2	2	3
ANDA	189	https://www.instagram.com/p/CoxbB8o3aq/?hl=tr&img_index=2	18.02.2023	Binaların çatlamış ve zarara uğramış görüntüleri, enkaz bölgesinde bir iş makinesinin çalışmalarını yürütmesi, toz bulutu ve enkaza bakan gönüllüler	1	1	3
ANDA	190	https://www.instagram.com/p/CoxbB8o3aq/?hl=tr&img_index=3	18.02.2023	Arka planda görünen enkaz, iş makinelerinin çalışmalarını sürdürmesi, toz bulutu ve enkaza bakan gönüllüler	2	1	3

EK-1. ANDA (Devam) Kod Çizelgesi

ANDA	191	https://www.instagram.com/p/CpAEvtf137N/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkazdan çıkarılmış bir çocuğun korku dolu, ağlamaklı yüz ifadesi, onu taşıyan bir gönüllü net bir şekilde, geri kalan kısımlar burlaştırarak gösterilmiştir.	1	1	3
ANDA	192	https://www.instagram.com/p/CpB8PXA80v/?hl=tr&img_index=1	23.02.2023	Bu fotoğrafta yıkım, enkaza doğru bakan gönüllüler dikkat çekmektedir. Ancak bu fotoğraf karesinde yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
ANDA	193	https://www.instagram.com/p/CpB8HXA80v/?hl=tr&img_index=2	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde birbirleriyle iletişim kuran gönüllüler bulunmaktadır.	3	3	3
ANDA	194	https://www.instagram.com/p/CpDhJWtoXoW/?hl=tr&img_index=1	24.02.2023	Bu fotoğraf karesinde aferezeler için çadır kurmaya çalışan gönüllüler dikkat çekmektedir.	2	1	3
ANDA	195	https://www.instagram.com/p/CpDhJWtoXoW/?hl=tr&img_index=2	24.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım, enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve orada çalışmalarını sürdüren bir gönüllü ön plandadır.	1	1	3
ANDA	196	https://www.instagram.com/p/CpDhJWtoXoW/?hl=tr&img_index=3	24.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	197	https://www.instagram.com/p/CpDhJWtoXoW/?hl=tr&img_index=4	24.02.2023	Yıkım ve enkaz bölgesinde çalışan gönüllüler ön planda iken arka planda zarara uğrayan binalar göze çarpmaktadır.	1	1	3
ANDA	198	https://www.instagram.com/p/CpLGBgQoUfFn/?hl=tr&img_index=1	27.02.2023	Yıkım ve karanlık enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3
ANDA	199	https://www.instagram.com/p/CpLGBgQoUfFn/?hl=tr&img_index=2	27.02.2023	Bu fotoğraf karesinde arkası düşük iki gönüllü ön planda. Felaket fotoğrafının açısından kaynaklandığı düşünülen enkaza dair görüntüler net değil.	2	2	3
ANDA	200	https://www.instagram.com/p/CpLGBgQoUfFn/?hl=tr&img_index=3	27.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkaza doğru bakan bir gönüllü ön planda. Diğer gönüllüler de minareden anlaşılacağı üzere bir camiye doğru bakıyorlar. Caminin çevresinde depremin neden olduğu yıkım sonucunda meydana gelen enkaz görülüyor. Çatlamış duvarlar da dikkat çekiyor.	1	2	3
ANDA	201	https://www.instagram.com/p/CpLGBgQoUfFn/?hl=tr&img_index=4	27.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlığı aydınlatan ışıkların ısız ve korkutucu bir görüntüye neden olduğu kurumuş bir ağaç, dikkat çekiyor. Arka planda yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
ANDA	202	https://www.instagram.com/p/CpP1Cd6oDlv/?hl=tr&img_index=2	1.03.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım kolileri ve bu kolilerle ilgilenen gönüllüler görülüyor.	3	1	1
ANDA	203	https://www.instagram.com/p/CpP1Cd6oDlv/?hl=tr&img_index=3	1.03.2023	Bu fotoğraf karesinde gelen yardımların dağıtıldığı görülüyor.	3	1	1
ANDA	204	https://www.instagram.com/p/CpP1Cd6oDlv/?hl=tr&img_index=4	1.03.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım kolileriyle ilgilenen gönüllüler görülüyor.	3	2	1
ANDA	205	https://www.instagram.com/p/CpP1Cd6oDlv/?hl=tr&img_index=5	1.03.2023	Bu fotoğraf karesinde sıra olmuş vatandaşlar ve yardım kolileri göze çarpmaktadır.	3	3	1
ANDA	206	https://www.instagram.com/p/CpP1Cd6oDlv/?hl=tr&img_index=6	1.03.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım kolileri ve yardımların dağıtımıyla ilgilenen gönüllüler görülüyor.	3	1	1

EK-2. BAKUT Kod Çizelgesi

				KOD				
STK adı	Görsel İçerik No.	Görsel İçerik URL'si	Tarih	Açıklama	KOD1: korku Unsuru	KOD 2: Yardımlaşma/Dayanışma Ruhu	KOD 3: Kaynak Akışı	
					Karanlık - fener aydınlatma ışıkları, yıkım ve binalardaki hasarlar, betonu keserken ortaya çıkan duman, çaresiz veya güçsüz insan figürleri, korku veya endişe yüklü yüz ifadeleri, çatlaklı duvarlar, yaralama durumunu gösteren ipuçları, ağlamak, yaşanan trajiyi vurgulamak için siyah beyaz fotoğraf paylaşmak, ceset torbası	TEKNIK YAKLAŞIM YAPILMASI, YAKIN KURTARILMA ÇALIŞAN GÖNÜLLÜLER, DEPRENZEDELERE YARDIM MALZEMELERİ GÖTÜREN VE VATANDAŞLARA VEREN GÖNÜLLÜLER, İNSANLARI GÖÇÜKTEN KURTARILMA ANLARI, YARDIM VE DAYANIŞMA İÇİNDE DEPREM BÖLGESİNDE ÇALIŞAN İNSANLAR, SARILMA VE GÜLÜNSEME ANLARI, ARAMA KURTARMA KÖPEKLERİYLE BİRLİKTE ÇALIŞMALAR YÜRÜTÜLMESİ, İŞ MAKİNELERİYLE ENKAZ ALANINDA ÇALIŞMALAR YÜRÜTÜLMESİ, YARALILARA MÜDAHALE EDİLMESİ, DEPRENZEDELERE VE DİĞER CANILARA İLGİLENEN GÖNÜLLÜLER	ilaç dağıtım, yiyecek, giyecek, oyuncak gibi yardımlar ve bu yardımları paketleyen ve ilgilenen STK gönüllüleri	
BAKUT 1		https://www.instagram.com/p/CoZJ54DHP7?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler görülmektedir. Ancak Burada daha az yoğunlukta bir dayanışma ve yardımlaşma örneği görülmüyor	1	2	3	
BAKUT 2		https://www.instagram.com/p/Cob1EmaIQ1?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3	
BAKUT 3		https://www.instagram.com/p/Cob-QeR6GT?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yaralanmış bir vatandaşın gönüllüler tarafından müdahale edildiği görülmektedir. Arka planda çadır ve battaniyeye sarılmış bir vatandaş daha göze çıkmaktadır.	1	1	3	
BAKUT 4		https://www.instagram.com/p/Coc4QWAoKH?hl=tr&img_index=2	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve bir arama kurtarma köpeğiyle birlikte enkaz alanında bulunan bir gönüllü dikkat çekmektedir.	1	2	3	
BAKUT 5		https://www.instagram.com/p/CocbsaWlqge?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir çadırın içine dizilmiş yiyecek, içecek ve diğer yardım kolileri ve bu yardımlarla ilgilenen bir gönüllü göze çıkmaktadır.	3	3	1	
BAKUT 6		https://www.instagram.com/p/Coc4QWAoKH?hl=tr&img_index=8	9.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında iş makineleri ile birlikte çalışan gönüllüler	1	1	3	
BAKUT 7		https://www.instagram.com/p/Cof13FyoNTU?hl=tr	10.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında iş makineleri ile birlikte çalışan gönüllüler	1	1	3	
BAKUT 8		https://www.instagram.com/p/Cog_suxoLm?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duyarlarından anlaşılabilecek üzere enkazın içinde çalışan gönüllüler var.	1	1	3	
BAKUT 9		https://www.instagram.com/p/CoHUMN1oik4?hl=tr&img_index=2	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde gıda yardım aracı olduğu görülen bir yardım tını görülmektedir. Aracın önünde bazı gönüllüler bulunmaktadır. Ancak yardımlarla yoğun şekilde ilgilendikleri fotoğrafta yansımamıştır.	3	3	2	
BAKUT 10		https://www.instagram.com/p/CoHUMN1oik4?hl=tr&img_index=2	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım kolilerinin görüldüğü ve kolilerle ilgilenen gönüllülerin olduğu göze çıkmaktadır.	3	3	1	
BAKUT 11		https://www.instagram.com/p/CoHUMN1oik4?hl=tr&img_index=3	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde su taşıyan bir gönüllü ve arka planda yardım kolileri ve içecek sular göze çıkmaktadır.	3	1	1	
BAKUT 12		https://www.instagram.com/p/CoHUMN1oik4?hl=tr&img_index=4	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde gönüllü ve vatandaşların , fotoğrafın sağ kısmında gözükken yardım malzemeleri önünde bulunması gözükmemektedir.	3	3	1	
BAKUT 13		https://www.instagram.com/p/CoXWFAoLwt?hl=tr&img_index=2	12.02.2023	Yıkım ve beden duyarlarından da anlaşılabilecek üzere enkazda çalışan gönüllüler	1	1	3	

EK-2. BAKUT (Devam) Kod Çizelgesi

BAKUT	14	https://www.instagram.com/p/CokWfAiolw/?hl=tr&img_index=2	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler görülmektedir. Ancak Burada daha az yoğunlukta bir dayanışma ve yardımlaşma örneği görülmüyor.	1	2	3
BAKUT	15	https://www.instagram.com/p/CokWfAiolw/?hl=tr&img_index=3	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında arama kurtarma köpeğiyle birlikte çalışanların yürüten gönüllüler var.	1	1	3
BAKUT	16	https://www.instagram.com/p/CoIOBuZoU7/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlığı aydınlatan bir kafa kamerası ile duvarı delmeye çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
BAKUT	17	https://www.instagram.com/p/ComdguCoplF/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çeşitli ilaç ve yardım paketleri ve bu yardımlarla ilgilenen gönüllüler bulunmaktadır.	3	3	1
BAKUT	18	https://www.instagram.com/p/ComdguCoplF/?hl=tr&img_index=2	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çeşitli ilaç ve yardım paketleri ve bu yardımlarla ilgilenen gönüllüler bulunmaktadır.	3	3	1
BAKUT	19	https://www.instagram.com/p/ComdguCoplF/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Bu fotoğrafta içecek için ve dinlenen gönüllüler görülmektedir.	3	3	3
BAKUT	20	https://www.instagram.com/p/ComdguCoplF/?hl=tr&img_index=4	13.02.2023	Bu fotoğrafta istiflenen yardım kolileri görülmektedir.	3	3	1
BAKUT	21	https://www.instagram.com/p/ConH LEfRId/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve iş makinesi birlikte beden duruşlarından da anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
BAKUT	22	https://www.instagram.com/p/Cozhp4k1YDQ/?hl=tr&img_index=4	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde arkadaşları pankarttan anlaşılacağı üzere gönüllülerin depremde yaptıkları çalışmalarına teşekkür mahiyetinde boyutlarına çıkerten madalyalar takılmıştır.	3	3	3
BAKUT	23	https://www.instagram.com/p/Cozhp4k1YDQ/?hl=tr&img_index=2	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde arkadaşları pankarttan anlaşılacağı üzere deprem bölgesinde çalışmalara katkı sağlayan kadın gönüllüler bulunmaktadır.	3	3	3
BAKUT	24	https://www.instagram.com/p/Cozhp4k1YDQ/?hl=tr&img_index=3	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çadırın önünde bulunan gönüllüler bulunmaktadır.	3	3	3
BAKUT	25	https://www.instagram.com/p/Cozhp4k1YDQ/?hl=tr&img_index=4	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde gönüllüler ve diğer vatandaşların birlikte olduğu görülmektedir.	3	3	3
BAKUT	26	https://www.instagram.com/p/Cozhp4k1YDQ/?hl=tr&img_index=5	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir kalabalık ve birçok araç göze çarpmaktadır.	3	3	3
BAKUT	27	https://www.instagram.com/p/Cozhp4k1YDQ/?hl=tr&img_index=6	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde arkadaşları pankarttan anlaşılacağı üzere gönüllülerin depremde yaptıkları çalışmalarına teşekkür mahiyetinde boyutlarına çıkerten madalyalar takılmıştır.	3	3	3
BAKUT	28	https://www.instagram.com/p/Cozhp4k1YDQ/?hl=tr&img_index=7	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yemek yiyip muhabbet eden bir gönüllü kalabalığı göze çarpmaktadır. Arkadaki pankarttan anlaşılacağı üzere deprem bölgelerinde faaliyet yürüten gönüllüler için yapılan bir organizasyon olduğu anlaşılıyor.	3	3	3
BAKUT	29	https://www.instagram.com/p/Cozhp4k1YDQ/?hl=tr&img_index=8	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir gönüllü kalabalığı görülmüyor.	3	3	3

EK-3 GEA Kod Çizelgesi

STK adı	Görsel İçerik No.	Görsel İçerik URL'si	Tarih	Açıklama	KOD1: Korku Unsuru	KOD		KOD 3: Kaynak Akışı
						Yardımlaşma/Dayanışma Ruhu	Korku	
GEA	1	https://www.instagram.com/p/CoU5HdbIbqt/?hl=tr&img_index=9	6.02.2023	Bir iş makinesinin altında beden duruşlarından anlaşılacağı üzere çalışmalarını yürüten gönüllüler ön planda. Ancak bu fotoğrafta yıkım ve enkaz daha az yoğunluktadır.	2	1	3	Yemek dağıtımı yapanlar, çadır kurmaya çalışan gönüllüler, depremzedelere yardım malzemeleri götüren ve vatandaşlara veren gönüllüler, insanların göçükten kurtarılan anları, yardım ve dayanışma içinde deprem bölgesinde çalışan insanlar, sarılma ve gülmeye anları, arama kurtarma köpekleriyle birlikte çalışmalar yürütülmesi, iş makineleriyle enkaz alanlarında çalışmalar yürütülmesi, yaralıları müdahale edilmesi, depremzedelerle ve diğer canlılarla ilgilenen gönüllüler
GEA	2	https://www.instagram.com/p/CoU5HdbIbqt/?hl=tr&img_index=2	6.02.2023	Bir iş makinesinin altında beden duruşlarından anlaşılacağı üzere çalışmalarını yürüten gönüllüler ön planda. Ancak bu fotoğrafta yıkım ve enkaz daha az yoğunluktadır.	2	1	3	
GEA	3	https://www.instagram.com/p/CoU5HdbIbqt/?hl=tr&img_index=3	6.02.2023	Bir iş makinesinin gönüllülerin çalışmalarını sürdürmesi için bir duvara destek uygulanması, yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3	
GEA	4	https://www.instagram.com/p/CoU5HdbIbqt/?hl=tr&img_index=4	6.02.2023	Net çıkmamış olan bu fotoğrafta enkaz alanında bulunan gönüllüler bulunmaktadır. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3	
GEA	5	https://www.instagram.com/p/CoU5HdbIbqt/?hl=tr&img_index=5	6.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler	1	1	3	
GEA	6	https://www.instagram.com/p/CoVEBg-rXfI/?hl=tr&img_index=5	6.02.2023	Yıkım, karanlığı aydınlatan ışık altında enkazdan çıkarılan bir depremzedenin gönüllülerce taşınması	1	1	3	
GEA	7	https://www.instagram.com/p/CoVEBg-rXfI/?hl=tr&img_index=2	6.02.2023	Yıkım, karanlığı aydınlatan ışık altında enkazdan çıkarılan bir depremzedenin gönüllülerce taşınması	1	1	3	
GEA	8	https://www.instagram.com/p/CoVEBg-rXfI/?hl=tr&img_index=3	6.02.2023	Yıkım, karanlığı aydınlatan ışık altında enkazdan çıkarılan bir depremzedenin gönüllülerce taşınması	1	1	3	
GEA	9	https://www.instagram.com/p/CoVEBg-rXfI/?hl=tr&img_index=4	6.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlığı aydınlatan ışın altında çalışanlar yürüten gönüllüler gözükmemektedir. Ancak bu fotoğraf karesinde karanlık ve yıkım daha az yoğunlukta görülmektedir.	2	1	3	
GEA	10	https://www.instagram.com/p/CoW7H8Oj4Gn/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlığı aydınlatan ışıklar altında battaniye örtülerek vücut ısı dengelenmeye çalışan ve sedyeye yatırılmış bir afetzedeye ve onun başında duran gönüllüler dikkat çekmektedir.	1	1	3	
GEA	11	https://www.instagram.com/p/CoW7H8Oj4Gn/?hl=tr&img_index=2	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlığı aydınlatan ışıklar altında battaniye örtülerek vücut ısı dengelenmeye çalışan, ayağındaki sarı bezinden anlaşılacağı üzere yaralanmış ve sedyeye yatırılmış bir afetzedeye ve onunla ilgilenen gönüllüler dikkat çekmektedir.	1	1	3	
GEA	12	https://www.instagram.com/p/CoW7H8Oj4Gn/?hl=tr&img_index=3	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkazın içinde çalışanlarını yürüten bir gönüllü görülmekte	1	1	3	
GEA	13	https://www.instagram.com/p/CoW7H8Oj4Gn/?hl=tr&img_index=4	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlığı aydınlatan ışıklar sayesinde depremin neden olduğu yıkımdan kaynaklı enkaz ve zarara uğramış bir araba görülmüyor.	1	3	3	
GEA	14	https://www.instagram.com/p/CoW7H8Oj4Gn/?hl=tr&img_index=5	7.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışanlar yürüten gönüllüler	1	1	3	
GEA	15	https://www.instagram.com/p/CoW7H8Oj4Gn/?hl=tr&img_index=6	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yoğun olarak enkaz görülmektedir. Burada bulunan gönüllüler açısından daha az yoğunlukta yardımlaşma ve dayanışma ruhu göze çarpmaktadır.	1	2	3	

EK-3 GEA (Devam) Kod Çizelgesi

GEA	16	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=6	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkaz alanında bulunan birçok gönüllü göze çarpmaktadır. Karanlığı aydınlatan ışıklar altında kurtarılan bir afetzedenin sedyeye konularak taşındığı görülmüyor.	1	1	3
GEA	17	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=2	10.02.2023	Bu karede korku unsurlarının daha az yoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Bir depremzedeye yardım eden bir grup gönüllü dikkat çekmektedir	2	1	3
GEA	18	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=3	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	19	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=4	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	20	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=5	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	21	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=6	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	22	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=6	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan iki gönüllü gözükmemektedir.	1	1	3
GEA	23	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=2	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	24	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=3	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan iki gönüllü var.	1	1	3
GEA	25	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=4	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkazdan çıkarılan bir afetzedenin gönüllülerce kuratılma anları var.	1	1	3
GEA	26	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=4	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir aracin bagajında yer alan kedi kutuları gözükmemektedir. Arka planda yıkım ve enkaz dikkat çekmektedir.	1	3	1
GEA	27	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=2	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir aracin bagajında yer alan bir takım eşyaların bulunduğu görülmektedir.	3	3	1
GEA	28	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=3	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde GEA aracının önünde durarak poz veren gönüllüler görülmektedir.	3	3	3
GEA	29	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=4	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde arka planda kurulmuş çadırlar ve o alanda yardım malzemelerini taşıyan gönüllüler bulunmaktadır.	3	2	2
GEA	30	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=5	12.02.2023	Bu fotoğrafta gönüllülerin aracı ve diğer araçların arasında olan gönüllüler görülmektedir.	3	3	3
GEA	31	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=6	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde GEA'nın logosunun bulunduğu bir araç görülmektedir.	3	3	3
GEA	32	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=6	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	33	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=2	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	34	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=3	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	35	https://www.instagram.com/p/CoepZCs9FX/7hl=t&img_index=4	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3

EK-3 GEA (Devam) Kod Çizelgesi

GEA	36	https://www.instagram.com/p/Colljoi2iN/?hl=tr&img_index=5	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	37	https://www.instagram.com/p/Colljoi2iN/?hl=tr&img_index=6	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	38	https://www.instagram.com/p/Colljoi2iN/?hl=tr&img_index=7	14.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	39	https://www.instagram.com/p/Colljoi2iN/?hl=tr&img_index=8	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	40	https://www.instagram.com/p/Colljoi2iN/?hl=tr&img_index=9	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir afetzedenin enkazdan çıkarılıp gönüllülerce sedyeyle taşınması görülmektedir.	2	1	3
GEA	41	https://www.instagram.com/p/Comoz_nlqKz/?hl=tr&img_index=9	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	42	https://www.instagram.com/p/Comoz_nlqKz/?hl=tr&img_index=2	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	43	https://www.instagram.com/p/Coxn65rzhn/?hl=tr&img_index=2	17.02.2023	Bu fotoğraf karesinde iki gönüllünün birbirine bakışı ve arkada ateş yakarak ısınmaya çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	3	3	3
GEA	44	https://www.instagram.com/p/Coxn65rzhn/?hl=tr&img_index=2	17.02.2023	Bu fotoğraf karesinde duruş ve giyimlerinden anlaşılabilecek üzere arama ve kurtarma çalışanları için konuşan gönüllüler var.	3	2	3
GEA	45	https://www.instagram.com/p/Coxn65rzhn/?hl=tr&img_index=3	17.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkazın üstünde bir arama kurtarma köpeği ile çalışanların yürüten gönüllüler var.	1	1	3
GEA	46	https://www.instagram.com/p/Coxn65rzhn/?hl=tr&img_index=4	17.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkazın üstünde karanlık aydınlatıcı ışıklar altında bir arama kurtarma köpeği ile çalışanların yürüten gönüllüler var.	1	1	3
GEA	47	https://www.instagram.com/p/Coxn65rzhn/?hl=tr&img_index=5	17.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkazın üstünde bir arama kurtarma köpeği ile çalışanların yürüten gönüllüler var.	1	1	3
GEA	48	https://www.instagram.com/p/CowAUgoYkg/?hl=tr&img_index=5	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	49	https://www.instagram.com/p/CowAUgoYkg/?hl=tr&img_index=2	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	50	https://www.instagram.com/p/CowAUgoYkg/?hl=tr&img_index=3	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
GEA	51	https://www.instagram.com/p/Co172uDr81L/?hl=tr&img_index=3	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde birtakım malzemelerin gönüllülerce taşındığı görülmektedir.	3	1	1
GEA	52	https://www.instagram.com/p/Co172uDr81L/?hl=tr&img_index=2	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çadırlara yardım malzemesi götüren gönüllüler bulunmaktadır.	3	1	1
GEA	53	https://www.instagram.com/p/Co172uDr81L/?hl=tr&img_index=3	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde birine yardım malzemeleri uzatan gönüllüler bulunmaktadır.	3	1	1
GEA	54	https://www.instagram.com/p/Co172uDr81L/?hl=tr&img_index=4	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde ısıtıcı taşıyan gönüllüler görülmektedir.	3	1	1

EK-3 GEA (Devam) Kod Çizelgesi

GEA	55	https://www.instagram.com/p/Co.172uDr81L/?hl=tr&img_index=5	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım paketlerinin konulduğu bir alanda depremzedeler ve gönüllülerin bulunduğu görülüyor. Ancak burada daha az yoğunlukta bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmaktadır.	3	2	1
GEA	56	https://www.instagram.com/p/Co.172uDr81L/?hl=tr&img_index=6	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çadırlar için yalıtım malzemesi ile ilgilenen gönüllüler var. Ayrıca sağ tarafta sobalar göze çarpıyor.	3	1	1
GEA	57	https://www.instagram.com/p/Co.172uDr81L/?hl=tr&img_index=7	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde elinde yardım malzemeleri tutan bir gönüllü var. Diğer gönüllü ise çadırla ilgileniyor.	3	1	1
GEA	58	https://www.instagram.com/p/Co.172uDr81L/?hl=tr&img_index=8	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde ısıtıcı taşıyan birçok gönüllü bulunuyor.	3	1	1
GEA	59	https://www.instagram.com/p/Co.172uDr81L/?hl=tr&img_index=9	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde birtakım malzemelerin gönüllülerce taşındığı görülmektedir.	3	1	1
GEA	60	https://www.instagram.com/p/Co.172uDr81L/?hl=tr&img_index=10	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım malzemelerinin arasında oturan ve çadırlara doğru bakan bir gönüllü odak noktasıdır.	3	3	1
GEA	61	https://www.instagram.com/p/CpAoSWI2Z/?hl=tr&img_index=4	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir çadıra yardım malzemeleri taşıyan gönüllüler var.	3	1	1
GEA	62	https://www.instagram.com/p/CpAoSWI2Z/?hl=tr&img_index=2	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir çadıra yardım malzemeleri götüren bir gönüllü ve bir kız çocuğu görülmektedir.	3	1	1
GEA	63	https://www.instagram.com/p/CpAoSWI2Z/?hl=tr&img_index=3	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir çadıra yardım malzemeleri taşıyan gönüllüler var.	3	1	1
GEA	64	https://www.instagram.com/p/CpAoSWI2Z/?hl=tr&img_index=4	23.02.2023	Deprem bölgesinde çocuklarla ilgilenip onlarla oyun oynayan gönüllüler ve arka planda depremin neden olduğu yıkımın görüntüsü var.	2	1	3
GEA	65	https://www.instagram.com/p/CpAoSWI2Z/?hl=tr&img_index=5	23.02.2023	Deprem bölgesinde çocuklarla ilgilenip onlarla oyun oynayan gönüllüler var, çocukların arkasına saklanmış oyuncakları gördüklerindeki mutlulukları bu fotoğraf karesine yansıtmış. Arka planda depremin neden olduğu yıkımın görüntüsü var.	2	1	1
GEA	66	https://www.instagram.com/p/CpKcZwYrR8G/?hl=tr&img_index=5	27.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir çadıra yardım malzemelerini taşıyan gönüllüler var.	3	1	1
GEA	67	https://www.instagram.com/p/CpKcZwYrR8G/?hl=tr&img_index=2	27.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım malzemeleri taşıyan gönüllüler var.	3	1	1
GEA	68	https://www.instagram.com/p/CpKcZwYrR8G/?hl=tr&img_index=3	27.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir deponun içindeki yardım kolileri ve kolilerle ilgilenen gönüllüler görünüyor.	3	3	1
GEA	69	https://www.instagram.com/p/CpKcZwYrR8G/?hl=tr&img_index=4	27.02.2023	Bu fotoğraf karesinde iki gönüllü bulunmaktadır. Bir tanesi yardım paketlerini taşıyor. Bir vatanşas da elinde karton kutu ile bekliyor.	3	1	1
GEA	70	https://www.instagram.com/p/CpKcZwYrR8G/?hl=tr&img_index=5	27.02.2023	Bir gönüllünün bir futbol sahasında çocuklarla aktivite yapması.	3	1	3
GEA	71	https://www.instagram.com/p/CpKcZwYrR8G/?hl=tr&img_index=6	27.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çadırın yanında gönüllüler tarafından çocuklarla aktivite yapıldığı görülmektedir.	3	1	3
GEA	72	https://www.instagram.com/p/CpKcZwYrR8G/?hl=tr&img_index=7	27.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çocukların arkalarına konulmuş oyuncaklar ve çocuklarla ilgilenen gönüllüler var.	3	1	1
GEA	73	https://www.instagram.com/p/CpKcZwYrR8G/?hl=tr&img_index=8	27.02.2023	Bu fotoğraf karesinde kadın bir gönüllü netleştirilip, diğer kısımlar buluşturulmuş. Gönüllüler çocuklarla ilgileniyorlar.	3	1	3
GEA	74	https://www.instagram.com/p/CpKcZwYrR8G/?hl=tr&img_index=9	27.02.2023	Bir gönüllü tarafından bir çocuğa oyuncak verildiği an görülüyor.	3	1	1

EK-4. KURT-AR Kod Çizelgesi

STK adı	Görsel İçerik No.	Görsel İçerik URL'si	Tarih	Açıklama	KOD 1: Korku Unsuru	KOD 2: Yardımlaşma/Dayanışma Ruhü	KOD 3: Kaynak Akışı
KURT-AR	1	https://www.instagram.com/p/CobqQyWoiqD/?hl=tr&img_index=2	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karalığı aydınlatan ışıklar altında bir iş makinesi ile enkaz alanında çalışmalarını sürdüren bir gönüllü var.	1	1	3
KURT-AR	2	https://www.instagram.com/p/CobqQyWoiqD/?hl=tr&img_index=2	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışmalarını yürüten gönüllüler var.	1	1	3
KURT-AR	3	https://www.instagram.com/p/CobqQyWoiqD/?hl=tr&img_index=3	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde arama kurtarma çalışanları için kullanılacak mobil jeneratör, orada bulunan gönüllüler ve arka planda enkaz görülmektedir.	2	2	3
KURT-AR	4	https://www.instagram.com/p/CobqQyWoiqD/?hl=tr&img_index=4	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalığı aydınlatan ışıklar altında enkaz bölgesinde bir iş makinesi ile çalışmaları yürüten gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
KURT-AR	5	https://www.instagram.com/p/CoIfX_MWImnB/?hl=tr&img_index=4	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde arama kurtarma çalışanları yapan gönüllülerin Maraş'ta olduğu belirtilerek depremin neden olduğu yıkım ve enkaz alanında bulunan iki gönüllü paylaşılmış. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmaktadır.	1	2	3
KURT-AR	6	https://www.instagram.com/p/CoIfX_MWImnB/?hl=tr&img_index=2	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışmalarını yürüten gönüllüler var.	1	1	3
KURT-AR	7	https://www.instagram.com/p/CoIfX_MWImnB/?hl=tr&img_index=3	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmaktadır.	1	2	3
KURT-AR	8	https://www.instagram.com/p/CoIfX_MWImnB/?hl=tr&img_index=4	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve deprem sonrası pozisyonlarından anlaşılacağı üzere enkaz bölgesinde çalışmalarını yürüten bir grup gönüllü var. Bu alanda bulunan iş makinesi de görünüyor.	1	1	3
KURT-AR	9	https://www.instagram.com/p/CoIfX_MWImnB/?hl=tr&img_index=5	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışmalarını yürüten bir iş makinesi var. Ayrıca arama kurtarma çalışanları için kullanılacak mobil jeneratör görünüyor.	1	2	3
KURT-AR	10	https://www.instagram.com/p/CoIfNQXokeo/?hl=tr&img_index=5	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde iki gönüllü bulunuyor. Bir beden duruşundan anlaşılacağı üzere ellerini soğuktan sıkımsı, diğeri ise yardım malzemesini taşıyor.	3	1	1
KURT-AR	11	https://www.instagram.com/p/CoIfNQXokeo/?hl=tr&img_index=2	12.02.2023	İpecek su taşıyan ve araca yüklemeye çalışan gönüllüler Bölgeyi kar kaplamış. Bu fotoğraf karesinde ellerinde yardım poşetleri bulunan bir gönüllü dikkat çekiyor.	3	1	1
KURT-AR	12	https://www.instagram.com/p/CoIfNQXokeo/?hl=tr&img_index=3	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım malzemesi veren gönüllüler	3	1	1
KURT-AR	13	https://www.instagram.com/p/CoIfNQXokeo/?hl=tr&img_index=4	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalığı aydınlatan ışıklar altında, iki iş makinesinin ortasında enkaz alanında çalışan gönüllüler var. Fotoğrafın altında "DURMAK YOK!" yazıyor.	1	1	3
KURT-AR	14	https://www.instagram.com/p/CoIfNQXokeo/?hl=tr&img_index=4	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalığı aydınlatan ışıklar altında, bir iş makinesinin önünde çalışan gönüllüler var.	1	1	3
KURT-AR	15	https://www.instagram.com/p/CoIfNQXokeo/?hl=tr&img_index=2	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalığı aydınlatan ışıklar altında, iki iş makinesinin ortasında enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
KURT-AR	16	https://www.instagram.com/p/CoIfNQXokeo/?hl=tr&img_index=3	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalığı aydınlatan ışıklar altında, iki iş makinesinin ortasında enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3

EK-4. KURT-AR (Devam) Kod Çizelgesi

KURT-AR	17	https://www.instagram.com/p/Cok6Gik6A7hI=t&img_index=4	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve bir iş makinesinin keppesinde bulunan iki gönüllü var. Arka planda ise ateş yakılmış ve orada çalışan bir gönüllü göze çarpıyor.	1	1	3
KURT-AR	18	https://www.instagram.com/p/ComnLcD=UX?hI=t	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde gönüllüler tarafından kuratılan bir kedi odak notadadır.	3	1	3
KURT-AR	19	https://www.instagram.com/p/Copu7CAKtp3?hI=t&img_index=2	14.02.2023	Bu fotoğraf karesinde Kurt-Ar gönüllülerinden kahve ve diğer yiyeceklerin yardım olarak gönderildiği görülüyor.	3	3	1
KURT-AR	20	https://www.instagram.com/p/Copu7CAKtp3?hI=t&img_index=2	14.02.2023	Bu fotoğraf karesinde gönüllülerin yardım malzemeleriyle ilgilendiği görülüyor.	3	1	1
KURT-AR	21	https://www.instagram.com/p/Copu7CAKtp3?hI=t&img_index=3	14.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yiyecek yardımını elinde tutan biri ve arka tarafta yardım malzemeleriyle ilgilenen bir gönüllü görülüyor.	3	1	1
KURT-AR	22	https://www.instagram.com/p/Copu7CAKtp3?hI=t&img_index=4	14.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım malzemelerini tutan biri görülüyor.	3	2	1
KURT-AR	23	https://www.instagram.com/p/Copu7CAKtp3?hI=t&img_index=5	14.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir vatanışa yardım malzemesi verirken görülen bi gönüllü dikkat çekiyor.	3	1	1
KURT-AR	24	https://www.instagram.com/p/CoriHfKp36c?hI=t&img_index=5	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yarım bir görsel paylaşılmış, burada "10. GÜN" yazıyor. Fotoğrafın diğer kısmı farklı bir görsele dönüyor. Görsele dikkat çeken unsur, olayları dramatize etmek ve konuyu daha çarpıcı hale getirmek için kullanılan siyah beyaz efekt ile yakının gösterilmesidir.	1	3	3
KURT-AR	25	https://www.instagram.com/p/CoriHfKp36c?hI=t&img_index=2	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yarım bir görsel paylaşılmış, burada "VE DAHA BURADAYIZ" yazıyor. Fotoğrafın diğer kısmı farklı bir görsele dönüyor. Görsele dikkat çeken unsur, olayları dramatize etmek ve konuyu daha çarpıcı hale getirmek için kullanılan siyah beyaz efekt ile yakının gösterilmesidir.	1	3	3
KURT-AR	26	https://www.instagram.com/p/Cotx_ecqDf-7hI=t&img_index=2	16.02.2023	Bu fotoğraf karesi enkaz alanında arama kurtarma yapan gönüllüler renkli enkaz ile siyah beyaz efekt kullanılarak paylaşılmış. Fotoğrafın üstüne deprem bölgesinde bulunmalarının "11. GÜN" ü olduğu belirtilip bir yazı paylaşılmış.	1	1	3
KURT-AR	27	https://www.instagram.com/p/Cotx_ecqDf-7hI=t&img_index=2	16.02.2023	Bu fotoğraf karesi enkaz alanında arama kurtarma yapan gönüllüler renkli enkaz ile siyah beyaz efekt kullanılarak paylaşılmış. Fotoğrafın üstüne deprem bölgesinde bulunmalarının "11. GÜN" ü olduğu belirtilip bir yazı paylaşılmış.	1	1	3
KURT-AR	28	https://www.instagram.com/p/CoxPoDCGV?hI=t&img_index=2	17.02.2023	Bu fotoğrafta siyah bir duvardaki hasar görülüyor.	1	3	3
KURT-AR	29	https://www.instagram.com/p/CoxPoDCGV?hI=t&img_index=2	17.02.2023	Bu fotoğrafta beyaz bir duvardaki hasar görülüyor.	1	3	3
KURT-AR	30	https://www.instagram.com/p/CoxPoDCGV?hI=t&img_index=3	17.02.2023	Bu fotoğrafta bir binanın dış cephesindeki hasar görülüyor.	1	3	3
KURT-AR	31	https://www.instagram.com/p/Co1cQJNK121?hI=t&img_index=3	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çeşitli yardım malzemelerini taşıyan gönüllüler görülüyor.	3	1	1
KURT-AR	32	https://www.instagram.com/p/Co1cQJNK121?hI=t&img_index=2	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çeşitli yardım malzemelerini taşıyan gönüllüler görülüyor.	3	1	1
KURT-AR	33	https://www.instagram.com/p/Co1cQJNK121?hI=t&img_index=3	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çeşitli yardım malzemeleri görülüyor.	3	3	1
KURT-AR	34	https://www.instagram.com/p/Co2pZroxVg?hI=t	19.02.2023	Bu fotoğraf karesi enkaz alanında arama kurtarma yapan gönüllüler renkli enkaz ile siyah beyaz efekt kullanılarak paylaşılmış. Fotoğrafın üstüne deprem bölgesinde bulunmalarının 312. saati olduğu yazılmış.	1	1	3
KURT-AR	35	https://www.instagram.com/p/CpD691OKuU?hI=t&img_index=3	24.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım malzemeleri taşıyan bir gönüllü bulunmaktadır.	3	1	1
KURT-AR	36	https://www.instagram.com/p/CpD691OKuU?hI=t&img_index=2	24.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yardım malzemeleri taşıyan bir gönüllü bulunmaktadır.	3	1	1

EK-5. NESAR Kod Çizelgesi

STK adı	Görsel İçerik No.	Görsel İçerik URL'si	Tarih	Açıklama	KOD 1: Korku Unsuru	KOD 2: Yardımlaşma/Dayanışma Ruhu	KOD 3: Kaynak Akışı
NESAR	1	https://www.instagram.com/p/CoU5wgh6mM/?hl=tr	6.02.2023	Bu fotoğraf karesinde NESAR gönüllülerinin arama kurtarma kıyafetleri ile havaalanında beklediği görülmektedir.	3	4	3
NESAR	2	https://www.instagram.com/p/CoU5wgh6mM/?hl=tr	6.02.2023	Bu fotoğraf karesinde NESAR gönüllülerinin arama kurtarma kıyafetleri ile havaalanında beklediği görülmektedir.	3	4	3
NESAR	3	https://www.instagram.com/p/CoU5wgh6mM/?hl=tr	6.02.2023	Bu fotoğraf karesinde NESAR gönüllülerinin arama kurtarma kıyafetleri ile havaalanında yürüdüğü görülmektedir.	3	4	3
NESAR	4	https://www.instagram.com/p/CoWlVPuNXZ/?hl=tr	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalığı aydınlatan ışıkların altında çalışmalarını sürdüren enkaz alanından bir depremedeyi çıkarmaya çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
NESAR	5	https://www.instagram.com/p/CoWlVPuNXZ/?hl=tr	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalığı aydınlatan ışıkların altında çalışmalarını sürdüren enkaz alanından bir depremedeyi çıkarmaya çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
NESAR	6	https://www.instagram.com/p/CoWlVPuNXZ/?hl=tr	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalığı aydınlatan ışıkların altında çalışmalarını sürdüren gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
NESAR	7	https://www.instagram.com/p/CoWlVPuNXZ/?hl=tr	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalığı aydınlatan ışıkların altında bir binanın yıkılmaması için iş makinesinin destek görevi gördüğü görülmektedir. Orada bulunan gönüllüler enkaza doğru bakmaktadır. Arcaak bu fotoğrafta yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma ruhu göze çarpmamaktadır. Hasar almış bir binada çalışmalarını sürdüren gönüllüler görülmektedir.	1	2	3
NESAR	8	https://www.instagram.com/p/CoZbWfZNx6/?hl=tr	8.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var.	1	1	3
NESAR	9	https://www.instagram.com/p/CoZbWfZNx6/?hl=tr	8.02.2023	Fakat bu fotoğraf karesinde yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
NESAR	10	https://www.instagram.com/p/CoZbWfZNx6/?hl=tr	8.02.2023	Yana yatmış ve ağır hasarlı binalar var. Fakat bu fotoğraf karesinde yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
NESAR	11	https://www.instagram.com/p/CoZbWfZNx6/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler görülmektedir. Fakat yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
NESAR	12	https://www.instagram.com/p/CoZbWfZNx6/?hl=tr	8.02.2023	Yana yatmış ve ağır hasarlı binalar var. Fakat bu fotoğraf karesinde yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
NESAR	13	https://www.instagram.com/p/CoalO8ntZSK/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalılığı aydınlatan ışıkların altında beden düşülerinden anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	14	https://www.instagram.com/p/CoalO8ntZSK/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalılığı aydınlatan ışıkların altında beden düşülerinden anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	15	https://www.instagram.com/p/CoalO8ntZSK/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karalılığı aydınlatan ışıkların altında beden düşülerinden anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3

EK-5. NESAR (Devam) Kod Çizelgesi

NESAR	16	https://www.instagram.com/p/Coa11kWNhI/?hl=tr&img_index=2	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	17	https://www.instagram.com/p/Coa11kWNhI/?hl=tr&img_index=3	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	18	https://www.instagram.com/p/CobpnnQN4gR/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	19	https://www.instagram.com/p/CobpnnQN4gR/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	20	https://www.instagram.com/p/CobpnnQN4gR/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	21	https://www.instagram.com/p/CobpnnQN4gR/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir gönüllü dikkat çekmektedir.	1	1	3
NESAR	22	https://www.instagram.com/p/CobpnnQN4gR/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	23	https://www.instagram.com/p/CobpnnQN4gR/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var. Bir gönüllünün elinde oyuncak var. Fakat bu fotoğraf karesinde yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
NESAR	24	https://www.instagram.com/p/CobbeRsNG9/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	25	https://www.instagram.com/p/CobbeRsNG9/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	26	https://www.instagram.com/p/CobbeRsNG9/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	27	https://www.instagram.com/p/CobbeRsNG9/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	28	https://www.instagram.com/p/CofP484tUJa/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	29	https://www.instagram.com/p/CofP484tUJa/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	30	https://www.instagram.com/p/CofP484tUJa/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	31	https://www.instagram.com/p/CofP484tUJa/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	32	https://www.instagram.com/p/CofP484tUJa/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında bir iş makinesi ile beden duruşlarından anlaşılaçağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3

EK-5. NESAR (Devam) Kod Çizelgesi

NESAR	33	https://www.instagram.com/p/CogNS_xoZLS/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında bir iş makinesi ile beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	34	https://www.instagram.com/p/CogNS_xoZLS/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında bir iş makinesi ve enkaz alanındaki çalışmalara bakan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	35	https://www.instagram.com/p/CogNS_xoZLS/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında bir iş makinesi ve enkaz alanındaki çalışmalara bakan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	36	https://www.instagram.com/p/CogNS_xoZLS/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkaz alanında bulunan "Sefil" adlı kitap odak noktasıdır.	1	3	3
NESAR	37	https://www.instagram.com/p/CoI6SVx50/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde dinlenen ve uyuyan gönüllüler ateş etrafında toplanmış vaziyette görülmektedir. Arka planda karanlığı aydınlatan ışıkların sayesinde enkaz alanı görülmektedir.	2	3	3
NESAR	38	https://www.instagram.com/p/CoI6SVx50/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlığı aydınlatan bir ışık altında bir gönüllünün uyuması göze çarpmaktadır.	3	3	3
NESAR	39	https://www.instagram.com/p/CoI6SVx50/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde ateş etrafında oturan ve dinlenen gönüllüler göze çarpmaktadır.	3	3	3
NESAR	40	https://www.instagram.com/p/CoI6SVx50/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde ateş etrafında oturan ve dinlenen gönüllüler göze çarpmaktadır.	3	3	3
NESAR	41	https://www.instagram.com/p/CokKcaQtm/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğrafta dinlenen gönüllüler bulunmaktadır.	3	3	3
NESAR	42	https://www.instagram.com/p/ComdUQ-NtO/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğrafta yıkım ve iş makineleri ile beraber beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	43	https://www.instagram.com/p/ComdUQ-NtO/?hl=tr	13.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
NESAR	44	https://www.instagram.com/p/ComZGkhaU/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında çalışmalarını sürdürüp enkaz alanından bir depremede çıkarmaya çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
NESAR	45	https://www.instagram.com/p/ConAb8RN7ky/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında bir iş makinesi ile birçok gönüllünün enkaz alanında çalıştığı görülmüyor.	1	1	3
NESAR	46	https://www.instagram.com/p/ConAb8RN7ky/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında iş makineleri ile birçok gönüllünün enkaz alanında çalıştığı görülmüyor.	1	1	3
NESAR	47	https://www.instagram.com/p/ConAb8RN7ky/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında iş makineleri ile birçok gönüllünün enkaz alanında çalıştığı görülmüyor.	1	1	3
NESAR	48	https://www.instagram.com/p/ConAb8RN7ky/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğrafta yıkım ve iş makineleri ile beraber beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	49	https://www.instagram.com/p/ConAb8RN7ky/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğrafta yıkım ve iş makineleri ile beraber beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	50	https://www.instagram.com/p/ConAb8RN7ky/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğrafta yıkım ve iş makineleri ile beraber beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
NESAR	51	https://www.instagram.com/p/ConAb8RN7ky/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler görülmektedir. Fakat yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3

EK-6. SAR Kod Çizelgesi

STK adı	Görsel İçerik No.	Görsel İçerik URL'si	Tarih	Açıklama	KOD1: Korku Unsuru	KOD	
						KOD 2: Yardımlaşma/Dayanışma Ruhu	KOD 3: Kaynak Akışı
					Karanlık - fener aydınlatma ışıkları, yıkım ve binalardaki hasarlar, betonlu keserken ortaya çıkan duman, çaresiz veya güçsüz insan figürleri, korku veya endişe yüklü yüz ifadeleri, çatlamış duvarlar, yaralanma durumunu gösteren ipuçları, ağlamak, yaşanan trajiyi vurgulamak için sıyah beyaz fotoğraf paylaşmak, ceset torbası	Yemek dağıtım yapanlar, çadır kurmaya çalışan gönüllüler, deprenzedeledere yardım malzemeleri götüren ve vatandaşlara veren gönüllüler, insanların göçükten kurtarılma anları, yardım ve dayanışma içinde deprem bölgesinde çalışan insanlar, sığınma ve gülsene anlar, arama kurtarma köpekleriyle birlikte çalışmalar yürütülmesi, iş makineleriyle enkaz alanında çalışmalar yürütülmesi, yarallara müdahale edilmesi, deprenzedeledere ve diğer canlılarla ilgilenen gönüllüler	İlaç dağıtım, yiyecek, giyecek, oyuncak gibi yardımlar ve bu yardımları paketleyen ve ilgilenen STK gönüllüleri
SAR	1	https://www.instagram.com/p/CofNGQ4sCfp/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde sedyede yatan birine sağlık desteği sağlamaya çalışan sağlıkçıların müdahalesi göze çarpmaktadır.	3	3	3
SAR	2	https://www.instagram.com/p/CojN5bXJt/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
SAR	3	https://www.instagram.com/p/ComZekbMNzr/?hl=tr	13.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
SAR	4	https://www.instagram.com/p/ComhseXLWG0/?hl=tr	14.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlığı aydınlatan ışıklar sayesinde enkaz alanında çalışan gönüllüler göze çarpmaktadır.	1	1	3
SAR	5	https://www.instagram.com/p/Conub-ONA7P/?hl=tr	14.02.2023	Yıkım ve enkazın içinde dar bir alanda çalışan gönüllüler	1	1	3
SAR	6	https://www.instagram.com/p/CooYAQJOnfs/?hl=tr	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde arama kurtarma kıyafetlerinin üzerlerinde olduğu gönüllülerin toplantı halinde olduğu görülmektedir.	3	3	3
SAR	7	https://www.instagram.com/p/CouaDUMVYp/?hl=tr	16.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkaz bölgesinde açılan tünelin içine ulaşmaya çalışan bir gönüllü ve diğerlerinin onunla birlikte çalışması dikkat çekmektedir.	1	1	3
SAR	8	https://www.instagram.com/p/Coo253VdS1W/?hl=tr	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir arama kurtarma köpeğini seven bir gönüllü ve orada bulunan diğer gönüllüler dikkat çekmektedir. Kararıktan başka bir korku unsuru göze çarpmamıştır. Ayrıca yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma ruhu bu fotoğrafta yansımamıştır.	2	2	3
SAR	9	https://www.instagram.com/p/Coo9l_O4sPL6/?hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında elleriyle Türk bayrağı açmış bir gönüllü odak noktasıdır.	1	3	3
SAR	10	https://www.instagram.com/p/CpDNNdpMfuf/?hl=tr	24.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkaz bölgesinden çıkarıldığı düşünülen bir kediyle ellerinde tutan bir gönüllü odak noktasıdır. Arka planda deprem bölgesindeki yıkımın bir kısmı görülmektedir.	2	1	3
SAR	11	https://www.instagram.com/p/CpD6nqMfuf/?hl=tr	25.02.2023	Yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında bir iş makinesinin enkaz alanındaki çalışmalarını sürdürmesi ve üç gönüllünün enkazı bakması odak noktasıdır.	1	1	3

EK-7. TAKED Kod Çizelgesi

STK adı	Görsel İçerik No.	Görsel İçerik URL'si	Tarih	Açıklama	KOD1: Korku Unsuru	KOD	
						KOD 2: Yardımlaşma/Dayanışma Ruhu	KOD 3: Kaynak Aksı
					Karanlık - fener aydınlatma ışıkları, yıkım ve binalardaki hasarlar, betonu keserken ortaya çıkan duman, çaresiz veya güçsüz insan figürleri, korku veya endişe yüklü yüz ifadeleri, çatlamış duvarlar, yaralanma durumunu gösteren ipuçları, ağlamak, yaşanan trajiyi vurgulamak için siyah beyaz fotoğraf paylaşmak, ceset torbası	Yenek dağıtım yapanlar, çadır kurmaya çalışan gönüllüler, deprenzedeilere yardım malzemeleri götürün ve vatandaşlara veren gönüllüler, insanların göçükten kurtarılma anları, yardım ve dayanışma içinde deprem bölgesinde çalışan insanlar, sarılma ve gülümseme anları, arama kurtarma köpekleriyle birlikte çalışanlar, yitirtilmesi, iş makineleriyle enkaz alanında çalışmaları yürütülmesi, yaralıları müdahale edilmes, deprenzedeilere ve diğer canlılara ilgilenen gönüllüler	İlaç dağıtım, yiyecek, giyecek, oyuncak gibi yardımlar ve bu yardımları paketleyen ve ilgilenen STK gönüllüleri
TAKED	1	https://www.instagram.com/p/CoXP19CkLoK/?hl=tr	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaza doğru bakan gönüllüler odak noktasıdır. Fotoğrafın sağ tarafında görünen iş makinesi de dikkat çekmektedir. Fakat yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneğine rastlanmamıştır.	1	2	3
TAKED	2	https://www.instagram.com/p/CoXP19CkLoK/?hl=tr	7.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaza doğru bakan gönüllüler odak noktasıdır. Fotoğrafın sağ tarafında görünen iş makinesi de dikkat çekmektedir. Fakat yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneğine rastlanmamıştır.	1	2	3
TAKED	3	https://www.instagram.com/p/CoXP19CkLoK/?hl=tr	7.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	4	https://www.instagram.com/p/CoXP19CkLoK/?hl=tr	7.02.2023	Depremi neden olduğu yıkım sebebiyle meydana gelen enkaz alanının görüntüsü ve fotoğrafın sol tarafında görünen gönüllüler var.	1	2	3
TAKED	5	https://www.instagram.com/p/CoXP19CkLoK/?hl=tr	7.02.2023	Depremi neden olduğu yıkım sebebiyle meydana gelen enkaz alanının görüntüsü bu fotoğraf karesinde gözle görülmektedir.	1	3	3
TAKED	6	https://www.instagram.com/p/CoYP21pQxqb/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	7	https://www.instagram.com/p/CoYP21pQxqb/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	8	https://www.instagram.com/p/CoYP21pQxqb/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	9	https://www.instagram.com/p/CoYP21pQxqb/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	10	https://www.instagram.com/p/CoYP21pQxqb/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	11	https://www.instagram.com/p/CoYP21pQxqb/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	12	https://www.instagram.com/p/CoYP21pQxqb/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	13	https://www.instagram.com/p/CoYP21pQxqb/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	14	https://www.instagram.com/p/CoYP21pQxqb/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	15	https://www.instagram.com/p/CoYP21pQxqb/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3

EK-7. TAKED (Devam) Kod Çizelgesi

TAKED	16	https://www.instagram.com/p/CoZcA6CKMgt/?hl=tr	8.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	17	https://www.instagram.com/p/CoZcA6CKMgt/?hl=tr	8.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	18	https://www.instagram.com/p/CoZcA6CKMgt/?hl=tr	8.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	19	https://www.instagram.com/p/CoZcA6CKMgt/?hl=tr	8.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	20	https://www.instagram.com/p/CoZcA6CKMgt/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Fakat burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmıştır.	1	1	3
TAKED	21	https://www.instagram.com/p/CoZcA6CKMgt/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	22	https://www.instagram.com/p/CoZcA6CKMgt/?hl=tr	8.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	23	https://www.instagram.com/p/Coaw7vzkg1/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında çalışan bir gönüllü var.	1	1	3
TAKED	24	https://www.instagram.com/p/Coaw7vzkg1/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	25	https://www.instagram.com/p/Coaw7vzkg1/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	26	https://www.instagram.com/p/Coaw7vzkg1/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıklar altında enkaz alanında çalışan iş makineleri ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	27	https://www.instagram.com/p/CobyNrxaa-M/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	28	https://www.instagram.com/p/CobyNrxaa-M/?hl=tr	9.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	29	https://www.instagram.com/p/CobyNrxaa-M/?hl=tr	9.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	30	https://www.instagram.com/p/CobyNrxaa-M/?hl=tr	9.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	31	https://www.instagram.com/p/CobyNrxaa-M/?hl=tr	9.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	32	https://www.instagram.com/p/CobyNrxaa-M/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	33	https://www.instagram.com/p/CobyNrxaa-M/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	34	https://www.instagram.com/p/CocclttK_bx/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	35	https://www.instagram.com/p/CocclttK_bx/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	36	https://www.instagram.com/p/CocclttK_bx/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bir ceset torbasını taşıyan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	37	https://www.instagram.com/p/CocclttK_bx/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bir ceset torbasını taşıyan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	38	https://www.instagram.com/p/CocclttK_bx/?hl=tr	9.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	39	https://www.instagram.com/p/CocclttK_bx/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	40	https://www.instagram.com/p/CocclttK_bx/?hl=tr	9.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır. Bir gönüllünün enkazın altına ulaşmaya çalıştığı görülmektedir.	1	1	3

EK-7. TAKED (Devam) Kod Çizelgesi

TAKED	41	https://www.instagram.com/p/Coegv4q5U4/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	42	https://www.instagram.com/p/Coegv4q5U4/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	43	https://www.instagram.com/p/CoFNKDkQzop/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan iş makineleri ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	44	https://www.instagram.com/p/CoFNKDkQzop/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	45	https://www.instagram.com/p/CoFNKDkQzop/?hl=tr	10.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	46	https://www.instagram.com/p/CoFNKDkQzop/?hl=tr	10.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	47	https://www.instagram.com/p/CoFNKDkQzop/?hl=tr	10.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	48	https://www.instagram.com/p/CoFNKDkQzop/?hl=tr	10.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında iş makineleriyle birlikte çalışan gönüllüler var. Ortaya çıkan toz bulutu da dikkat çekiyor.	1	1	3
TAKED	49	https://www.instagram.com/p/CoF7ZknKX5v/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlık aydınlatan ışıklar sayesinde görülen binalardan düşmüş moloz parçalar dikkat çekmektedir. İki gönüllü ise karanlığa doğru bakılgı görülmektedir. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği görülmektedir.	1	2	3
TAKED	50	https://www.instagram.com/p/CoF7ZknKX5v/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde karanlık aydınlatan ışıklar sayesinde görülen binalardan düşmüş moloz parçalar dikkat çekmektedir. Orada bulunan gönüllülerin ise karanlığa doğru bakılgı görülmektedir. Ancak burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği bulunmamaktadır.	1	2	3
TAKED	51	https://www.instagram.com/p/CoF7ZknKX5v/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlık aydınlatan ışıklar altında beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz bölgesinde çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	52	https://www.instagram.com/p/CoF7ZknKX5v/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlık aydınlatan ışıklar altında beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz bölgesinde çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	53	https://www.instagram.com/p/CoF7ZknKX5v/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlık aydınlatan ışıklar altında beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz bölgesinde çalışan gönüllüler bulunmaktadır.	1	1	3
TAKED	54	https://www.instagram.com/p/CoF7ZknKX5v/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlık aydınlatan ışıklar altında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	55	https://www.instagram.com/p/CoHnp5lq5Hk/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan iş makineleri ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	56	https://www.instagram.com/p/CoHnp5lq5Hk/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan iş makineleri ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	57	https://www.instagram.com/p/CoHnp5lq5Hk/?hl=tr	11.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3
TAKED	58	https://www.instagram.com/p/CoHnp5lq5Hk/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler odak noktasıdır. Kenarda bekleyen vatandaşlar da enkaz bölgesine bakarken görülmektedir.	1	1	3
TAKED	59	https://www.instagram.com/p/CoHnp5lq5Hk/?hl=tr	11.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler odak noktasıdır. Kenarda bekleyen vatandaşlar da enkaz bölgesine bakarken görülmektedir.	1	1	3
TAKED	60	https://www.instagram.com/p/CoHnp5lq5Hk/?hl=tr	11.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler var.	1	1	3

EK-7. TAKED (Devam) Kod Çizelgesi

TAKED	61	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	62	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	63	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir. Gönüllülerden bir tanesi enkazın altına ulaşmaya çalışmaktadır.	1	1	3
TAKED	64	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir. Gönüllülerden bir tanesi enkazın altına ulaşmaya çalışmaktadır.	1	1	3
TAKED	65	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir. Gönüllülerden bir tanesi enkazın altına ulaşmaya çalışmaktadır.	1	1	3
TAKED	66	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Fotoğraf gönüllülerin arkasından çekilmiştir. Bir molozu taşıyan bir iş makinesi görülmektedir.	2	1	3
TAKED	67	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	68	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	69	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	70	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	71	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	12.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler görülmektedir. Ancak bu fotoğraf karesinde yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği görülmektedir.	1	2	3
TAKED	72	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	73	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	74	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	75	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	15.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	76	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	15.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında bulunan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir. Ancak bu fotoğraf karesinde yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği görülmektedir.	1	2	3
TAKED	77	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	15.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında bir iş makinesiyle birlikte çalışan gönüllüler var. Ortaya çıkan toz bulutu da dikkat çekiyor.	1	1	3
TAKED	78	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	15.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında bir iş makinesiyle birlikte çalışan gönüllüler var. Ortaya çıkan toz bulutu da dikkat çekiyor.	1	1	3
TAKED	79	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	16.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	80	https://www.instagram.com/p/Co1YmXLUdt/?hl=tr	16.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3

EK-7. TAKED (Devam) Kod Çizelgesi

TAKED	81	https://www.instagram.com/p/CouA5Xwq2ef/?hl=tr	16.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlık aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	82	https://www.instagram.com/p/CouA5Xwq2ef/?hl=tr	16.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlık aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	83	https://www.instagram.com/p/CouA5Xwq2ef/?hl=tr	16.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlık aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	84	https://www.instagram.com/p/CouA5Xwq2ef/?hl=tr	16.02.2023	Yıkım ve karanlık aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve orada çalışanlar izleyen gönüllüler görülmektedir. Ancak bu fotoğraf karesinde yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği görülmektedir.	1	2	3
TAKED	85	https://www.instagram.com/p/CouA5Xwq2ef/?hl=tr	16.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlık aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	86	https://www.instagram.com/p/Coxrtk6rCEI/?hl=tr	17.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler dikkat çekiyor.	1	1	3
TAKED	87	https://www.instagram.com/p/Coxrtk6rCEI/?hl=tr	17.02.2023	Yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler dikkat çekiyor. Ancak bu fotoğraf karesinde yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği görülmektedir.	1	2	3
TAKED	88	https://www.instagram.com/p/Coxrtk6rCEI/?hl=tr	17.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler dikkat çekiyor.	1	1	3
TAKED	89	https://www.instagram.com/p/Coxrtk6rCEI/?hl=tr	17.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler dikkat çekiyor.	1	1	3
TAKED	90	https://www.instagram.com/p/Coxrtk6rCEI/?hl=tr	17.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	91	https://www.instagram.com/p/Coxrtk6rCEI/?hl=tr	17.02.2023	Yıkım ve beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler dikkat çekiyor.	1	1	3
TAKED	92	https://www.instagram.com/p/Cozi71q8mL/?hl=tr	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Fakat burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamıştır.	1	2	3
TAKED	93	https://www.instagram.com/p/Cozi71q8mL/?hl=tr	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkaz birleştirilip gönüllüler net bir şekilde paylaşılmıştır. Yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler var. Fakat burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamıştır.	1	2	3
TAKED	94	https://www.instagram.com/p/Cozi71q8mL/?hl=tr	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde deprem bölgesinde bulunan gönüllüler var. Fakat burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamıştır.	3	2	3
TAKED	95	https://www.instagram.com/p/Cozi71q8mL/?hl=tr	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında oturan bir gönüllü odak noktasıdır. Gönüllünün yüz ifadesi hem düşünceli hem yorgun olduğunu belli etmektedir.	1	3	3
TAKED	96	https://www.instagram.com/p/Cozi71q8mL/?hl=tr	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde beden duruşlarından anlaşılabilecek üzere deprem bölgesinde çalışanların yürüten ve planlamalarını yaparken görülen iki gönüllü odak noktasıdır. Arka planda bir gönüllünün konserveden yemek yediği diğerlerinin dinlendiği görülmektedir.	3	2	3
TAKED	97	https://www.instagram.com/p/Cozi71q8mL/?hl=tr	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkaz birleştirilip bir gönüllü net bir şekilde paylaşılmıştır. Fakat burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamıştır.	1	2	3
TAKED	98	https://www.instagram.com/p/Cozi71q8mL/?hl=tr	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde enkazın görüntüsü birleştirilmiş bu gönüllü net bir şekilde paylaşılmıştır. Bu gönüllünün eldivenleri takip deprem bölgesinde yürütülecek çalışmalar için hazırlık yaptığı görülmektedir.	1	2	3
TAKED	99	https://www.instagram.com/p/Cozi71q8mL/?hl=tr	18.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında çalışanlar yürüten bir iş makinesi ve gönüllüler dikkat çekmektedir.	1	1	3
TAKED	100	https://www.instagram.com/p/Co25kzWroEz/?hl=tr	19.02.2023	Karanlık aydınlatan ışıklar altında depremin sebep olduğu yıkıma bakan bir gönüllü görülmektedir.	1	2	3

EK-7. TAKED (Devam) Kod Çizelgesi

TAKED	101	https://www.instagram.com/p/Co25kzWroEZ/7hl=tr	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	102	https://www.instagram.com/p/Co25kzWroEZ/7hl=tr	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	103	https://www.instagram.com/p/Co25kzWroEZ/7hl=tr	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan bir iş makinesi ve gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	104	https://www.instagram.com/p/Co25kzWroEZ/7hl=tr	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmektedir.	1	1	3
TAKED	105	https://www.instagram.com/p/Co25kzWroEZ/7hl=tr	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında bulunan gönüllüler görülmektedir. Fakat burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
TAKED	106	https://www.instagram.com/p/Co25kzWroEZ/7hl=tr	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında bulunan gönüllüler görülmektedir. Fakat burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
TAKED	107	https://www.instagram.com/p/Co25kzWroEZ/7hl=tr	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve karanlığı aydınlatan ışıkların altında enkaz alanında bulunan gönüllüler görülmektedir. Fakat burada yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göze çarpmamaktadır.	1	2	3
TAKED	108	https://www.instagram.com/p/Co25kzWroEZ/7hl=tr	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışanlar yürüten bir iş makinesi ve gönüllüler dikkat çekmektedir.	1	1	3
TAKED	109	https://www.instagram.com/p/Co25kzWroEZ/7hl=tr	19.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışanlar yürüten bir iş makinesi ve gönüllüler dikkat çekmektedir.	1	1	3
TAKED	110	https://www.instagram.com/p/Co46uUqUvY/7hl=tr	20.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışanlar yürüten bir iş makinesi ve gönüllüler dikkat çekmektedir.	1	1	3
TAKED	111	https://www.instagram.com/p/Co46uUqUvY/7hl=tr	20.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışanlar yürüten bir iş makinesi ve gönüllüler dikkat çekmektedir.	1	1	3
TAKED	112	https://www.instagram.com/p/Co46uUqUvY/7hl=tr	20.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışanlar yürüten bir iş makinesi ve gönüllüler dikkat çekmektedir.	1	1	3
TAKED	113	https://www.instagram.com/p/Co46uUqUvY/7hl=tr	20.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında bir iş makinesi ile birlikte çalışan gönüllüler dikkat çekmektedir.	1	1	3
TAKED	114	https://www.instagram.com/p/Co46uUqUvY/7hl=tr	20.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında bir iş makinesi ile birlikte çalışan gönüllüler dikkat çekmektedir.	1	1	3
TAKED	115	https://www.instagram.com/p/Co46uUqUvY/7hl=tr	20.02.2023	Bu fotoğraf karesinde bir balkondan dışarı doğru yönelmiş olan bir kediye doğru bakan gönüllü dikkat çekmektedir. Burada korku unsuru kedinin, dişime tehlikesidir. yardımlaşma ve dayanışma ruhu da bu fotoğraf karesinde yoğun bir şekilde gözükmemektedir.	2	2	3
TAKED	116	https://www.instagram.com/p/Co46uUqUvY/7hl=tr	20.02.2023	Hasar almış bir binada çalışanları sürdüren bir gönüllü odak noktasıdır.	2	1	3
TAKED	117	https://www.instagram.com/p/Co46uUqUvY/7hl=tr	20.02.2023	Bu fotoğraf karesinde deprenimin dolayı hasar almış bir binadan bir kedinin gönüllüler tarafından kurtarıldığı görülmektedir.	1	1	3
TAKED	118	https://www.instagram.com/p/Co9PR77gsm/7hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çadır kurmaya çalışan gönüllüler görülmektedir.	3	1	3
TAKED	119	https://www.instagram.com/p/Co9PR77gsm/7hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde tırmıkla çalışan bir gönüllü görülmektedir.	3	1	3
TAKED	120	https://www.instagram.com/p/Co9PR77gsm/7hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde kürekle çalışan bir gönüllü görülmektedir.	3	1	3

EK-7. TAKED (Devam) Kod Çizelgesi

TAKED	121	https://www.instagram.com/p/Co9PR77asdm/?hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde deprem bölgesinde çalışmalarını sürdüren gönüllüler görülmektedir.	3	1	3
TAKED	122	https://www.instagram.com/p/Co9PR77asdm/?hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde deprem bölgesinde çalışmalarını sürdüren gönüllüler görülmektedir.	3	1	3
TAKED	123	https://www.instagram.com/p/Co9PR77asdm/?hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çadır kurmaya çalışan bir gönüllü görülmektedir.	3	1	3
TAKED	124	https://www.instagram.com/p/Co9PR77asdm/?hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çadır kurmaya çalışan bir gönüllü ve çocuklar dikkat çekmektedir.	3	1	3
TAKED	125	https://www.instagram.com/p/Co9PR77asdm/?hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde seralar, onları önünde oturan insanlar ve iki gönüllü görünür. Ancak burada bir yardımlaşma ve dayanışma örneği tespit edilememiştir.	3	4	3
TAKED	126	https://www.instagram.com/p/Co9PR77asdm/?hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde gönüllülerin yürüdüğü görülmektedir. Ancak burada bir yardımlaşma ve dayanışma örneği tespit edilememiştir.	3	4	3
TAKED	127	https://www.instagram.com/p/Co-Y2NKKas/?hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde gönüllülerin yürüdüğü görülmektedir. Ancak burada bir yardımlaşma ve dayanışma örneği tespit edilememiştir.	3	4	3
TAKED	128	https://www.instagram.com/p/Co-Y2NKKas/?hl=tr	22.02.2023	Bir vatandaşın elinde tuttuğu bebeği ve gönüllülerin onlarla ilgilendiği görülmektedir.	3	2	3
TAKED	129	https://www.instagram.com/p/Co-Y2NKKas/?hl=tr	22.02.2023	Bir vatandaşın elinde tuttuğu bebeği ve gönüllülerin bebeğe ilgilendiği görülmektedir. Gönüllülerin yüzlerindeki gülümseme de dikkat çekmektedir.	3	1	3
TAKED	130	https://www.instagram.com/p/Co-Y2NKKas/?hl=tr	22.02.2023	Bir gönüllünün çocuklarla ilgilemesi, elinde tuttuğu ilaç, dikkat çekmektedir. Çocuğun elindeki sarı bezi de çocuğun yaralandığını göstermektedir. Ayrıca diğer eliyle bir simit tutması da görülmektedir.	3	1	3
TAKED	131	https://www.instagram.com/p/Co-Y2NKKas/?hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde çocuklarla ilgilenen gönüllüler görülmektedir.	3	1	3
TAKED	132	https://www.instagram.com/p/Co-Y2NKKas/?hl=tr	22.02.2023	Bu fotoğraf karesinde motosiklete binen iki gönüllü ve bir çocuk görülmüyor. Onlarla iletişim halinde bir kadın gönüllü daha var. Çocuğun elinde pakete baktığı görülmüyor. Fakat o paketin ne olduğu tespit edilememiştir.	3	4	4
TAKED	133	https://www.instagram.com/p/Co-Y2NKKas/?hl=tr	22.02.2023	Gönüllülerin ayağına müdahale ettiği bir vatandaş görülmüyor.	3	1	3
TAKED	134	https://www.instagram.com/p/Co-Y2NKKas/?hl=tr	22.02.2023	Gönüllülerin ayağına müdahale ettiği bir vatandaş görülmüyor.	3	1	3
TAKED	135	https://www.instagram.com/p/Co-Y2NKKas/?hl=tr	22.02.2023	Tüyleri kırılı gözüken bir kediye mama veren bir gönüllü bu fotoğraf karesinin odak noktasıdır.	3	1	3
TAKED	136	https://www.instagram.com/p/Co-Y2NKKas/?hl=tr	22.02.2023	Bir çadırın içinde depremzede vatandaşlar ve çocuklara birlikte gülümseyerek selfie çeken gönüllüler var.	3	1	3
TAKED	137	https://www.instagram.com/p/CpAnu3oazTQ/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmüyor.	1	1	3
TAKED	138	https://www.instagram.com/p/CpAnu3oazTQ/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmüyor.	1	1	3
TAKED	139	https://www.instagram.com/p/CpAnu3oazTQ/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve iş makineleri ile birlikte beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmüyor.	1	1	3
TAKED	140	https://www.instagram.com/p/CpAnu3oazTQ/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmüyor.	1	1	3

EK-7. TAKED (Devam) Kod Çizelgesi

TAKED	141	https://www.instagram.com/p/CpAnu3oqzTQ/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde 3 gönüllü bulunmaktadır. Fakat yardımlaşma ve dayanışma ruhu olup olmadığı tespit edilememiştir.	3	4	3
TAKED	142	https://www.instagram.com/p/CpAnu3oqzTQ/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmüyor.	1	1	3
TAKED	143	https://www.instagram.com/p/CpAnu3oqzTQ/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler görülmüyor. Etrafi toz dumanı kaplamış.	1	2	3
TAKED	144	https://www.instagram.com/p/CpAnu3oqzTQ/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve enkaz alanında bulunan gönüllüler görülmüyor. Etrafi toz dumanı kaplamış.	1	2	3
TAKED	145	https://www.instagram.com/p/CpAnu3oqzTQ/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmüyor.	1	1	3
TAKED	146	https://www.instagram.com/p/CpAnu3oqzTQ/?hl=tr	23.02.2023	Bu fotoğraf karesinde yıkım ve beden duruşlarından anlaşılacağı üzere enkaz alanında çalışan gönüllüler görülmüyor. Fakat sadece konuşma halinde oldukları için yoğun bir yardımlaşma ve dayanışma örneği olduğu gözlemlenmemiştir.	1	2	3

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : BENT, Gözde

Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi / Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Anabilim Dalı	Devam Ediyor
Lisans	Ankara Üniversitesi/Dil Ve Tarih Coğrafya Fakültesi/Antropoloji	2018
Lise	Kanuni Lisesi	2013

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2021	AFAD Başkanlık	Büro Personeli

Yayınlar

Eser	Eser Adı	Yıl
Adli Bilimler ve Kriminalistik Ansiklopedisi	Kültürel Miraslarda Adli Sorunlar	2023

